GEORGE SOVU

TANDREȚE

roman

cartea românească

GEORGE ŞOVU / TANDREŢE

Coperta de *Corneliu Nicolae*

GEORGE ŞOVU

TANDREȚE

roman

CARTEA ROMÂNEASCĂ

1986

Lector SORIN MĂRCULESCU
Tehnoredactor CONSTANȚA VULCĂNESCU

Apărut 1986 Bun de tipar 28.06.1986
Format 16 54×34 Coli tipar 20

Întreprinderea Poligrafică „13 Decembrie 1918",
str. Grigore Alexandrescu nr. 89-97
București, Republica Socialistă România

Soției mele

Capitolul I

1.

Coloanele verzi ale pomilor ornamentali din jurul acelui amfiteatru de iarbă stropită cu flori ardeau în lumina roșietică, dar blîndă a soarelui apărut din spatele unei cetăți de munți. Banca, așezată undeva la mijloc, în marginea unei alei ce întrerupea, cu o singură silabă, tensiunea de frumusețe atotstăpînitoare aici, era înconjurată de aureola unui loc potrivit pentru meditație, ori pentru rugă, dintr-un templu.

Cu capul sprijinit pe pieptul lui Vlad, care-i ocrotea umerii cu un gest tandru al brațului stîng, Andreea parcă nici nu respira. Avea ochii închiși. De cîteva minute bune înainta prin apele roz-portocalii de sub pleoape, alunecînd, ușoară, printre gînduri...

...Deodată, o suflare neagră și puternică o oprește, izbindu-i fruntea, ametind-o. Brațele i se zbat în neorînduială, corpul suplu a îmbrăcat, în cîteva secunde, o cămașă de oțel pe care cineva parcă o strînge tot mai mult în juru-i, încercînd să-i sugrume răsuflarea și așa obosită... Coboară în adînc, ca un scafandru fără nici o legătură cu lumea de la suprafață și fără nici o rezervă de oxigen... pînă ce întîlnește o mînă viguroasă ce-o cuprinde pe după mijloc...

— Respiră !... Respiră !... În sfîrșit, respiră !... își spuse Vlad, simțind o bucurie fără margini... Doamne

— continuă gîndul lui — și ce frumoasă e !... Ar fi fost mare păcat să se înece !

Se așează în genunchi, în apropierea capului și, cu un gest de o infinită delicatețe, îi dădu părul ud de pe frunte-ntr-o parte. Degetele lui s-au prelins apoi pe lîngă obrajii ca de copil, rotunjiți acum într-un miez de marmură peste care-au trecut raze de lună.

Iată însă că pe gura aproape nefiresc de mică, dar cu buze frumos conturate și pline, a început să înflorească un zîmbet, în timp ce evantaiele ochilor se retrag treptat, descoperind două calde lumini de smarald.

— Cine ești ? se aud rostite cele trei silabe, ca un ecou al sufletului.

— Mă cheamă Vlad ! răspunde băiatul, zîmbind acelor lumini.

— Vlad ! repetă fata, într-o șoaptă ce reverberează însă pe neașteptate, cuprinzînd ființa celui strigat. Gestul de a-și sălta în același timp capul de pe nisipul ud îi face rău. Și-l sprijină la loc, închizînd ochii.

— Mă doare puțin capul ! se aude iarăși glasul fetei.

— Am eu un leac ! răspunde Vlad ; e ca un descîntec ! Îl știu de la mama !...

Și, repede, se așează pe nisip, îi ia cu grijă capul și i-l potrivește pe brațul stîng, sprijinit de picior, iar cu mîna dreaptă începe să-i maseze ușor fruntea, tîmplele, stăruind cu degetele peste locurile delicate din jurul ochilor...

— Eu sînt Andreea !... Îți mulțumesc ! șoptește, din nou, fata și, odată cu vorbele, două șiruri de lacrimi încep să se rostogolească peste obraji...

Sosise la mare doar de trei zile. Dar, în fiecare dimineață, cînd se scula și ieșea pe balconul camerei, în întîmpinarea soarelui ce se înălța, mîndru, din undele verzi și tremurătoare ale mării, o vedea undeva, nu prea departe de hotel, într-un loc retras, pe plaja pustie, cu picioarele

adunate în față și cu mîinile prinse cerc în jurul lor, cu capul ușor plecat pe spate, primind, inundată de cine știe ce gînduri, botezul luminii. Marea răsufla pînă în apropierea ei, se întindea să-i mîngîie picioarele mici și delicate, șoptindu-i, desigur, cîte și mai cîte...

Fata vorbea, bineînțeles, cu marea și Vlad, de-acolo de sus, de pe balconul unde-i plăcea să facă, în primele ore, plajă, tolănit într-un șezlong, ar fi vrut să-i audă gîndurile, să i le asculte...

„Cine-o fi ?“ s-a întrebat, din prima clipă în care-o zărise...

După cîteva ore dispărea și nu mai putea fi văzută nicăieri. Parc-o înghițea zarea cea albastră, fără de sfîrșit. Pînă către seară, cînd apărea, din nou, în același loc — un colț de plajă, lîngă un perete de stînci, în urechile cărora marea își revărsase tot zbuciumul din cîntecul ei de veșnicie, ori peste obrazul cărora semănase generații de mîngîieri.

Se dezbrăca de o rochiță albă și ușoară ca spuma de pe frunțile valurilor murmurînde, rămînînd într-un costum lucios și moale, de culoarea luminilor de sub pleoape. Se întindea apoi pe un cearșaf, cu fața spre astrul ce-i trimitea mîngîieri domoale, tot mai îndepărtate, din drumul lui spre cealaltă zare. Pentru ca, după cîteva zeci de minute, să se arunce în valuri și să înoate, zburînd peste răsuflarea acestora pînă la hotarul geamandurilor și chiar dincolo de el și înapoi, către țărmul la care lăsase un noian de gînduri...

În după-amiaza aceea se apropiase de ea fără să-l simtă. Își luase inima-n dinți, ar fi vrut să-i vorbească. Dar tocmai atunci ea s-a ridicat — nu-l văzuse — și s-a îndreptat către mare. Vlad s-a oprit, cu respirația întretăiată... Avea în față o statuie vie, coborîtă de undeva de pe vreun soclu, dintre multele pe care Marea își expunea minunile ei — o clipă sau o veșnicie — pentru ochii celor sortiți trecerii fără de urme...

Era sculptată cu grijă și finețe, într-o armonie de linii și de forme desăvîrșită. Pășea alene, lăsînd pe nisipul ud urmele unor pași de copil.

Cufundîndu-se în valuri, fără sfială, a început să înoate voinicește, înaintînd, înaintînd prin pînza aceea albastru-verzuie, învărgată cu brîie albe, neliniștite, adămenitoare...

Vlad s-a apropiat de țărm, și-a dezbrăcat în grabă costumul alb, ușor, așezîndu-l în apropierea cearșafului fetei și s-a aruncat și el în valuri. Trecea, în mare grabă, cînd pe deasupra, cînd prin inima lor, urmărind cu atenție ceea ce mai rămăsese din năluca aceea care-l atrăgea cu o forță irezistibilă.

La un moment dat, i s-a părut că asistă la o încăierare ; locul se afla cu puțin dincolo de geamandură ; apa se înnegrise și clocotea parcă ; fata se zbătea, cu toate forțele ei, într-un vîrtej ce amenința, clipă de clipă, s-o soarbă-n adînc.

Vlad și-a întețit zvîcnirile brațelor și-ale trupului, cuprins de-o alarmă ce-i stăpînea acum întreaga ființă... O mînă, ca un ultim strigăt și încăierarea s-a liniștit !...

2.

...A aflat cine este și de ce venise singură la mare. Era profesoară de chimie, în al treilea an de învățămînt, la un renumit liceu bucureștean. În toamnă ar fi trebuit să se căsătorească... El era medic, specializat în chi-

rurgie, mai mare cu vreo șapte ani. Îl cunoscuse în anii ei de studenție. Plecase însă într-o excursie în occident, cu vreo trei luni în urmă, și... uitase drumul de întoarcere... O chema și pe ea, prin scrisori repetate...

— Nu pot să-mi iert faptul că nu mi-am dat seama, din acest punct de vedere, ce fel de om este ! spuse Andreea cu glas scăzut, îndurerat. De nimic altceva nu-mi pare rău.

— Poate că ar trebui să te bucuri ! îndrăzni Vlad să arunce la mijloc un gînd, care exprima, de fapt, starea, din clipele acelea, a ființei lui.

Fata încetini pasul, întorcînd spre el luminile verzi, ca speranțele mereu tinere și proaspete, care-l învăluiră cu raze calde, strecurate pe sub umbrele genelor lungi, răsfrînte parcă într-un permanent zîmbet.

Vlad aproape că se fîstîci, vorbele lui — șoaptă a inimii — îl surprinseseră chiar pe cel ce le rostise...

— Adică... mă gîndeam... reluă băiatul, bîlbîindu-se, că dacă tot nu era ceea ce ți-ai fi dorit... precum lasă să se înțeleagă acest gest...

Trecuseră două zile de cînd se cunoșteau. Se plimbau pe faleză, prin aceleași locuri, mai puțin aglomerate, din partea dreaptă a hotelului în care descoperiseră că locuiau amîndoi. Noaptea, caldă, plăcută, îi ocrotea, învăluindu-i cu pînze moi urzite cu raze de lună. Marea își încrețea ușor obrazul de argint neliniștit, oftînd trudită, cînd ajungea să atingă țărmul cu degetele ei tremurătoare...

Mîna Andreei, fină, cu degetele lungi, subțiri, desenate cu aceeași măiestrie care guvernase parcă orînduirea întregii ei ființe, se apropie ușor, dar decis de cea a lui Vlad. Sufletul băiatului tresări.

— Dar tu ? Tu cine eşti ? întrebă Andreea.

— Ţi-am mai spus : mă numesc Vlad Cosmescu !

— Şi ?!...

— Am douăzeci şi opt de ani, sînt judecător, în Bucureşti, necăsătorit ! răspunse Vlad, de parcă s-ar fi aflat la o anchetă.

— Eşti judecător ?! Se auzi glasul oarecum mirat al fetei.

— Da, judecător !

— Trebuie să fie foarte interesant ! Ştii, dacă nu mă făceam profesoară, judecător aş fi vrut să fiu.

— Munca este asemănătoare ! răspunse Vlad oarecum profesional. Moneda are însă, după cum se ştie, două feţe... Tot astfel şi omul ! Şi dacă voi, dascălii, aveţi parte — în general vorbind — de cea normală, firească, la noi omul — începînd de la cel de cîţiva ani, care abia-şi dibuie poteca, pînă la cei ce abia-şi mai zăresc drumul — soseşte cu celălalt chip, încordat în suferinţă, trecut prin zgura vieţii, uneori plin de răni cu greu ori aproape nevindecabile... Aşadar, iată că avem un teritoriu comun... de acţiune, adăugă Vlad cu declarată emfază, un ideal ce nu poate fi întrecut de nimic altceva : *Omul !...*

Rîseră amîndoi, ca să spulbere atmosfera ca de şedinţă a celor cîteva clipe în care Vlad vorbise, aţintind-o de aproape, cu ochi pătrunzători... Adevărul rostit însă plutea egal în fiinţele lor şi el avea chip de *ideal* ce merită să fie slujit cu viaţă, cu toată viaţa ta — a celui ce l-ai ales !...

S-au aşezat pe o bancă în faţa mării. Braţul stîng al lui Vlad i-a înconjurat tandru umerii.

— Mă doare puţin capul ! spuse Andreea, în şoaptă, sprijinindu-şi fruntea pe pieptul băiatului. Oare de ce ?

— Poate din cauza zbuciumului de-acum două zile ! răspunse Vlad. Dar nu-i nimic : am eu un leac ! E ca un descîntec... îl știu de la mama...

— Cum e mama ta ?

— E o femeie simplă, dar... Ai s-o cunoști !...

Capitolul II

1.

— Andreea, Andreea ! striga un băiețel de vreo zece ani, blond, cu ochi albaștri, cu un chip plăcut, care alerga pe aleea din mijlocul acelui amfiteatru de iarbă stropită cu flori.

— Ce e, Bogdane ? Ce s-a întîmplat ? spuse femeia, ridicîndu-și capul de pe umărul soțului ei.

Soarele se înălțase preț de cîteva suliți deasupra munților. Ocrotea, mai departe, cu blîndețe, acel templu de liniște și de meditație...

— Vă cheamă mamaie la masă ! spuse băiețelul, gîfiind. A coborît cu Mădălina, sînt în restaurant ! Haideți odată ! Nu v-ați mai săturat privind soarele ? În fiecare dimineață vă sculați cu noaptea-n cap și veniți aici, pe bancă, așteptînd să răsară... Eu nu m-aș scula...

— Știu, știu ! spuse profesoara, ciufulindu-i părul aspru, puțin ondulat și des ca peria. Dar dacă, la ora asta, apa din bazin ar fi caldă, te-ai lipsi și de mîncare, așa-i ? numai ca să faci cîteva „traversări" în plus.

— Bineînțeles ! Dacă m-ați lăsa voi — tu și cu mamaie — că Vlad e de partea mea, mai adăugă băiețelul, făcîndu-i cu ochiul judecătorului, eu aș înota și noaptea !

— Nu mă îndoiesc ! răspunse Andreea, ridicîndu-se de pe bancă și prinzîndu-l de mînă pe Bogdan.

— Dar de unde-ai tras tu concluzia că eu sînt de partea ta ? întrebă Vlad, pornind agale în urma lor.

— Doar n-o să spui că noi, bărbaţii, nu sîntem uniţi ! răspunse Bogdan firesc, întorcînd capul şi zîmbindu-i. Avem şi noi solidaritatea noastră.

— Aşa e, Bogdane, ai dreptate ! Dar cu înotatul noaptea...

— Bravo ! interveni Andreea rîzînd : „aveţi şi voi solidaritatea voastră". Frumoasă solidaritate !...

Băiatul o luă la fugă, forţînd-o şi pe Andreea să-l urmeze. Dar, curînd, profesoara îşi domoli paşii, revenind la ritmul de mai înainte...

2.

...Privind în urma lor, Vlad văzu crucea albă de marmură, de pe care îi zîmbea un chip de femeie tînără... Andreea, îmbrăcată în negru, înaintează cu Bogdan de mînă, printre morminte. Se apropie de cavoul gălbui-strălucitor din marginea unei alei. Îmbrăţişează crucea ca pe-o fiinţă scumpă, sărutînd îndelung chipul acela de pe piatră... Lacrimi fierbinţi îi ţîşnesc din ochi...

Vlad îi ascultă sufletul tînguindu-se : „Doamne, Doamne, şi ce dragă îmi era ! Cum a putut să moară ?! Cum a putut ?... De ce ?!..."

În seara aceea de martie, sosise tîrziu acasă. Avusese mai multe procese şi toate grele. Era acum preşedinte de

tribunal, coordona munca mai multor judecători, avocați... *Rănile* acelea de pe reversul medaliei sîngeraseră adînc în ziua respectivă : un tînăr de 16 ani, într-o ceartă, scosese briceagul și înjunghiase pe acela ce-i dăduse viață ; un altul batjocorise o fetiță, un copil, apoi o spînzurase... ; cîțiva adolescenți se plimbaseră cu o mașină furată și eșuaseră într-un accident, rănind grav mai mulți copii ; unul dintre aceștia, o fată de zece ani, copil al unui medic, își pierduse un picior, care, în urma accidentului, îi fusese amputat...

Nu dăduse încă nici un verdict ! Cum să procedeze ? se întreba, frămîntîndu-se... Nenorocirile provocate de rătăciri de-o clipă, cu siguranță, de superficialitate, de impulsuri nestrunite la timp... nu mai puteau fi cu nimic schimbate ! Și-atunci ?!...

Dar cu dreptatea cum rămîne ? Dar cu legea ?! Cu exemplul..., care, eventual, ar putea să dea altora de gîndit, ferindu-i de-o clipă oarbă, cu urmări nefaste ?...

Telefonul a sunat prelung, ca o alarmă.

— Veniți repede ! Moare Elena !...

Era mama Andreei. Vocea, sugrumată de plîns, de la telefon n-a putut să mai dea nici un amănunt ,nici o explicație.

A alergat, cu mașina, la liceu, unde Andreea avea ore la cursurile serale. A luat-o, pretextînd altceva. În drum către spital, a trebuit să-i spună.

Cînd a intrat în sala de operație — o primise doar pe ea, pentru cîteva clipe — Andreea a constatat că Elena era pe jumătate pierdută. Și, totuși, aceasta i-a spus :

„Așteptați-mă ! O să se termine repede !... Te iubesc, surioară !“ a mai apucat să adauge, înainte de-a o așeza pe masa cu oglinzile boltite deasupra și înconjurată de lumini..., ca un adevărat catafalc...

Au fost ultimele ei cuvinte.

Au aşteptat-o într-adevăr, cu toţii : Andreea, Vlad, mama Andreei, Eliza, sora geamănă a Elenei, soţul celei ce se afla pe masa de operaţie, Bogdan, băieţelul lor, Mădălina, fetiţa Elizei, mai mare cu cîţiva ani decît Bogdan, ca şi bunicul lor, cel ce-i crescuse de cînd fiecare sosise acasă de la maternitate.

Dar, după operaţie, care ar fi trebuit să îndepărteze izvorul unei infecţii declanşate ca din senin — acum, din nefericire, generalizate — ochii Elenei au rămas închişi pentru totdeauna !...

Niciodată durerea, ca şi fericirea, de altfel, nu încape-n cuvinte ! Vlad trecuse prin multe vămi de suferinţă : pierduse o soră, cînd aceasta era copil, apoi alta, mai tînără decît Elena, care lăsase în urma ei două fetiţe, apoi dispăruse tatăl, în floarea vîrstei şi, după mai mulţi ani, mama îl părăsise pentru totdeauna.

Trăia acum o disperată durere a celui mai apropiat om de pe lume !... Cu ce-ar fi putut s-o ajute pe Andreea ? Sau pe sora ei ? Ori pe mama lor ? !... Vorbele, gesturile, faptele, oricît de frumoase, de generoase — nu sînt în stare să zăgăzuiască un asemenea izvor.

...Nu se putea desprinde de lîngă sicriu ! Ea, care are o tărie sufletească mai abitir decît orice bărbat. Vlad însuşi se descoperea adesea scîncind pe dinăuntru în situaţii în care Andreea ar fi strîns doar din dinţi şi-ar fi privit înainte... A trebuit s-o ia cu forţa din mijlocul acelui spectacol sfîşietor...

„Doamne, Doamne, şi ce dragă îmi era !“ Cuvintele îi răsună şi acum în suflet, acolo unde se decantează imaginile cele mai vii dintr-un întreg flux de viaţă...

3.

Fusese prima dintre cei patru frați; după ea urma un băiat, apoi cele două surori gemene.

— Să știi — i-a spus odată lui Vlad — că mi-aș fi dorit să fiu singură la părinți. Nu e frumos ceea ce auzi din partea mea, sună a egoism, firește, dar... asta e! Am fost prea săraci și prea am dus-o greu! Am suferit cumplit din cauza sărăciei și nu atît pentru lipsurile din cortegiul ei nesfîrșit, pentru ceea ce mi-aș fi dorit și n-am putut să am, ci pentru umilința pe care-o simțeam fiind săracă. Am socotit sărăcia drept cea mai cumplită umilință primită de la viață. Nici măcar nu eram invidioasă pe cei ce aveau... Nu! Mă simțeam jignită, îngenuncheată pentru că noi — eu și-ai mei — nu aveam, deși, după munca noastră, după pricepere și hărnicie, s-ar fi cuvenit! Și-atunci mi-a trecut prin cap că, dacă aș fi fost singură, viața nu ne-ar fi încorsetat atît de dur...

Să-ți povestesc ce mi s-a întîmplat într-o iarnă...

Împlinisem zece ani și eram în clasa a IV-a .De ziua mea, mama, pe care-o știi cît este de frumoasă, mi-a dăruit un medalion. Îl purtase pînă atunci, tot timpul, la gît. Îl avea de la bunica. Avea forma unei inimi micuțe în mijlocul căreia am descoperit chipul frumos al mamei, o fotografie înfățișînd-o în anul în care mă născuse. Am fost foarte impresionată. Să nu rîzi de mine, îl simțeam ca pe ceva sfînt, menit să mă apere de orice rău, de necazuri. Era ca și cum aș fi fost tot timpul sub ocrotirea mamei și, cînd te afli astfel, nimic rău nu ți se poate întîmpla. Așa gîndeam... și-mi spuneam. De aceea

eram fericită. Nu știam cum să-i mulțumesc, s-o răsplătesc cumva...

Era la începutul lunii februarie. Împreună cu mama, cu fratele meu mai mic cu un an ca mine, cu cele două surori gemene, care, pe-atunci, n-aveau decît trei ani, și cu bunica (tata ne părăsise de curînd, se despărțise de mama — o să-ți povestesc altă dată cum s-a întîmplat) stăteam într-o căsuță cu două camere undeva, într-o margine a orașului. Într-una din încăperi dormeam, într-un singur pat, noi, cei patru copii, în cealaltă, care era și bucătărie, dormeau mama și bunica.

Se terminaseră lemnele de foc, iar gerul era mai straşnic decît oricînd. Ninsese, din nou, de cîteva zile, și-acum zăpada era înghețată. Nu puteai s-o strîngi în mînă, s-o faci bulgăre. Cînd alergam prin curte sau mergeam pe stradă, scîrțiia sub picioare, de parcă ai fi ascultat un concert de țipete !...

În casă era frig, fetele cele mici plîngeau, iar mama se îmbolnăvise. Avea febră mare, o durea capul îngrozitor, nu se putea ridica din pat. Bunica era bătrînă și neputincioasă. Tuturor, ne trebuia, în primul rînd, căldură. Dar de unde lemne ?!... Fratele meu, care n-a fost niciodată prea harnic la carte, nici nu mai căuta în ghiozdan. Se înfofolea cu niște zdrențe de haine și se juca cu niște prieteni de-ai lui pe-afară. Se mai ducea pe la ei, se încălzea pe unde putea. Eu suflam în mîini și scriam temele. Mă plimbam prin cameră, bătînd din picioare ca să mă încălzesc, și citeam. Nu voiam să lipsesc de la școală și nici să mă duc cu lecțiile nepregătite.

Dar..., dacă mai continuam așa cîteva zile, ne îmbolnăveam, sigur, cu toții.

— De unde au vecinii noștri lemne, Mihai ?! l-am întrebat într-o după-amiază pe fratele meu, care tocmai

se întorsese de la un prieten, în casa căruia spunea că s-a încălzit puțin.

— N-au nici ei lemne ! a răspuns băiatul.

— Atunci cu ce fac focul, cu ce se încălzesc ?

— Cu semințe, cu semințe de floarea-soarelui !

— Și de unde iau semințele ?

— De la moara lui Asan !

— Deci tot pe bani ! zisei descurajată.

— Mai pe bani, mai...

În cîteva minute eram în stradă. Tîram după mine o sanie mare, rătăcită pe la noi prin curte de cîțiva ani, nu știu de cine. O scosese dintr-un șopron fratele meu, dar nu se putea juca cu ea fiindcă era prea mare. Găsisem și doi saci peticiți pe care-i pusesem în sanie. Aveam și două bucăți de sîrmă cu care, eventual, să-i leg la gură.

— Știi unde e moara ? m-a întrebat, în stradă, Mihai.

— O găsim noi, întrebăm și-o găsim, răspunsei cu o încrîncenare în mine.

Am ajuns după vreo trei sferturi de oră. Nu era prea aproape de casa noastră moara lui Asan !

Am ajuns gîfiind. Sania era grea chiar goală, drumul lung, iar eu — o mînă de om. Nu aveam mai mult de 25 de kg. Respiram greu, aproape înecîndu-mă. Era ger cumplit ! Ni se lipeau nările, se astupau. Înghițeam aerul rece pe gură. Mîinile și picioarele îmi înghețaseră bocnă. Aproape că nu mai puteam vorbi. Mihai nu mai scotea de mult nici un cuvînt. Era vînăt la față și dîrdiia.

Acum e-acum, mi-am zis în gînd, văzînd grupul acela de clădiri din cărămidă roșie, căruia oamenii îi spuneau „Moara lui Asan".

Ne-am apropiat de porțile mari de fier, lîngă care se afla ghereta paznicului. Se înnopta ! De la porți, într-o

parte și în alta, pornea gardul de zid. Era înalt, nu se putea sări peste el. În nici un caz n-am fi putut arunca noi peste el un sac plin cu semințe. Atunci ?

— Ce facem, Mihai, pe unde intrăm ? zisei mai mult ca să pot gîndi parcă mai clar, decît așteptînd vreun răspuns salvator.

Băiatul a înălțat neputincios din umeri.

— Stai aici, ai grijă de sanie, îi spusei hotărîtă, de parcă aș fi găsit soluția... Nu găsisem nici o soluție, în afară de aceea a omului cinstit : să mă rog de portar, cine știe, poate are și el copii, i s-o face milă de mine..., mă gîndeam, în timp ce intram pe ușa gheretei.

— Dumneata ești portarul ? întrebai, după ce l-am salutat pe omul îmbrăcat în șubă, cu mîinile întinse deasupra unui godin în care duduiau flăcări îmbietoare. M-am mirat și eu cînd mi-am auzit glasul. Era atît de hotărît, de parcă ai fi crezut că sînt cel puțin fiica proprietarului.

Omul s-a uitat mirat la mine, fără să-și schimbe în vreun fel poziția în care se afla, m-a măsurat de două-trei ori, de sus în jos și de jos în sus, răspunzînd, apoi :

— Ce dorești, fetițo ? Cine ești și pe cine cauți ?

— Am o rudă, un unchi care lucrează aici, spusei la repezeală și, bineînțeles, altceva decît mă gîndisem înainte. Mi-a spus că aveți o mulțime de semințe cu care n-aveți ce face, pe care... le aruncați... și că, dacă vreau, pot să vin și eu să iau un sac-doi — că dacă tot le aruncați...

Cred că, din vînătă cum eram, cînd am intrat în gheretă, mă făcusem roșie precum flăcările din sobă... Am simțit că mă cuprinde o căldură în tot corpul, am dus mîna la gît și mi-am slăbit basmaua cu care mă înfășurasem.

Omul din fața mea a izbucnit în rîs : ha-ha-ha ! Ha-ha-ha ! îl auzeam și-l vedeam icnind, în timp ce se scutura șuba de pe el. Dacă aș fi fost mai mare, i-aș fi tras o palmă peste figura lui lătăreață, peste gura aceea lăbărțată, acoperită de o mustață pleoștită, printre firele căreia se vedeau dinții îngălbeniți de tutun.

— Semințe pe care să le aruncăm ? spuse el, scuturîndu-se, din nou de rîs. Ai înnebunit, fetițo ? Semințele se vînd pe bani ! Vrei semințe, plătești !

— Și dacă n-am cu ce să plătesc ? răspunsei, ațintindu-l cu două priviri rugătoare. Mă cuprinsese ciuda, fiindcă îmi venea să plîng. N-avem bani, mama e bolnavă, surorile mele sînt mici și-aproape că au înghețat, fratele la fel, bunica e bătrînă, iar tata ne-a părăsit. Astăzi la prînz am ars ultima bucățică de lemn pe care o mai aveam... din gardul din spatele casei... Eram în stare să nu mă mai opresc !

Ridicai ochii din podea și-l privii din nou pe omul din fața mea. Acum se uita el în pămînt. Se uita încruntat și nu zicea nimic ! Oasele feței îi jucau nervos pe sub pielea încrețită și acoperită de părul nebărbierit.

— N-am ce să-ți fac, fetițo ! răspunse îmbufnat, după aproape o jumătate de minut. Nu se poate fără bani !

— E noapte, nu vă vede nimeni și nici nu sărăcește nimeni dacă iau și eu un sac de semințe, spusei, din nou hotărîtă ! Vă rog ! adăugai, în vreme ce puterile nu mă mai ascultau : începusem să plîng.

— Nu se poate, nu ! Cum o să-ți dau așa, pe degeaba ? Dacă n-ai bani, de ce n-ai adus ceva din casă, ceva..., adăugă el, privindu-mă cercetător...

„Ticălosule ! mă gîndeam. Nu se poate fără plată ! Ești și tu un prăpădit, care faci pe grozavul, însă ! Ești slujbaș aici, ai ajuns să te roage lumea și inima ta strîmbă nu te lasă să dai de pomană, de parcă ai da din averea ta.

nepricopsitule !“ Îmi venea să-i strig cu glas tare tot ce vuia ca talazul în mine.

Cînd am găsit soluția salvatoare, cred că m-am îngălbenit de încordare, de emoție. Am desfăcut în grabă basmaua de pe cap și de la gît, mi-am descheiat paltonașul și-am scos din sîn medalionul, pe care doar cu cîteva zile în urmă îl primisem de la mama. L-am desprins cu mîini tremurînde și i l-am întins.

Mi l-a luat din mînă, l-a întors pe-o parte și pe alta, l-a deschis mîrîind de bucurie.

— Cine e ? m-a întrebat, privind fotografia.

— Mama mea ! i-am răspuns, ștergîndu-mi lacrimile. E cel mai de preț lucru din casa noastră. Ia-i și pricopsește-te ! adăugai. Dar o să-mi dai semințe pînă la primăvară, să știi !... am mai spus încrîncenată.

...Țineam larg deschisă gura sacului, în timp ce Mihai împingea înăuntru, cu amîndouă mîinile, coji de semințe de floarea-soarelui, dintr-o grămadă imensă aflată în curtea morii. Era bucuros nevoie mare fiindcă, așa cum îi spusesem, „portarul s-a îndurat de noi și ne-a lăsat să luăm fără bani !“ Se grăbea să umple sacii de teamă ca omul cel *binevoitor* să nu se răzgîndească...

— Săptămîna aceasta sînt de serviciu în fiecare după-amiază, mi-a spus portarul la ieșire. Să vii tot așa, pe înserate !

— Andreea, ești grozavă, cum ai reușit ? izbucni Mihai. Venim și mîine deci, și poimîine, toată săptămîna ! Ce bucuroasă o să fie mama ! mai spuse el, îmbrățișîndu-mă dintr-o pornire pe care nu i-o cunoscusem niciodată pînă atunci.

— Hai, nu te mai prosti, răspunsei eu, apucă mai repede de lanț și trage de sanie... să nu-i găsim înghețați de tot pe-ai noștri... Și iarăși îmi venea să plîng !

Mama și bunica s-au lăsat convinse de argumentele mele : „Am găsit, dragă, un om cumsecade, un om cu suflet, căruia i s-a făcut milă de mine, asta e !“ repetam la orice întrebare de-a lor.

— Mergem și mîine, și poimîine, toată săptămîna ! adăuga Mihai. Zău, mamă, l-am auzit cu urechile mele cînd i-a spus Andreei, întărea el.

Împrumutasem de la un vecin mai pricopsit un aparat special de ars coji de semințe : un fel de pîlnie cu un cot la mijloc și cu o revărsare, ca un jgheab, din care cojile se rostogoleau treptat pe vatra sobei, alimentînd jocul binefăcător al flăcărilor.

În urma unor doctorii, pe care tot nenea Neculai, vecinul nostru, care lucra la „Malaxa“, ni le dăduse, mama se simțea mai bine, iar surioarele mele ieșiseră de sub păturile în care fuseseră înfofolite și zburdau acum pe lîngă sobă. Bunica, fericită, pregătea ceva de mîncare.

De la o vreme, n-am mai scos nici o vorbă. Stăteam cu o carte pe genunchi și priveam limbile flăcărilor din sobă. Căldura imi făcea bine. Uitasem de medalion. Dar, la un moment dat, mi s-a părut că văd mistuindu-se în flăcări ochii albaștri ai mamei. „Fotografia ! îmi spusei, trebuia să iau măcar fotografia !“...

Am început să tremur ; în casă era din ce în ce mai cald, iar eu tremuram. Noroc că lampa noastră cu gaz nu lumina prea bine, așa încît nimeni nu m-a observat și nu m-a băgat în seamă.

„Mîine am să i-o cer, am să iau fotografia înapoi“, îmi spusei și gîndul acesta m-a mai liniștit puțin. După cîtva timp, fără să pot mînca ceva (deși bunica mă rugase atîta), m-am băgat în pat și-am adormit imediat.

A doua zi i-am cerut portarului fotografia mamei. Mi-a răspuns că n-o are, fiindcă lăsase medalionul cu fotografie cu tot acasă. L-am rugat să nu uite să mi-o aducă în

ziua următoare. Răspunsul lui nu l-am înțeles prea bine atunci. În orice caz, m-a făcut iarăși să plîng. Mi-a spus că „fără fotografie, medalionul meu nu face mare scofală!" și că de aceea, „dacă-l păstrează, îl păstrează cu totul!"

În fiecare zi tremuram de emoție să nu observe cineva lipsa medalionului. Nu mă dezbrăcam niciodată în fața mamei sau a bunicii. Țineam mai tot timpul un fular la gît, profitînd de faptul că nu ne înduram să facem prea cald în casă, economisind cojile de semințe. Măsura a fost înțeleaptă, pentru că, în săptămîna următoare, portarul a fost de serviciu dimineața și, la lumina zilei, era greu să iei semințe fără un bon care constituia dovada că le-ai plătit. Bonurile erau verificate de altcineva. Așa că...

Ne-am încălzit și noi cu ce rămăsese din... economii, iar cînd cunoștința noastră a apărut iarăși după-amiaza în gheretă, au reapărut și sacii plini cu coji de semințe lîngă vatra în jurul căreia se strîngeau patru copii părăsiți de tatăl lor și două femei sărace.

În ciuda faptului că, spre mirarea permanentă a mamei, a bunicii și mai ales a lui Mihai, care mă însoțea de fiecare dată, sacii cu coji de semințe se umpleau mereu și „pe gratis", alimentînd flăcările de pe vatra noastră, eu eram din ce în ce mai tristă. Faptul a fost observat și de portar care, într-o seară, după ce am scos sania cu sacii în stradă, m-a chemat puțin în ghereta în care stătea de pază. Deși înțelegeam foarte bine că fără ajutorul lui am fi fost de mult înghețați, nu puteam totuși să-l iert pentru că îmi luase medalionul. La drept vorbind, atunci cînd i l-am oferit, în adîncul sufletului meu speram să nu mi-l primească, să-l impresionez și să nu-l primească.

„Cum îți închipui, fetițo, că aș putea fi atit de hain să-ți iau medalionul cu chipul mamei tale ? Bănuiesc că trebuie să fie o amintire scumpă și că trebuie să-l păstrezi ca pe un lucru sfînt...“, așa mă gîndeam eu că o să-mi zică atunci și, după ce-l va primi, mi-l va da înapoi.

Flăcările din soba de tuci ardeau ca și în seara aceea. Omul din fața mea a scos medalionul din buzunar, l-a deschis, a mai privit o dată fotografia, l-a închis la loc și mi l-a întins.

— Pune-l la gît, fetițo, a zis el cu o voce care creștea parcă direct din flăcările acelea bune, am și eu copii ca tine, cu toții sîntem amăriți !

Am oprit mîna aceea într-ale mele, și-am sărutat-o ! Cînd am ieșit pe ușa gheretei, mi s-a părut că afară răsărise soarele, că e primăvără și că de peste tot mă mîngîie petale de flori. Ningea ! Trăgeam de sanie și-mi venea să sar într-un picior. La un moment dat, chiar am făcut cîțiva pași ca la șotron. Mihai nu știa ce să zică. Mă privea uimit și întreba ca de pe o placă stricată : „Andreea, ce e cu tine ? Andreea... ?“

4.

„Cît trebuie să fi suferit într-adevăr biata Andreea !“ se gîndea Vlad atunci, cînd auzise această poveste, ca și acum... Nu cunoscuse om cu un mai acut simț al demnității, al mîndriei întemeiate pe ceea ce ești și poți să

faci tu... După cum nu-și închipuise ca cineva să aibă puterea de a face atîtea pentru alții. Și asta nu ca profesoară — aici era viața ei, deci lucrurile nici n-ar fi putut fi concepute altfel — ci ca om, în relațiile cu alți oameni, apropiați sau nu...

Într-o seară — nu trecuse prea mult timp de la moartea Elenei — a primit un strigăt disperat prin telefon : „Andreea, moare sora mea mai mică ! E în comă ! N-are decît douăzeci și patru de ani !"

Cea care își striga durerea era o simplă cunoștință din anii copilăriei... A lăsat totul baltă — munca în bucătărie, treburile pentru a doua zi — și-a alergat la spital. Femeia era într-adevăr în comă și, din păcate, aproape nimeni n-o băga în seamă. Un diagnostic pus de cineva în pripă îi pecetluise viața, adică moartea...

A alertat întregul spital. A venit, în miez de noapte, directoarea de-acasă. A adunat, alături de ea, tot așa aduși din plapumă, un sobor de doctori. Au consultat cu cea mai mare grijă bolnava și, pînă dimineața, au scos-o din comă.

„Tu i-ai salvat viața !" i-a spus atunci prietena din copilărie. Îți rămînem recunoscătoare pînă...

„Să nu mai vorbim de moarte ! i-a răspuns Andreea. Eu n-am făcut altceva decît să-i pun pe medici la lucru. Ei au salvat-o ! Lor să le mulțumiți, așadar !" Spunînd aceste cuvinte însă, n-a putut să nu se gîndească la biata Elena : ea s-a pierdut pentru că strigătul acela sosise prea tîrziu... „Dacă aș fi știut măcar cu o zi mai înainte !" se căina Andreea... „Dacă aș fi știut !..."

Și cu multe rude de-ale lui Vlad procedase la fel : pe-o soră, mai mică, o ajutase să i se facă o operație foarte grea și-o îngrijise tot timpul, pînă a văzut-o din nou pe picioare ; pe-o nepoată, studentă, o ocrotise în tot timpul maternității, iar pe-un frate-al lui Vlad îl veghease vreo

zece zile, la spital, într-un moment disperat cînd viața i se aflase în cumpănă. Nemaiținînd în seamă pe numeroșii nepoți și nepoate, tot din partea lui Vlad, care trecuseră prin casa lor, care fuseseră găzduiți cu săptămînile, cu lunile, cu anii, ajutați să intre pe la școli, în facultăți, să le termine, să-și primească posturile...

„Cum poți să fii așa ?“ a întrebat-o, odată, Vlad. „...Nu vezi că la noi nu se gîndește nimeni ? Că, la nevoie, trebuie să ne descurcăm numai singuri ? !“...

„N-ai dreptate ! i-a răspuns, atunci, Andreea : se gîndesc și la noi două suflete, două ființe : mama mea și mama ta ! În ceea ce privește «descurcatul», e și firesc să nu așteptăm de la nimeni nimic !“

„Și de ce, mă rog ? !“... adăugase judecătorul, mai mult așa, în glumă.

„Fiindcă noi putem mai mult decît toți ai noștri, dragul meu ! Și asta o știi foarte bine ! Pentru noi, ajutorul este și mă tem că va trebui să fie — mîine, ca și totdeauna — numai înlăuntrul nostru ! Nici de la fata noastră nu trebuie să așteptăm neapărat ceva !“...

Asemenea gînduri, afirmații, în care femeia aceasta — fragilă în aparență, delicată peste măsură — credea cu toată ființa ei, îl surprindeau uneori pe judecător... Și viața lui fusese o permanentă îndîrjire, o zbuciumată luptă pentru a învinge nenumărate obstacole...

5.

Copil fiind, era un fricos, se temea și de umbra lui, dar n-ar fi mărturisit acest lucru nimănui, nici să-l tai ! Mai ales de întuneric se temea. Cînd se lăsa noaptea, de pe oriunde s-ar fi aflat — la joacă sau cu vitele la

păscut (cu caii trebuia să mai stea, uneori, și noaptea să-i pască), ori trimis după vreo treabă, prin vecini, el făcea ce făcea și se trăgea în curtea casei. Îl strigau ceilalți frați, mai mici decît el, surorile, copiii vecinilor să mai alerge pe la poartă, să mai dea o raită prin zăvoiul aflat la cîteva sute de metri de casa lor, dar degeaba : Vlad nu se mișca din ogradă. Prefera s-o ajute pe mama sa la tot felul de treburi ce se-nghesuiau să fie terminate, toate parcă, în ceasul acela de dinainte de culcare. Vorbele bune pe care le primea drept răsplată din partea părinților îl nemulțumeau însă din ce în ce mai tare. Socotea că nu i se cuveneau pe drept, căci, dac-ar fi fost după pofta inimii lui, mamă, mamă !... pe unde-ar fi alergat și el, alături de ceilalți...

Cu deosebire era îngrozit cînd trebuia să străbată întreaga grădină din spatele casei și-apoi, în continuare, livada cu pomi, după care urma cîmpul deschis pe care creștea numai fînul și otava, toamna, să urce dealul de la „Fîntîna Emiliei", cum se numea și să ajungă în cealaltă parte de sat, peste calea ferată, unde se afla prăvălia lui Ghinescu de la care trebuia să cumpere te miri ce, fel de fel : ba chibrituri, ba untdelemn sau gaz, ba macaroane, ori sare de lămîie, sticlă de lampă, piper, scorțișoară..., orice avea nenea Ionel, stăpînul prăvăliei.. Și, ca un făcut, mamă-sa își aducea aminte că-i trebuie ba una, ba alta, mai ales pe înserate, după asfințitul soarelui... Atunci sosea și ea, săraca, de la treburi, din cîmp, unde robotea toată ziua.

Bineînțeles, că totdeauna îl alegea pe Vlad să facă drumul pînă la prăvălie și motivul alegerii era clar : el se întorcea cel mai repede !... De unde să știe mama, ori ceilalți ai casei pentru ce se întorcea bietul Vlad atît de repede !...

De refuzat nu putea să refuze : era doar cel mai mare dintre cei trei băieți ai familiei Cosmescu (pe fete nu le trimeteau seara de-acasă, chiar dacă erau mai mari) ; ca să ia cu el pe vreunul, din cei doi, mai mici, nici vorbă ! Asta ar fi însemnat să se dea de gol, căci cu oricine-ar fi fost, în afară de tatăl său, Vlad ar fi trăit aceleași spaime (nici cu mamă-sa nu avea curaj să meargă noaptea undeva).

Și-atunci, neavînd încotro, „își lua picioarele la spinare" și alerga cît îl țineau puterile — și la ducere, și la întoarcere, căci orice fel de mogîldeață, orice tufă, orice pom se luau, neapărat, după el, iar situația nu cunoștea niciodată altă alternativă decît : *care pe care* !... (Mai tîrziu, de cîte ori a avut prilejul să se gîndească la anii aceia, Vlad își spunea, cu o undă de autoironie în glas : „fuga mea de-atunci a fost bună la ceva — era ca un permanent antrenament, ajutîndu-mă ca în anii facultății să ajung campion universitar la o sută și la trei mii de metri !...)

Și „alergările" au continuat la fel pînă într-o seară (Vlad avea pe-atunci vreo zece ani, era cam cum este acum Bogdan, băiatul Elenei), cînd, fiind prea tîrziu, mama, îngrijorîndu-se, a pornit-o înaintea lui, prin grădină. Întunericul era subțire, aproape străveziu, fiindcă-l împingea tot mai spre pămînt ori către alte zări lumina lunii, ce răsărise deja...

L-a văzut de departe, de la cîteva sute de metri. Alerga în disperare, întorcînd, din cînd în cînd, capul în urmă, ori privind cînd într-o parte, cînd în alta. I-a fost teamă să-l strige, să nu-l sperie și mai tare. Cu inima strînsă de necaz (i se făcuse milă de bietul copil), s-a ascuns după o tufă, să n-o vadă. A trecut pe lîngă ea ca o nălucă,gîfîind însă precum locomotivele bătrîne,

cînd urcau dealul, înainte de a se opri la halta din centrul satului.

„Poate să se îmbolnăvească ! s-a gîndit... spaima asta cine ştie la ce poate să ducă ; ori să se rupă ceva în el, de-atîta fugă !"...

A venit repede acasă, în urma lui. L-a găsit roşu, ca jarul, la faţă, ferindu-şi ochii, în care, cu siguranţă, s-ar fi putut vedea cum se îmbulzeau roiuri de spaime...

În timpul mesei, le-a povestit tuturor, aşa, ca din întîmplare, ceva despre copilăria ei. Tîlcul vorbelor care spuneau, între altele, despre felul în care a trebuit ea, cea mai mare dintre nouă copii, rămasă, la 16 ani, fără amîndoi părinţii, într-o singură săptămînă (muriseră de tifos, în timpul războiului) să-şi înfrîngă cîte şi mai cîte spaime, între care şi teama de întuneric, să învingă nebănuite greutăţi — spre a supravieţui — a fost bine receptat de Vlad... I s-a făcut o ruşine teribilă. De necaz, i-au venit lacrimi în ochi, dar n-a vrut să se ridice de la masă, ca să nu-l observe ceilalţi. O singură dată şi-a săltat privirea către mama sa, care-l cerceta cu atenţie. Încrîncenarea din sufletul băiatului s-a înseninat sub lumina caldă din zîmbetul acelei femei simple, care n-avusese parte de minunile ce le săvîrşeşte în viaţa fiecărui om şcoala — de-aceea nu învăţase decît să se iscălească —, dar care intuia, cum rar se întîmplă, mişcările, oricît de tainice, ale sufletului omenesc.

O hotărîre s-a născut atunci în fiinţa lui Vlad, una nouă, alături de aceea ce-i încălzea inima de aproape patru ani, mai exact din primele zile ale începerii şcolii primare... Răspunsese ceva, la o întrebare a învăţătorului său, dar răspunsul fusese atît de clar, de categoric, rostit cu un aer de solemnitate parcă, încît dascălul îi spusese încîntat :

„Ai răspuns ca un judecător ! Parcă ai fi rostit o sentință !“ (Nu știa pe atunci nici ce este un judecător și cu atît mai mult ce înseamnă „a rosti o sentință“. Dar și-a jurat că *judecător are să se facă* !)

În seara cu pricina, Vlad a mai adăugat vrerilor sufletului său încă un jurămînt : să scape de frică și mai ales de spaimele întunericului !

Zîmbește, desigur, de cîte ori se gîndește la cît efort de voință l-a costat împlinirea acelui jurămînt, dar faptul a constituit pentru el o revelație : „Va să zică, se poate !“ și-a spus cu mirare și cu nemaipomenită satisfacție.

„Începutul a fost însă cu : „Trebuie să se poată !...“ „Chiar dacă mor, chiar dacă mi se întîmplă orice, n-o să mai fug noaptea de frică !“... „Și cu asta ce-am făcut ?“ continuau să i se încordeze gîndurile. „N-o să mai fug. bine ! ; dar asta nu însemnează că am eliminat și frica ! Și, totuși, dac-o să fiu în stare să-mi domin tremurul inimii și să n-o mai tulesc la sănătoasa așa — una-două, însemnează că frica va fi la înghesuială, la tot mai mare înghesuială, pînă cînd...“

Și-a fost în stare !...

„Chiar dacă zîmbești — îi spunea, cîndva, Andreei — să știi că pentru mine exercițiul acela a însemnat un moment de cotitură în viață. Atunci am descoperit că pot face orice... cu mine !“

„Îi fi descoperit tu atunci, dragul meu, ceea ce spui — și eu te cred — dar, se vede treaba că, pe parcurs, ai mai uitat înțelepciunea rezultată din propriile-ți concluzii de viață ! Altfel nu te-ai mai scînci de oricîte ori... Și n-ai mai aștepta ca altcineva...“

„Ei, a răspuns Vlad, într-o asemenea împrejurare mă mai alint și eu, Andreea, că, din păcate, pînă la douăzeci și opt de ani n-am prea avut parte de așa ceva.

După ce am intrat «pe mîna ta», mi-am găsit și eu cuibușul cald și-atunci..."

„Cu ceea ce ai spus la urmă, ce-i drept, nu greșești ! Dar, ai grijă că întotdeauna ce-i mult..."

„Ca de obicei, «grija» e în mîinile tale..., păstrezi tu echilibrul ! Să nu ni se facă rău de prea mult bine !..."

„Eu ca eu, dar viața sigur îl păstrează ! Iată, de pildă..." Și Andreea, atunci, ca și în alte dăți, ar fi vrut să remarce, desigur, un fapt aproape straniu — o *concluzie* la care amîndoi, și ea și Vlad, ajunseseră, după multiple constatări — și anume că ei erau *obligați* să plătească — prin necaz, suferință sau măcar frămîntare — orice fel de bucurie ce-o trăiau ca rezultat al unei împliniri...

„Știu, ai spus-o și tu de-atîtea ori — totul nu este decît rezultatul unor întîmplări din complicatul mecanism al existenței — și-a încheiat Andreea, cu un zîmbet amar, remarca... Dar mi-e necaz că... *ni se-ntîmplă* !..."

În ceea ce-l privește pe Vlad — apropo de frică — ajunsese dintr-o extremă în cealaltă : nu se mai temea de nimeni și de nimic !

„Foarte bine ! — s-ar putea spune — Că ce-i rău în asta ?" Da, numai că și a da buzna așa peste viață, fără să mai deschizi ochii, nu-i tocmai în regulă. Poate să te coste ! Ceea ce i s-a întîmplat lui Vlad, de mai multe ori...

Odată, noaptea, într-o toamnă tîrzie — era chiar în prag de iarnă, afară începuse să fulguie — s-au pomenit cu doi lupi în tîrla de oi. Părinții nu erau acasă, plecaseră, pentru două zile, la niște rude, într-un sat cam la vreo 30 de km. distanță...

Lătrau cîinii îngrozitor. O soră mai mare a lui Vlad s-a sculat. L-a deșteptat și pe el.

„Ce e ? Ce s-a-ntîmplat ?“ a întrebat băiatul.

„Ori sînt lupi, ori hoți ! Din două-una !“ a răspuns fata.

„Să ieșim afară imediat !“ a spus Vlad.

„Cum să ieșim ? Dacă ne dă cineva în cap sau, Doamne ferește, ne sfîșie vreo jiganie ? !“

„Și-atunci, ce să facem, să așteptăm să sfîșie oile ? Aprinde repede felinarul și îmbracă-te !“

S-a îmbrăcat și el, în grabă, cu ce-a găsit la îndemînă. A luat toporul de după ușă. A luat și felinarul... Afară ningea.

S-a îndreptat către tîrla oilor, aflată în spatele casei. Ciinii, cînd i-au simțit, au început să latre și mai tare.

„Sînt lupi, precis !“ a exclamat Vlad, iuțind pasul.

„Fii atent !“ i-a strigat Mirela, sora sa, din spate. Dar, chiar în clipa aceea, băiatul a învîrtit toporul și-a izbit cu sete într-o mogîldeață ce venea spre el, în salturi învîrtejite, mînată de cei doi cîini — Tarzan și Leu. Ceva i s-a rostogolit la picioare, iar el s-a pomenit stropit de sînge pe mîini și pe piept. Era un lup, pe care cîinii l-au imobilizat în cîteva secunde, potolindu-i zbaterile și ducînd la capăt ceea ce începuse lovitura de topor a lui Vlad, aplicată, din întîmplare, desigur, drept în moalele capului.

Văzîndu-l plin de sînge, Mirela a început să strige : „Ești rănit ! Ești rănit ! Oprește-te !“

Dar băiatul nu simțea nici o durere. Înaintînd către țarcul oilor, a observat că două, din cele zece, cîte aveau, se aflau la pămînt.

„Repede, un cuțit !“ i-a strigat Mirelei...

În noaptea aceea a avut de lucru pînă spre ziuă... A trebuit să taie singur cele două oi, care fuseseră rănite de lupi, să le jupoaie de piei, să împartă apoi carnea,

așa cum văzuse că făcea altădată tatăl său, s-o pună la adăpost.

Mirela l-a ajutat, minunîndu-se de curajul și de priceperea lui... Pe lupul omorît — celălalt apucase să scape — l-au tîrît undeva, mai departe, în grădină și l-au păstrat ca să-l arate și părinților...

Cu lupii a mai avut de-a face și altădată. Cu unul s-a întîlnit, tot noaptea, într-o margine de pădure, într-un miez de iarnă. Era de-acum licean, venea de la un bal, dintr-o comună învecinată. A scăpat cu fuga și cu ajutorul cîinilor care i-au venit în întîmpinare de la prima casă din marginea satului...

Într-o altă împrejurare însă...

Plouase mult, timp de aproape două săptămîni. Rîul din apropiere căpătase aspect nu de fluviu, ci de mare... Căci o mare de apă, pe o distanță — ca lățime — de peste un km, se revărsa pe deasupra unor locuri, unde cu puțin timp înainte fuseseră grădini, pomi, zăvoi... Și-acel înspăimîntător balaur lichid ducea, pe spatele lui, copaci cărora li se mai zăreau, din cînd în cînd, crengile ori rădăcinile, bușteni de brad sau de stejar, cotețe, mori de apă, case... Imaginea era a unui prăpăd înspăimîntător...

Oamenii din sat, pe care doar șoseaua, mai înaltă, îi despărțea și-i apăra de furia apelor, priveau, îngroziți și neputincioși, spectacolul.

La un moment dat, la circa 20 de metri de drum, pe apă, și-a făcut apariția o căsuță prăpădită la înfățișare.

„O casă, o casă !“ au început să strige oamenii.

Vlad, care se găsea în marginea drumului, — era vara și se afla într-o vacanță studențească — și-a ațintit privirea spre ferestrele cît trei-patru palme la un loc de mari ale casei. I s-a părut că ceva se zbate-năuntru, dincolo de ele.

„Oameni buni, sînt copii, sînt copii înăuntru ! a strigat studentul. Cine merge cu mine să-i salvăm ? !“

„Vlade, nu, nu ! s-a auzit vocea mamei sale, din apropiere. Te îneci, băiatul mamei, nu ! E păcat, dac-or fi copii, cum zici, dar n-ai nici o șansă și te prăpădești și tu ! Apa e adîncă de cîțiva metri, nu vezi ? !“

Studentul și-a auncat în grabă hainele de pe el, de parcă n-ar fi auzit nimic și, rămînînd doar în slip, și-a dat drumul în apele acelea nebune și tulburi.

Întreaga suflare de pe marginea drumului a înghețat. Mama lui Vlad a căzut în genunchi : „Dumnezeule, mi se-neacă băiatul ! a început să murmure, mi se-neacă băiatul ! Frații.or, ajutați-l, ajutați-l !“

Dar nimeni nu îndrăznea să facă nici o mișcare...

„E sinucidere curată !“ a mormăit cineva.

Vlad înainta în direcția casei, înotînd de parcă s-ar fi aflat la un adevărat concurs ; o întrecere era, de fapt, cu moartea !

A găsit, la un moment dat, un lemn, nu prea gros, dar lung de cîțiva metri, care plutea deasupra apei.

S-a prins de el cu amîndouă mîinile, iar cu picioarele, cu siguranță că a început „să calce“ apa. Se menținea astfel la suprafață, așteptînd să sosească, pînă la el, casa plutitoare. Toată lumea i-a înțeles intențiile...

Cînd casa s-a apropiat (plutea încet, intrase, de altfel într-o zonă de apă mai puțin învolburată), studentul a săltat lemnul, proptindu-l în ziduri.

„S-a oprit ! S-a oprit !“ a început să strige lumea din drum !

Într-adevăr, casa se oprise, dar Vlad a dispărut de la suprafața apei. După cîteva secunde, reapărînd, a început s-o împingă, încet, în direcția unui dîmb de pămînt din apropierea drumului, unde, dacă ar fi ajuns, ar fi putut fi ancorată.

„Hai, **Vlade**! Hai, Vlade!“ se auzeau încurajări de pe mal. Studentul nu se mai vedea însă, era dincolo de casă, de unde o împingea. În schimb, în spatele ferestrelor puteau fi zăriți acum doi copilași... Cîteva femei au început să plîngă...

S-au aruncat în apă încă doi băieți cam de seama lui Vlad. Mama studentului nu mai plîngea și nu mai spunea nici un cuvînt. În picioare, era ca de piatră. Doar mîinile mari și aspre se zbuciumau într-o frămîntare continuă...

„Bușteniii! Bușteniii!“ a izbucnit, pe neașteptate, un țipăt din pieptul femeii.

Într-adevăr, la circa cincizeci de metri de casă, din susul rîului, se apropiau în viteză, curgînd pe fluxul agitat al apei, vreo 15—20 de bușteni, care păreau o haită de lupi dezlănțuită.

Cei doi băieți s-au oprit, schimbîndu-și direcția înapoi, către mal, înțelegînd că, dacă ar înainta, ar fi zdrobiți de tăvălugul acela de lemne.

„Bușteniii, Vlade! a început să strige, din nou, mama studentului. Fugi, fugi!“ continuă ea...

Vlad a observat lemnele; ar fi putut „să fugă“, dar... și-a continuat eforturile disperate de a salva casa cu cei doi copii, calculînd posibilitatea ca pericolul să-i fie, poate, folositor. Ceea ce, în parte, s-a și întîmplat: ajungînd în apropiere, lemnele au izbit puternic în temelia casei, împingînd-o, cu forță, tocmai spre locul către care o îndrepta Vlad. În clipele acelea însă, studentul nu s-a mai văzut. Casa a ajuns la dîmbul de pămînt și-a fost ancorată de cei ce-au alergat, în mare grabă, acolo. Dinăuntru au fost scoși un băiat de cinci ani și o fetiță de trei. Erau aproape leșinați de spaimă și de plîns...

Oamenii toți îl căutau însă acum cu ochii pe cel ce săvîrșise minunea. Lemnele se învîrteau, în apropiere de

dîmb și de casă, într-un fel de vîrtej, de ochi de apă clocotitor, care se născuse atunci, nimeni nu știa cum...

Mama lui Vlad, căzută, din nou, în genunchi, își smulgea aproape părul din cap, în timp ce rostea, ca un mecanism stricat :

„Mi s-a prăpădit băiatul, oameni buni !“... „Mi s-a prăpădit băiatul, oameni buni !“

Deodată, cineva zărește o mînă agățată de unul dintre lemne.

„Trăiește ! Trăiește !“ — a strigat cel ce i-a văzut mîna. Și Vlad, auzind parcă țipătul, care a răsunat ca o poruncă a vieții, a reușit să-și scoată, pentru cîteva secunde, capul deasupra apei. Cei doi băieți, care făcuseră tentativa de a-l ajuta, mai înainte, s-au aruncat în vîrtej, ajutîndu-l să se salveze... Un fir de sînge i se prelingea peste ochi și pe obraz, izvorînd de undeva din apropierea arcadei stîngi : unul din rafala aceea de bușteni îl atinsese totuși, deși el plonjase în afund, sperînd ca aceștia să-i treacă pe deasupra ; lovitura îl ameți se puțin, fără să-l dezechilibreze total. I-a trebuit, ca și altădată, voință — acum însă ca să nu dispară pentru totdeauna !...

„Deci, de-atunci ai tu semnul acesta de lîngă ochiul stîng ! a remarcat Andreea, cînd a ascultat «povestea» cu casa plutitoare și cu cei doi copii. Și eu care credeam că-i un simplu semn de «bună» purtare, pe cînd el e o adevărată urmă de viteaz !“ a adăugat ea cu falsă ironie, în timp ce-i mîngîia obrazul cu tandrețe...

„Dar cu «descîntecul» ?“ a întrebat ea tot atunci.

„Hm ! a răspuns Vlad : «descîntecul» a fost un adevărat exercițiu pe margine de prăpastie...“

„Răcisem cumplit ; eram în primul an de liceu, la internat, în timpul războiului. Era o iarnă grea și școala

nu prea avea lemne, apa cu care ne spălam era aproape înghețată ; în clase era frig, stăteam cu paltoanele pe noi, în dormitoare la fel. În asemenea condiții — păduchi, rîie, de care am avut în anii aceia o adevărată spaimă. Exagerasem cu spălatul în situații cu totul improprii — ca să nu mă îmbolnăvesc de rîie — și răcisem deci. La infirmerie, mi-au pus ventuze. Cineva, un ait bolnav din cameră, a deschis fereastra, să iasă mirosul acela urît, de petrol ars. Eu am adormit. A adormit și el. Fereastra a rămas deschisă, iar patul meu era lîngă ea. M-am trezit cu gîtul înțepenit de durere. Nu-l puteam mișca în nici o parte. Orice încercare făceam în acest sens îmi dădea senzația că mișcarea se produce prin răscolirea — fizică — a creierului. Infirmierul n-a știut ce să-mi facă. Nici doctorul școlii. La spitalul la care m-am pomenit, am fost supus unor tratamente, care au rămas însă fără nici un efect pozitiv. I-am văzut pe medici consultîndu-se și ridicînd din umeri. M-au trimis acasă : nu mai aveau, ori nu mai știau ce să-mi facă !

A venit tata și m-a luat cu sania. Pe mama am găsit-o cu ochii roșii de plîns..."

„Și ?"...

„Doctorii nu-mi dăduseră mai mult de o lună..., pe care am petrecut-o în chinurile cunoscute. De murit însă, n-am murit. Fiecare zi care a început să se adune peste «soroc», era smulsă din vistieria «bătrînei cu coasa» !"

„Va să zică, se poate trăi ! mi-am spus. De ce nu s-ar putea să mă și vindec ?"

Gîndul meu era și al mamei.

„Trebuie să te faci bine, Vlăduțu mamii ! mi-a zis ea într-o zi. Să știi că asta de tine depinde !"

„Cum adică ?"

„E ca un fel de luptă, pe care tu trebuie s-o cîștigi ! Dacă vrei, nu se poate să nu învingi !“

„Dacă vreau ?!...“

„Și-am început lupta : cu mișcări, cu exerciții, cu oblojeli cu tot felul de buruieni, de leacuri..., dar mai ales cu masaje pe care mama mi le făcea de mai multe ori pe zi. Mă frecționa pînă nu-și mai simțea degetele de la mîini, pînă ce începeau să-i curgă lacrimile din ochi — de mila mea, de durerile ei și-ale mele... Cînd mă gîndesc la mama, îi văd întîi mîinile și, mai ales, i le simt — într-o mîngîiere caldă și aspră totodată. Au trecut zeci de ani de-atunci și nu e nevoie nici măcar să închid ochii, ci doar să mă gîndesc, pentru ca senzația aceea — de căldură bună și de asprime generatoare de viață — să revină în ființa mea cu tot atîta autenticitate...

Și-acum, de cîte ori mă doare capul, simt degetele mamei alunecîndu-mi de-a lungul gîtului, pe lîngă urechi, pe tîmple, spre a se opri apoi deasupra frunții și în jurul ochilor, bombănind ușor, delicat și tandru, ca-ntr-un descîntec fermecat, dătător de viață...

După cîteva zile, durerile au început să slăbească, iar după o lună eram vindecat. Au contribuit, desigur, și niște injecții pe care mi le-a făcut un sanitar din comună în omoplați. Hotărîtoare au fost însă — continui să cred — degetele acelea crăpate de muncă ale mamei și încrederea mea în puterea lor miraculoasă, dorința, sfințită de speranță, ca a doua zi să-mi fie mai bine, mereu mai bine...

Lupta a continuat apoi cu situația școlară — să recuperez ceea ce pierdusem și să mă păstrez mereu în fruntea colectivelor din care am făcut parte ca elev, mai tîrziu ca student...“

Capitolul III

1.

Copiii se joacă în parcul hotelului. Locul este cum nu se poate mai potrivit, retras, la cîteva sute de metri de stradă, închis, de jur-împrejur, cu gard de fier, în spate cu pădurea prin care se urcă spre Poiana Secuilor și la Cabana „Trei-Brazi", ori către alte locuri plăcute și tocmai de aceea căutate de turiști.

Bogdan sare de la trambulină și traversează bazinul în întrecere cu alți copii de vîrsta lui sau mai mari, luptîndu-se și reușind, de fiecare dată, să nu i-o ia nimeni înainte.

Mădălina face plajă undeva, într-o poieniță, în apropiere, iar mamaie, Nana — cum îi spune Vlad, răsfățînd-o, împletește o rochie de lînă, stînd pe bancă, la umbra unui brad din marginea bazinului, ca să-l poată supraveghea și pe Bogdan.

În cameră, Andreea lucrează la un articol pentru o revistă de specialitate, iar Vlad, în balcon, așezat comod într-un fotoliu, citește. La un moment dat, pune cartea de-o parte, rămînînd în mînă cu o fotografie, pe care o găsise între filele ei. De fapt o pusese anume acolo, știind că va citi cartea în vacanță, la munte, iar de fotografia aceasta nu se despărțea niciodată. Era chipul Andreei, la vîrsta de patru ani.

— Iar te uiți la fotografia asta ? îl întrebă Andreea, care venise, pe nesimțite, din cameră și se așeza acum pe marginea fotoliului, trecîndu-și brațul pe după umerii lui Vlad și mîngîindu-i părul.

— Nu la fotografie, ci la tine mă uit, la tine în miniatură !

— Nu știu ce ți-o fi plăcînd !...

— Totul ! Dar mai ales ochii și... sufletul. Tu observi, aveai tot sufletul în ochi și cu el te uitai peste lume... Ce voiai să afli ?

— Nu știu, poate totul ! Am fost un copil ambițios... un amestec aproape ciudat de sensibilitate dusă la extrem și viață capabilă să anuleze orice stare plîngăreață, amestec de orgoliu, de multe ori nejustificat, îmi dădeam seama, și de modestie, care impresiona pe oricine. Voiam să atrag atenția celor din jur — copii, maturi — și pentru asta făceam deseori pe grozava, mă dădeam în spectacol. Vorbeai despre frica ta din copilărie... Păi să-ți spun eu ce frică mă stăpînea... Dacă se făcea noapte, nu mai îndrăzneam nici în curte să ies. Nu treceam, pe întuneric, singură, dintr-o cameră în alta. Și, totuși, mă grozăveam în fața fratelui meu mai mic, a surorilor, a celorlalți copii, din vecini, ori de cîte ori mi se ivea prilejul.

Odată, am descoperit, în bucătăria de vară, care se afla undeva în curte, niște macaroane roase la capete. „Un șoarece !“ mi-am zis. L-am chemat și pe fratele meu. Am deschis dulapul și i-am arătat macaroanele. „E sigur un șoarece !“ a confirmat și Mihai. Ne-am hotărît să-l prindem. „Nu ți-e frică ?“ m-a întrebat Mihai. „Mie ?!“ am răspuns, ca și cînd lucrul ar fi fost cu totul și cu totul imposibil.

Ca să fim mai siguri c-o să vină, am pus în dulap și o bucată de brînză și am lăsat ușa deschisă. Am așteptat

să se facă seară. Ne-am așezat la pîndă. Lumina era stinsă.

N-am așteptat nici cinci minute, că am și auzit un foșnet specific pe hîrtia de pe masa de lîngă dulap. Inima îmi ticăia ca în fața cine știe cărei primejdii. Simțeam cum mi se usucă gura de încordare.

„Cred că a venit !“ mi-a șoptit Mihai.

În clipa aceea, am sărit de unde eram, m-am repezit la masă și, zărind șoricelul — era unul mititel, un pui — am pus mîna deasupra lui, imobilizîndu-l. Dar, în aceeași clipă, am început să țip ca din gură de șarpe... de frică și de scîrbă. Țipam, dar mîna n-o luam de pe șoarece. Mi-era spaimă să-l string și el se tot mișca sub mîna mea.

„Ce e, dragă, de ce țipi așa ?“ m-a apostrofat Mihai, apropiindu-se de mine. Și, fără să mai aștepte vreun răspuns, mi-a dat, repede, mîna la o parte și-a prins el șoricelul. L-a scos afară și l-a omorît fără nici un fel de zarvă, în timp ce eu m-am repezit la cișmea să mă spăl...

Fetița din fotografie, cu o fundă mare prinsă în păr, într-o parte, și cu un buchet de flori în brațe, îi privește pe amîndoi cu o seriozitate de om matur.

— Uite-te la ea — spune Vlad, zîmbind — parc-ar vrea să ne radiografieze !

— Știi — adaugă Andreea — că așa mi-a și zis, cîndva, o cunoștință a mamei, un bărbat distins, fost magistrat : „Fetițo, tu nu te uiți *la* oameni, ci *prin* oameni ! Nu mai privi așa, că mă sperii !“ Și, în timpul acesta, își trecea mîna prin fața ochilor mei ca și cînd ar fi vrut să-mi abată privirile. În realitate, eu mă uitam la el cu interes, fiindcă-mi făcea plăcere ; fusese un bărbat frumos, era îmbrăcat foarte elegant — nici nu văzusem eu pînă atunci pe cineva astfel îmbrăcat, și, pe deasupra, mirosea a parfum foarte fin, bărbătesc.

După el, prima mea învățătoare mi-a spus, într-o zi, cam același lucru : „Andreea, de ce te uiți tu prin mine ?“ „Nu înțeleg, doamnă, ce vreți să spuneți !“ i-am răspuns „Cum nu înțelegi, fetițo, că doar te uiți de parcă ai vrea să mă tai felii, felii !“.

„Felii, felii, eu nu tai decît pîinea, doamnă, și nu cu ochii, ci cu cuțitul !“ i-am răspuns, întorcîndu-i spatele.

De-atunci, de cîte ori mă surprindeam privind *prin* oameni, încercam imediat să îndulcesc „tăișul“ cu un zîmbet, cu o vorbă... Atunci cînd reușeam !

Dacă, în vremea aceea, exista însă cineva pe care aș fi vrut să-l tai „felii-felii“, la propriu, nu numai cu privirea — așa o făceam de nenumărate ori — apoi acesta era, din nefericire, tatăl meu !... Ți-am povestit ceva cînd m-ai întrebat de ce s-a despărțit mama de el... Ei bine, trebuie să știi că el mi-a adus cea mai mare suferință — umilire și durere — în toată copilăria și adolescența mea. Mie și mamei ! Fratele meu n-a înțeles nimic din toată drama, iar surorile cele mici — nici atît !...

Poate că de-aceea m-au interesat — în noianul acesta de ani, de cînd sînt profesoară — cel mai mult copiii proveniți din asemenea familii, „sfîșiate“, cum le zic eu...

...Doi oameni care se iubeau, „ca chiorii“, cum zicea o vecină de-a noastră. Crescuseră în case alăturate, ogrăzile nu erau despărțite decît de gard. Se cunoșteau deci de cînd erau copii și tot de-atunci se iubeau. Nu suportau o oră să stea unul fără celălalt. Își făcuseră o poartă secretă în gard și treceau prin ea, dintr-o curte în alta, ca să nu mai ocolească pe stradă și mai ales să se poată ascunde, în imediată apropiere, în spatele unei albii mari,

de spălat rufe, pe care bunica obișnuia s-o rezeme de gard, chiar în iocul acela.

Într-o zi, sărutîndu-se ei cu foc, au mișcat copaia și — poc ! aceasta a căzut !... Bunica tocmai trecea prin apropiere. I-a văzut !...

— Și „i-a felicitat !“ zise Vlad, rîzînd.

— Bineînțeles ! A rupt niște jordii pe spinarea lor, pe care le-au ținut minte ani de zile.

— Dac-ai aflat și tu despre ele !...

— De la mama, ea mi-a spus ! Noi am fost și am rămas foarte bune prietene... O să-ți povestesc altădată mai multe... Tot te-ai lăudat că ai să scrii o carte despre ea...

— Ei, cine știe ?!

— Pînă atunci, „mai măcinăm ceva făină la moară“ !

— Mai !...

— Cînd mama a împlinit șaisprezece ani, iar el optsprezece, părinții n-au mai avut scăpare, i-au lăsat să se căsătorească. În scurt timp, la cîteva luni numai, tata a plecat în armată. Mama, însărcinată, a trecut prin chinuri de moarte. Dar nu eu, cea care urmam să mă nasc, eram cauza, ci tata... De dorul lui, mama era, realmente, să se prăpădească : nu putea să mănînce nimic, nu dormea, ce mai, era bolnavă de-a binelea. Starea aceasta m-a afectat, cumva, și pe mine : poate că de-aceea m-am născut „cît o lingură“ de mare, cum obișnuia să spună mama ta, ți-amintești ? N-aveam decît un kg și șapte sute de grame. Eram, cică, o *snamă* vînătă și urîtă...

— Și cum de te-ai făcut așa de frumoasă... după ?! întreabă Vlad, învăluind-o în luminile calde ale ochilor lui de culoarea ierbii uscate...

— Ei, am avut *stofă !*

— Și *croială !*

— Și !...

După ce s-a întors din armată însă, la vreo cîțiva ani, tata a început să bea. Așa, dintr-o dată ! Căci, înainte, nici nu punea gura pe băutură... Lucra la un magazin — un fel de prăvălie mai mare — a unui negustor. Era muncitor, se ocupa, mai ales, cu aprovizionarea. Mai avea unul cu el, un om mai în vîrstă, un bețiv. Acela l-a învățat și pe tata. Și, odată pornit pe acest drum, nu s-a mai oprit !

La început, venea o dată sau de două ori pe săptămînă băut, mai ales sîmbăta. Apoi, din ce în ce mai des , aproape în fiecare seară.

Mama l-a rugat, a început să plîngă, să-l implore... Zadarnic ! Se învățase să bea și nu se mai putea opri ! Cînd îl vedeam beat, mi se făcea și milă, dar și silă de el. Tata a fost un bărbat foarte chipeș ; de-aceea l-a și iubit atîta biata mama. De-aceea a și suportat atîtea de la el : scandaluri, bătăi, umilințe, sărăcie — căci și sărăcia ne venea, în vremea aceea, tot de la el, fiindcă-și cheltuia aproape toți banii pe băutură. Și cînd bea, n-o făcea singur, ci cu o liotă de cheflii, iar el plătea pentru toți...

Cînd auzeam clanța de la poartă, înghețam de spaimă. Mama se uita la mine, eu la dînsa. Fața mamei, frumoasă, foarte frumoasă pe atunci, devenea o mască de ceară ; ochii albaștri și buni, făcuți parcă numai să zîmbească — nu știu dacă i-ai privit vreodată de aproape : aveau ceva în ei, o lumină jucăușă, ca un zîmbet cochet și sprințar totodată, ceva de drăcușor pus pe șotii (acum, de cînd cu Elena, o cenușă dureroasă i-a inundat, făcîndu-i să lăcrimeze tot timpul) — ochii aceia luminoși ca cerul de mai se acopereau de nori zbuciumați, fulgere îndurerate îi traversau, pleoapele se zbăteau speriate, buzele și mîinile începeau să-i tremure ,de parcă ar fi fost conectate la o sursă de curent rău... Ne pregăteam să-l întîmpinăm cu inimi înjunghiate de necaz și de umilință...

Începea să strige de la poartă : „Anca ! Anca !... Ieși afară să te văd, frumoaso ! Ieși afară !...“ Și începea să înjure. Înainta pe alee, împleticindu-se, lovindu-se cînd de un pom, cînd de altul...

În sfîrșit, cînd ajungea înăuntru, începea prăpădul : spărgea tot ceea ce găsea în cale, iar, dacă mama încerca să-l oprească, se năpustea asupra ei cu pumnii, cu picioarele.

N-am putut să suport niciodată violența, dar, de-atunci, mi se face pur și simplu rău numai dacă aud vorbindu-se despre aceste scene...

Andreea devenise palidă, mîinile începuseră să-i tremure...

Te rog, Andreea ! spusese Vlad. Lasă, nu mai povesti !...

— Ba nu, am să-ți spun totul ! Vreau să arunc odată întreaga otravă a acelor ani, pe care-o mai simt foind în mine ori de cîte ori mă gîndesc la copilărie și la faptul că ar fi putut să fie altfel, dacă tata ar fi rămas om.

Odată, a lovit-o atît de rău pe mama, încît ea a leșinat. Am început atunci să țip, să țip și să-i strig : „Criminalule ! Criminalule !“ Și, găsind la îndemînă un lemn mai lung care era după sobă, l-am lovit și eu cu sete, o dată, de două ori de mai multe ori..., pînă ce-a reușit să se întoarcă spre mine și să-mi smulgă lemnul din mînă... N-am știut atunci ce s-a mai întîmplat cu mine... M-am trezit a doua zi, într-un pat străin, în casa unei vecine mai înstărite, prietenă a familiei noastre, căreia noi, copiii, îi spuneam : „Tanti mama“. Aveam un ochi vînăt, mîinile și corpul, de asemenea, pline de vinătăi... Mă durea totul — n-aș fi putut să arăt cu un deget măcar unde nu mă doare — și simțeam că ies din mine flăcări de parcă m-aș fi aflat în mijlocul unor vîlvătăi... Am izbucnit în plîns, mai ales pentru durerile sufletului.

Am întrebat ce s-a întîmplat cu mama ?!... Își revenise, dar arăta și ea tot așa de „împodobită“ ca și mine. Am jurat că nu mă întorc acasă pînă cînd el nu pleacă de-acolo definitiv. Nu voiam să-l mai văd... Și nici nu l-am mai văzut, pentru că, într-o săptămînă, ne-a părăsit. Pe lîngă nenorocirea cu băutura, își găsise și altă femeie pe-acolo, pe la prăvălia la care lucra. Vestea, pe care mama a aflat-o, a fost picătura ce-a umplut paharul. Pentru această „picătură“ s-a despărțit de tata. Altfel, nu cred că l-ar fi lăsat... Ar fi suferit mai departe bătăi și înjosiri de la el, dar nu l-ar fi lăsat, fiindcă îl iubea... Cînd a aflat însă... parcă a turbat. I-a scos lucrurile în stradă și i-a spus că dacă mai îndrăznește să intre în curtea noastră „îi crapă capul cu toporul !“ Și, mă tem că ar fi fost în stare !...

— Ce vorbești ?!...

— A, n-o cunoști pe *Nana* ! „Cînd e vorba, la o adică... S-a terminat ! Pînă aici !“...

A rămas, săraca, singură, cu patru copii. Eu aveam nouă ani, fratele meu opt, iar cele mici se aflau „în copaie“, cum se spune la țară, abia împliniseră un an. N-a vrut să ne dea pe nici unul. S-a judecat și ne-a păstrat pe toți !...

2.

Vlad privește din nou fotografia... Deodată, observă că fetița pune florile din brațe de-o parte, își scoate, la repezeală, funda din păr, își aruncă sandăluțele din pi-

cioare și începe să alerge pe marginea drumului asfaltat, care, în locul acela, făcea un cot, ocolind puțin casa cu pridvor spre drum, dar și în partea cealaltă, spre curtea plină de păsări și de tot felul de „acareturi" pentru vite, pentru oi, porci...

Iat-o acum coborînd, în fugă, tăpșanul de iarbă ce desparte șoseaua de undele limpezi și domoale ale Ialomiței.

„Tică, Tică, țipă ea, vreau și eu să mă scald !"

Și, fără să mai aștepte încuviințare din partea vărului ei, mai mare cu vreo opt-zece ani, își scoate, în grabă, și rochița de pe ea, rămînînd în chiloței, și intră în apă. Se trîntește în fund, într-o margine, unde rîul construise, parcă anume, un mic bazin — o baltă, de fapt, despărțită de cursul normal printr-un grind de nisip. Începe să se bălăcească în apa care aici era și mai caldă.

Văzînd-o, verișorul ei îi strigă :

„A, nu, Andreea, nu așa ! Nu e voie !"

„Ce nu e voie ?" întreabă, curioasă, fetița.

„Nu e voie să te scalzi aici !" răspunde Tică.

„De ce ?"

„Pentru că nu ești în costum de baie !" adăugă el cît se poate de serios.

„Păi, mie mama îmi face *baie* fără costum ! răspunde fetița. Și, dacă mă enervezi, să știi că dau și chiloții jos !" Și chiar „îi dă", aruncîndu-i apoi în brațele vărului ei.

Tică îi prinde, rîzînd. Apoi adaugă :

„Ei, așa da ! Acum te poți scălda în voie", după care, se aruncă și el în apă, acolo unde aceasta era mai adîncă...

„Vreau și eu, vreau și eu !" spune Andreea, aiergînd către el.

„Ce vrei și tu ? Ce vrei și tu ?" spune un alt băiat, de vreo opt-nouă ani — Gheorghiță, fratele mai mic al lui Tică, prinzînd-o din spate și afundînd-o cu capul în apă...

...Avea el ce-avea cu Andreea, nu se prea împăcau. Îi plăcea s-o necăjească tot timpul, mai ales că el rămînea cu ea acasă, cînd ceilalți plecau după tot felul de treburi, pe cîmp. Sau împreună cu el mergea Andreea cu vaca la păscut, ori cu oile...

Îi plăcea așa de mult „la țară", cum spunea ea, la Carolina. O ruga pe mamă-sa s-o trimită de la București, vara, să stea și ea cîteva săptămîni, o lună, uneori chiar mai mult *la țară !*

Carolina era sora cea mai mare a Nanei. O crescuse pe mama Andreei, cînd aceasta, la rîndul ei, era mică. Nana își amintea cu mare emoție de o întîmplare, pe care, firesc, i-o povestiseră frații ei mai mari...

Mama lor, care a avut zece copii (Nana — Anca pe numele ei — era penultimul) se îmbolnăvise rău tocmai cînd o alăpta pe ea. Fusese internată într-un spital de boli contagioase. Fetița a rămas acasă ; nu avea decît cîteva luni. Carolinei, ca mai mare dintre toți, îi reveniseră toate grijile gospodăriei ; în plus, rămăsese și cu un copil neînțărcat. Nu știa cum să se descurce, fiindcă Anca nu voia, cu nici un preț, să bea lapte de la vacă, oferit într-o sticluță cu biberon. N-a vrut o zi, n-a vrut a doua... Lucrurile se agravau... Copilul plîngea în disperare, iar în tot satul nu se găsea, întîmplător atunci, nici o mamă care să mai alăpteze.

Cînd i-a venit ideea salvatoare, Carolina s-a înfiorat de-o emoție necunoscută... Avea șaptesprezece ani, era o fată frumușică, bine dezvoltată, urma să se căsătorească nu peste mult timp...

A luat fetița și a așezat-o la pieptul ei, ca o adevărată mamă. Cînd Anca a prins sînul, în gură și-a început „să sugă", sora ei mai mare, care-o ținea pe brațul stîng,

a început să toarne ușor, de deasupra, lapte dintr-o sticluță. Astfel și-a păcălit surioara, salvînd-o în același timp... N-a spus la nimeni, fiindcă îi era rușine, la nimeni dintre frați și, cu atît mai mult, celor din afara casei lor.

Într-o zi, tatăl copiilor, sosind mai devreme acasă — era notar peste vreo trei comune — a surprins acel „spectacol" înduioșător. I-au venit lacrimi în ochi. Nu și-a tulburat copilele și nici nu i-a spus Carolinei că ar fi văzut-o. A lăsat să se înțeleagă că și el este convins, ca și toți ceilalți ai casei, că Anca a început să se hrănească din sticluța cu lapte. Dar nu l-a răbdat inima să nu-i spună soției, mamei celor două fete, care a plîns îndelung, impresionată de gestul Carolinei. Abia mai tîrziu lucrurile s-au aflat și-atunci Carolina nu mai era jenată, ci mîndră pentru că își salvase sora...

Greu a fost, din nou, cînd fata cea mare a familiei Săvulescu (acesta era numele părinților celor zece copii — și al lor firește) s-a căsătorit și a trebuit să se mute la casa ei. Anca, acum de doi ani și ceva, n-a vrut defel să se despartă de Carolina. Pînă la urmă, aceasta s-a mutat în casa soțului cu soră cu tot, de care n-a scăpat decît aproape peste un an...

Era casa în care-i plăcea și Andreei să vină vara, cu rîul cel cu unde limpezi și blînde, numai bun pentru scăldat, cu grădini în care pomii gemeau de roade, cu cîmp pe care porumbul creștea înalt de nu te vedeai din el călare pe cal fiind, cu viță de vie...

„Lasă, măi zărghitule, fata-n pace!" îi strigă Tică lui Gheorghiță, alergînd și scoțînd-o pe Andreea din apă.

„Îl vezi ? spune fata, trăgînd aer în piept și ștergîndu-și fața de șiroaiele de apă, așa-mi face mereu... E un rău, nu știu ce are cu mine!"

„Ascultă, diavole — i se adresează Tică fratelui său — dacă mai aud că te-atingi de ea, e vai de spinarea ta! Ţine minte, ţi-o tăbăcesc! Să n-avem vorbe!“

Gheorghiţă ride şi aleargă pe rîu în sus.

Tică o ia pe Andreea în braţe şi intră cu ea unde apa este mai adîncă. Fata îl ţine pe după gît, chicotind de plăcere şi oarecum de uşoară spaimă. Cînd oboseşte, o lasă jos, mai la marginea apei. Fetiţa, cu ochii verzi, peste care se lasă părul blonduţ, şi cu un trupşor cioplit parcă în marmură caldă, îi strigă, bătînd din picior:

„Mai vreau, mai vreau!“

„Păi, sigur, că mai vrei! Dar ia mai du-te şi bălăceşte-te în balta ta, acolo, în margine!“

„Răule! îi strigă fata îmbufnată. Şi tu eşti un rău!“

Tică îi zîmbeşte şi se apropie de ea... Andreea i se aruncă în braţe..

3.

„La-la, la-la, la, la-la, la-la-la!“ Andreea cîntă!... Trece printre şirurile de porumbi, mai înalţi de încă două-trei ori decît ea, şi cîntă: „Pe ma-lul mă-rii cînd ră-sa-ree lu-na!“... Şi, mai departe: „La-la, la-la-la, la, la-la, la-la-la!“ Gheorghiţă, cu vaca de lanţ, înaintează pe marginea porumbilor, printr-o mirişte...

Nici n-o bagă în seamă pe verişoara lui mai mică. Cu un maldăr de mohor pe cap, legat şi aşezat aşa cum a văzut ea că fac şi merg femeile, aceasta înaintează, feri-

cită, prin porumbi. Își încearcă, din nou, calitățile vocale : „Pe ma-lul mă-rii cînd ră-sa-ree lu-na !“

„Bravoo ! Biis ! Bravo !“ strigă cineva, din marginea porumbului, bătînd din palme. Fata se oprește, ia maldărul de mohor de pe cap, îl pune jos și se așază pe el, izbucnind într-un hohot de rîs...

„Ce-nseamnă «bis» ?“ întreabă fata, oprindu-și rîsul.

„Adică : încă o dată ?“

„Îți place cum am cîntat ?“

„Daa !“ spune băiatul, cu un zîmbet pînă la urechi.

„Vrei să mai cînt încă o dată ?“ întreabă Andreea serios.

„Nuuu !“ ii răspunde vărul ei.

Rîd amîndoi...

4.

„Nea, boală ! Mai încet, nu vezi că mă lovești ?“...

Carolina o caută din ochi pe Andreea. Unde-o fi, că doar i-a auzit vocea. Abia terminase de muls vaca și dăduse drumul vițelului, să-și primească și el „porția“. Fata băuse, pe nerăsuflate, din spuma albă și bună de deasupra oalei. Apoi dispăruse.

„Nea, boală ! Mai încet, nu ți-am spus ?!“

„Andreea, mamă, unde ești ?“ întreabă mătușa fetei. Dar, nici un răspuns, de nicăieri.

Începe s-o caute prin curte. „Andreea, Andreea !“ o strigă, ajungînd lîngă vacă.

Extraordinar ! Nu-i vine să creadă : în genunchi, de partea cealaltă de cum se afla vițelul, fata suge direct din țițele vacii !

„Andreea, ce faci ? se repede Carolina spre ea. Fugi de-acolo, mamă, că te lovește vaca, mă bagi în păcat !"

Fata se ridică și întinde un zîmbet fericit pe buzele pline de lapte...

„Doamne ferește, cum de ți-a dat prin cap așa ceva ? mai întreabă femeia. Da' nu-ți dau eu să bei cît lapte vrei, din oală ?"

„Parcă e mai bun direct de la vacă !" răspunde fetița cu sinceritate, întinzînd mîinile ei mici spre a-și îmbrățișa mătușa...

...Vlad se mișcă de pe fotoliu și imaginea se tulbură... În pridvorul casei, Carolina stă întinsă între făclii care luminează de jur împrejur. Nu vrea să mai bage pe nimeni în seamă, deși în preajma ei se află atîta lume. Nana și Andreea plîng înăbușit, mîngîindu-i, de-o parte și de alta, mîinile încrucișate pe piept... Curtea, grădina, rîul, totul în jur a încremenit. Nu se mai simte nici o respirație...

5.

Un „Mercedes" alb se oprește în fața hotelului. Vlad se apleacă peste balustradă și-l salută pe Tică, vărul Andreei, care tocmai închidea portiera mașinii.

— Vin de la Brașov. Am trecut pe la voi să vă aduc niște pepeni. Știam că sînteți aici. Mi-a spus tataie, cînd am plecat din București.

Bogdan și Mădălina sînt lîngă el în cîteva secunde. Încep să care în hotel pepeni verzi, lungi cît niște purcei.

— Sînt nemaipomeniți, o să vedeți ! le spune Tică...

— Și-ai tăi ? întreabă Andreea...

— Au rămas în Poiană... Mîine plecăm. Mergem direct la Snagov, la mama, să mai punem cîte ceva la punct, să nu se părăginească de tot !

— Ascultă, Tică — intervine Vlad — nu vrei să-mi împrumuți și mie „vopseaua“ cu care-ți dai tu pe păr ? N-ai nici un fir alb !...

— Costă prea scump, Vlade ! răspunde vărul Andreei, rîzînd. Și-apoi ție, „bătrîne“, îți stă foarte bine așa, cu luminile acelea pe la tîmple. Ar fi păcat să le-ntuneci !...

— Preferam luminile de dinăuntru, vericule ! spune Vlad, admirînd părul negru și bogat al lui Tică, într-adevăr fără nici un fir alb prin el.

— E rădăcină de la Priș, dragul meu, intervine Andreea. Nu l-ai văzut pe taică-său că la șaptezeci și opt de ani, cînd s-a prăpădit, avea părul tot negru ?!... Dar ce băiat frumos era Tică — adaugă Andreea — atunci cînd era marinar și venea de m-aștepta pe mine la poarta Liceului „Lazăr“ !...

— A, asta nu mi-ai spus !

— Oi mai fi uitat și eu cîte ceva...

— Să n-o crezi, Vlade — îi spune Tică, în timp ce se așază la volan, pregătindu-se de plecare — nu veneam după ea... Eram îndrăgostit de-o colegă de-a ei, o fată nemaipomenită !

— Mincinosule ! izbucnește Andreea, și păcătosule ! Care era, mă, aceea, că nu te-am văzut niciodată cu ea !...

Mașina a coborît pe aleea străjuită de brazi argintii. Au urmărit-o cu toții pînă ce-a ajuns în șosea și-a virat la stînga, spre Brașov. Bogdan s-a întors la bazin, Mădălina la plajă, iar Nana la andrelele sale.

Andreea și Vlad au pornit să se plimbe pe aleile parcului, ținîndu-se de mînă ca doi adolescenți...

— Ce rău îmi pare că nu te-am întîlnit cînd erai elevă la „Lazăr“ ! spune judecătorul cu o umbră reală de regret în glas.

— Ai fi putut, că tu erai student atunci ! răspunde Andreea. Dar, cine știe pe unde-ți sticleau ochii, hoțomanule !

— O, am fost cel mai cuminte băiat !

— Mie-mi spui ?!...

— Și, într-adevăr, Tică te aștepta la poarta liceului ?

— Bineînțeles, dar nu asta e important ! Ci...

6.

— Nu credeam s-ajung vreodată să-nvăț la Liceul „Lazăr“ !...

— Îmi place ! exclamă Vlad, sună ca din *Odă (în metru antic)* :

„Nu credeam să-nvăț a muri vreodată...“

— Eu m-am oprit la „să-nvăț“ ! Și, într-adevăr, nu credeam s-ajung să-nvăț la cea mai grozavă școală din cîte existau pe-atunci în București...

— Uşurel, uşurel ! Dar cu „Bălcescu“ sau „Mihai Viteazul“ ce facem ? De ele n-auziseşi ?

— Nu m-au interesat ! Pe mine „Lazărul“ mă fascinase... Era şi în inima tîrgului...

— Lîngă „Cişmigiu“...

— Da, lîngă „Cişmigiu“...

— Sînt argumente... hotărîtoare, n-am ce spune !

— Degeaba rîzi, să ştii ! Pentru un copil sărac şi modest ca mine, care venea dintr-o mahala prăpădită, „Lazărul“...

— Era ca visul „domnişoarei Nastasia“ de-a ajunge pe Popa Nan...

— Cine ştie ? Poate !...

Vlad simte o căldură nouă şi bună în suflet. Totdeauna l-a impresionat fiinţa umană aflată în tremur la suflările mai puternice sau rele ale vieţii. Poate că şi de-aceea se făcuse judecător. Deşi era atît de sensibil, impresionîndu-se uneori pînă la lacrimi de durerile oamenilor, era pasiunea vieţii lui să le cerceteze, să le caute izvoarele şi să încerce să le vindece prin ceea ce puteau să facă legea şi omul în mîna căruia aceasta se afla...

Pe Andreea o ştia tare şi mîndră ! Îi plăcea aşa cum era, cum se purta. Dar cînd zonele acelea de frumuseţe de dinăuntru, ale ei, rămîneau cumva descoperite şi măcar aparent fără apărare, o simţea parcă şi mai aproape de fiinţa lui, fiindcă era mai umană, mai vulnerabilă... Într-o iarnă, plecaseră pentru cîteva zile la munte, se îndreptau, de fapt, spre acelaşi hotel în care se aflau acum. Ninsese mult, era zăpadă mare şi ger. Autoturismele nu puteau să meargă şi nici nu aveau voie. Aşa că şi-au făcut bagajele, s-au îmbrăcat bine, cu haine potrivite şi-au pornit-o către gară cu tramvaiul. Datorită unor lucrări ce se făceau în preajma Gării de Nord, acesta i-a

lăsat cam departe. Trebuia să-şi ducă singuri bagajele, în mîini.

Andreea, micuţă de statură, cu un costum de munte pe ea, dar cam mărişor (nu-l prea nimerise, deşi, altfel, era destul de arătos), cu un geamantan într-o mînă şi cu o geantă într-alta, amîndouă destul de grele, înota prin zăpadă. Părea un biet copil neajutorat. Lui Vlad i s-a făcut milă de ea şi i-a părut rău că a trebuit s-o vadă într-o asemenea situaţie. Dar, în acelaşi timp, căldura aceea a năvălit din nou peste sufletul lui. Dacă nu i-ar fi fost teamă de ridicol, ar fi oprit-o din zbaterea ei prin zăpadă, cu bagajele acelea grele, şi-ar fi îmbrăţişat-o, acolo, în mijlocul străzii... Se gîndea aşa, poate într-un mod nepotrivit, zicîndu-şi : iată, ea, care conduce o lume întreagă de elevi, peste două mii şi aproape o sută de cadre didactice, în calitate de directoare a unui mare liceu... În sfîrşit, nu asta era important..., ca de altfel, acum : „Cine ştie ? Poate !"... Cuvintele l-au întors la atmosfera aceea îmbibată de tristeţe, pe care o simţise parcă aievea şi el, ascultînd povestirea Andreei...

— La şcoala primară — continuă profesoara — eram cea mai mică din clasă. Voiau să mă îngraşe cu untură de peşte... Era în anii aceia de sărăcie, de după război. Şi mie, fiindcă eram aşa de pricăjită, îmi rezerva învăţătoarea totdeauna două linguri, porţie dublă deci.

Aveam în clasă însă o fată de măcelar. Erau mai pricopsiţi, în orice caz, aveau ce mînca. Odrasla măcelarului — colega mea — venea la şcoală cu o grămadă de sandvişuri : cu şuncă, ori cu salam bun, sau cu te miri ce mai punea între feliile de pîine. Le mînca singură, fără să dea o bucăţică vreunui copil. De aceea era şi

grasă cît o putinică. Așa o și porecliserăm de fapt: „Putinica" !

Ceea ce ne scotea din sărite, pe mine cu deosebire — eram și șefa clasei, răspundeam deci de ceea ce se întîmpla în colectiv — erau laudele colegei noastre, „Putinica". În fiecare recreație, își scotea sandvișurile din ghiozdan, se ducea repede la catedră, se urca pe scaun — ca să fie văzută de toată clasa — și începea:

„Ia uitați-vă ce am eu aici: șunculiță buună (și se lingea pe bot), sălămior buun (și repeta gestul, trecîndu-și limba peste buze), oușor"... „buun", completa clasa, în batjocură; „da oușor buun" — relua „Putinica" — și-apoi se-apuca să înfulece.

Am rugat-o de cîteva ori să se-astîmpere, spunîndu-i că e urît și nepotrivit ceea ce face. Dar nu m-a ascultat, nici nu se uita la mine. Înconjurată de șunca și de salamul ei, se considera irezistibilă.

Într-o zi, mă durea capul teribil, de foame, probabil. „Putinica" a apărut, din nou, cu sandvișurile ei la catedră.

Am țipat la ea să plece de-acolo.

„Da, cine ești tu să strigi la mine ? Sărăntoaco ! mi-a răspuns ea. Ce crezi că dacă înveți bine..."

N-a mai apucat să continue că m-am repezit la ea, am tîrît-o jos de pe scaun și-am început s-o plesnesc, s-o plesnesc peste față și să-i sleiesc sandvișurile pe chipul ei umflat și unsuros...

Copiii se-adunaseră în jurul nostru și strigau: „Așa ! Dă-i ! Dă-i, Andreea ! Dă-i, să se sature !"

„Putinica", pe jos, urla cît o țineau puterile, și-o țineau, nu glumă, a pus toată școala-n picioare. Toți au aflat de isprava mea și n-a fost nimeni să nu-mi dea dreptate. Și, totuși, la scandalul făcut de măcelar — care și-a și mutat odrasla la altă școală — directoarea, care

mă iubea ca pe propriul ei copil, a fost nevoită să-mi scadă nota la purtare pe trimestrul acela.

„Așa, de formă, Andreea ! mi-a spus. Altfel, umflatul ăsta (și măcelarul era cît un butoi) se duce mai departe, ne reclamă, nu se lasă cu una, cu două !“

Eu, totuși, n-am înțeles-o, cu toată motivarea ei. N-am putut și nici n-am vrut !

„Să reclame ! i-am răspuns atunci. Și ce dacă ? Să vină cine-o vrea și să întrebe copiii ; să asculte ce făcea fiica măcelarului în fiecare zi !“

„Ei, ce știi tu !“... mi-a răspuns.

La sfîrșitul anului școlar, am avut însă, la purtare, tot media zece...

— Altfel, nu mai puteai rămîne șefa clasei !

— Parcă tu n-ai fost la fel, de ce mai rîzi de mine ?

— Dar nu rîd deloc ! spuse Vlad, serios. Vorbim ca-ntre doi „șefi“, nu ?...

— Să știi că-mi plăcea ! mărturisește, sincer, Andreea. De fapt, atunci, în acei ani, în care am fost și comandantă de pionieri pe școală, m-am hotărît să mă fac profesoară. Am descoperit că „am aptitudini“, cum se spune... Păi, știi cum ascultau copiii de mine ? ! Mamă, mamă !...

— N-ai un ac să te dezumflu ?...

— Mă îmbolnăveam des cînd eram mică, făceam febră mare, nu știu de ce. Totdeauna mă salva bunica, nu doctorul. Ea mă învelea în cearșafuri ude, mă frecționa cu fel de fel de unsori făcute din buruieni, stătea tot timpul, săraca, lîngă mine, pînă-mi trecea. Cînd m-am făcut mai măricică, am început să dorm cu dînsa și așa s-a întîmplat pînă a murit. Atunci, pentru prima dată, nu mi-a mai fost frică de morți. Înainte de a se sfîrși, m-a chemat lîngă dînsa cu un semn. M-am apropiat. A ri-

dicat puțin mîna și mi-a mîngîiat obrazul. Nu mai putea să vorbească. La cîteva minute, a oftat o dată puternic și-a închis ochii...

Fusese o femeie înaltă și energică. Avea un păr lung, care, în anii din urmă, ajunsese aproape în întregime alb. Îl strîngea și își făcea cu el un coc mare, la spate. După moartea bunicului, rămăsese tare săracă... Să crești zece copii ? !... De aceea era atît de econoamă..., strîngea orice petecuț de cîrpă pe care-l găsea în cale, un nasture, se apleca și-l lua din țărînă, nu dădea niciodată bani la tramvai, pentru că nu mergea niciodată cu tramvaiul... Cînd trebuia să se ducă undeva, o lua pe jos, indiferent care ar fi fost distanța.

„Cît mă mai țin picioarele, maică, le folosesc ! De ce să dau bani la tramvai ?“ așa răspundea.

Din cîrpe, zdrențe, le potrivea ea cum le potrivea, și țesea niște preșuri foarte frumoase. Așa mi se păreau mie pe-atunci. Și, cum le vedeam țesute, începeam : „Pe-astea mie mi le dai, bunico ! Cînd o să mă mărit !“ „Ție ți le dau, draga maichii, ție ! răspundea, zîmbindu-mi. Numai să ajung eu să te văd măritată !“...

— Și unde sînt preșurile ? Ce-ai făcut cu ele ? întreabă Vlad, rizind...

— Cum, nu le-ai văzut ?

— Nu ! Nu mi le-ai arătat niciodată !

— A, a fost o scăpare de-a mea ! Dar să știi, sînt în „lada de zestre“ ! Le păstrez !

— Pentru cine ?

— Pentru fata ta ! I le dau ei, cînd o să se căsătorească !

— Ei, așa da ! M-am liniștit !...

— Știi ce-mi plăcea mie, mai mult și mai mult, să mănînc atunci cînd eram bolnavă ?

— Ce ?

— Gemul de prune !... Dar noi n-aveam ! Uite, nu-mi dau seama de ce, dar n-aveam, ori n-am avut niciodată de-ajuns, ca să mă satur !

Avea însă un gem foarte bun vecina noastră, „tanti mama". Îmi aducea numai cînd eram bolnavă... Venea cu cîte o jumătate de pahar, nu mai mult și, cînd îl vedeam, îmi lăsa gura apă de poftă. Trebuia să le dau din el și fetelor, celor mici, care stăteau cu gura căscată cînd mă vedeau mîncînd. Așa că, abia mă alegeam cu o linguriță, două...

De-aceea...

— De-aceea faci tu atîta gem acum. Și așa de bun !...

— Să știi că da !... În afară de gem, cînd eram bolnavă, mai aveam și altă bucurie : un vecin de-al nostru, care era tipograf, avea acasă cîteva sute de cărți, o adevărată bibliotecă. A văzut că-mi place să citesc, că tînjesc după ele. Îmi împrumuta și mie, din cînd în cînd, dar dacă mă îmbolnăveam, venea neapărat pe la noi pe-acasă și-mi făcea cadou cel puțin o carte !

— Cum văd eu, suferințele tale erau îndulcite cu... gem și cu visuri !...

— Mai ales cu visuri ! Și „Lazărul" a fost unul dintre ele !... Ți-am spus, învățam bine, toată lumea la școală mă răsfăța... Prin clasa a VII-a — mi-aduc aminte — ne-a venit la școală o profesoară nouă de chimie. Fusese pînă atunci la universitate. Nu știu ce se întîmplase de ajunsese la noi. Era o femeie distinsă, fină și elegant îmbrăcată. Avea niște mîini delicate, cu degete lungi, iar pe unul dintre ele purta un inel cu o piatră — nu știu ce fel să fi fost — care strălucea în timp ce scria ceva pe tablă, pînă în spatele clasei. A fost numită și diriginta noastră. Eu eram fericită. Îmi plăcea de dînsa, îmi plăcea și cum explica, începusem să fac tot felul de expe-

rienţe într-un mic laborator şi ea mă ajuta... De-atunci m-am molipsit de chimie şi uite că...

— N-ai mai scăpat !

— Cînd explica, îmi căuta totdeauna ochii. Eu eram punctul ei de încercare, testul : privind la mine, îşi dădea seama dacă are şanse să fie pricepută de ceilalţi copii. (Venind de la universitate, pentru ea era o problemă să se facă înţeleasă de nişte copii de vîrsta noastră şi... de nivelul unei şcoli...).

Cînd constata că lucrurile merg bine, continua ; altfel, se oprea, relua, întreba, iarăşi explica... În orice caz, ţinea foarte mult „să învăţăm carte de la ea !“ Chiar aşa ne-a spus, cînd a intrat pentru prima dată în clasă : „Copii, voi puteţi să învăţaţi carte de la mine ! Să nu vă speriaţi, dacă, la început, n-o să pricepeţi mare lucru ! Pînă la urmă, ne vom înţelege ! Şi eu ţin ca voi să învăţaţi carte de la mine !“... Ceea ce s-a şi întîmplat cu mulţi dintre colegii mei...

Obişnuindu-se să-mi citească în ochi, a început să folosească această tactică şi în calitate de dirigintă. Ştia că sînt sinceră, uneori — brutal de sinceră, că nu mint. De-aceea, într-o zi, cînd nişte băieţi mai năzdrăvani şi mai leneşi, bineînţeles, au împins băncile pînă în spatele clasei, pentru ca profesorul de matematică să nu se mai poată plimba pe-acolo şi să-i observe cum copiază, diriginta s-a supărat şi-a vrut să ştie cine săvîrşise fapta. Autorii ei nu s-au ridicat să recunoască. Nimeni, din toată clasa, n-a scos o vorbă... Atunci m-a întrebat pe mine şi m-a privit atent în ochi. Nici eu n-am spus nimic, dar dînsa, rostind singură numele presupuşilor vinovaţi (pe care-i bănuia), a citit pe faţa mea adevărul, confirmarea. Băieţii nu s-au supărat pe mine, fiindcă mă cunoşteau ; le-a părut rău că n-au recunoscut singuri. Iar pe dirigintă o iubeau cu toţii...

Vorbind cu mama într-o zi — întîmplător, bineînțeles, nu știu de ce venise pe la școală, i-a spus : „Îmi place fata dumitale ! Aș fi vrut să am și eu una ca ea. Nu am decît un băiat mai mare, care e student. Nu vrei să mi-o dai mie ? O înfiez ! Dumneata mai ai trei. Și ești singură !“

Nana a făcut eforturi ca să n-o repeadă, să-i răspundă politicos. Dorința și propunerea profesoarei o jigniseră. „Adică — și-a spus — desigur : eu nu pot s-o cresc, s-o educ ? !“

Am înțeles ! Și eu m-aș fi revoltat la fel... Dar realitatea rămînea aceeași, cu toată revolta — și ea se numea sărăcie, care nu putea fi schimbată.

De aceea, mama ar fi dorit ca, după gimnaziu, să mă apuc să muncesc. Eram mică, nu împlinisem paisprezece ani dar se oferise cineva s-o ajute să-mi găsească ceva de lucru.

Cînd am aflat despre această hotărîre, m-a apucat un plîns disperat. Eram premianta întîi pe școală, alții, mult mai slab pregătiți decît mine, încercau să intre pe la diferite licee, iar eu să închei învățătura aici, să mă duc să muncesc ? Asemenea gînduri frămînta mintea mea, în timp ce plîngeam, pe înfundate, în spatele curții noastre, ascunsă după o magazie, ca să nu mă vadă nimeni.

Am stat de vorbă cu bunica și i-am spus că m-am hotărît : „O să mă fac profesoară ! Profesoară de chimie, ca doamna Gheorghiu !“

Bătrîna a rămas cu ochii ațintiți la mine, cîteva clipe n-a putut să spună nimic, apoi, apropiindu-se de mine, m-a strîns lîngă pieptul ei și, mîngîindu-mă pe cap, a început să-mi spună, aproape ca într-un descîntec, cum ziceai tu : „Draga mamii, draga mamii !...“ Și-a început să plîngă...

M-am desprins de ea aproape supărată. „Te rog să nu plîngi ! i-am spus. Ai să vezi ! Am să ajung profesoară !“

M-am așezat pe un scaun și-am început să privesc prin fereastră. În cîteva clipe nu mai eram acolo. Am intrat într-o cancelarie — ca cea de la școala noastră, am luat un catalog de pe masă și, cu el sub braț, am ieșit pe culoar. Înaintam. Eram elegantă ca doamna Gheorghiu și toți foștii mei colegi se fereau din calea mea, se lipeau, sfioși, cu spatele de ziduri, șoptind : „E Andreea ! E Andreea ! E noua noastră profesoară !“...

„Să-ți ajute Dumnezeu, Andreea, maică ! exclamă bunica, aflată din nou, lîngă mine. Și, dacă vrei să știi, și eu cred..., cred, draga mamei ! Pentru că tăria omului e nemăsurată, atunci cînd vrea, cînd merge după o lumină !“...

Nu mai plîngeam. Am îmbrățișat-o și-am ieșit repede în curte. Apoi pe stradă. Apoi...

Cînd am coborît din tramvai — pe-atunci circulau tramvaie pe bulevardul din fața Liceului „Lazăr“ — mi s-au înmuiat picioarele. Nu puteam să merg. Parcă se învîrtea toată lumea cu mine. M-am apropiat de gardul „Cișmigiului“ și m-am sprijinit. Un bărbat în vîrstă, trecînd pe lîngă mine, s-a oprit și m-a întrebat dacă mă simt rău.

„Nu, n-am nimic !“ i-am răspuns și-am plecat decisă spre școală. În fața listelor cu rezultatele, afișate pe un panou, se afla multă lume — copii, părinți. Era o foială îngrozitoare, sfîșiată de strigăte de bucurie sau de hohote de plîns, stropită cu lacrimi ori cu stele din zîmbetele învingătorilor.

M-am așezat undeva, pe o margine de zid, lîngă un gard, să mă odihnesc, ca după un drum lung. Și, dacă

mă gîndeam bine, era într-adevăr foarte lung drumul... „din mahalaua Veseliei... pînă pe Popa Nan", cum ai spune tu.

Puteam să stau liniştită, nu mă cunoştea nimeni. Nici un copil din şcoala noastră, ori din mahalaua noastră nu îndrăznise să se prezinte la examenul de admitere la Liceul „Gheorghe Lazăr". Eram singura ! „Am să mă uit cînd s-o mai limpezi locul ! mi-am spus. Dacă mă-nghesui acolo, mă striveşte mulţimea. Şi-apoi — ce e scris pe «liste» nu se schimbă ! Aşa că..."

După vreo două ore, nu mai era aproape nimeni lîngă panou. M-am apropiat şi eu. Am început să citesc de jos în sus, am luat listele deci de la coadă. Pe măsură ce citeam tot felul de nume, inima mi se ridica mai mult, mai mult. Îmi ajunsese în gît. Mai aveam vreo zece-cincisprezece rînduri şi terminam. „Însemnează că n-am intrat !"... M-am proptit de panou, fiindcă iarăşi începuse să se învîrte totul în jur... „Bine că n-am spus la nimeni că dau examen la liceu şi, cu atît mai mult, la Liceul «Lazăr». În afară de bunica. Cum o să mă mai uit eu în ochii ei ? !"...

Mi-am revenit după cîteva secunde. Am continuat lectura. Am ajuns la al treilea rînd de sus ; numele citit mi se părea cunoscut : *Petrescu Andreea !* Mă mai uit o dată : *Petrescu Gh. Andreea* — am citit şi iniţiala de la mijloc. Media : 9,70. Nu se poate ! mi-am zis. Am greşit eu. Citesc, din nou, listele, de data aceasta, de sus în jos, ca să văd dacă mai există cineva cu numele de Petrescu. N-am mai găsit pe nimeni. Mă uit şi la listele respinşilor, să mă asigur că nu este vreo confuzie. Nici acolo nu se află numele meu.

Ca să fiu sigură, m-am dus la secretariatul liceului şi-am întrebat de la ce şcoală vine eleva Petrescu Gh. Andreea. Secretarele — erau vreo trei — s-au uitat lung

la mine, dar au căutat în acte și mi-au răspuns. Era școala mea!

Cînd mi-a văzut fața luminîndu-se, femeia care mi-a răspuns, cea mai în vîrstă de-acolo, m-a întrebat: „Ai vrut să te convingi că ești tu?"

I-am răspuns sincer: „Da!" și, de bucurie, mi-au venit lacrimi în ochi! „Bravo, fetițo! mi-a spus secretara. Te felicit din toată inima. Ce sînt părinții tăi?"

„Mama e vînzătoare la un magazin!" i-am răspuns.

„Și tata?"...

„Vă mulțumesc pentru informație! am adăugat eu, în loc de răspuns la întrebare. Bună-ziua!"

„Stai! Stai! mi-a strigat secretara, învăluindu-mă cu ochi buni. Voiam..., voiam să te felicit încă o dată, Andreea! Și, vezi, să te ții tot așa, în frunte!"...

Aș fi dorit ca în clipa aceea să fiu acasă, să privesc în ochii bunicii, și ai mamei... Dar, cum tot nu puteam să ajung așa de repede (trebuia să schimb două tramvaie pînă acasă și să mai merg vreo jumătate de km și pe jos), m-am hotărît să fac o plimbare în „Cișmigiu". Eram acum „lăzăristă", aveam dreptul. Era lume multă, de toate vîrstele. Mi-am ales aleea din centru... și-am străbătut-o încet, cu răbdare, de două ori — de la un capăt la celălalt — mergînd cu mîinile la spate!...

Bunica, bineînțeles, c-a tras o porție de plîns, de bucurie, firește! Mama însă n-a rămas prea impresionată. Abia cînd toate colegele ei de la magazin s-au adunat în jurul nostru (acolo mă dusesem să-i spun vestea), mirîndu-se de faptul că am avut curajul să dau examen la Liceul „Lazăr" și, mai ales, de reușita obținută, abia atunci s-a gîndit și ea că făcusem o ispravă mai acătării și, drept răsplată, m-a strîns la piept și m-a sărutat. În clipele acelea înțelegeam pentru totdeauna că, pe drumul

pe care pornisem, orice fel de ajutor de care aș fi avut nevoie, nu-l puteam primi decît... de la mine !

— Deci, de-atunci datează convingerea...

— Vezi bine !...

— Cu prima bursă mi-am cumpărat uniformă și palton ; apoi echipament de sport, ghete... Meditații am început să dau din clasa a IX-a ; altfel nu se putea. Am avut noroc, am învățat bine engleza de la profesoara mea de la liceu și primele lecții pe care am primit bani au fost de engleză. Era înaltă profesoara mea, cu ochii verzi, cu picioare frumoase, tunsă scurt, ca un bărbat. Avea un aer extravagant. Se îmbrăca în verde și în maro. În clasă, crea o atmosferă plăcută, destinsă, învățai de plăcere. Ne spunea multe lucruri în plus față de programe și manuale. Ne lua la concerte, la spectacole de teatru, ne iubea !

Și matematica am învățat-o cu mare plăcere, de la o profesoară pe care o admiram : domnișoara Rugescu. Era cea mai elegantă profesoară și cu mîinile cele mai frumoase pe care le-am văzut vreodată, erau ca de fildeș. Cînd îți corecta caietul, nu-ți puteai desprinde ochii de pe mîinile ei. Toată era delicată, fină, ca un bibelou. Era însă o femeie tristă, n-am văzut-o zîmbind niciodată. În liceu, circula o poveste cum că ar fi trebuit să se căsătorească cu un pilot, care s-a prăbușit cu avionul înainte de ziua nunții. De-atunci rămăsese singură.

Pe profesoara de geografie n-o iubeam : nu mă scotea din „vedetă“ și asta pentru că, prin clasa a XI-a, îmi făcusem două bluze albe, cu gulerul puțin mai înalt, pînă sub bărbie, și cu o vestă bleumarin. Îmi stătea foarte bine cu aceste lucruri simple, care nu ieșeau prea mult din norma uniformei. Nimeni nu se lega de mine, în

afară de ea, care, spre a se răzbuna, mă asculta în fiecare oră. Am învățat geografie în silă și de frică.

Într-un an ne-a venit o nouă profesoară de psihologie. Era grasă și cu sprîncenele total smulse, ori rase. În locul lor își trăgea niște arcade cu creionul, numai că una o trăgea mai jos, la un ochi, iar cealaltă, mult mai sus. Era, din această cauză, ca o sperietoare, un claun. De cum intra pe ușă, izbucneam în rîs. Nu ne putea ține în mînă. Era o nenorocire la oră, fiecare făcea ce vrea. Eu, de mai multe ori, fiind mai mică, mă băgam cu totul în bancă. Rîdeau colegele să leșine și ea se enerva tot mai mult, întrebîndu-le : „De ce rîdeți, dragă, de ce ?"

Eram, nu știu dacă-ți amintești, pe-atunci numai fete în liceu. De-aceea și profesorii noștri erau femei. Singurul bărbat profesor era „Burticus !", de latină.

— Așa îl chema ?

— Așa îl porecliserăm noi, fiindcă era mic și burtos. „Burticus" era însă foarte politicos, delicat în comportări. Cînd ne întîlneam cu el pe stradă, își scotea pălăria și ne saluta, ceremonios, adăugînd : „Sărut mîinile, domnișoarelor !" Eram foarte mîndre, bineînțeles și, ca să nu-l supărăm, învățam de mama focului și la latină.

Diriginta noastră era, în schimb, o profesoară bătrînă, urîtă și rău îmbrăcată. Veșnic parcă era scoasă de la lada de gunoi. Și iubea pisicile. Avea acasă un batalion întreg. Venea cu cîte două-trei după ea la școală. Intra în clasă și le scotea dintr-o plasă mare și jerpelită. Le dădea fetelor să aibă grijă de ele, pînă termina ea orele. Le aducea de obicei cînd erau bolnave și cînd trebuia să le ducă, după ore, la doctorul veterinar.

Pe mine s-a supărat odată, fiindcă n-am vrut să țin o pisică în brațe. Îmi era scîrbă de ea, fiindcă și pisicile erau murdare, ca și stăpîna lor... Altfel, era o foarte bună profesoară de Științele Naturii.

— Și „marinarul“ ?

— Tică, marinarul, venea din cînd în cînd la poarta liceului și ne aștepta : pe mine și pe o verișoară de-a mea, mai mare cu un an, fată frumoasă, dar care avea un mic defect la un picior. Colegele nu voiau să creadă că este vărul meu : „Iar ți-a venit *marinarul*, Andreea ! îmi strigau. Sări repede, că intră la apă !“

Tică ne lua pe-amîndouă și ne ducea la cofetărie, ne dădea prăjituri. Apoi ne plimbam prin „Cișmigiu“ sau prin alte parcuri, iar la despărțire, după ce ne însoțea pînă acasă, ne mai „împrumuta“ și cu bani — el făcea pe șoferul pe-acolo pe la armată și cîștiga bani — „mi-i înapoiați cînd o să ieșiți pe leafă“, ne spunea.

— Și i-ai dat băiatului banii-napoi ?

— „Am cam... zăuitat !“, vorba unui personaj dintr-o carte.

— Mitru Moț ! El „zăuitase“ însă literele...

7.

Vlad cunoștea multe dintre aceste lucruri. I le mai povestise Andreea. Îi plăcea însă s-o asculte rememorîndu-și-le, pentru că înțelegea foarte bine ce au însemnat acei ani pentru ea și de ce simte nevoia să se întoarcă mereu la ei, parcă spre a nu uita o parte din sine. Pentru că, atunci cînd începe uitarea... El însuși n-ar fi vrut să uite nimic din drumul *lui* și, mai ales, din drumul *lor*...

Plouă! De două zile vremea s-a schimbat brusc: a început să plouă, iar acum, iată, picăturile de apă se prefac în fulgi de zăpadă. Așa e la munte! Ce să-i faci?!

Bogdan e supărat de moarte: a pierdut două zile de „bazin". Se plimbă pe-afară gînditor, tot uitîndu-se încruntat la cer. Cînd intră în cameră, e tăcut, n-are chef de vorbă. Îl cheamă Andreea în camera ei și a lui Vlad și-i dă de lucru: „Pînă diseară să rezolvi douăzeci de probleme, la matematică! Și să citești o povestire din cartea asta! O citești și-i faci rezumatul! În scris! Ne-am înțeles?"

Bogdan oftează și pleacă împovărat de „sarcini".

În schimb, Mădălina citește din proprie inițiativă. Ei îi place, nu trebuie s-o îndemne cineva. Vrea să se facă învățătoare. Cu matematica însă... Îi vine și ei rîndul acum: Andreea n-o iartă nici pe ea.

„Pe mine nu m-a îndemnat nimeni să învăț! le spunea acum cîteva zile. Mamaie este de față: întrebați-o pe ea dacă spun minciuni!"

După intrarea la liceu, Nana își schimbase total atitudinea față de Andreea. Era cu adevărat mîndră de fata ei. Și gîndul acela de a o trimite la lucru, după terminarea școlii, fusese numai așa, o umbră trecătoare, năvălită pe neașteptate din grămada de întuneric a necazurilor ce-i stăpîneau viața...

Îi plăcea să meargă, din cînd în cînd, pe la liceu, să audă pe profesori vorbindu-i frumos despre Andreea ei. Iar la sfîrșit, s-a bucurat mult cînd a văzut-o cu școala terminată!...

„Mamă, eu trebuie să învăț mai departe!" i-a spus Andreea, imediat după absolvirea liceului.

„Cum zici tu, fata mamei", a răspuns Nana (bunica Andreei se prăpădise de cîtva timp). „Dacă vrei să mergi la facultate... Aș fi fericită să te văd și studentă, iar apoi — profesoară ! Numai să nu-mi ceri în fiecare zi cîte-o rochie, cum or umbla fetele pe-acolo, că n-am de unde !"

„Nu te speria, n-am să-ți cer ! Și apoi, la facultate, am să mă duc peste doi ani. Deocamdată, vreau să-mi fac o meserie. Am dat examen la școala postliceală de stenodactilografie în limba engleză. Am intrat. Peste două zile încep cursurile. Am vrut să-ți fac o surpriză ! Am bursă, în curînd o să cîștig și bani, o să pot lucra în paralel..."

Nanei i s-au umplut ochii de lacrimi.

„Ce m-aș fi făcut eu fără tine !" exclamă, oftînd, în timp ce-o strînge la piept...

Anii — cei doi — trecuseră repede și Andreea se apropia tot mai mult de împlinirea visului celui mare : acela de a deveni profesoară de chimie. Intrase, deocamdată, la facultate !

Și peste Nana trecuseră zece ani de trudă și de necazuri, după ce se despărțise de soțul ei. Acesta încercase să se întoarcă acasă, dar femeia nu-l mai primise. Nu-i mai trebuia. Ea nu putea să umble cu cîrpeli. Odată ce punțile sufletului fuseseră rupte...

Cît s-a chinuit însă... singură... și pietrele s-ar fi emoționat, dac-ar fi știut și dac-ai fi avut grai să se tînguie de mila ei !...

Deși era femeie atît de tînără, nu i-a mai trebuit nici un alt bărbat ! Cînd încerca vreunul să-i iasă cu vreo vorbă în întîmpinare, era vai și-amar, să-l ferească sfîntul !

Deseori stătea de vorbă cu Andreea ; le apuca miezul nopții punînd ba una, ba alta la cale. Se mutaseră, între timp, într-un apartament de bloc — căsuța lor fusese demolată. Aveau trei camere — spațiu berechet. Nu prea aveau cu ce să le umple. Andreea avea camera ei acum, unde putea să învețe în voie. Nana și cu fetele cele mici dormeau într-o altă cameră, iar în sufragerie, pe-o canapea, îl culcau pe Mihai. Acum băiatul era în armată !...

De obicei Nana venea în camera Andreei. Culca fetele și numai ce-o vedeai la ușă :

„Lucrezi ? întreba. Ai mult de învățat pentru mîine ?“ Și intra fără să mai aștepte răspunsul. Era semn că a adunat prea multe și că trebuie „să deșarte sacul“.

Andreea își întrerupea treburile și se așezau amîndouă în pat... „Începem «dezbaterile» ?“ întreba fata, zîmbind.

„Începem !“ răspundea Nana, cuibărindu-se în pat. Avea treizeci și opt de ani și, în ciuda zgurii de viață prin care trecuse, arăta foarte bine, era încă o femeie foarte frumoasă. Cînd mergeau împreună pe stradă, Andreea și Nana păreau două surori, una mai mare și alta mai mică. Întorcea toată lumea capul după ele și nu de puține ori se auzeau șoapte prin preajmă : „Or fi surori ? Nu prea seamănă !“

În privința asemănării — remarca era adevărată : Andreea avea chipul tatălui ei, cu trăsături îndulcite, feminizate. Chipul — atît ! Căci, în rest ?!...

Cînd „dezbaterile“ erau mai aproape, Nana, mult mai împlinită la trup decît Andreea, și cu altă „croială“, se foia, gesticula, uitînd că patul Andreei era cam șubred și, deodată : pooc ! cădeau cu patul !... Un sfert de oră nu se puteau opri din rîs. Îl puneau, bineînțeles, la loc, pentru ca în altă seară, iarăși...

„Mamă, ar fi timpul să te recăsătorești!“ i-a spus Andreea, într-o zi.

„Deocamdată trebuie să mă duc la spital!“

„La spital? De ce?“ a întrebat, îngrijorată, fata.

„Să-mi facă o operație!“

Vestea a căzut ca un trăsnet și ea a adus multă spaimă în casă. Nana știa că ar trebui să se opereze de vreo două luni. Fusese la un doctor. Avea hemoragii repetate și nu știa de ce. Medicul a lămurit-o și a convins-o pentru operație. Andreea a luat legătură cu el, a sondat ce și cum... Nu era altă scăpare!

Înainte de a pleca la spital, Nana a rînduit totul, de parcă...

„Mamă, se poate?“ a sărit cu gura Andreea, dar și ei îi tremura inima.

Natura bolii nu se putea cunoaște decît după ce tăiau și vedeau acolo, după ce analizau. Pînă atunci, jarul în suflet!...

În acest caz, Vlad își imagina doar zbuciumul Andreei și al mamei sale. Peste ani, avusese, din nefericire, prilejul să-l și trăiască, atunci cînd Andreea a trebuit să treacă ea însăși printr-o situație similară.

Semnele fuseseră cam aceleași. Medicul, un profesor renumit de la o clinică de specialitate, a spus că: „Asta e, trebuie operație!“

A fost prima în ziua aceea. Au băgat-o în sală pe la ora nouă. Vlad n-a vrut să fie de față în momentul respectiv. N-ar fi suportat nici unul, nici celălalt. În plus, Andreea îi și interzisese categoric:

„Să nu cumva să vii! Cauți să fii aici după ce totul se va termina — și i-a dat ea o oră, cu aproximație. Mă găsești la reanimare!“

La nouă și un sfert, Vlad era însă în apropierea sălii de operație, într-un hol mare. Vorbise cu profesorul să i se permită să aștepte acolo.

Nu-și amintea să fi trecut prin ceasuri mai grele, mai pline de disperare și de durere sufletească. Un minut era o zi, o oră — cît un an! Și a trebuit să aștepte vreo trei ore! Timpul depășise toate pronosticurile care se învîrteau în jurul a două ore, nu mai mult.

„Înseamnă că s-a întîmplat ceva!" și-a spus judecătorul, cu inima înghețată de spaimă. O lume în halate albe se foia cînd într-o parte, cînd în alta. Nu îndrăznea să întrebe pe nimeni, de teamă să nu i se comunice cine știe ce nenorocire.

Începuseră să scoată bolnavi din alte săli de operație — erau mai multe pe întregul etaj, specializat în așa ceva. Vlad se apropia cu spaimă de fiecare cărucior, aplecîndu-se peste formele acelea de oameni aflați între viață și moarte... Dar nici una nu era Andreea.

„Doamne, ce s-o fi întîmplat?" Simțea că i se face rău! „Asta ar mai trebui să leșin pe-aici, să mă dau în spectacol". S-a dus pînă lîngă o fereastră și-a început să înghită aer, de parcă ar fi scăpat de la înec.

Alt cărucior!... A alergat pînă la el. Dar nu, nu era Andreea.

Ceasul din hol, a cărui pendulă parcă număra clipele existenței acelor oameni, a sunat de douăsprezece ori. Vlad își frîngea mîinile de disperare. Niciodată nu fusese credincios. Nu învățase rugăciuni nici cînd era mic și nu spusese niciodată o rugăciune pînă la capăt. În concluzie, îi plăcea să meargă la biserică numai de Paști, fiindcă tot ceremonialul era ca un spectacol ce-l atrăgea... Acum aproape că ar fi fost îndemnat să rostească asemenea cuvinte, dacă ar fi știut...

Încă un cărucior. Vlad se îndreptă automat spre el. Un sanitar îl trăgea din față, celălalt îl împingea de la spate.

„Hai, profesoaro, hai, deschide ochii!“ l-a auzit pe acesta din urmă șoptind la capul bolnavei.

Atunci s-a uitat mai bine... Andreea avea un chip de ceară albă. Buzele ei frumoase ca inima unui trandafir roz-aprins, erau acum stinse, veștejite. Pleoapele ochilor îi acopereau luminile.

Simțindu-l parcă în preajmă, a clipit de citeva ori, ca atunci, cînd a scos-o din apele mării, l-a recunoscut și-a încercat să-i zîmbească.

„Stai liniștită! i-a șoptit Vlad. Sînt lîngă tine!“

A urmat-o pînă în salonul pentru reanimare. I-a găsit un loc mai apărat de curent, într-un colț ca o mică rezervă. A alertat asistente, surori, medici...

După ce-a văzut-o pusă la adăpost, a ieșit, din nou pe hol, în speranța că-l va găsi pe profesor. Dar acesta începuse o altă operație, mai ușoară. S-a întors în salon. Ar fi vrut s-o întrebe cîte ceva pe Andreea, dar ea nu era în stare să țină ochii deschiși mai mult de două-trei secunde. Nu s-a putut lămuri. A lăsat-o să doarmă. Era și recomandarea medicului de secție...

Cînd l-a văzut pe profesor, a alergat înaintea lui, cu ochii mari de nerăbdare și cu sufletul strîns.

„E bine, e bine, fii liniștit! i-a spus medicul. Dar n-a mers prea ușor. În orice caz, nu vor fi probleme!“...

A doua zi, cînd trecea prin holul cel mare, ca să meargă la Andreea, îl vedea frămîntîndu-se pe medicul care operase cu profesorul, fiind secund. Se cunoșteau, bineînțeles.

„Ce s-a întîmplat?“ îl întrebă Vlad.

„Soția mea este astăzi în locul doamnei dumneavoastră ! N-am avut curajul să particip chiar la operație. Nici măcar să asist. Acum, îmi pare rău ! E mult mai greu să aștepți aici. Fiecare clipă..."

„Știu, știu, intervine Vlad, e o... eternitate ! Îi doresc mult noroc ! Și dumneavoastră ! Nu vă mai frămîntați, o să fie bine !"...

Îndepărtîndu-se, i se părea că a depășit măsura : el să-l încurajeze pe un medic ? !... Dar nu, nu era adevărat : Omul acela — căci atunci era numai om, nu și medic — avea nevoie de o vorbă bună, de încurajare. Iar doctorul crezuse în vorbele lui Vlad, încercase să se pătrundă de lumina lor...

Cînd a scos-o de la spital, după operație, în mașină Nana a venit însoțită de un bărbat. Era cu cîțiva ani mai în vîrstă decît ea. Purta ochelari, părea un om distins. Cînd a început să vorbească, Andreea s-a convins că trecuse prin școală și că își supraveghea gîndurile și cuvintele...

„Domnișoară Andreea — a început el, la un moment, dat, cu un aer ceremonios, sub care se ascundea însă o fire de om hitru — de altfel această trăsătură s-a dovedit a fi, mai tîrziu, una dintre caracteristicile lui — aș dori să mă căsătoresc cu mama dumitale. Dînsa n-a dat însă nici un răspuns, pînă cînd nu este întrebată «instanța superioară» a familiei. Așa că eu întreb «instanța» : ce zice ?"

Nana și Emil Petrescu, administrator la spitalul la care ea fusese operată, se aflau pe bancheta din spatele autoturismului. Era un „Volkswagen" al unui văr al Andreei.

„Petrescu“ ? s-a mirat Andreea, cînd făcuseră cunoștință.

„Da, spuse el. Pînă aici e bine ! Se potrivește !“... Andreea îi privește prin oglinda retrovizoare a mașinii. Bărbatul o ține de mînă și-i zîmbește. Nana se uită printr-o fereastră, dar pare mulțumită. Peste inima fetei se revarsă o căldură bună. De altfel, îi plăcuse „tipul“ de cum îl văzuse. Fără să fie neapărat un bărbat atrăgător, avea ceva în el de om de soi.

„Mamă, eu sper că i-ai spus domnului că nu mă ai numai pe mine“ zise Andreea, în loc de răspuns.

„Îți mulțumesc, domnișoară Andreea, pentru răspuns ! — se auzi glasul lui Petrescu puțin voalat, înecat pe jumătate de emoție... — Mama dumitale mi-a spus totul. Mă bucur foarte mult că voi avea o familie numeroasă. Asta o să-mi aducă aminte de copilărie... În ultimul timp, rămăsesem cam singur. Iar singurătatea omoară... sau te îndeamnă la cine știe ce...“

Andreea l-a cercetat, tot timpul, prin aceeași oglindă. I-a plăcut răspunsul. „Deci, nu m-am înșelat — și-a spus în gînd. Atunci e bine !“

„Cursa e lungă, domnule Petrescu, adăugă Andreea. La căruța asta... trebuie alergător bun și rezistent !“

Nana se luminează la față și mai mult, de parcă ar fi vrut să spună : „Vezi ce fată deșteaptă am ? Ți-am zis eu “!

„ Ar fi bine să fie lungă, Andreea ! De drum lung prin viață nu se supără nimeni ! Cît privește «alergătorul», eu știu, ce să-ți spun : depinde de «vizitiu» !“

Nana s-a mutat în alt apartament, împreună cu noul ei soț, care pentru familie a devenit „domnul Petrescu“ sau pur și simplu : „Petrescu“, iar, mai tîrziu, „tataie“

pentru Mădălina și Bogdan, cînd gemenele au crescut și s-au căsătorit, avînd și copii (le căsătorise Petrescu pe rînd pe Eliza, apoi, la scurt timp, pe Elena ; și, la nici un an, venise cu pretenții și Mihai ; i-au făcut nuntă și lui. La urmă i-a sosit rîndul și Andreei. „Fetele" — cum le ziceau toți gemenelor — după ce au terminat gimnaziul, n-au vrut să învețe mai departe. Așa că începuseră să lucreze de la vîrsta de 14 ani. După vreo doi-trei, s-au căsătorit).

Andreea a rămas cu ele în apartamentul, aflat, pe-atunci, într-un bloc de la marginea unui mare cartier. În jur mai mult noroi. Se construia. Fetele erau încă eleve. Școala se afla, din fericire, lîngă casă.

Andreei, care trebuia să străbată, zilnic, drumul pînă la facultate, iar uneori să facă numeroase alte drumuri, nu i-a fost prea ușor. S-a îngrijit însă de cele mici și le-a ocrotit de parcă le-ar fi fost mamă. Le iubea foarte mult... De-aceea, mai tîrziu, la moartea Elenei...

Nana venea, din cînd în cînd, și le făcea mîncare, curățenie ; treburile zilnice ale casei cădeau însă în seama Andreei, care învăța și lucra în același timp, ca stenodactilografă ori de cîte ori i se ivea prilejul și reușea. Dădea, în continuare, și meditații... la engleză !

Sosea acasă frîntă de oboseală. Cînd, de jos le vedea pe cele mici cu capetele pe fereastră așteptînd-o, începea să se caute în sacoșă, în poșetă să vadă dacă le-a cumpărat ce voiau ele : ciocolată, bomboane, nu știu de care, mere ionatane, piersici..., în sfîrșit, după anotimp și... posibilități. Mai uita, cîteodată. Și-atunci nu mai urca în bloc, făcea drumul întors să caute ceea ce voiau *fetele*. Deseori trebuia să se întoarcă mai mult de un kilometru, prin noroaie, pînă la cea mai apropiată farmacie :

„Andreea, mă doare măseaua !" îi striga Elena de la fereastră.

„Pe mine mă doare burta, ori capul !“ completa Eliza.

„Bine, bine ! staţi cuminţi, că vă aduc tot ce vă trebuie. Aşteptaţi-mă !“ le făcea semn sora mai mare, pornind-o spre farmacie.

Ca să aibe mai mulţi bani — erau foarte strîngătoare, nu cheltuiau nimic din ce le dădea Nana sau „domnul Petrescu“ — mai cereau şi de la Andreea.

Într-o zi, vara, într-o duminică, era foarte mare căldură. Andreea făcea ordine prin dulapuri. A scos pe pat şi un cojoc gros cu care umbla ea îmbrăcată iarna.

Elena se tot învîrtea pe lîngă ea şi „proba“ cînd o rochie, cînd un pulovăr, cînd...

„Andreea — i-a spus ea — îmi dai mie cojocul cînd n-ai să-l mai porţi ?“

„Ţi-l dau !“

„Dar, dacă mă îmbrac acum cu el şi stau, aşa îmbrăcată, o oră la soare, îmi dai douăzeci şi cinci de lei ?...“

Andreea s-a uitat lung la ea.

Eliza a sărit cu gura : „N-are curaj, Andreea, n-are curaj ! Afară leşini de căldură şi despuiată, d-apoi cu cojocul pe tine ?!“

„N-am curaj ? se ţţea Elena. Pune banii pe masă, Andreea, şi mă instalez, cu cojocul pe mine, pe balcon !“...

A pus banii pe masă.

Elena s-a îmbrăcat şi s-a aşezat pe un scăunel, cu faţa spre soare.

A rămas Eliza s-o păzească... Andreea şi-a văzut de treburi.

După vreun sfert de oră, Eliza s-a plictisit, a părăsit balconul şi s-a dus în camera lor să se joace...

Trecuse o jumătate de oră. Deodată, Andreea aude un zgomot pe balcon. Alergă să vadă ce s-a întîmplat. Uitase de Elena. Fata, leşinată, căzuse de pe scaun. Noroc de co-

joc, că nu s-a lovit. Pînă a trezit-o, a trecut prin spaime de moarte...

„Așa-mi trebuie, dacă mă iau după capul vostru ?!“ a certat-o Andreea cînd cea mică și-a revenit !

„Dar voiam așa de mult banii !“ scînci Elena.

„Poftim banii și pleacă de-aici, lasă-mă-n pace !“

Fata, cu lacrimi în ochi, a plecat, lăsînd banii pe masă. Andreea a prins-o din urmă, strîngînd-o la piept și mîngîind-o pe cap... „Să știi că, în viață, banii nu trebuie să-i cîștigi oricum, cu orice risc !“

În noua familie Petrescu au fost, la început, cîteva... „lupte“. Soțul Nanei locuia într-un apartament de două camere împreună cu mama lui. Cînd s-a mutat și ea, au început discuțiile : de la curățenie (pe care Nana o voia desăvîrșită), de la niște prieteni — burlaci — ai lui Emil, învățați să vină în apartament să facă baie și să lase în urma lor totul vraiște, să chefuiască uneori... A, toate ca toate, dar cînd a auzit Nana iarăși de chefuri, de băutură — a devenit de catran : nu puteai s-o atingi, că lua foc. Băutura îi cam plăcea și bătrînei !... Nana s-a făcut pălălaie și a ars totul în jur, de la rădăcină. A rămas terenul curat, de nu mai semăna cu nimic de dinainte...

Au fost și supărări, niște „lupte“, cum spuneam, dar, intuind că *metalul* e bun, Nana nu s-a sfiit să-l arunce pe jăratic...

Bătrîna a început s-o iubească și să-i povestească fel de fel... cum a trăit ea cu bărbatul ei, căruia i-a făcut vreo unsprezece copii... „Și din toți, Ancuțo mamă, n-am rămas decît cu ăsta micu, ăilalți s-au împrăștiat care-ncotro și nici nu mai vor să știe de mine. Pe ăsta, pe Emil, nu l-am băgat deloc în seamă cît era mic, l-am oropsit, săracu, da, uite, de el avui parte, altfel mă adunau de pe drumuri și mă duceau la vrun azil !... Are inimă bună, să știi !“...

„Prea bună !“ a răspuns Nana.

„Așa e, așa e, prea bună, o nimerișI !“

„Prea bună cu prietenii, cu *amicii*, mamaie !“

„Ei, lasă că i-ai zburătăcit tu, n-a mai rămas picior !“

„Ți-o fi părînd rău ! te pomenești.“

„Mie ? ! Nici vorbă... Da' unii erau veseli și...“

„Și-ți mai aduceau și matale, cîteodată, de băut !“

„Păi !...“

„Nu-i nimic, îți aduc eu, dar o dată pe săptămînă !“

„De două ori, Ancuțo mamă, măcar de două ori, te rog !...“

Odată, s-au dus la cimitir, la „răposatul“, adică la tatăl lui Emil. Bătrîna nu mai fusese de mulți ani. Ce i-o fi venit atunci, nu se știe, dar a vrut să meargă și a luat-o cu ea și pe Nana... Au aprins lumînări, s-au închinat...

Apoi s-a așezat lîngă cruce, în genunchi, cu capul plecat.

Nana se afla mai încolo, la cîțiva metri, se uita pe la alte morminte. A așteptat, a așteptat, trecuseră vreo zece-cincisprezece minute. Bătrîna nu spunea nimic și nu făcea nici o mișcare. „Te pomenești că i s-o fi făcut rău !“ s-a gîndit Nana. Dar, cînd să se apropie de ea, să vadă ce s-a întîmplat, numai ce-o aude spunind : „Hai, Ancuțo mamă, hai să mergem, că de cînd mă căznesc să plîng și nu pot deloc ! Prea m-a bătut ăsta mult în viață — și arată spre mort. Am plîns atunci destul și pe nevinovate. Acum nu mai pot și nici nu am pentru cine, nu merită !...“

După o vreme, au găsit un alt apartament în același bloc și-au făcut schimb de locuință. S-au mutat cu toții, chiar pe aceeași scară. Acum le venea mult mai ușor. În apartamentul copiilor au adus-o și pe mama tatălui acestora, adică pe prima soacră a Narei. Rămăsese singură. Era o femeie tare bună și harnică și își iubea nepoții, ca

și pe fosta noră. Nana, într-o zi le-a făcut cunoștință celor două bătrîne — fostei și actualei soacre. Femeile s-au privit cu simpatie de la început și-apoi s-au înțeles foarte bine. Cobora, cea de la etajul zece, bunica copiilor, la cea de la etajul șase de obicei : stăteau de vorbă, își aminteau din tinerețele lor sau „puneau viața la cale".

La un moment dat, s-a îmbolnăvit cea de sus, de la zece : s-a îmbolnăvit rău, de cancer. Nu mai avea scăpare. O îngrijeau copiii, Nana, o vegheau pe rînd. Cînd plecau ei de-acasă, la treburi, stătea cu bolnava mama lui Emil și-o îngrijea. Nu peste mult timp s-au sfîrșit amîndouă !...

Din balcon, Vlad privește cum roiesc fulgii de zăpadă prin aer...

Deodată, datorită apei cu care sînt impregnați, se unesc între ei, atrași parcă de un magnet și... cad grei pe parbrizul mașinii, împiedicind mișcarea ștergătoarelor. A început să sufle și un vînt rece. Apa de pe autostradă se face polei, iar zăpada încărcată de apă, cum ajunge jos, înghețată în cîteva minute. Roțile mașinii rulează din ce în ce mai greu. Cele două benzi ale drumului devin una singură, iar din aceasta nu se mai văd decît urmele a două roți de mașină. Vlad aude zgomotul anvelopelor care sfărîmă zăpada. Mersul devine nesigur. Trebuie să potrivești roțile exact pe urmele celor din față, altfel riști să te răstorni în orice clipă. Reduce puțin viteza.

Tocmai atunci simte cum, din partea stîngă, zăpada începe să sară și să-i asalteze geamurile. Pe lîngă el, înotînd prin cîmpul acela alb, care numai cu o jumătate de oră înainte fusese autostradă, trece, în viteză, o mașină ; apoi alta ; apoi încă una !

Andreea, care se afla în partea dreaptă, exclamă : „Ăștia au înebunit !" În clipa aceea, Vlad vede cum cea de-a doua mașină, din cele trei, deci cea de la mijloc, se oprește (probabil că nu mai putuse să înainteze). Șoferul

celei din spate, virează la dreapta, tăind, la numai cîțiva metri drumul lui Vlad. Acesta, îngrozit, face, de două ori, frînă de motor, ca să nu intre în el, dar privește, totodată, prin oglinda retrovizoare, în spatele său : un „Aro“ se apropia în plină viteză. Parcă a și simțit șocul loviturii și, totuși, se trezește că „Dacia“ lui înaintează în timp ce acum, din partea dreaptă năvălește zăpada peste el. Avuseseră mare noroc : cu prezență de spirit, șoferul din spate, avînd mașină cu roțile mai înalte, și-a dat seama că singura scăpare este să iasă din circuit, virînd mult la dreapta, pînă cînd a ajuns în cîmp, unde a reușit să se oprească fără să se răstoarne.

În cîteva fracțiuni de secundă, prin geamul din spate, Vlad l-a văzut făcîndu-și semnul crucii...

Pînă ce-au ajuns la Pitești, zăpada se și topise... Era ultima zi a lunii aprilie, a unui aprilie năbădăios, care adusese peste țară și mult soare, chiar mai mult decît de obicei, dar și ploi, iar acum, pe neașteptate, zăpadă, care venea să concureze albul florilor ce împodobeau pomii, pămîntul.

Cînd a sosit acasă, în satul din apropierea munților, mama lui Vlad se afla la poartă, pe o bancă. A văzut mașina oprindu-se. S-a ridicat cînd l-a observat pe Vlad coborînd de la volan...

Pe Andreea, mai întîi a privit-o lung, vrînd parcă să-i vadă și sufletul, nu numai chipul !

„Ești frumoasă, maică ! i-a spus ea, după cîteva clipe, îmbrățișînd-o. Să vă dea Dumnezeu sănătate și noroc ! Să vă iubiți și să vă ocrotiți unul pe celălalt !“

Cînd se căsătoriseră, cu puțin timp în urmă, în luna martie, mama lui Vlad fusese bolnavă și nu putuse să vină la București. Nici Vlad n-a ajuns cu Andreea pînă la

dînsa. Așa că — soacră și noră — acum se vedeau pentru prima dată.

Din mașină coboriseră, între timp, și Nana cu „domnul Petrescu". Au făcut cunoștință.

„Așa sînt tinerii, de azi, cuscră — s-a auzit glasul lui Emil — fac totul fără să mai întrebe pe cei bătrîni!"

„Dacă fac bine — a răspuns, prompt, mama lui Vlad — atunci, nu e cu supărare!... Iar copiii ăștia, adăugă ea, învăluindu-i pe-amîndoi, pe Vlad și pe Andreea, într-o privire caldă, se pare că — unul în celălalt — și-a găsit «scrisul»!"

„*Scris, nescris,* ne-am pomenit cu ei într-o seară — intervine, din nou, Petrescu — și că așa, că pe dincolo, ce mai, ei aranjaseră totul. Dar, chipurile, ne mai consultau și pe noi, adicătelea «Să ne dăm consimțămîntul»! Că, la un moment dat, i-am spus nevestei: «Hai, dragă, de-aici, nu vezi că ăștia sînt înțeleși?»"

„La dumneata venisem după zestre, nu să-ți cer voie!" spune Vlad, rîzînd.

„Ce zestre, maică — zice mama lui Vlad — zestrea-i de față, și e fără preț! Numai voi să vă-nțelegeți bine și-n orice clipă-ați fi să nu uitați unul de celălalt!..."

„*Omul meu,* tatăl lui Vlad — îi spunea bătrîna Andreei, plimbîndu-se prin grădină — cred c-a ținut la mine; și eu l-am iubit! Dar era prea mult timp plecat de-acasă, cu săptămînile, stătea pe-acolo prin pădurile pe unde lucra — a fost pădurar — și doar, din cînd în cînd duminica venea. Eu rămîneam cu toți copiii pe cap, cu gospodăria... nu era ușor! Și-apoi, și cînd venea acasă, mai mult tăcea. Se obișnuise așa. Așteptam și eu o vorbă bună de la el, o mîngîiere, Mi le spunea, ori arăta rar. Și-i ziceam că e păcat, că doar le simțeam în el, dar le

lăsa să se vestejească acolo... Dacă auzi cum cresc în tine flori, e păcat să le ții sub oboroc, să le-nchizi drumul spre lumină !...

Și-apoi iarăși pleca, iar mie mi se pierdeau ochii în suflet, căutîndu-l, așteptîndu-l. Pînă-ntr-o zi cînd mi-a sosit despre el veste tare rea..."

Telegrama căzuse ca un trăsnet : „Vino urgent, tata cu picioarele rupte, în spitalul din Schitu-Goleşti !" Vlad tocmai voia să plece la tribunal... S-a așezat pe un scaun, galben la față, ca mortul ! A citit încă o dată cuvintele acelea înghesuite pe hîrtie : „...tata cu picioarele rupte..." ; ...„picioarele rupte !"... „Dumnezeule ! Cum s-o fi întîmplat ? Doar cu o săptămînă în urmă stătuse de vorbă cu el. Era mulțumit, aproape fericit !..."

„A sosit timpul, măi femeie, rostea el atunci, către soție să trăim și noi măcar cîțiva ani mai fericiți. Peste o lună-două, ultimul nostru copil termină facultatea ! O să trăiască și el pe picioarele lui, așa că ne va fi și nouă mai ușor !"

Și acum ?!...

De la halta în care a coborît din trenul ce-l adusese de la București, Vlad a venit în fugă pînă acasă, alergînd peste cîmp. Pentru ca, după o oră s-o pornească, în alt tren, către spital.

„L-a distrus un șofer — i-a spus fratele său, Costel, pe care l-a găsit acolo. — E un bețiv din Jugur, un bețiv și-un descreierat, care a făcut nu știu cîte accidente pînă acum. De ce nu i-or fi luat de tot carnetul, nu pot să-mi explic !..."

Și bietul tata s-a ferit cît a putut de el. Nu se urcase niciodată în mașina lui, pînă alaltăieri cînd, nu știu cum s-a întîmplat, dar n-a mai avut scăpare de nebun.

Încărcase camionul cu lemne pe care trebuia să le transporte de la Schitu-Goleşti. Tata i-a semnat foaia de parcurs şi-a plecat. Mergea către un alt parchet, unde avea treburi. L-a prins din urmă maşina. A oprit lîngă el. În cabină, şoferul cu pricina şi încă doi muncitori.

„Nene Cosmescu, i s-a adresat şoferul, hai cu noi, ajungi mai repede!"

„Merg pe jos, neică, i-a răspuns tata. De altfel, nici n-aş avea unde, cabina e plină".

„Hai, domnule, urcă-te pe scară, nu mai face mofturi, scurtezi drumul, ajungem în cîteva minute!"

Nu ştiu cum s-o fi lăsat convins că, pînă la urmă, s-a urcat pe scară, ţinîndu-se de uşă, în partea opusă celei în care se afla şoferul.

A pornit maşina, mergea din ce în ce mai repede. La curbe, scîrţîia din toate încheieturile, mai-mai să se răstoarne.

Tata a strigat la şofer să oprească; voia să se dea jos. Îl cuprinsese teama.

„Stai cuminte acolo, pădurarule, că te duc ca vîntul şi ca gîndul", i-a răspuns omul iresponsabil de la volan. Tata se gîndea ca, la un loc mai potrivit, să sară din maşină. Tocmai atunci a apărut, pe neaşteptate, o cotitură. Şoferul a virat brusc şi maşina s-a răsturnat... pe partea unde se afla tata. A căzut pe spate; scara i-a prins ambele picioare, fracturîndu-i-le în mai multe locuri, rănindu-le. Restul corpului a intrat într-o groapă nu prea adîncă. Peste el, cabina maşnii şi lemnele prăvălite grămadă.

Cei trei, din cabină, n-au păţit nimic. Cînd au ieşit din maşină, au auzit gemetele cumplite ale tatei. Au încercat să îndrepte maşina. Le-a fost imposibil. Trebuia să dea toate lemnele la o parte, mai întîi. Doi au rămas acolo, iar unul a alergat la o mină din apropiere. Au venit mai

mulți mineri... Abia după două ore și jumătate de la accident au putut îndrepta mașina.

Tata leșinase. L-au dus la spitalul de la Schitu-Goleşti. Doctorii s-au repezit să-l îngrijească. I-au curățat rănile, l-au pansat, i-au pus picioarele în ghips.

După ce și-a revenit, a început să se simtă mai bine. De ieri, însă, i s-au blocat rinichii. Doctorul care-l îngrijește spune că ar putea să scape fără să i se amputeze picioarele, dacă se rezolvă blocajul renal. Pentru aceasta trebuie transportat, de urgență, cu avionul, la Spitalul „Panduri" din București...

Cînd l-a văzut lîngă patul său, „bătrînul" Cosmescu (care n-avea decît cincizeci și șapte de ani), i-a spus, printre lacrimi :

„Bine c-ai venit, Vlade ! De-acum nu mă mai tem că am să mor. Ai să mă salvezi tu !"

Vlad s-a zbătut să găsească imediat un avion sanitar... Peste două ore erau, cu mașina „Salvării", pe dealul Gruiului, unde a aterizat avionul, sosit de la Pitești. Dar, în afară de pilot, de bolnav, și de o asistentă medicală, care să-l însoțească, alt loc în avion nu mai era.

Vlad a rămas să se întoarcă la București cu trenul.

„Nu te speria, totul o să fie bine, tată ! i-a spus. În cîteva ore sosesc și eu. Vin direct la spital !"

Bătrînul lăcrima. Așa cum stătea întins pe targă, îl privea lung și insistent pe Vlad. O ultimă strîngere de mînă !

„Curaj, tată, nu se întîmplă nimic, ne vedem la București !"

Avionul a început să ruleze. Vlad merge pe lîngă el cu ochii țintă în ochii tatălui său. Pilotul îi face semne să se îndepărteze. Vlad nu se îndură să plece. Aleargă pe lîngă avion, aleargă, pînă ce nu mai vede ochii bătrînu-

lui... A rămas cu mîna dreaptă întinsă, pe care o clătina într-o parte și în alta, ca pe o aripă ruptă, în timp ce cu cealaltă încearcă să-și oprească șiroaiele de lacrimi...

Seara, la ora douăzeci și trei, cînd a ajuns la Spitalul „Panduri" a aflat că tatăl său a fost transportat la „Urgență"

„De ce la «Urgență»" ? a întrebat.

„Deoarece cazul este de competența acestui spital !" i s-a răspuns. N-a rămas să lămurească mai mult lucrurile. A alergat în partea cealaltă. Aici însă a avut o surpriză care i-a înghețat sufletul. Doctorul, în răspunderea căruia intrase accidentatul, i-a spus lui Vlad că va încerca să salveze viața bătrînului amputîndu-i ambele picioare.

„Cuum ?! a țipat Vlad. Pentru ce ? Doctorul de la Schitu-Golești, care i-a dat primele îngrijiri, mi-a spus că nu e nevoie de așa ceva. Dumneavoastră rezolvați cu blocajul renal și-l duc înapoi, să-l îngrijească mai departe. Cum o să-i amputați picioarele ?!..."

„Vă înțeleg uimirea și durerea ! a răspuns, calm, medicul chirurg cu care Vlad stătea de vorbă. Trebuie să vă spun însă că tatăl dumneavoastră a făcut cangrena gazoasă la ambele picioare, din cauza accidentului, și, dacă nu i le amputăm, se va sfîrși în foarte scurt timp. Sînteți de acord cu operația sau nu ?"

„Sînteți sigur că nu există altă soluție ?"

„Și cu aceasta — care este singura — nu are decît foarte puține șanse".

Picioarele lui Dumitru Cosmescu au fost amputate o dată și încă o dată. Zadarnic însă ! Cangrena a înaintat, i-a cuprins organele vitale și astfel s-a stins în cîteva zile, în chinuri îngrozitoare, un om care avea totul să nătos în el, care nu fusese bolnav niciodată în viața lui.

De la morgă, trebuia ridicat într-o sîmbătă. Vlad făcuse pentru aceasta toate demersurile necesare. A luat de vizavi un sicriu, a cumpărat un costum de haine, pantofi, cămașă, pălărie, tot ceea ce trebuia pentru îmbrăcăminte și pentru înmormîntare. A tocmit, în același timp, o mașină specială care să-l transporte pînă în sat.

Se înfiora însă numai la gîndul că trebuie să intre acolo, la morgă. N-a avut încotro! A străbătut o sală lungă, joasă, în semiîntuneric, pînă la spatele lat și alb al unui individ care, aplecat peste o masă, se mișca în așa fel de parcă ar fi șters ceva. Ajungînd lîngă el, Vlad l-a bătut pe umăr, dînd să întrebe:

„Nu vă supărați, unde l-aș putea găsi pe tovarășul..."

Omul în halat alb, o namilă de om, s-a întors, răspunzînd: „Eu sînt! Ce doriți?"

În clipele acelea, Vlad a putut să vadă ce se afla pe masa asupra căreia stătuse aplecat funcționarul de la morgă: cadavrul unei femei, fără nici un fel de haină pe el.

Vlad a tresărit, simțind un cuțit în inimă și, în aceeași clipă, și-a ferit ochii, întorcîndu-i în partea stîngă. Dar aici fusese răsturnat de pe targă, chiar atunci, un alt cadavru — al unui bărbat, care, din cauza lungimii exagerate, probabil că nu avusese o poziție perfect orizontală în frigiderul în care stătuse pînă atunci, astfel că acum arăta puțin îndoit de spate în sus, făcînd parcă gestul de a se ridica.

„Tovarășe, zise Vlad speriat și iritat, ca și cînd cineva ar fi fost vinovat de ceea ce el vedea, ce este aici, peste tot sînt numai morți?"

„Da morți, la morgă sînt numai morți! răspunse calm, placid, namila din fața sa. Și, din cînd în cînd, cîte unul viu care-i șterge, îi cară, mai stă de vorbă cu cîte cineva. Nu vă supărați, ce doriți?"

Judecătorul înțelese că fusese ridicol cu întrebarea lui. Își ceru scuze, rugîndu-l pe cel cu care stătea de vorbă să-l ajute să-și scoată tatăl de-acolo.

Acesta a chemat doi indivizi și le-a cerut să-l caute. Vlad i-a rugat ca, mai întîi, să ia de-afară sicriul și hainele ca să îmbrace mortul și să-l rînduiască între scîndurile cu care va fi coborît în pămînt. El a rămas să aștepte afară, privind, prin ușa deschisă, de-a lungul lugubrei săli.

Dar n-a avut norocul ca lucrurile să se încheie aici. A trebuit să meargă într-o cameră specială, unde erau depuse zeci de cadavre, ca să-l aleagă pe cel al tatălui său. Cînd l-a descoperit, aproape că nu l-a mai recunoscut. Avea fața schimonosită de chinurile în care își dăduse sufletul. Fusese, apoi, trîntit la grămadă, peste alți morți ; în aceste condiții, orice mișcare la care chipul său a fost supus îi modificase întrucîtva trăsăturile... Nu-i mai era frică și nici silă... I-a ajutat pe cei doi să-l îmbrace și să-l așeze în sicriu. Și-a scos apoi batista din buzunar și-a început să-i tamponeze fața, încet, încet, lucrînd ca într-un lut ce se lasă modelat cu ușurință, refăcînd astfel, cu migală, după o trudă de aproape o oră, trăsăturile unui chip ce se afla ca o icoană în mintea și în inima sa...

Acasă, a fost singurul care l-a vegheat toată noaptea. Ceilalți căzuseră de oboseală. A stat de vorbă cu el, cît n-o făcuse în toată copilăria...

„La înmormîntare s-a adunat lume din toate satele din jur. Era o mare de oameni — îi spune mama lui Vlad, Andreei. Cel mai impresionant a fost însă sunetul din corn !“

„Nu înțeleg !“

„Există pe-aici, prin părțile noastre, un obicei frumos : atunci cînd moare un pădurar — așa cum a fost *omul meu* — se adună toți foștii lui tovarăși de muncă din păduri aflate la distanțe de zeci și zeci de km. Aduc cu ei un brad frumos, în putere, scos cu rădăcini cu tot, și-l plantează la capul mortului. Iar cînd e momentul să-l lase-n pămînt, cînd îi coboară sicriul pe sfori, încep să sune cu toții din cornul acela specific pădurarului, de zici că vuiește întreaga lume. Așa s-a întîmplat și atunci Au venit vreo 30—40 de pădurari, i-au plantat bradul, iar, cînd a fost să-l îngroape, odată cu dangătul clopotului, a început să vuiască dulce cornul ! Plîngeau toate miile acelea de oameni !...“

„Acum, iată-l, mă așteaptă aici, la umbră de brad ! De cinci ani mă așteaptă să vin și eu să m-așez lîngă el !“ adăugă mama lui Vlad, îngenunchind lîngă o cruce de marmură, pe care se vedea chipul unui bărbat falnic ; alături de el se afla cel al femeii îngenunchiate, care acum parcă se ruga, ocrotind între degetele mîinii drepte un mugure de foc...

Ce obsesie a avut Vlad după moartea tatălui său ! Mai mult de un an, aproape în toate nopțile la rînd, nu se putea despărți de imaginea lui, în vis, iar ziua avea impresia că trebuie să-l întîlnească, să-l vadă, că se află la cîțiva metri în fața, ori în spatele lui, printre prieteni...

După cum o senzație stranie îl încearcă acum, aici, în zilele de cînd se află-n vacanță : i se pare, tot timpul, că mama sa se află prin preajmă, aproape că-i aude vocea, că-i observă gesturile... Ea, săraca, se odihnește acum de vreo patru ani, lîngă pădurar, străjuită de același brad frumos.

„Ce-o fi ?“ a întrebat-o chiar ieri pe Andreea, cu o oarecare îngrijorare în glas.

„Nimic ! i-a răspuns ea. Ești obosit ! Și, poate, că te gîndești prea mult la dînsa“.

E drept că acum, după ce nu mai era, Vlad se gîndea mult mai mult la mama sa decît înainte.

„Veniți, maică, *să vă mai văd și eu*, veniți oricînd puteți !“ le spunea. Deci : Nu „să mă vedeți“, ci „să vă mai văd și eu“... O împletire de mare delicatețe a firii, cu energie, mîndrie și cinste — era bătrîna. Cînd a venit pentru prima dată la București — o adusese Vlad, fiindcă era bolnavă — s-a oprit, sfioasă, cînd a intrat în apartament, a privit covoarele, și-a scos pantofii din picioare, i-a lăsat în hol și, ca să ajungă pînă la un fotoliu, să se așeze a pornit-o, ușurel, pe marginea unui covor.

„Le-am pus să călcăm pe ele, mamă !“ i-a spus judecătorul.

„Da, dar sînt așa de frumoase...“

La primul spital, la care a dus-o, ca să fie consultată (probabil că au impresionat-o prea mult vorbele lui Vlad : „E un mare profesor, mamă, e și directorul spitalului, și adjunct de ministru“ — îi spuse), a vrut să-i sărute mîna doctorului. În schimb altuia, la care au ajuns după aceea și care, internînd-o, o tot bătea la cap că trebuie să se lase operată, i-a răspuns pe șleau : „Nu mă operez, domnule doctor, să și crăpi matale !“ A spus-o pe jumătate în glumă, pe jumătate în serios. Dar a spus-o ! Doctorul a rîs... și n-a operat-o. Ceea ce n-a fost bine, pentru că atunci, după cum aveau să constate mai tîrziu, se putea și ar fi fost bine, ar fi salvat-o ! Așa... a trebuit să treacă printr-un adevărat calvar și după ani de totală degradare fizică, să se prăpădească...

Totul începuse de la *ceva* care se umfla în abdomen. „Un chist ! au spus doctorii, un chist de natură canceroasă !“

„De unde știți că e de o asemenea natură ?“ a întrebat Andreea, la un moment dat, fiindcă n-ați făcut nici o analiză concludentă.

„Toate «semnele» sînt clare. Nu există nici un dubiu !“...

Și-au început *iradierile* de tot felul. După fiecare serie de „tratament“, chistul scădea, ca apoi să-și revină în timp tot mai scurt și să înainteze chiar.

N-o mai aduceau din București, la tratament, ci la un spital dintr-un oraș mai apropiat de sat. Aici, în timpul unei ședințe de „raze“, un medic, însărcinat s-o supravegheze, a plecat pînă nu știu unde, după o treabă și a uitat de bolnavă, care, expusă mult mai mult decît trebuia, a paralizat. Cît chin a trebuit să îndure biata femeie pentru o neglijență ! De revenit, nu și-a mai revenit decît parțial. Boala însă înainta și nu mai era nici o altă scăpare decît operația. Au internat-o într-un spital dintr-o comună apropiată. Acolo a vrut dînsa. Nu s-a lăsat convinsă cu nici un chip — să fie adusă la București. De altfel, nimeni cred că n-ar fi garantat cît de cît că mai scapă cu viață.

La spitalul acela comunal lucra un medic vestit, pentru toate locurile din jur și chiar mai de departe, vestit pentru capacitatea lui de a diagnostica și de a opera.

„Ce credeți că are ?“ l-a întrebat Vlad.

„Un chist hidatic ! Deci nu cancer !“ a răspuns doctorul ferm.

„Cuum ?!“ a sărit, ca ars, judecătorul. Sînteți sigur ?

„În proporție de 99% !“

„Extraordinar ! Şi ea este tratată, de trei ani încoace, de cancer !“

„De aceea a şi ajuns în halul în care aţi adus-o aici !“

„Şi are vreo şansă de a scăpa ?“

„Are, desigur ! Dar, priviţi la dînsa : abia mai respiră, este un sac de oase acoperit de piele şi cu un abdomen enorm ; şi are 77 de ani ! Eu cred însă că va scăpa !“

Vlad şi cu Andreea au rămas cu ochii mari de mirare. „Cine ştie, or mai fi şi minuni pe lumea aceasta !“ şi-au spus şi au semnat că sînt de acord ca bolnava să fie operată.

Binenţeles că nu se putea ţine pe picioare. Nici să-şi mai salte capul de pe pernă nu mai avea putere.

„Vlade, maică — i-a şoptit băiatului ei la plecare — te rog să vorbeşti tu cu doctorul să-mi dea drumul repede acasă, fiindcă ştii că mie nu-mi place să stau la spital“.

„Am vorbit, mamă ! O să-ţi dea drumul cît se poate de repede !“ a răspuns judecătorul, ferindu-şi ochii.

Peste două zile a fost operată : i s-a scos un chist hidatic enorm ! Şi n-a murit ! Iar după o săptămînă a trebuit să fie luată acasă, fiindcă se declarase o epidemie de gripă în spital.

De scăpat, a scăpat, dar... mult prea tîrziu, după ce organismul îi fusese distrus cu *iradierile* recomandate şi administrate fără nici un temei, ani la rînd ! De aceea nu şi-a mai putut reveni, a intrat într-un proces de degradare tot mai accentuată. Nu mai era conştientă decît în clipele în care vorbeai cu dînsa. În rest, o mască a durerii şi a pustietăţii ! S-a prăpădit plîngînd : ar fi vrut „să-i mai vadă o dată pe Vlad şi pe Andreea, şi pe fetiţa lor“. Au ajuns la foarte puţin timp după ultima respiraţie...

9.

— Ai să răcești, vino-năuntru! l-a chemat Andreea.

— Îmi place să văd cum ninge-n plină vară! i-a răspuns Vlad. După două ore însă a apărut, din nou, soarele, care-a topit și-a zvîntat totul în jur.

— Ce-ar fi să mergem pînă la „Trei-Brazi"? a propus Andreea.

— Se aprobă! a exclamat Vlad.

— Se aprobăăă! se sclifosea Bogdan, pe jos, care, în cîteva minute, se și echipase de drum.

— Se aprobăă! mormăia și Mădălina, moșmondind încă prin cameră, își schimba ciorapii, ori adidașii...

Nana a rămas la hotel, ea nu poate să urce, din cauza hipertensiunii.

— Tocmai bine, termin rochia, pînă vă întoarceți voi...

Din doi, copiii s-au făcut, pe nesimțite, vreo douăzeci și cinci — treizeci! Andreea, foarte tînără, mergea în fruntea lor împreună cu un băiat mai răsărit, Dragoș... S-a uitat în jur, după Vlad, dar el nu era, nu apăruse încă... în viața ei!

Așa că și-a continuat drumul. Era doar prima ei excursie cu elevii, în calitate de profesoară și de diriginte. Luase cu ea și cîțiva părinți, veneau mai în urmă, încheiau *plutonul*.

...Avusese o adevărată spaimă cînd s-a îndreptat spre liceul la care fusese repartizată după absolvirea facultății. Era o școală mare, cunoscută, cu pretenții. Firește că

era mîndră pentru acest lucru, dar și speriată. „Cine o fi director ?“ se întreba. „Dacă n-ar fi directoare ! Femeile, de multe ori, sînt afurisite în mod gratuit !“ Era o concluzie de viață, ceea ce-i trecea atunci prin cap. Avusese prilejul să-i constate „binefacerile“ pe pielea ei, ca elevă, ca studentă, mai ales. Era o profesoară la facultate, de pildă, care n-o putea suferi, ca altădată cea de geografie, de la liceu. Și acesteia, — cu care studia o parte a chimiei — îi intrase-n cap că Andreea e prea elegant îmbrăcată. „Ești prea elegantă, fetițo — și aici se purta tot «fetițo» — pentru vîrsta ta și pentru banii tăi ! De unde ai bani să te îmbraci așa ? Și mai e ceva : ești încrezută, sfidezi. Să știi că n-ai să reușești astfel, ascultă de la mine !“ i-a spus într-o zi.

De fapt, lucrurile porniseră de altundeva, aveau o altă bază : Andreea lucra la o temă de cercetare cu un profesor în vîrstă. În echipă se mai aflau și alți cîțiva studenți, dar profesorul pe ea o socotea „formula de bază“ — cum îi plăcea să spună — a grupului.

Odată, după un curs al profesoarei, în realitate era doar conferențiar, Andreea a intervenit, de bună-credință fiind, fără nici un fel de rea intenție, cu cîteva elemente care îi contraziceau niște concluzii. Se baza pe rezultatele obținute pînă atunci în cercetarea întreprinsă.

În loc să aprecieze cum se cuvine intervenția, profesoara s-a supărat, a considerat gestul ca o tentativă de a-i submina autoritatea — și așa foarte șubredă — și, de-aici : scandalul, camuflat însă în fel de fel de elemente de recuzită... Ca să i se dea nota maximă la examenul condus de profesoara în cauză, a trebuit să se întrunească o comisie să evalueze și lucrarea scrisă, și probele practice, și răspunsurile orale la întrebări ce vizau întregul curs...

Andreea a rămas atunci cu un gust amar, jurîndu-şi să fie totdeauna dreaptă cu elevii ei, indiferent de împrejurare! Cît priveşte „eleganţa" — ea era de „doi lei", adică la îndemîna oricui. Hotărîtoare erau: bunul-gust, fantezia în croială, simţul armoniei, ca şi „ce ţi-a dat mămica ta, la naştere", cum îi plăcea Andreei să spună. Dacă toate astea nu sînt, poţi să te îmbraci în aur de sus pînă jos, tot degeaba! Cel mult ai să sclipeşti, ca un cavaler medieval în armură, ţeapăn şi rece!

Cu o asemenea „lecţie" în suflet intrase pe porţile liceului, în fruntea căruia se afla... o directoare, o femeie de vreo cincizeci de ani, energică şi cu mare prestanţă.

A primit-o frumos, întîmpinînd-o cu vorbe bune, ca o adevărată mamă. Se interesase de ea. Ştia deci că a fost „o studentă foarte bună, că-i place să fie profesoară, că iubeşte copiii, că are preocupări de cercetare..."

„Un adevărat portret şi pe deasupra măgulitor!" a răspuns Andreea, impresionată de atitudinea şi de vorbele directoarei.

„Un director, draga mea, trebuie să ştie tot despre colaboratorii lui şi, dacă se poate, şi ceva pe deasupra! Hai să te prezint cancelariei!" a adăugat ea invitînd-o în sala profesorilor.

Mergea ca la un mare examen, pe care, pentru început, l-a trecut cu bine. Doi oameni i-au reţinut, în ziua aceea, atenţia cu deosebire: directorul adjunct şi o profesoară de limba germană, căreia toată lumea se obişnuise să-i spună, nu se mai ştia de ce, „Lady". Aceasta s-a nimerit să fie în preajma ei: „Eşti foarte frumoasă, scumpa mea!" i-a spus „Lady" fără nici o reticenţă, cu sufletul deschis, care i se putea citi în ochii ei albaştri. Era o femeie în vîrstă, mai avea cîţiva ani pînă să se pensioneze, înaltă, subţire, cam ciolănoasă; avea pe ea o rochie fină,

de bun-gust, cu un fular subțirel, de mătase, la gît ; părul, aproape în întregime alb, strălucitor și-l împletea într-un coc mare și frumos, la spate. „Să te ții aproape de mine — i-a adăugat ea zîmbind — că s-ar putea să-ți fiu de folos". Mai întîi i-a prezentat lumea cancelariei : „Nu bîrfesc pe nimeni — a precizat ea — dar e bine să știi de la început cu cine ai de-a face ! Aici, ca și-n alte părți, poți să calci, din întîmplare, pe bătătura cuiva și cine știe... pe cine să doară călcătura ! Așa că, deschide ochii ! Se respiră, în general, un aer foarte civilizat. Dar nu e rău, dacă stai cît mai aproape de fereastră, să nu ai pe nimeni în fața ta. Și, cînd mergi, e bine să nu faci zgomot prea mare ; sînt și urechi foarte subțiri, pe care s-ar putea să le jenezi. Ai înțeles, sper, la ce mă refer !" Andreea nu prea înțelesese, dar, mă rog, a dat din cap a aprobare. „Cel mai important însă, a continuat «Lady», e să fii cinstită în munca ta, sinceră și dreaptă cu elevii ! Ei sînt aceia, ai să vezi, care ne-aduc toate bucuriile, ca și... toate necazurile. Celelalte trec ! A, și încă ceva : vei auzi multe, de la mulți. Mai ales nu asculta. Dar, și cînd asculți, zi ca ei și fă ca tine ! Și-acum că ți-am făcut «instructajul pentru protecția muncii», la treabă, fetițo !" a încheiat „Lady", mîngîindu-i obrazul ca unui copil.

Celălalt om, tot așa — cu părul aproape în întregime alb — care i-a încălzit o clipă sufletul, a fost directorul adjunct : un bărbat de nici patruzeci și cinci de ani — îmbătrînit de timpuriu (se vede treaba că-l purtase viața prin multe), cu un chip blajin, veșnic cu țigara în colțul gurii. După ce-a fost prezentată tuturor, s-a apropiat de ea, și-a scos țigara și, strîngîndu-i mîna, i-a spus parcă în șoaptă, cu zîmbet pe buze :

„Mă bucur mult că ai venit la școala noastră. Între atîtea uscături, mai pătrunde și o ramură tînără !"

Bucuriile adevărate au început odată cu lecțiile. Primise clase pe toată scara — de la a IX-a la a XII-a. Directoarea făcea, de fapt, cu ea un test : voia să vadă cum se descurcă în fața celor mai variate colective de elevi și de toate vîrstele, unii numai cu patru ani mai mici decît ea.

„Te-am aruncat în apă : e adîncă și învolburată, i-a spus directoarea de la început. Dă din mîini ! N-aș vrea să aud că te-neci, ori să chemi «Salvamarul» !"

„Eu cred că voi puteți învăța carte de la mine ! Și că veți învăța !" s-a trezit spunînd, în prima oră, la o clasă a XII-a... Își adusese aminte de profesoara ei, de „doamna Gheorghiu".

„Ia, uitați-vă, ce singură e mititica !" s-a auzit, în liniștea aceea deplină, vocea unui băiat.

„Ei, om mai învăța noi, unii de la alții, cîte ceva !" a adăugat un altul !

Cîțiva au rîs în jur. Andreea, care a simțit, dintr-o dată, că-i fuge pămîntul de sub picioare, nu și-a pierdut cumpătul.

„Îmi pare rău că trebuie să vă invit să vă ridicați — a spus profesoara — dar altfel nu putem sta de vorbă. Și eu nu admit să nu știu cu cine vorbesc. Așa că vă rog : Sus !"

Vocea ei caldă, de obicei, a căpătat nuanțe de oțel, în clipele-acelea. Clasa a înlemnit.

„Și să mai știți ceva — a adăugat Andreea : nu-mi place niciodată să repet o rugăminte, ori o cerință, ca în momentul de față, adresată elevilor mei !"

În clipa aceea, doi băieți s-au ridicat. Întîmplător, amîndoi erau înalți, bine făcuți. O priveau cu decență. Andreea s-a apropiat de ei, măsurîndu-i :

„Ce să-i faci, în comparație cu voi, eu sînt mai «mitică», ce-i drept. Dar nici nu mi-ar sta bine-așa mare !"

Clasa a izbucnit în rîs. Rîd și cei doi băieți.

„De învățat însă — *voi* veți învăța de la mine, să știți. Asta este sigur! Totul e să vreți! Poate că voi reuși să vă fac să vedeți chimia mai frumoasă și mai interesantă decît, probabil, au văzut-o unii dintre voi pînă acum. Și eu am învățat multe de la profesorii mei de liceu. De la marea lor majoritate. Unii însă... au trecut aproape degeaba prin fața noastră. La o asemenea profesoară, eu mă băgam cu totul în bancă și stîrneam rîsul întregii clase..."

„Da', știi că e simpatică ?!" se auzi o voce, tot de băiat, dintr-un colț al clasei. Andreea, care tocmai înainta către catedră, s-a întors cu fața spre sală, a privit cîteva secunde în direcția locului de unde venise glasul și-apoi, cu zîmbetul pe buze, a făcut o plecăciune, spunînd : „Mulțumesc !"...

Voia bună s-a răspîndit peste clasă. Tînăra profesoară își cucerise elevii, era „de-a lor". „E de milioane, ce mai !" a mai șoptit un băiat colegului său de bancă.

Andreea a ridicat brațul drept și clasa a amuțit.

„Și-acum — zise ea — să vedem ce știm ! Să n-o socotiți ascultare. Vreau să vedem de unde trebuie să pornim ; și să ne facem un plan de perspectivă".

Peste cîteva minute, în laborator, se lucra intens : se dădeau răspunsuri, se scriau formule, se urmăreau reacții — pe tablă, pe caiete, în eprubete...

Directoarea școlii se aflase în mare încurcătură. Aproape imediat, după începerea orei, s-a îndreptat către laboratorul de chimie în care se afla Andreea cu clasa a XII-a B, clasă cu profil de matematică-fizică ; dintre elevi, mulți voiau să dea însă examen de admitere la medicină, așa că îi interesa chimia foarte mult.

S-a oprit în fața ușii, izbită de faptul că toți elevii rîdeau. „Ce s-o fi întîmplat ? Te pomenești că n-am nimerit-o cu fata asta ?!“ și-a spus, ciulind urechile. Era de-a dreptul caraghioasă : asculta pe la uși ! „Dacă mă vede cineva ? Mă fac de rîs în toată școala !“ Noroc că laboratorul se afla pe un hol lateral, închis cu ușă. Era greu, deci, să treacă cineva și s-o observe. Așa că a ascultat mai departe, auzind întreaga discuție introductivă... „Bravo ! Bravo ei ! își zicea, în gînd, directoarea. Nu mi-ar fi dat prin cap să-i pun la punct așa pe diavolii ăștia de băieți ! Și, unde mai pui că și i-a făcut aliați...“

Cînd clasa a început să lucreze, a intrat și directoarea. Elevii s-au ridicat.

„Am vrut să vă văd, așa, în prima oră ! Să vă urez succes !“

„Poftiți, poftiți, tovarășă directoare ! i-a spus Andreea. Luați loc, copii ! Și să ne continuăm demersul nostru... Deci...“

Directoarea n-a mai plecat pînă la sfîrșitul orei, deși nu-și propusese să rămînă atîta. Ea era profesoară de matematică, o bună profesoară !

„Dragă, pentru început e bine, chiar foarte bine ! i-a spus ea cînd au părăsit laboratorul. Văd că-ți merge și mintea, îți merg și mîinile — la demonstrațiile acelea practice — și că, foarte important lucru, ai aruncat o punte trainică spre elevi. Cred că pe ea se poate circula fără pericol de... scufundare ! Vezi cum continui — cu ei și cu alții ! Am să mai vin la orele dumitale !“

„Vă mulțumesc și vă aștept oricînd !“

„Am să vin, chiar dacă n-o să mă aștepți, să știi !“ adăugă directoarea zîmbindu-i.

Peste vreo două săptămîni, după o lucrare practică în laborator, la care asistase, directoarea a venit entuziasmată în cancelarie și-a spus în fața tuturor : „Fătuca

asta e o strașnică profesoară ! Da, da, ascultați la mine, e născută pentru așa ceva ! Nu mai vorbesc de cîtă carte știe, de cum explică, ori de cum conduce și realizează lucrările practice !... Bravo, Andreea ! Mă bucur foarte mult că liceul nostru a cîștigat un asemenea dascăl ! Te felicit din toată inima !" a mai spus, îmbrățișînd-o ca o mamă bună și sinceră.

Andreea era atît de emoționată, că n-a fost în stare să spună nimic. A bîlbîit cîteva cuvinte, după care, luîndu-și catalogul, s-a îndreptat către altă clasă.

„Lady" a prins-o din urmă pe culoar. „Să știi că face rar ceea ce ai văzut și-ai ascultat. Și să crezi în ce-a spus, pentru că madam' Iordănescu este femeie dintr-o bucată, ea nu le moșmondește, nu le sucește ; le despică repede pînă în miezul — miezului, mă rog, atît cît poate ea și — expoziția e gata ! Așa că însemnează ziua, e una mare ! Să dea... «Natura» să mai fie și altele. Ceea ce eu cred !"

„Vă mulțumesc !"

„N-ai de ce, lucrurile sper că așa stau... Și elevii mei mi-au vorbit foarte frumos despre dumneata, și unii părinți. E bine ! Iar eu mă bucur sincer !... Ceea ce, din păcate, nu se întîmplă și cu colega dumitale de catedră și șefă a colectivului vostru de specialitate... Dac-ai fi văzut-o în cancelarie ce ochi avea și cum te făcea felii, felii cu laserele lor... Ți-am spus asta nu ca să-ți stric o bucurie și nici să bîrfesc pe cineva. Dar, ea, *persoana*, e recunoscută — dumneata n-ai de unde să știi — pentru «bunătate și mărinimie» sufletească. Atenție, deci !"

...„Păi, dacă ești așa de deșteaptă, dragă — a luat-o în primire pe Andreea, chiar din recreația următoare, șefa de catedră — ia să te programăm noi să ții dumneata o lecție deschisă pe școală spre sfîrșitul trimestrului aces-

ta. Şi, fiindcă eu sînt şi responsabila cercului pedagogic, pe sector, o să chem pe toţi colegii noştri să te asiste! Ei, ce zici ?"

„Ce să zic — că sînteţi foarte generoasă — a răspuns Andreea cu un zîmbet pe buze, dar fulgerînd-o cu ochii. Şi, totuşi, dacă mă întrebaţi, aş spune că, fiind la început, am încă multe de învăţat... Aşa că, poate mai potrivit ar fi ca altcineva..."

„Ai, ai multe de învăţat, dar pe unele le vei învăţa chiar în urma acestei lecţii ! Şi din critică se poate învăţa. O să te criticăm bine, ca să înveţi !" completă ea rîzînd fals, cu gura pînă la urechi, dezvelind nişte dinţi mari, mai mult de jumătate din ei — de aur ! Rămîne deci stabilit şi..., căutînd într-un calendar, fixă ziua pentru lecţia deschisă.

„Nu e rău ! a spus directoarea cînd responsabila catedrei — Marinescu se numea — a anunţat-o. De la copila asta se poate învăţa, să ştii ! Are un fel de a gîndi şi de a-i pune la lucru pe elevi care..."

Profesoara Marinescu ajunsese deja la uşă. Ieşea din birou. Nu mai putea să rabde s-o asculte pe directoare.

„Ia uită-te, dragă, acum, la sfîrşitul carierei, cine-mi dă mie lecţii ! Ce-am ajuns ?!" bombănea ea, singură, pe culoar, în drum spre cancelarie. Acum îi părea rău pentru ceea ce făcuse. „Te pomeneşti că, în loc să-şi rupă gîtul, o s-ajungă în fruntea cinstei tocmai cu ajutorul meu ?!" se gîndea, însă era tîrziu să mai schimbe ceva, directoarea aprobase planul de muncă al catedrei, gata, nu se mai putea. Doar dacă...

A făcut ce-a făcut şi-a schimbat data, aducînd lecţia mai devreme, pretextînd că a intervenit nu ştiu ce la nivelul Capitalei, că deci nu se poate ţine activitatea respectivă cînd fusese fixată... În realitate, voia s-o deruteze pe foarte tînăra ei colegă, s-o oblige să-şi schimbe subi-

ectul lecției, potrivit planificării, sperînd, eventual, ca aceasta să nu mai aibă timp să-și pregătească totul așa cum se cuvenea..

Andreea n-a avut nimic împotriva schimbării datei. S-a uitat în planificarea clasei la care trebuia să țină lecția, a văzut ce subiect „cade" și, cu asta, și-a văzut de treabă. Spre bucuria răutăcioasă a șefei de catedră însă, cu cîteva zile înainte de data nou fixată s-a petrecut o întîmplare nefericită : chiar în clasa, cu care Andreea urma să lucreze în fața tuturor profesorilor din sector, în timpul unor experiențe, un copil — foarte bun, liniștit — n-a fost suficient de atent și și-a vărsat pe mînă cîteva picături de acid sulfuric. Bineînțeles că s-a ars, s-a rănit ! S-a și speriat — era doar în clasa a X-a... Și, de-atunci, s-a aprins focul. Fără să fie cu nimic vinovată, Andreea a fost, totuși, certată de directoare, care a sfătuit-o să fie mult mai atentă, pentru că...

Profesoara Marinescu — profitînd de întîmplare — a făcut din ea un *caz* :

„Nu se mai poate, tovarășă directoare, să desfășoare lecția în fața atîtor cadre didactice, are și acolo experiențe demonstrative, lucrări de aplicație, nu putem ! Dacă face o asemenea boacănă chiar atunci ? Vă dați seama, s-a dus pe apa sîmbetei tot prestigiul liceului nostru, pe care noi..."

„Și ce propui, dragă ?" a întrebat-o directoarea spre a-i vedea adevăratele intenții.

„Păi, ce să propun : ne cerem scuze în fața oamenilor, spunem despre ce e vorba, eventual ne facem și autocritica cum că nu ne-am orientat bine cînd am ales o începătoare, gata să facă orice trăsnaie... Asta propun !"

„Și cu *prestigiul* acela al liceului, cum rămîne ?"

„Mă rog, dacă e să nu ne facem de rîs, poate se sacrifică altcineva din catedră, care s-o înlocuiască ; la nevoie,

dacă nimeni n-o să vrea — fiindcă mai sînt doar două zile, și vă dați seama — chiar eu..."

„Ascultă, tovarășă Marinescu, tare mi-ar plăcea — a zis directoarea, apăsînd pe fiecare cuvînt — să te văd pe dumneata cum te descurci într-o asemenea împrejurare! Că nu te-am văzut niciodată. Tot îi planifici pe alții, iar dumneata îți rezervi rolul «de a trage concluziile»! Aș vrea, dar am să te pun să faci treaba aceasta altă dată, să știi. N-am să uit că «ai fost de acord»..."

Profesoara devenise lividă...

„De data aceasta însă va ține întreaga activitate Andreea Petrescu, reluă directoarea, fiindcă eu nu sînt de acord să batjocorim un om bun, numai pentru că a avut neșansa să i se întîmple un necaz, de care, la urma — urmei, nu este cu nimic vinovată".

„Cum, tovarășă directoare?!"

„Așa cum îți spun! Nu e vinovată! Că eu am certat-o, asta e altceva! Ia amintește-ți ce-ai pățit dumneata, acum vreo trei-patru ani, cînd ai lăsat elevii singuri în laborator, să lucreze, și te-ai retras în depozit să-ți bei cafeaua..., în timpul orei?!... Poftim? Și cum te-am scos din încurcătură?!... Andreea n-o să ne facă de rîs. Dumneata ai grijă cum te porți. Voi fi și eu acolo!"

Lecția a avut un mare succes. Despre Andreea a început să se vorbească în tot sectorul. Pentru ea, important era însă faptul că elevii o urmau cu tot mai multă încredere, o îndrăgeau. Și ea vedea asta, simțea. Își selectase și un lot de „olimpici". Lucra cu ei mult în plus, separat. Cînd o căutai, era în laborator, cu elevii, lucra, pregătea experiențe...

Față de cei din clasa la care era dirigintă — o clasă a IX-a — era și mai apropiată. Mergea cu ei la teatru, la concerte, îi vizita acasă. O cunoșteau, de-acum bine și părinții.

Copiii i-au propus o excursie... A fost un vis!

Andreea mergea în fruntea lor, împreună cu un băiat mai răsărit, Dragoș. După ei, veneau ceilalți băieți, fetele, iar la urmă cîțiva bărbați, părinți ai copiilor.

Totul în jur era „de aramă". Ici-colo — pîlcuri de brazi, cu verdele lor nemuritor. Un soare blînd și bun, de toamnă tîrzie, dar luminoasă și caldă, punea peste întregul peisaj, ca și peste chipuri peceți de strălucire și parcă de veșnicie. Ți se părea că, de la începutul lumii, așa a fost și așa o să fie!

Au trecut prin „Poiana Secuilor", unde s-au oprit vreo oră, urcînd apoi la „Trei-Brazi" Au desfăcut pachetele și au întins o masă mare. Apoi s-au plimbat prin jur, au cîntat, au dansat. Andreea le era parcă o soră mai mare, o soră care însă era de-ajuns să înalțe un deget, pentru ca toți ochii să se îndrepte într-acolo!

„E formidabilă, domnule! a exclamat tatăl unei fetițe. Uită-te la ea, e mai mică de statură decît jumătate din copii ăștia, dar o ascultă — băieți și fete — de parcă ar învîrti deasupra lor un bici strașnic, fermecat. E și asta ceva, să ai în tine asemenea puteri!..."

„Au avut noroc copiii noștri! a răspuns vecinul, cu care stătea de vorbă. Nu e puțin lucru să întîlnești un asemenea om, tocmai cînd te întinzi să iei luna de pe cer, și să poți să-ți aduci aminte de el..."

Se apropia vacanța de iarnă. Afară ningea. Zăpada începuse să cucerească pămîntul. Se străduia să-i acopere toate rănile.

„Tovarășă profesoară, mergem în vacanță la munte, într-o tabără?" Era vocea lui Dragoș, secretarul U.T.C. al clasei.

Andreea s-a gîndit o clipă: „De ce nu? Mergem!"

„Ura ! Ura !“ au început să strige copiii.

„Cu o singură condiție, a adăugat profesoara : să n-avem în clasă nici un corigent și nici o notă mai mică de *zece* la purtare ! De acord ?“

Bineînțeles că au fost de acord. Și, din ziua aceea, au început pregătirile : cu ce echipament merg, ce casetofoane își iau cu ei, ce cărți, „că va trebui să mai și citim cîte ceva !“ a rostit unul. „Ce să citim ! i-a dat altul replica : acolo ? Ar fi o impietate... față de peisaj ! Nici nu mă gîndesc, nu ne trebuie !“

„Ba ne trebuie, ne trebuie, Marius ! a intervenit diriginta, care tocmai trecea pe lîngă ei și i-a auzit. Trebuie să mai și citim !“

„Dacă ziceți dumneavoastră ? !“ a convenit băiatul, fără prea multă convingere însă.

În toată această atmosferă tinerească, febrilă, Cătălin, băiatul cel mai frumos din clasă, era destul de înalt, bine dezvoltat, cu fața puțin smeadă, cu ochi albaștri și păr șaten, era singurul copil trist ; stătea, în general, retras, evitînd discuțiile, efuziunile. Învăța bine la toate, fără să strălucească neapărat la ceva, cu excepția chimiei, pentru care făcuse pasiune. Și nu numai de cînd venise la liceu, ci chiar de mai înainte, din gimnaziu. Andreea îl selecționase în lotul „olimpicilor“.

Aflase de la începutul anului școlar că nu are mamă : îi murise cu patru ani în urmă. Tatăl, inginer la o întreprindere, nu se recăsătorise încă. Mai avea un băiat și o fetiță.

„Cine să mă ia pe mine cu trei copii, tovarășă diriginte ? spusese el cînd stătuseră prima dată de vorbă. Cine să se bage, de bună voie, slugă la atîția ?“

„Și-atunci, cum vă descurcați ?“

„Am învățat să fac mîncare, să spăl, să calc... Îi mai învăț și pe copiii ăștia, ce să fac?!...“

Fetița, Ioana se chema, era mai mică decît Cătălin, cu doi ani. Cînd a ajuns pe la ei, altă dată, Andreea a găsit-o chinuindu-se să calce niște cămăși.

„Nu așa, Ioana! i-a spus Andreea, Uite, se-ncepe de-aici, de la spate; apoi calci mînecile, cu manșetele, apoi pieptul și, la urmă gulerul!“

Cătălin nu era acasă, nici taică-său. Era doar Gelu, băiatul cel mititel, de 9 ani — trecuse în clasa a III-a. S-a mirat și el:

„Ce fel de profesoară e tovarășa de ne calcă nouă rufele?“

„Vai de mine și de mine, tovarășă dirigintă, ce faceți?!“ a exclamat tatăl lui Cătălin, care tocmai atunci a intrat pe ușă și a văzut-o cu fierul de călcat în mînă. Rămăsese aproape încremenit. Apoi s-a repezit la fetiță, certînd-o:

„Ioana, se poate? Nu ți-e rușine? Cum ai lăsat-o pe tovarășa profesoară?!“

„Fata n-are nici o vină, tovarășe Săndulescu — așa se numea tatăl lui Cătălin — iar eu n-am făcut nici o scofală, i-am arătat, acolo, să calce o cămașă!“

„Nemaipomenit! Nemaipomenit!“ se văita bărbatul încurcat, în timp ce Cătălin se retrăsese în bucătărie. Avea lacrimi în ochi.

„Mi-a făcut plăcere, să știți! Nici eu n-am crescut într-un palat!“

„Ce e, Cătăline, s-a întîmplat ceva acasă?“ l-a întrebat Andreea, într-o zi, văzîndu-l așa de trist.

„Nu, nu s-a-ntîmplat nimic, tovarășă profesoară!“ i-a răspuns băiatul cu ochii în jos.

„Atunci, ce este ? Şi te rog să te uiţi în ochii mei cînd îmi vorbeşti ! V-am zis că nu suport oamenii care, atunci cînd îţi spun ceva, privesc pe lîngă tine ori în altă parte. Aceia nu sînt sinceri... Aşa ! Hai, zi-i ! Tu nu te bucuri că vom merge în tabără ? O să avem timp să lucrăm şi acolo pentru «olimpiadă»".

„Eu nu merg în tabără, tovarăşă profesoară !"

Cum de nu se gîndise ?! „Precis că n-are un costum de munte, aşa cum au toţi ceilalţi ! şi-a spus Andreea. De altfel nici ea nu avusese pînă cu o săptămînă în urmă, cînd îşi cumpărase pentru prima dată în viaţă aşa ceva. Cred că nici bani, să plătească tabăra, nu are. Nu mai vorbesc de ceilalţi — «pentru cheltuială» !"

Nu-şi aducea bine aminte cum venise vorba despre asemenea lucruri într-o discuţie cu membrii biroului UTC pe clasă. Şi-atunci, Dragoş, propusese : „Plătim noi costul taberei, tovarăşă profesoară, noi, clasa, sau, dacă nu vor toţi să contribuie, sîntem noi cîţiva băieţi care... Am putea să-i cumpărăm şi un costum pentru munte, tot e ziua lui de naştere peste o săptămînă. Îi facem o surpriză, ce ziceţi ?"

Ce să zică ? Gestul lui Dragoş, pornit din inimă şi aprobat de toţi ceilalţi copii din clasă, o emoţionase. Hotărîse ca ea, diriginta, să contribuie cu jumătate din întreaga sumă, cu condiţia să nu i se spună niciodată lui Cătălin acest lucru.

„Nu se poate, nu e drept ! a sărit Dragoş cu gura. Noi atîţia şi dumneavoastră..."

„Deocamdată eu stabilesc ce e drept şi ce nu e drept, Dragoş ! i-a răspuns Andreea. Rămîne deci cum am spus !

Iată, poftiți banii ! Aveți grijă să luați un costum frumos și să i se potrivească. Și, mai presus de orice, discreție ! Să nu-l jignim ! Dacă tot facem ceva — și eu vă mulțumesc pentru gestul vostru — atunci să ne iasă bine !"

Cătălin a fost prăpădit de emoție, cînd, de ziua lui, a primit darul. La început, n-a fost în stare să spună nimic. Privea cînd la colegi, cînd la profesoara dirigintă... Apoi a reușit să exclame :

„Vă mulțumesc ! Vă mulțumesc tuturor ! N-o să uit asta niciodată !"

După vacanță însă, în care totul fusese „de excepție", cum apreciaseră copiii, conducerea liceului a primit o scrisoare anonimă. Se spunea acolo, printre altele, că „profesoara Andreea Petrescu a încălcat grosolan regulamentul școlar, legile după care școala se conduce, forțînd elevii unei clase să ia banii părinților lor spre a cumpăra cu ei un costum de munte unui alt elev, favorit al profesoarei și să-i plătească chiar, tot cu asemenea bani, distracția acestuia în tabără..." Și că, dacă mă rog, „copiii sînt nevinovați în naivitatea lor, o profesoară, indiferent de vîrsta pe care o are — poate că nu s-a făcut prea bine dîndu-i-se o clasă pe mină, ca s-o influențeze în fel și chip — nu are voie să greșească. Iar dacă a greșit, precum se dovedește în acest grosolan caz de încălcare...", așa și pe dincolo, „să fie aspru pedepsită ! Situația să devină un prilej"... și la-la-la, și la-la-la...

Directoarea a chemat-o și i-a pus scrisoarea în față. „Citește !" i-a zis.

„Ce e asta ?"

„Citește ! Citește !"...

„Și-acum, te rog să explici : *ce* și *cum ?!*"

Andreea se sufoca de indignare.

„Uşurel, uşurel, fetiţo, că lumea abia de-acum încolo are nevoie de tine! Şi, cine ştie, cîte *scrisori* de-astea o să mai vezi în viaţa ta!"

„Eu vreau să ştiu, totuşi, despre ce este vorba".

I-a povestit totul.

Acum directoarea abia se putea ţine pe scaun. Ai fi zis, privind-o, că face explozie. S-a ridicat şi a deschis fereastra de la biroul său, deşi afară era foarte frig.

„Eu vă rog să mă sancţionaţi cum credeţi de cuviinţă, dar să nu afle nimic clasa şi mai ales băiatul! i-a spus Andreea. Înţeleg că *regulamentul* nu permite..., în sfîrşit, dar, dincolo de legi, sînt oamenii, pentru ei sînt făcute acestea şi rar om să intre exact într-un tipar! Pe mine mă interesează o normă, dar nu pot să veştejesc cu ea sufletul unui om, mai ales al unui copil..." O podidise plînsul.

„Te rog să nu plîngi, Andreea! Nu merită! Şi-aşa ne-am făcut mai mult rău decît cred că se sconta prin aceste rînduri scrise cu perfidie. Voi face un raport, în care voi spune că am cercetat şi că am luat măsuri. Îţi promit însă că nimeni nu va afla despre ceea ce am discutat noi astăzi, aici!

Fii însă cu ochii în patru şi potriveşte mai mult îndemnurile firii cu înscrisurile regulamentelor, ale legilor. Pentru tine drumul e lung şi te vei lovi, sînt sigură, tot timpul de ele. Al meu se încheie în curînd!"

— Şi clasa a aflat sau nu? a întrebat Vlad.

— Din fericire nu! i-a răspuns Andreea, sprijinindu-se de braţul lui, în timp ce coborau prin pădure, către hotel, venind de la Cabana „Trei-Brazi".

Bogdan şi Mădălina alergau înaintea lor.

— Să nu vă îndepărtați prea mult, le-a strigat judecătorul. Ați auzit că sînt urși prin pădure.

— De auzit, am auzit, dar nu cred să fie! a răspuns Bogdan, oprindu-se din alergare.

— Ba, e bine să crezi, Bogdane, și să te ferești! N-ai ascultat și azi-dimineață ce spunea paznicul? Cică vine în fiecare noapte acolo în spatele hotelului, la gospodăria-anexă unde se află porcii și păsările. Ca să nu se apropie de coteţul porcilor, paznicul ține toată noaptea lumina aprinsă (are un bec mare deasupra) și lasă un aparat de radio să cînte. Îl ascunde undeva și el cîntă... Ursul se apropie — povestea paznicul că a asistat la o asemenea scenă — și, văzînd lumină și auzind și muzică, se oprește surprins, stă și nu îndrăznește să atace.

— Ei, a devenit un urs „luminat și muzical", exclamă, hîtru, Bogdan.

— Așa se vede treaba! îi ține hangul Vlad.

— Cît privește porcii, ce să mai spunem, dacă au ajuns ei să doarmă toată noaptea cu muzică — intervine Andreea — însemnează că s-au subțiat de tot!

— Nici „subțiere" prea mare iarăși nu-i bună, că, apoi, nu mai iese mîncarea ca lumea, fără grăsime, conchide Vlad.

Capitolul IV

1.

Nana i-a văzut de departe, de cum au părăsit pădurea, ocolind pe după colțul gardului și intrînd în aleea, străjuită de brazi argintați, ce ducea spre hotel. Își părăsise locul de pe bancă, unde lucrase toată după-amiaza. Se plictisise. Acum se plimba singură prin parc, în așteptarea *copiilor* (îi îngloba aici pe toți, și pe mari și pe mici).

Bogdan și Mădălina au alergat s-o îmbrățișeze, lăudîndu-se, care mai de care, cu isprăvile din timpul excursiei.

— Ce rău că n-ai venit și matale, mamaie, i-a spus Mădălina. A fost așa de frumos!

— Păi, de, dacă nu mi-ai împrumutat picioarele tale?!

Mădălina zîmbește și se alintă ca o pisică sub mîna Nanei.

Privindu-i de departe, pe Andreea și pe Vlad, cum vin ținîndu-se de mînă, Nana se întoarce cu fața către lumina unei zile pe care-o credea rătăcită în pulberea atîtor ani ce-au trecut...

...„Mamă, el e Vlad, despre care ți-am vorbit, Vlad Cosmescu! «Are douăzeci și opt de ani, e judecător, în București, necăsătorit!» Am citat corect?“ întreabă An-

dreea, îndreptînd către el două lumini trecute prin ape de suflet.

„Punctaj maxim!“ răspunde băiatul, aplecîndu-se și sărutînd mîna Nanei. Mama Andreei îl măsoară de sus pînă jos, încă o dată și încă o dată, fără înconjur.

Vlad rîde, ca să-și ascundă emoția de care este cuprins

„Ei, ce zici?“ întreabă fata, intrînd în jocul mamei.

Înalt, suplu, cu părul blond, ușor ondulat, cu ochi albaștri, inteligenți, cu o înfățișare plăcută, Vlad așteaptă „verdictul“, într-o poziție de „poză“ ca pentru un afiș de cinematograf.

„Merge! afirmă, în sfîrșit, Nana, clătinînd ușor capul. Pe-afară, merge!“

Rîd cu toții ca de o glumă bună.

În ultima noapte comună la mare, nu se mai despărțiseră. S-au plimbat, au dansat, apoi s-au plimbat din nou așteptînd împreună răsăritul soarelui.

Peste două ore, Vlad a trebuit să plece spre București. I se terminase concediul planificat aici. Îl așteptau procesele, trebuia să vină.

Andreea se hotărîse să mai rămînă cel puțin zece zile. Marea îi făcea foarte bine, concediu mai avea...

Chiar în prima seară, după ce se întorsese, Vlad i-a telefonat la hotel. A doua zi însă n-a mai găsit-o. „Ce s-o fi întîmplat!“ se întreba. Era obosit, avusese cîteva procese, care-l solicitaseră foarte mult.

Apelul telefonului l-a smuls din starea de moleșeală ce-l cuprinsese.

„Andreea, tu ești? Adineaori te-am căutat la telefon. Sînt fericit că te aud!“

„Sună a declarație de dragoste, tovarășe judecător. Fii atent!“

„Încă una !... Și așa am să-ți fac toată viața !“ se aude vocea caldă a lui Vlad.

„Ooo !... Păi asta e chiar o cerere-n căsătorie !“

„Dacă ai fi aici !“

„Pot să fiu într-o jumătate de oră !“

„Cuum ?! Ești în București ?“

„Nu știu ce s-a-ntîmplat, marea s-a pustiit așa, dintr-o dată !...“

2.

S-au plimbat și împreună cu Nana și cu „domnul Petrescu“ prin „Herăstrău“. Apoi au cinat la un restaurant...

Vlad povestea, povestea... Se simțea foarte bine. „Oamenii, toți, dar absolut toți, au nevoie de suflet, de o vorbă bună, de mîngîiere, de *tandrețe*, dacă vreți ! a spus el, la un moment dat. Sigur, unii mai mult, alții mai puțin... Chiar și cei mai răi, ori înrăiți de viață, cei uscați pe dinăuntru ! Sînt momente în care, dezlănțuiți fiind, oamenii (sau copiii) pot fi potoliți pe loc cu cîteva cuvinte înțelepte, care să comunice însă și o stare de suflet. Îmi spunea un prieten — profesor ca și Andreea — că avea, ca diriginte, o clasă de năzdrăvani, de copii — mari, de-acum, erau într-a IX-a — dintre care unii făcuseră, în anii anteriori, tot felul de rele. Erau greu de stăpînit !

Peste toți acești năstrușnici el o pusese — ca responsabilă de clasă — pe ființa cea mai delicată și mai nevi-

novată dintre toți. Era o fetiță blondă, cu codițe, cu ochi albaștri, înăltuță, dar firavă, cu un glas cristalin, ca de copil. De fapt, n-o «pusese» el, ci clasa, colectivul o alesese, iar el fusese de acord.

În primele clipe după propunere, s-a gîndit că — cei care o făcuseră — urmăresc s-o discrediteze (era cea mai bună elevă la învățătură), sperînd că nu se va putea impune în nici un chip și-atunci...

«Chiar dacă așa stau lucrurile, și-a spus prietenul meu, merită de încercat !». A fost surprins că au votat-o cu toții. «Va să zică, ei și-au ales-o !» Era curios cum se va descurca Iulia — așa se numea fata.

Ei, bine, ori de cîte ori se crea un moment de mai mare tensiune în clasă — și *actorii* erau, bineînțeles, năzdrăvanii colectivului — era de ajuns să apară Iulia în apropiere și să spună, cu un glas cu care se alintă pruncii : «Băieți, băieți ! Dar vă rog eu !...» Și-atunci «băieții», care, altfel, erau surzi la orice fel de rugăminți sau porunci rostite în clasă, se potoleau, ca prin minune, se întorceau spre Iulia și spuneau, zîmbindu-i, cît puteau ei de «dulce» : «Gata, *șefa*, s-a făcut !». «Noi avem obraz !», mai adăuga cîte unul, ducîndu-și degetul către «locul» indicat.

Sau, în timpul desfășurării unor ore, «băieții» își mai găseau «de lucru» și în afara sarcinilor împărțite de profesorul aflat în clasă. Li se atrăgea atenția o dată, de mai multe ori. În general, după asemenea intervenții, reacțiile nu erau pozitive. Atunci Iulia îi căuta cu ochii pe împricinați, și, cînd le prindea privirile, le arăta un chip de om adînc mîhnit. În chiar clipa aceea, liniștea se restabilea deplină și activitatea putea să continue nestingherită de nimic.

Odată, cea mai reprezentativă «figură» a «băieților» (era un elev repetent) a jignit-o rău pe profesoară, tot

așa în timpul unei ore, într-o zi cînd Iulia lipsea de la școală, fiind bolnavă. Profesorul diriginte se supărase tare pe băiat. Primise dispoziții din partea conducerii școlii să-l judece aspru în colectivul clasei, după care să facă propunerea de a fi mutat disciplinar la alt liceu.

Iulia se întorsese de două zile. A aflat și s-a întristat. În timpul dezbaterii, faptele fiind clare, se părea că nu mai este nimic de făcut. Atunci s-a ridicat «șefa», Iulia:

«Mă iertați, tovarășe diriginte, dar eu cred — a rostit, emoționată, dar apăsat, fata — că nu e bună măsura ca elevul Stoian să fie îndepărtat din școala noastră. Daniel — acesta era numele celui judecat, Stoian Daniel, — este, în fond, un băiat bun. Și clasa noastră are nevoie de el! Vă rog deci, în numele clasei, să-i acordați, încă o dată, încredere! Garantăm noi pentru el!»

Daniel Stoian ar fi vrut să sară din bancă. «Ia uită-te, își zicea, dar cine se crede fătuca asta, domnule (că așa o privea el, de la înălțimea celor 1,80 m ai săi, ca pe o «fătucă», adică un copilaș care are nevoie de ocrotire) de-și permite *să garanteze* pentru mine?! Da' ce-s eu vagabond, pușcăriaș?» În aceeași clipă, se gîndi însă că «vagabond» chiar fusese — nu plecase el de-acasă, în anul trecut, vreo trei săptămîni și «călătorise» prin țară, așa, fără nici un rost? Iar cînd a spart cîteva mașini, împreună cu «Gogolea», căpetenia unora ca el, cărora nu le plăcea să meargă la școală, să muncească, și cînd a fost judecat, nu ajungea la pușcărie dacă nu era minor? «Că — legea-i lege, o calci, trebuie să dai seamă!» Iar Iulia, iată, «garanta», totuși, pentru el!... Și-a prins mîinile de scaun și nu s-a ridicat. Profesorul s-a uitat peste clasă. Elevii îl priveau fără să spună un cuvînt. Daniel, cu ochii în bancă, aștepta parcă ghilotina!

«Ce ziceți de propunerea Iuliei. Cine e pentru?» a întrebat, pe neașteptate, dirigintele.

Brațele tuturor elevilor s-au ridicat fără nici o rezervă. Iulia a întors, o clipă, capul, cuprinzîndu-i, într-o privire, pe toți colegii ei. Cîteva secunde îi tremurase sufletul de spaimă. Nu se sfătuise cu nimeni înainte de a face propunerea cu Daniel. Văzîndu-le mîinile, și-a întors ochii către diriginte. În ei se puteau citi bucuria și mîndria unei victorii.

Daniel, în schimb, devenise, dintr-o dată, mic, ar fi vrut parcă să scîncească, să ceară ajutor. N-ar fi reușit să scoată însă nici un cuvîntel, fiindcă n-avea grai și-apoi i s-ar fi părut că nici nu are cui să-l adreseze, căci nu mai vedea pe nimeni în juru-i.

«Daniel, *bătrîne*, ce-i cu tine ?» l-a trezit cu un ghiont colegul de bancă. Sunase de recreație. Dirigintele plecase. Elevii se adunaseră, cu toții, în preajmă.

«Și-acum, ce vreți, a izbucnit Daniel, ridicîndu-și capul, să îngenunchez în fața voastră fiindcă ați fost mărinimoși ?» A dat să iasă din bancă, dar nimeni din apropiere nu s-a clintit, să-i facă loc. Privind peste capetele colegilor, a întîlnit ochii Iuliei.

«Îți mulțumesc, Iulia ! i-a spus băiatul, iar glasul lui avea mlădieri pe care parcă nici el însuși nu le ascultase pînă atunci... Și vouă ! a adăugat, scurt. Și, de azi înainte, să știți că aveți de-a face cu mine, dacă se mai întîmplă ceva neplăcut în clasa aceasta. Iulia, poți să crezi în ceea ce spun !»

«Cred, Daniel !» i-a răspuns fata. Și, într-adevăr, de-atunci încolo, Iulia și Daniel făceau lumină în orice încurcătură se mai ivea, uneori, în colectiv...“

„Sau, n-o să vă vină să credeți — a adăugat Vlad — ce mi s-a întîmplat chiar mie, astă-iarnă, cînd...

Treceam printr-un parc nu prea demult înființat, într-un cartier din partea de vest a orașului. Nu știu ce

mi-a venit s-o iau pe scurtătură, de obicei îmi place să țin drumul drept!" precizã, cu un zîmbet pe buze, Vlad, în timp ce-o ațintea pe Andreea.

„Fiți atente — intervine soțul Nanei, «domnul Petrescu», pînă acum a vorbit despre alții, de-aici înainte începe să se laude!"

„Nu chiar, răspunse Vlad. Dar va sosi, probabil, timpul să mă și laud!"

„Deci tot n-o să scăpăm! E, totuși frumos din partea dumitale că ne spui!"

„Sînt, *totuși*, un băiat bine crescut!... Nu vă uitați la mine?" Și Vlad se ridică, pentru «demonstrație»!

„Da, ce-i drept!" conchise Petrescu, măsurîndu-l din ochi.

„Luînd-o deci pe scurtătură, prin parc, pe-o potecă — era zăpadă, dar înghețase — numai ce mă trezesc așa — tam-nisam — cu doi dulăi în fața mea. Lătrau îndîrjiți, arătîndu-și colții și voiau, din cîte-mi dădeam seama, să-mi sfîșie neapărat pantalonii dacă nu și carnea. Apăruseră de undeva, din apropiere, dintr-un fel de gheretă părăsită, care fusese, probabil a unui paznic, în vremea în care se construise parcul.

Mi s-a strîns puțin inima. Nu era nimeni prin preajmă, nici țipenie de om, iar eu n-aveam cu ce să mă apăr, în afară de o mică servietă, pe care mi-am așezat-o, involuntar, în fața picioarelor.

Ho, măi, proștilor! Ho, măi proștilor! Fiți cuminți! Ce-aveți, mă, cu mine? Fiți cuminți, hai, fiți cuminți! m-am pomenit bombănindu-i, în timp ce mă aplecam spre ei, ca și cînd aș fi vrut să stăm prietenește de vorbă. Ciinii, din dezlănțuiți cum erau — îi văzusem cum alergă către mine, întrecîndu-se unul pe celălalt, știți cum se întîmplă în asemenea împrejurări — s-au oprit, privindu-mă aproape cu mirare, aș putea spune. Au mai

mîrîit puțin, tot uitîndu-se la mine și-apoi au tăcut de parcă ar fi așteptat să le ofer cine știe ce de mîncare. Din păcate, nu aveam nimic la mine.

„Hai, plecați ! le-am spus eu, ca unor vechi cunoștințe, și fiți cuminți !".

„Iar cîinii au plecat, bineînțeles, ducîndu-se către «ghereta» lor și întrebîndu-se : «Cine o fi, domnule, tipul ăsta grozav, că nu l-am mai văzut pe-aici ?!»" se amestecă din nou în vorbă Petrescu, zîmbind caracteristic, adică ironic.

„Degeaba rîdeți : există un adevăr elementar, bazat pe o lege simplă, psihologică — cea a reacției inverse".

„Ei, acum : cîinii și psihologia ?!" mai spuse soțul Nanei.

„De ce nu ? !" adăugă și Vlad, pe același ton.

„Adevărul e că noi nu cunoaștem multe ființe din jurul nostru și în primul rînd nu ne știm bine pe noi înșine" — interveni Andreea.

„Nu mai departe, ci astăzi, în timpul unui proces — îi preluă ideea Vlad — mă gîndeam la cît de superficiali sînt unii oameni, din păcate mulți tineri. Se cunosc și chiar atunci, ori a doua zi hotărăsc să se căsătorească. Nu știu nimic unul despre celălalt, nu au timp să se lege sufletește..."

„Ce vrei, «dragoste la prima vedere !», în care — după cîte se constată, — tu, Vlade, nu prea crezi", spuse Andreea, privindu-l cu ochii mari.

„În ceea ce mă privește — se auzi glasul judecătorului aproape grav, cumva sentențios — cred, pentru că eu mă cunosc bine, știu de ce sînt în stare !" rosti el, căutînd să-i vadă parcă sufletul, nu numai chipul.

Andreea a înțeles unde bat vorbele lui. Au înțeles și ceilalți. Ea însăși se întrebase în zilele din urmă ce se întîmplă cu sufletul ei, dacă ceea ce a simțit, în primele

clipe, atunci cînd l-a descoperit în fața ochilor, pe malul mării, și ceea ce simte acum e adevărat ?! Fusese ca un val, cald și răcoritor totodată, ce-i spălase, în cîteva clipe, chipul de dinăuntru de zgură. Se adunase atîta acolo, în cele cîteva luni de cînd doctorul plecase cu gîndul de a nu se mai întoarce. Ea nu fusese superficială nici în cazul acela. Dorise să-l cunoască bine. Dar e tot atît de adevărat că poți să-l cunoști pe un om într-o clipă — o privire, un gest, o vorbă să-ți comunice totul despre el — după cum se poate să nu realizezi această performanță după o viață întreagă trăită alături.

Oricum — ceea ce spunea Vlad acum constituie un semnal, un îndemn : „Analizează-te ! Nu se poate porni la drum, pentru toată viața, așa cum trebuie să-și dorească oricare om întreg și adevărat cînd face o asemenea opțiune, fără să știi bine ce se întîmplă cu tine. Eu aștept, nu mă grăbesc !“.

„Te-am așteptat pînă acum și te-am căutat — își rosteau monologul gîndul și inima lui Vlad — te voi aștepta și de aici înainte, cît va fi nevoie, pînă cînd limpezirile vor deveni de cristal !“...

„Cel mai adesea — reluă judecătorul — se invocă motivul «nepotrivirii de caracter». Mulți nu știu nici măcar despre ce vorbesc !

«Nu ne potrivim, tovarășe judecător !» îi auzi.

«Cum adică ?»

«Așa bine ! Nu ne înțelegem : se poartă urît cu mine — mă înjură, mă bate. Vrea să-i fiu slugă : să-l spăl, să-l calc, să-i fac mîncare !» îmi spunea astăzi o tînără de nici șaptesprezece ani, căsătorită de două luni.

«Dacă te înjură sau te bate — sigur, nu e bine — i-am răspuns, dar că dumneata, soție, ai fi *slugă* pentru că, în *casa dumitale*, speli, calci, faci de mîncare, faci curățenie, o să îngrijești de copii — să știi că nu e adevă-

rat ! Cine crezi că te ia de nevastă, doar ca să te țină în vîrful patului, ori cu miinile încrucișate la piept ? De unde această concepție ? Așa ai văzut la mama dumitale, la bunica dumitale ?»

«Eu nu vreau ca fata mea să mai muncească cum am muncit eu, vreau ca bărbatul s-o menajeze, să facă mai multe el, că d-aia e bărbat !» a sărit cu gura mamă-sa, din apropiere.

«Într-o familie — le-am răspuns — eu nu cred că trebuie ca tot ce se face să se pună pe cîntar, în balanță, spre a se observa cît a făcut unul, cît a făcut celălalt, încotro se înclină talgerul, pentru că nu aceasta asigură legăturile dintre cei doi, ci ceea ce au ei în suflet unul pentru altul și cum știu să se poarte pentru ca *fiecăruia* viața să-i fie *viață* și nu *moarte* prin celălalt.

Sigur, nu este ușor să trăiești în doi. E o știință a vieții ce trebuie învățată, deprinsă, iar ființa fiecăruia e nevoie să se supună acestui exercițiu neîntrerupt, cu voință de a trece peste greutăți, cu dorință de a le învinge. Totul însă depinde de iubire — și arătam spre inimă — și de minte. Dacă ele există !...»

Mă pornisem într-o pledoarie, care, mi-am dat seama, că trecea peste capetele și ființele celor de față, căci m-am pomenit apostrofat :

«Știți ce, tovarășe judecător — m-a oprit mama fetei — aș vrea să vă întreb ceva...»

«Poftiți !» i-am răspuns.

«Dumneavoastră sînteți căsătorit ?»

«Nu !»

«Păi, atunci ! — a venit replica ce se credea zdrobitoare — lăsați-ne tovarășe, cu sfaturile ! Că știm noi cum e în teorie ! Ehe ?!... Uite, eu de patru ori m-am măritat !»

«Și vrei să faci și cu fata dumitale la fel ?»

«De cîte ori va fi nevoie, pîn-o găsi unul cum vreau eu !»

«Nu și cum vrea ea ?»

«Păi ea vrea ca mine !»

«Bine, te privește, dar eu, deocamdată, nu-i despart pe cei doi, fiindcă, în două luni, n-au avut timp să învețe nimic din exercițiul acela despre care spuneam eu. Să încerce ! Să încerce să se cunoască și să se apropie sufletește, dacă n-au făcut-o înainte ! Iar dumneata să nu te mai amesteci în viața lor ! E clar ?»

«Ce ziceți ?» i-am întrebat pe tineri.

Aceștia mi-au zîmbit puțin stingheriți, apoi au privit unul spre altul — sau poate doar mi s-a părut mie — ca și cînd atunci s-ar fi văzut pentru prima dată.

«Nu se poate, vă reclam !» vocifera mama.

«Reclamă !» i-am răspuns și-am poftit-o să iasă din șală.»"

„Eu cred — spuse Petrescu, în felul său, ironic, că femeia aceea avea dreptate : cu *teoria* e ușor, cu *practica* însă..."

De această subliniere, Vlad avea să-și aducă aminte de atîtea ori, în anii vieții lui și a Andreei. *Exercițiul* despre care atunci doar vorbea — constituind, de fapt, o intuiție a ființei lui, pe de o parte, dar și o concluzie rezultată din dezordinea vieții altora, pe care aproape zilnic îi avea în față, devenise o realitate, transformată, de către fiecare dintre cei doi — Vlad și Andreea — într-o sursă de bucurie, de satisfacție. Fiecare din ei se întrecea în efortul de a-i fi de folos celuilalt, mai ales la nevoie. Și cîte nevoi nu-ți scoate viața în cale !...

Mai întîi pe cele cotidiene : să rezolvi, de pildă, cum îți dorești, cum se cuvine, tot ceea ce-ți propui în fiecare zi — ori ce ți se cere — presupune efort, încordare, tact... Și, bineînțeles, că nu toate ies așa cum ar trebui. Sursele

de nemulțumire sînt nenumărate. În aceste condiții, a face din casa ta o oază de liniște, pentru ca a doua zi să poți risipi și mai mult suflet pentru menirea pe care o ai — constituie o necesitate precum aerul... Se întîmpla să sosească ea, prima, acasă, încordată, uneori, ca un arc, gata să plesnească în orice parte ; dacă-l vedea intrînd însă pe ușă, cu sufletul în ochi și cu imaginea lui în furtună, uita — prin acel exercițiu al voinței — de orice, îi zîmbea, îl primea cu căldură, îl ocrotea. „Să vă iubiți, maică, și să vă ocrotiți !... Și-n orice clipă ați fi, să nu uitați unul de celălalt !" le spusese bătrîna mamă a lui Vlad. Andreea nu uitase vorbele ei ; acestea îi pulsau în suflet, în sînge, pentru că găsiseră acolo pămînt bun ca să înflorească. Și nici Vlad, desigur, nu uitase. Căci, dacă — spre a pune față-n față situații identice — el se-ntîmpla să intre primul pe ușa casei, iar în urma lui să sosească Andreea, cu chip de zbucium ori de durere, atunci își strîngea repede — de pe față, din gesturi sau din vorbe — orice nemulțumire, ieșindu-i în întîmpinare cu tot ceea ce avea în ființa lui mai tandru și mai bun, o asculta revărsîndu-și încărcătura de îndoieli, ori de insatisfacții, o sfătuia ce soluții să aleagă, într-o împrejurare sau alta, mai ales de cînd devenise directoare, ori se bucura de izbînzile, mai mici sau mai mari, însemnate în calendarul eforturilor și al năzuințelor de fiecare zi...

Erau, apoi, și întîmplări mai deosebite...

...Se făcuse tîrziu. Trecuse de zece și jumătate noaptea. Afară ploua, ploua într-una, de parcă s-ar fi rupt baierele cerului. Răcoarea și zgomotul ropotelor de ploaie pătrundeau prin fereastra deschisă a biroului. Frigul îl cuprinsese pe nesimțite, deși capul îi ardea. Simțea o durere cumplită în tîmple și în stomac. Amețea, parcă se

învîrtea totul în jur. În ziua aceea nu mîncase decît un corn ; în schimb înghițise trei antinevralgice. „Cum să nu faci ulcer, dacă stai nemîncat ?“ îl dojenea Andreea. Avea dreptate ! Dar el se neglija mereu din acest punct de vedere.

Cerceta un ultim dosar, asupra căruia trebuia să se pronunțe în ziua următoare. Erau atît de multe, nu mai prididea. De cînd era președinte de tribunal, sarcinile aproape că i se triplaseră...

Telefonul a sunat scurt.

„Da, Andreea, sînt încă aici, răspunse Vlad, cu glasul stins. Aș mai avea puțină treabă, dar o las pe mîine dimineață. Bine ! Plec chiar acum, într-un sfert de oră sînt acasă. Luminița s-a culcat ? Te rog, așteaptă-mă ! Plouă tare, da ; am să merg cu grijă. Te sărut !...“

Ștergătoarele se luptau, opintindu-se parcă la fiecare mișcare, cu șiroaiele de apă ce se revărsau secundă de secundă peste parbriz. „Ar fi trebuit demult să le înlocuiesc, se gîndi Vlad. Cauciucul s-a tocit, nu mai șterge bine“...

Lumina farurilor abia străbătea întunericul pe o distanță de cîțiva pași. Pietrele pavajului, deși spălate, erau, totuși, alunecoase. Mașina înainta fără prea mare siguranță. Aplecat peste volan, cu ochii aproape de parbriz, care se aburea mereu, ca și celelalte geamuri, Vlad încerca să le șteargă, atît cît ajungea, aproape la fiecare minut, cercetînd, în același timp, cu atenție drumul. I se părea tot mai mult că întunericul în care tăia culoar îngust îl înghite lacom și-l sugrumă cu aburul lui negru. Cu mîna stîngă trase de gulerul cămășii, slăbindu-și cravata... ...Un fluid rece îi străbătu spatele, în clipa în care parbrizul fu acoperit în întregime de noroiul, proiectat dintr-o baltă, de roțile camionului în spatele căruia se afla de cîteva secunde mașina lui Vlad. Nu mai vedea nimic !

Primul gest reflex fu acela al piciorului drept pe frînă. Atunci simți mașina alunecînd ca o sanie, gata să se dezechilibreze. Aruncîndu-și ochii pe cadranul de viteză, se înspăimîntă : peste 80 km/oră. Cum ?! Cînd ? Mergea doar atît de încet !...

Se gîndi să vireze la dreapta, dar își aminti, ca prin vis, că a lăsat în urma lui cîteva mașini pe care le depășise. Ținu volanul drept, încercînd să domolească mașina cu frînă de motor repetată. În sfîrșit, parbrizul s-a luminat, într-o oarecare măsură, ștergătoarele reușind să îndepărteze, parțial, noroiul ; acum se putea orienta.

Spaima îi crescu și mai mult cînd constată situația în care se afla : drept în fața „Volkswagenului" său răsărise un refugiu de călători, la nu mai mult de zece metri. În dreapta, rula camionul cu pricina și între camion și refugiu nu s-ar fi putut nicicum strecura, fiindcă distanța nu era nici măcar de un metru. Deși nu era permis, ar fi încercat să-și continue drumul pe partea cealaltă a refugiului, însă aceasta l-ar fi obligat la un viraj brusc al mașinii, care, cu siguranță, ar fi dezechilibrat-o și s-ar fi răsturnat. În plus, se apropia de stație, din sens opus, un tramvai. Deci, dacă ar fi încercat această manevră, în cazul, rar, în care nu s-ar fi răsturnat, ciocnirea cu tramvaiul ar fi fost inevitabilă. Atunci ? Ce-i mai rămînea de făcut ? Nimic altceva decît să-și lipească bine spatele de scaunul mașinii și să încerce să țină volanul cît mai departe de piept...

„Broscuța" lui, la care ținea atît de mult, a intrat cu viteză, în plin, pe mijloc, în indicatorul plantat la capătul refugiului de pietoni.

În timpul zilei, Vlad, care fusese la o ședință, la minister, văzuse cîteva accidente groaznice. La un moment dat, o întrebare stranie se conturase în mintea lui : „Oare ce-or fi gîndind și cum se vor fi simțind cei ce se

trezesc antrenați într-un accident inevitabil, în clipele de dinaintea izbiturii ? !... Dar parcă mai ai timp să te mai gîndești ?" își spusese el, scuturîndu-se ca de un tremur.

Acum, cînd se îndrepta ca un bolid spre stîlpul de metal din fața sa, întrebarea îi reveni în minte, în fracțiuni de secundă, și Vlad își spuse : „Să văd ce-o să simt eu, de data aceasta, dacă..."

...Își reveni după cîteva minute. Se trezi cu mîinile pe volan, iar acesta fusese puternic îndoit în față. Le desfăcu pe rînd, le mișcă ; erau întregi sau, cel puțin, așa păreau. Își mișcă apoi picioarele. Totul părea în regulă ; însemnează că nu pățise nimic. Dintr-o dată simți deasupra ochiului drept ceva cald. Puse mîna, care se umplu de sînge. Va să zică, în momentul șocului, capul s-a întîlnit, totuși, cu volanul. Scoase batista și tamponă încet locul lovit, deasupra sprîncenei drepte. Nu era prea dureros. „Cine știe ?!"

În timpul acesta, tramvaiul, care venea din direcția opusă, se oprise în stație ; mașina fu imediat înconjurată de lume. Vlad privi prin parbriz : ștergătoarele funcționau încă, iar farurile sale luminau mijlocul unui vagon de tramvai.

„De ce mijlocul și nu fața ? se întreba judecătorul. Tramvaiul nu venea din fața mea ?"

Deschise portiera mașinii. Un tînăr îl sprijini să iasă. Vlad întrebă îngrijorat :

„Am lovit pe cineva ?"

„Nu, pe nimeni ! a răspuns, politicos, tînărul. Se pare însă că dumneavoastră v-ați lovit. Aveți sînge pe față".

„O simplă zgîrietură", răspunse Vlad, cercetînd cu atenție mașina. Aceasta retezase stîlpul de care se izbise (de fapt îl culcase deasupra postamentului), în urma loviturii schimbîndu-și cu nouăzeci de grade direcția și ajungînd să cuprindă, între roțile din față și cele din spate, brîul

de ciment al refugiului de călători. Așa se explica faptul că acum direcția „Volkswagenului“ era perpendiculară pe mijlocul tramvaiului, care se pregătea să-și continue cursa, plecînd din stație.

Mașina nu prezenta altă lovitură decît o dungă adîncă pe mijlocul capotei. Stilpul cu care s-a întîlnit îndoise bara, deși aceasta era foarte puternică, apoi capota, care trăsese înapoi, cu cîțiva centimetri, toată fața mașinii.

Ridicînd capota, Vlad înțelese că ceea ce l-a salvat ca să nu facă explozie rezervorul de benzină, aflat în partea din față a „Volkswagenului“, a fost roata de rezervă a cărei geantă, cît era de masivă și de puternică, suferise, totuși, la lovitură, o vizibilă deformare. Închise la loc și se așeză din nou la volan; trase puternic de ambele părți spre a-l îndrepta și atunci simți o durere vie undeva, la ultima falangă a mîinii drepte. Își privi cu atenție mîna și observă, în plus, o umflătură deasupra încheieturii. „Probabil că e o mică fractură la falangă — și-a spus judecătorul — iar la încheietură s-a rupt ceva, din cauza efortului făcut de a nu scăpa volanul“.

Răsuci cheia de contact și motorul porni pe loc. Vlad se bucură. Făcu apoi semn cîtorva cetățeni care-l înconjurau să împingă puțin mașina spre a-l ajuta s-o scoată de pe refugiu undeva, pe trotuar. Oamenii îl ajutară binevoitori. Sosi lîngă el și un controlor de tramvai care se oferi să declare, dacă va fi nevoie, la miliție, că cel ce conducea mașina nu se afla sub influența alcoolului și că n-a lovit pe nimeni. Vlad Cosmescu era impresionat de bunăvoința oamenilor, cărora le explică cum s-a produs accidentul.

Între timp, ploaia se oprise și se făcuse frig. Rana lui Vlad încă sîngera. Controlorul îl sfătui să încuie mașina, pînă ce va veni miliția să constate și, eventual, să meargă

la un spital din apropiere că să vadă dacă n-are cumva nevoie de ajutor medical.

„Nu cred", a răspuns judecătorul, făcind semn unui taximetrist să oprească. Mulțumi oamenilor și dădu adresa șoferului spre a fi dus acasă.

Trecuse aproape o oră de cînd îi spusese Andreei, la telefon, că pleacă de la tribunal. Aceasta se frămînta, neștiind ce s-a intîmplat, tocmai cînd Vlad sună la ușă. Andreea deschise imediat și, văzindu-l, păli.

„Nu te speria, nu s-a întîmplat nimic grav. Am lovit puțin mașina și m-am zgîriat la frunte!" spuse Vlad, încercînd s-o liniștească.

„N-ai nimic altceva?" întrebă Andreea, speriată.

„Absolut nimic!" răspunse judecătorul cu convingere, uitînd de mînă.

Andreea izbucni în plîns, în timp ce-l mîngîia și-l strîngea la pieptul ei ca pe un copil...

După ce se spălă și își îngriji puțin rana de la cap, telefonă la Miliție, spre a anunța accidentul. Peste o oră, un echipaj, care se afla în apropiere, se prezentă și întocmi procesul-verbal.

3.

La puțin timp după ce se căsătorise cu Andreea, Vlad trecuse printr-o mare frămîntare și mîhnire. Loviturile veniseră din două părți...

Judecase un proces — un furt din autoturisme — în care fusese implicat și un băiat de 16 ani, Mihai Popa.

Mamă-sa, muncitoare, îl creştea singură de la vîrsta de şase ani, de cînd i se prăpădise bărbatul. Nu se recăsătorise.

Mihai fusese un copil bun, liniştit, cuminte, dar leneş la învăţătură. Nu-i plăcea decît să citească. Şi citea mult, dar mai ales literatură de aventuri, cărţi poliţiste sau de umor. Le devora, zi şi noapte ar fi fost în stare să nu se clintească din faţa cărţilor. Din cauza aceasta uneori lipsea de la şcoală : nu pleca nicăieri, nu făcea nici un rău nimănui, rămînea acasă şi citea. Veneau colegii după el, trimişi de profesoara dirigintă ; il găseau citind ; îl luau la şcoală. La literatură avea note foarte bune, fiindcă îşi formase un vocabular adecvat, împrumutat din lecturi (chiar dacă mai ales poliţiste), căpătase o fluenţă în exprimare, o anume capacitate de a pătrunde lumea ficţiunilor din pagini de carte, de a interpreta şi evalua. La celelalte discipline de învăţămînt însă, mai ales la fizică şi la matematică, era jale. Se chinuia să scoată „cinciul", să nu rămînă corigent. Mamă-sa îl certa, îl ruga, de multe ori plîngînd, îndemnîndu-l să se apuce serios de învăţătură, că altfel n-o să poată face nimic în viaţă.

„Numai cărţile, dragul mamei, şi încă de-astea zăpăcite, din care nu te alegi cu nimic, nu ţin de foame să ştii ! Trebuie să te pregăteşti să poţi continua liceul ; să-ţi faci o meserie, pentru că..." îi spunea deseori femeia, mai ales în ultimul timp, în preajma examenului pentru treapta a doua liceală.

Mihai însă n-a ascultat-o. Iar la *treaptă*, la concurs adică, n-a luat nici măcar media cinci. Aşa că — n-a intrat ! A dat, din nou, examen, în toamnă, pentru cursurile serale, unde mai rămăseseră nişte locuri neocupate. Atunci a reuşit şi el. Dar a trebuit să se angajeze, să înceapă să muncească. Toate ca toate — munca nu-i displăcea, fusese repartizat lăcătuş-mecanic la o mare între-

prindere, în care mai făcuse el practică — dar nu-i rămînea timp de citit. Venea acasă obosit, se spăla în fugă, mînca ceva și-o pornea către școală, la *seral* !

Slăbise, nu mai avea chef de nimic. A încercat să mai citească noaptea, dar, după o vreme, n-a mai rezistat. Era trist, devenise apatic...

În asemenea condiții l-a întîlnit, într-o zi, pe „Nea Pandele". Trecea pe lîngă un restaurant din apropiere de blocul lor, ieșea, de fapt, dintr-o „Alimentară", unde-i trimisese mamă-sa să cumpere ceva. Restaurantul, cu terasă, era vizavi. S-a auzit strigat. De pe terasă îi făcea semne un fost coleg de școală primară — Marian — pe care nu-l mai văzuse de mulți ani. Fusese unul dintre copiii cei mai răi din școală : lipsea, își bătea colegii, vagabonda, fuma...; rămăsese de cîteva ori repetent... Apoi i se pierduse urma, nu mai auzise nimic despre el.

Îmbrăcat frumos, într-un costum gri deschis, cu cravată la gît — erau cam prin octombrie, pe la sfîrșit și vremea era încă frumoasă — Marian îi tot făcea semne să se apropie.

La început nici nu l-a mai cunoscut.

„Băi, Mihai, nu te-ai schimbat deloc, i-a zis Marian, tot așa cuminte ai rămas și tot cu cărțile ?"

„Tu te-ai schimbat destul ; era să nu te mai recunosc !" a răspuns Mihai, rezervat.

„Uite, ți-l prezint pe meșterul meu — «Nea Pandele»—, lucrăm amîndoi, dînsul m-a inițiat, m-a învățat meserie".

Mihai n-a fost curios să afle unde lucrează Marian și ce fel de meserie învățase.

„Ia loc, tinere ! i-a spus «Nea Pandele». Bea o bere cu noi, așa, în cinstea întîlnirii ! Ți-ai redescoperit un coleg, care, după cum se poate observa — și arătă spre Marian

— n-o duce deloc rău, ci dimpotrivă !... Poate ești curios să afli cîte ceva despre el... Cine știe, puteți să lucrați pînă la urmă împreună, *să lucrăm* împreună...“

„Vă mulțumesc ! i-a răspuns băiatul. Mă grăbesc însă, mă așteaptă mama să-i duc cumpărăturile făcute...“

„Păi, du-te — zise «Nea Pandele» — du-te repede, lasă-le și întoarce-te. Că noi sîntem aici, nu ne grăbim !“

„Mihai, interveni Marian, aș vrea să mai stăm de vorbă, te rog eu să te întorci ! Ce mare lucru dacă o să bei și tu o bere ! Hai, să nu-ntîrzii ! Știu că stai pe undeva pe aproape. Nu v-ați mutat, așa-i ?!“

„La urma urmei — își spuse băiatul — de ce să nu mă duc ? Mă mai destind și eu puțin. Și-apoi, întîlnirea cu Marian s-ar putea să-mi fie folositoare. Se pare că se descurcă...“

De pe terasă, au plecat la „Nea Pandele“ acasă.

„Am un vin și-o păstrămioară — nebunie curată ! le spunea acesta. Să mănînci și să bei pînă dai cu căciula-n cîini ! Punem și-o muzică pe cinste... Și, cine știe, chemăm și niște «fetițe»...“ adăugă el, făcînd cu ochiul către Marian. Acesta își freca palmele ca în fața unei mari bucurii.

Ajungînd într-un bloc, la vreo jumătate de km depărtare de restaurant, într-un apartament pe a cărui ușă nu era trecut nici un nume (nici pe ușă nici in dreptunghiul mititel de lîngă sonerie), doar un număr : 32, la etajul IV, Mihai a făcut cunoștință cu încă un bărbat : cam de vreo douăzeci și cinci de ani, cu păr negru cam slinos, cu o bărbuță, la fel de neagră, agățată de perciuni, îmbrăcat cu un pantalon din catifea bleumarin și cu o bluză la fel.

„Bebe !“ s-a recomandat el.

„Bebe e cel mai bun prieten al nostru, l-a lămurit Marian. Lucrează și el împreună cu noi“.

„El ne-a adus pastrama. E bună, Bebe ?“

„Meştere, eu niciodată nu umblu cu marfă proastă, aşa mă ştii ?“

„Bravo ! Bravo ! s-a auzit glasul lui «Nea Pandele», care se îndrepta către bucătărie. Dar muzica ?“

„Aoleu, am uitat casetofonul în maşină — spuse Bebe, la repezeală. Aveam mîinile ocupate, ştii : pastramă, vin... Dar, trimit un băiat din ăştia doi să-l aducă. Marian, poftim cheia de la maşină, du-te tu !“

„Lasă-l pe Marian, el să vină să aranjeze-aici grătarul, să mi-ajute să facem pastrama mai repede. Iar tu pune vinul în frigider, ce mai stai. Pregăteşte şi nişte cuburi de gheaţă pentru whisky ! Hai, fuguţa, fuguţa, că acum vin fetele şi ne găsesc descoperiţi ! mai adăugă «Nea Pandele» rîzînd. Trimite-l pe Mihai, arată-i de pe balcon care este maşina !“

Mihai se îndrepta către o „Dacie 1310“ nouă, frumoasă, de culoare bleumarin. Nu deschisese niciodată cu cheia o uşă de maşină. „Oi nimeri ? Să nu mă fac, naibii, de rîs !“ îşi spunea.

Îi arătaseră maşina de sus, din balcon. „Casetofonul ai să-l vezi, îi spusese Bebe, e pe bancheta din spate. Deschizi cu cheia uşa din faţă, de la şofer, apoi o deblochezi pe cea din spate, iei casetofonul, încui la loc — vezi să nu uiţi să blochezi portiera a doua, aşa cum ai găsit-o — şi vii sus !“

Cheia a intrat uşor şi uşa s-a deschis, dar, în clipa aceea, un semnal de alarmă i-a sfîşiat urechile şi inima bietului Mihai, care, speriindu-se, a închis portiera, crezînd că alarma se va opri. Nici vorbă !

„Nu v-am spus eu, puişorilor ? Are alarmă !“ a exclamat Bebe către „Nea Pandele“ şi Marian.

„S-a prăjit amicul tău, Mariane !“ a adăugat „meşterul“.

„Să fie sănătos! Nu-mi era nici un fel de amic!"

„Trebuie să-i găsim chichița, *butonașul*, ca s-o putem sălta! E sarcina ta, Bebe. În două zile te prezinți cu soluția, că altfel... știi ce te așteaptă."

„O să mă străduiesc, meștere!"

„Și-acum hai, roiul! Să nu ajungă ăia de jos pînă la noi! ordonă «Nea Pandele». Și nu uita, Bebe, sucește numărul de pe ușă"

Încurcat, Mihai a desfăcut din nou ușa, bombănind: „Fir-ar să fie, nu mi-au spus de alarmă, acum de unde să știu eu s-o opresc!" A luat casetofonul, a închis ușile la loc, dar mașina „țipa" mai departe și lumea începuse să se strîngă în jurul ei. A privit, disperat, spre balconul unde-i lăsase pe Marian și pe Bebe — ei îi arătaseră mașina. „Doamne, ce-am făcut? Te pomenești că am intrat în altă mașină, își spunea, din ce în ce mai speriat, băiatul. Dar, atunci, cheia, cum de s-a potrivit cheia? Și casetofonul — «de pe bancheta din spate»?!"

„L-ați prins, oameni buni, l-ați prins?" întreba cineva, o femeie, apropiindu-se gîfiind. Era grasă și vopsită pe față de parcă ar fi venit dintr-o arenă de circ.

„Mașina mea! A rîvnit la mașinica mea! țipa femeia dînd lumea la o parte. Să-l văd, să-l văd pe nenorocit!"

Mihai, galben ca ceara, cu lacrimi în ochi și cu casetofonul în brațe, repeta ca un automat:

„Oameni buni, n-am vrut să-l fur, n-am vrut să-l fur! Înțelegeți-mă! M-au trimis, de sus, să aduc casetofonul. Mi-au dat cheia, mi-au spus cum să deschid. Dar, probabil, au uitat de alarmă și nu știu de unde s-o opresc. Mă duc pînă sus să-i chem!"

„Stai aici! Unde vrei să pleci?" i-a spus un bărbat, înfigîndu-și mîna în gulerul hainei lui.

„Derbedeule ! Derbedeule“ a început să-l admonesteze femeia cea grasă, care ajunsese lîngă el și-l plesnea acum cu palmele peste ochi.

Mihai se apăra, ridicind casetofonul în dreptul capului.

„Mașinica mea ! Casetofonul meu ! Să le furi tu, derbedeule ! Bănișorii mei !... Miliția ! Chemați miliția !“

„Doamnă, stați, doamnă, striga și Mihai, asaltat de loviturile femeii, e o neînțelegere, o neînțelegere, nu pricepeți ? Eu nu sint hoț ! Puteți să veniți cu mine în bloc, să-i întrebați...“

„Pe cine să întrebe, băiatule ?“ spuse un sergent major de miliție, care sosise, între timp, la fața locului și pusese mîna pe Mihai.

„Mașinica mea, Doamne, dacă-mi fura mașina ?!“ repeta femeia, vrînd să-l pălmuiească, în continuare, pe băiat.

„Potolește-te, cucoană ! i-a spus milițianul. Termină odată !“ Apoi, privind-o mai bine :

„Dumneata ești proprietara mașinii ?“

„Da, tovarășe milițian, da, tovarășe...“

„Actele dumitale și-ale mașinii !“

„Imediat, tovarășe, spuse femeia, numai să le-aduc din casă că am sărit ca la foc, cînd am auzit alarma, că dacă nu era ea, săraca..., acum cine știe...“

„Unde lucrezi dumneata ?“

„Ia ascultă, s-a supărat, dintr-o dată, femeia, ai venit aici să mă anchetezi pe mine sau pe hoțul ăsta ?!... Sînt responsabila unui «Aprozar», dacă mori de curiozitate și mașina e-a fetei mele, care e cosmeticiană !“...

Mihai a urcat cu milițianul în bloc, dar, la etajul IV, spre surprinderea lui, nu era nici un apartament cu numărul 82.

„Poate ai greșit scara, măi, băiatule !“

Au luat toate scările la rînd. În bloc nu erau decît 64 de apartamente. S-au întors de unde plecaseră, adică de la prima scară.

„Tovarășe milițian, aici am intrat, să știți, recunosc ușa, dar pe ea se afla nr. 82, nu 28 !“

Milițianul a pipăit cele două cifre, în relief. Erau detașabile. Le-a scos în cîteva secunde și le-a inversat.

„Cine locuiește aici ?“ l-a întrebat pe administrator.

„Un cetățean care e plecat în străinătate, în Libia. E constructor ! Vine cînd și cînd, în concediu. E de vreo trei ani plecat !“ i-a răspuns acesta...

Femeia, proprietara mașinii, s-a ținut de capul băiatului, al lui Mihai : pînă nu i s-a intentat proces nu s-a lăsat. Dosarul a ajuns în mîna lui Vlad Cosmescu. Din cercetări, aflase toată povestea. Mihai fusese foarte sincer, nu-l mințise cu absolut nimic. Plîngea și se ruga de Vlad : „Nu mă condamnați, tovarășe judecător, vă rog nu mă condamnați ! Sînt nevinovat !“

Iar mamă-sa, în disperarea ei, aproape că i-a căzut în genunchi în fața biroului, implorîndu-l : „Scăpați-l, tovarășe judecător ! Viața lui și a mea se află în mîinile dumneavoastră. Scăpați-l, pentru că, dacă ajunge la Școala de reeducare, cine știe ce se alege de el. Mihai e un copil bun, blînd, delicat. N-a făcut niciodată nici un rău. N-a învățat prea mult, asta a fost vina lui, dar acum lucrează și înață. Salvați-l ! Nu-l nenorociți !“

Vlad a avut curaj atunci. Convins că băiatul e nevinovat, că doar o împrejurare nefavorabilă l-a adus în situația de a comite, involuntar, infracțunea, a optat pentru o sentință blîndă : l-a dat pe băiat în supravegherea

tovarăşilor lui de la locul de muncă, a organizaţiei de tineret de-acolo, a organelor administrative...

Băiatul şi mama nu ştiau cum să-i mai mulţumească.

„Să vii să mă cauţi cînd termini liceul şi, poate, facultatea!“ i-a spus Vlad lui Mihai.

Vorbele acelea ale judecătorului i-au intrat adînc în suflet. Mihai Popa, salvat atunci de Vlad Cosmescu, s-a legat să nu-şi dezamăgească binefăcătorul. S-a apucat de învăţătură, dar şi de muncă. N-a uitat nici cărţile, pe cele „serioase“, cum spunea el acum, părăsind „aventurile“... În curînd a terminat liceul seral, iar după bacalaureat, pe care l-a trecut cu note mari, a intrat şi la Politehnică, la Facultatea de Mecanică, tot la cursurile serale. După cîţiva ani s-a căsătorit.

Cînd a terminat şi facultatea, a îndrăznit să-l caute pe judecător, cu diploma de inginer în buzunar, cu soţia alături, o fată bună, tehniciană la întreprinderea unde lucra şi el. Au intrat în biroul lui Vlad, acum preşedinte de tribunal, cu un buchet mare de flori. Judecătorul nu l-a recunoscut. Mihai a trebuit să-i aducă aminte. Se schimbase mult faţă de copilul de altădată!

Bucuria le-a fost sinceră şi frumoasă la amîndoi!

Vlad însă avusese de pătimit din cauza lui Mihai...

Femeia cu maşina nu s-a declarat mulţumită cu sentinţa aplicată. De aceea l-a reclamat pe judecător, pretinzînd că a fost părtinitor faţă de băiat.

Vlad s-a simţit adînc jignit nu pentru reclamaţia femeii aceleia — care putea să facă o sută, nu una, era dreptul ei, atîta înţelegea ea — ci pentru atitudinea faţă de el a unor colegi de-ai lui, a unui om cu o anumită funcţie în ierarhia lor profesională, care a decis anchetă asupra lui, iar, în urma anchetei, sancţiune — retrogradare, pentru cîteva luni de zile. În acelaşi timp s-a mai găsit şi un gazetar „zelos“ şi „vigilent“ care, cercetînd

lucrurile în pripă, neînțelegînd, firește, în asemenea condiții, semnificația umană a felului în care Vlad aplicase, în acel caz, legile în vigoare, a confecționat un articol ce-l punea, sigur, într-o lumină nefavorabilă. Noroc că articolul a fost citit și de alți oameni de la ziarul respectiv care l-au oprit, nu l-au publicat, hotărînd o investigație mai profundă. Ea s-a făcut și adevărul a ieșit la suprafață ! Lui Vlad Cosmescu însă, suferința, mîhnirea nu i-au putut fi cu nimic șterse. Peste cîțiva ani, cînd ajungea, ca funcție, în locul celui ce-l sancționase pe nedrept, avea să se „răzbune" pe el prin mărinimie : i-a salvat și lui un nepot, într-o situație aproape similară.

Dar, tot în lunile acelea, în care sufletul îi oftase poate mai mult decît oricînd, Vlad a trebuit să mai suporte o lovitură, o palmă primită în „dar" din partea lumii „binevoitoare"...

Într-o zi, i-a sosit acasă, pe numele lui, o scrisoare anonimă, prin care i se aducea la cunoștință nici mai mult, nici mai puțin decît faptul că Andreea „este o femeie imorală" și că el, „dacă nu ca bărbat — asta îl privește — dar cel puțin ca judecător, ar trebui să..."

În sprijinul afirmației se aducea o singură probă, dar aceasta era „sigură", „evidentă", „controlabilă"... În esență era vorba despre faptul că Andreea ar avea „relații extraconjugale cu tatăl unui elev din clasa la care ea este dirigintă, Cătălin Săndulescu..." „De-aceea îl vizitează atît de des la domiciliu, a ajuns să le calce și rufele ; se întîlnește cu el, cu tatăl adică, în oraș — au fost văzuți împreună într-o cofetărie, la masă, în ziua de..." „De-aceea are atîta grijă de elev, împingîndu-l la concursuri, olimpiade, premiindu-l etc. ..."

O asemenea scrisoare, adică o copie a ei fusese trimisă și directoarei școlii. Aceasta a chemat-o pe Andreea și i-a dat-o s-o citească.

„Am vrut s-o vezi, nu pentru că i-aș da vreo importanță — că nu cred să fi citit în viața mea vreo porcărie mai mare ca aceasta — ci ca să știi de ea, să nu auzi ceva din altă parte, cine știe, și să fii luată prin surprindere".

„Vă mulțumesc, tovarășă directoare, i-a spus Andreea, pentru gestul dumneavoastră și pentru încredere. Știam de ea — arată spre scrisoare — de ieri. Am primit una și acasă, adică soțul meu a primit!... Aseară îmi venea ori să-mi pun lațul de gît, ori să dau foc la lume. Noroc că după primele clipe, în care ți se pare că se sfîrșește pămîntul, totdeauna urmează altele ce mai limpezesc zarea. E o concluzie pe care o învățasem deja bine de la viață. Așa că am așteptat, neputînd să nu plîng, să treacă întunericul primelor clipe. Și noroc că am un bărbat luminat și echilibrat..."

„Cred că tot «prietena» mai veche se ține de capul dumitale!" își exprimă directoarea o părere.

„Ea sau altcineva — nu persoana anume mă interesează, ci faptul că există ființe cu chip de om care pot să facă atîta rău în mod gratuit, care socotesc că nu pot trăi bine decît dacă văd pe alții suferind și cu deosebire pe cei ce se zbat să aline, ori să îndepărteze suferințele celor din jur. Așa ceva, vă spun drept, pe mine mă cutremură!..."

Mai tîrziu, cînd aveau să treacă anii și peste ea, Andreea a fost surprinsă să constate că persoane pe care le socotea apropiate, prietene chiar o invidiau pentru te miri ce: o rochie nouă, care-i venea bine, pentru un pantof frumos, pentru faptul că într-o zi arăta mai odihnită, pentru că nu se îngrășa, deși „mînca atîtea prăjituri!"... „Îmi vine să te zgîrii pe ochi — i-a spus o amică, odată

(o colegă de cancelarie, pe care-o considera și prietenă) — cînd te văd că mănînci dulciuri fără nici o restricție și nu te îngrași deloc !“

Sau, altădată, directoare fiind, se pomenește lîngă ea, la masa cea mare din cancelarie, unde controla niște cataloage, cu o profesoară, pensionată de cîțiva ani, suplinind atunci pe cineva aflat în concediu de boală. „Tovarășă directoare — a început profesoara pensionară (care, în paranteză fiind spus, se menajase toată viața, nu căduse niciodată de-a fuga, nimeni n-o văzuse agitîndu-se pentru ceva, zbătîndu-se și ea cît de cît să facă un lucru mai acătării), în sfîrșit, mai avem și noi cîte o bucurie !“

„Îmi pare bine... că aveți, dar despre ce fel de bucurie e vorba, care e sursa ?!“ a întrebat Andreea puțin mirată.

„Purtați și dumneavoastră ochelari, tovarășă directoare, asta mă bucură foarte mult !“ a exclamt fără înconjur profesoara.

Lumea din jur a rămas mută ! Andreea a ridicat capul, și-a dat ochelarii de-o parte și, înainte de a-i răspunde, și-a mușcat limba pe care i se ivise în clipele-acelea o înjurătură strașnică, meritată din plin de profesoară.

„Dacă n-aș ști că toată viața ai fost o toantă — a izbucnit, din capătul mesei, o altă profesoară (cunoscută ca prietenă cu cea care vorbise) — aș fi îndemnată să cred că ai ajuns și rea !... Dar eu prefer să rămîn la prima convingere, acolo e «sursa» vorbelor tale !“ Cancelaria toată a izbucnit în rîs. Andreea îi zîmbește însă tandru profesoarei, care pare puțin derutată, și-i spune :

„Regret foarte mult că n-am știut mai din timp cum aș putea să vă înmulțesc bucuriile dumneavoastră de tînără... pensionară. V-aș fi chemat încă de-acum un an, de cînd am început să citesc cu ajutorul ochelarilor, ca

să mă vedeți cu ei pe nas, în biroul meu ! Dar puteți s-o faceți de-acum înainte, de oricîte ori doriți ! Totul e să mă preveniți ca, atunci cînd intrați pe ușă, să-mi așez ochelarii !... În orice caz, eu sînt mulțumită că pot să procur oamenilor și în felul acesta bucurii !"

Se sunase de intrare la ore. Andreea s-a ridicat și s-a dus în biroul său. Cîteva minute însă n-a putut să facă nimic. Era uimită. „Cu siguranță că asemenea oameni — și-a spus — au ceva în ei pe dos, răsturnat. Și acesta nu poate să fie decît sufletul ! Nu sînt normali, pur și simplu. Pentru că normal este..."

Ea, femeie fiind, dacă vedea o fată sau o femeie frumoasă, o admira fără nici un fel de rezervă, se bucura și era fericită să-i poată spune ce crede despre ea. Se întîmpla acest lucru mai ales cu elevele ei, ale școlii în general, cu care avea prilejul să lucreze. Pe cele frumoase, distinse, fine, le înconjura cu o căldură în plus, și, uneori, oricît era de severă și de cumpănită, de dreaptă în notare, aproape că era în stare să le aprecieze cu un punct-două în plus pentru asemenea calități, mai ales cînd acestea se cuplau cu bunul-simț, cu modestia și cumințenia. După cum sărea în orice împrejurare și ajuta atît cît putea ea, pe oricare copil necăjit sau suferind.

„...Dar cu cofetăria, dragă, cum a fost, de unde pînă unde tu, la cofetărie, cu tatăl lui Săndulescu ?" a întrebat directoarea oarecum derutată de acest fap concret.

„Același lucru m-a întrebat și soțul meu, răspunde Andreea...

A fost o întîmplare : eu, care de obicei nu cumpăr prăjituri de la cofetărie — decît foarte rar, fiindcă-mi place

să le fac în casă — și cu atît mai mult nu mă așez la masă să le mănînc acolo, în ziua aceea am intrat în cofetăria cu pricina, venind de la o ședință de cerc pedagogic (lucrurile pot fi controlate, dacă cineva ar avea curiozitatea s-o facă); simțeam acut nevoia de ceva dulce (probabil că obosisem — așa mi se întîmplă într-o asemenea stare, plecasem de dimineață, și nemîncată) în sfîrșit, am intrat și-am cumpărat mai multe prăjituri pentru acasă; după cum arătau, păreau a fi bune; în orice caz, erau foarte proaspete. Am mai cerut una și-am rugat-o pe fata care vindea să mi-o pună pe-o farfurie ca s-o servesc acolo. Mi-am luat și un pahar de citronadă și m-am așezat la o masă liberă. Cofetăria era aproape plină de lume. După cîteva minute, — mîncam și mă gîndeam nu mai știu la ce, nu mă interesa lumea din jur, mă pomenesc că mă salută cineva. Ridic ochii și-l văd pe inginerul Săndulescu, tatăl lui Cătălin. Avea un pachet într-o mînă, iar în cealaltă o farfurie cu o prăjitură. Mi-a cerut voie să se așeze la masa la care eram și eu. Bineînțeles că l-am poftit!

«Am luat niște prăjituri pentru copii! mi-a spus el — și mi-a arătat pachetul. Și, cum sînt pofticios, n-am rezistat să nu încerc una aici, să văd dacă sînt bune».

«Sînt foarte bune!» i-am răspuns eu, în cunoștință de cauză.

«Și?» întrebă directoarea.

Mi-amintesc că tocmai atunci a trecut pe lîngă masa noastră o femeie. Tatăl lui Cătălin a văzut-o și a salutat-o.

«E fosta învățătoare a lui Gelu — mi-a spus el (adică a copilului celui mic). Mă cunoaște de la ședințele cu părinții!», a adăugat.

N-am dat nici o importanță acestui lucru. El, din două linguriță, a înghițit prăjitura, așa că s-a sculat de la masă

odată cu mine. Am ieșit împreună în stradă. S-a oferit să mă conducă cu mașina lui pînă acasă. L-am refuzat, fiindcă mai aveam niște treburi prin oraș. Altfel aș fi primit, căci nu mi se părea nimic nepotrivit. Drumul era aproape același, el nu stă prea departe de noi. Asta a fost tot !"

„Atunci e clar, a spus directoarea : învățătoarea aceea a răspîndit vorba, cine știe cui i-a spus și de-aici a ajuns la urechile *persoanei* dornice de «corespondență» !"...

4.

— Hai, Nană, să mîncăm — zise Vlad — că mi s-a făcut o foame... de urs ! Astăzi am urcat și am coborît pentru... douăzeci de ani.

— Cum, adică ?

— Păi, am răscolit amintiri din...

— Și voi ? !...

...Comuna lor era mare, avea trei sate ; casa lui Nae Săvulescu, a notarului, se afla în centru ; frumoasă casă, încăpătoare, fiindcă și copiii erau mulți. Notarul era un bărbat distins, fin, se îmbrăca elegant. Era înalt și subțire. Cu cei zece copii ai lui se purta sever.

Cînd îl auzeau că se apropie de casă, dispăreau din fața lui, se ascundeau care mai de care. Intra pe poartă

tușind de două ori, o „tuse" comandată, desigur, prin care își vestea sosirea.

Nevasta obișnuia să-i iasă înainte, în timp ce copiii se făceau nevăzuți.

„Pe unde sînt ?" o întreba de cum ajungea în curte.

„Păi, pe la școală, pe la treburi ! răspundea femeia, căutîndu-le parcă scuze. Masa e gata, o așez imediat !" mai adăuga, în timp ce-i punea dinainte un lighean alb și curat și-i turna apă să-și spele mîinile.

Cînd simțeau miros de mîncare, începeau să apară de prin cine știe care cameră, de prin curte. Se apropiau sfioși de „masa lor", unde mama le punea să mănînce, în timp ce tatăl se așeza la o altă masă, mai înaltă, aflată în mijlocul sufrageriei.

De-acolo îi supraveghea, gata oricînd să-i admonesteze, dacă nu s-ar fi purtat cum se cuvenea.

Deși le era spaimă de notar (o spaimă dublată de admirație, fiindcă toată lumea îl cunoștea ca pe un om de ispravă și-atîția oameni il stimau, îl respectau, veneau să-i ceară sfatul ori ajutorul), copiii făceau, chiar la masă, tot felul de năzbîtii pentru care își primeau, bineînțeles, „porția" de morală sau chiar de urecheală.

Din fiecare copil vrusese notarul să facă ceva, să-i dea la școli mai înalte cu deosebire ar fi vrut, dar ei nu s-au îndemnat spre carte, oricît de mult ar fi dorit-o părintele lor, ci spre meserii. Într-o zi, unul din băieți — erau cu toții vreo șapte și doar trei fete — venind de la școală, o striga încă de la poartă pe Anca, mai mică decît el : „Tase, Tase ! — pentru că așa o porecliseră, după numele unui om prăpădit din sat, foarte sărac și într-un fel și sărac cu duhul, căruia Anca îi tot dădea pe furiș : mălai, făină, brînză, ce găsea prin gospodăria lor, ca să nu moară de foame — Tase, Tase, a venit tata ?!"

„N-a venit, mă, n-a venit!“, i-a răspuns Anca. „Știi ce-a scris învățătorul pe compunerea mea, pe care-o făceam aseară? «Văzut! Tănăsescu! *Nota trei!*»“

„Bravo, mă, bravo! i-a strigat atunci notarul, care tocmai venea în spatele lui, fără ca băiatul să-l fi observat. Ai văzut ce deștept ești? Bravo! Ia vino puțin să te felicit pentru nota pe care-ai luat-o!“

Băiatul o sfeclise, dar n-a îndrăznit s-o rupă la fugă, așa cum procedau uneori, ca să scape de o pedeapsă pe loc, că, pînă la urmă... A intrat cu urechile între degetele tatălui său și n-a ieșit decît promițînd că-și va reface compunerea pînă ce-i va plăcea notarului.

La un moment dat, trei dintre ei — Vlad, Gheorghe și Nicolae — se aflau la București, la diferiți meșteri, ca să învețe cîte o meserie. Li se făcea dor de-acasă, se săturau și de muncă și de palme și-atunci plecau mai repede decît li se îngăduia. Veneau și, neîndrăznind să dea ochii cu tatăl lor mai ales, dar nici cu mama, care, în această privință, respecta hotărîrile soțului, se urcau într-un nuc mare din grădina de lîngă casă și se ascundeau printre crengile lui. Rămîneau acolo pînă se înnopta, cînd începeau să exclame: „Pit-palac! Pit-palac!“ Acesta era consemnul pentru Anca, și pentru o soră a ei, puțin mai mare — Maria, că sosiseră.

„Iar ați fugit, măi, zăpăciților? se auzea glasul fetelor în jurul nucului. Dacă vă prinde tata, vă omoară!“

„Repede, mîncare! Repede, că nu mai putem de foame! șopteau băieții. Și vedeți, să nu afle tata, că atîta vă trebuie, vă rupem oasele!“

„Păi, atunci, stați acolo, frățiorilor, dacă e vorba pe-așa!“ le răspundea Anca, dînd să plece.

„Tase, Tase, te rugăm! intervenea, ca de fiecare dată, Nicu, cel mai mic, dar și cel mai blînd și mai delicat dintre cei trei! Te rog eu, nu te supăra“.

„Și pregătiți apoi «patul» acela în magazie, duceți pături, perne, că sîntem rupți de oboseală!“ adăuga Vlad.

De obicei, cînd făceau semenea escapade, în prima noapte dormeau într-o magazie, unde puneau cap la cap niște lăzi, peste care așterneau pături și acolo se culcau. În ziua următoare, se ascundeau de asemenea de ochii notarului, pînă cînd acesta ori afla despre ei, ori băieții îi ieșeau în întîmpinare, hotărîți să-și primească pedeapsa. „Domnul Nae“, cum îi spunea toată lumea din trei comune peste care era notar, se întuneca la față cînd îi vedea, lua apoi o jordie bună, și-i croia pe unde nimerea, după care îi chema la „judecată“.

„Ce mă fac eu cu voi, măi băieți?“ îi întreba el, după zece-cinsprezece minute, în care le ținea, ca de obicei, o «lecție» despre viață. Am să mor mîine-poimîine și-o s-ajungeți cerșetori, o să-mi faceți neamul de rîs. Voi nu înțelegeți că nu se poate trăi fără muncă, fără un rost?“ Băieților le intra pe-o ureche și le ieșea pe cealaltă.

În curînd însă viața i-a obligat să se gîndească mult mai mult decît ar fi dorit ei la adevărul din cuvintele părintelui lor, pentru că, din nefericire, la foarte puțin timp, Nae Săvulescu, bărbatul acela plin de viață, energic, luminat la minte și la chip, a fost doborît de o boală cumplită, ce s-a ivit pe neașteptate. Cei zece copii au rămas orfani. Singurul dinre ei, care avea o meserie — aceea de mecanic auto — era Cristian, cel mai mare dintre toți. El lucra deja în București la un garaj. Mama copiilor, rămasă fără nici un sprijin, acolo, în sat, s-a mutat, în Capitală, unde a cumpărat o căsuță. Băieții au început cu toții să lucreze, căutîndu-și și împlinindu-și fiecare cîte un rost. Carolina s-a măritat și-a rămas într-un sat vecin cu cel în care se născuse. În cîțiva ani, familia aceea mare s-a risipit. Singură Anca nu-și va părăsi mama. Ea o iubea și cel mai mult, așa cum îl iu-

bise și pe tatăl ei, la moartea căruia suferise cumplit. Și acela fusese doar începutul. Peste puțin timp avea să vină războiul. Pe lîngă sărăcie și mizerie, anii aceia de cenușă le vor aduce și moartea lui Cristian.

Era imediat după 23 August '44, cînd nemții se retrăgeau, luînd cu ei tot ce se putea lua, mai mult distrugînd. Au ajuns și la garajul peste care acum băiatul cel mare din familia Săvulescu devenise un fel de responsabil. Au vrut să ia toate mașinile pe care le-au găsit acolo. Cristian s-a opus. L-au urcat atunci cu forța într-un camion și-au plecat cu el. L-au dus pînă într-o margine a orașului și l-au împușcat, aruncîndu-l într-un lan de porumb. Nimeni n-a mai știut de el, timp de vreo două săptămîni, cînd l-a descoperit cineva, din întîmplare. Avea actele în buzunarul hainei. Cînd l-a văzut, plin de viermi, soția lui a înnebunit pe loc!

Nana îi povestea mai tîrziu lui Vlad că era o femeie frumoasă și cultă; lucra la o bibliotecă, citise mult!

Întîi a țipat ca și cum ar fi înjunghiat-o cineva. Apoi a început să rîdă, să rîdă, și să se învîrte în jurul mortului, dansînd. În cîteva secunde, părul tot i s-a făcut alb, parcă ar fi nins-o... A fost internată într-o casă de sănătate, de unde n-a mai ieșit pînă s-a stins. I-au rămas doi copii mici — o fată și un băiat — pe care a trebuit să-i crească bunica Andreei, „mamaie Lina", cum îi spunea ea.

În clipa în care și-a văzut băiatul mort și în situația aceea aproape de neimaginat, mamă-sa — a lui, a Ancăi și a celorlalți, „mamaie Lina" deci —, a simțit cum carnea toată îi ia foc. În scurt timp, pe tot corpul i-au apărut bube — ca o reacție a suferinței cumplite prin care trecea. A bolit mai mult de o jumătate de an.

„Aceași senzație am avut-o și eu, în noaptea în care a murit Elena — va spune, mai tîrziu, Nana —, de foc în care am intrat cu toată ființa, cu trupul și cu sufle-

tul !“ Vlad și Andreea își aduc aminte cît s-au chinuit ca să n-o piardă și pe ea... Între un hotar și altul — adică între „domnul Nae“, notarul, și Elena, nepoata lui, pe care n-apucase, desigur, s-o vadă, nici măcar să și-o imagineze — Anca fiind mititică atunci cînd el s-a prăpădit —, drumul trecerii prin viață în familia Săvulescu fusese însemnat cu multe cruci. Cea mai dureroasă, peste care s-au vărsat și se varsă izvoare de lacrimi („de unde o mai fi putînd să plîngă atîta ?“ se întrebase de mai multe ori Vlad, privind-o pe Nana) este cea a Elenei. Rar suferință mai mare ! ...Într-o vreme, Vlad a fost tentat s-o suspecteze de oarecare nesinceritate, i se părea că exagerează. Dar, pînă la urmă, s-a convins și s-a cutremurat : femeia aceasta, adică Nana, raportează fiecare clipă a vieții ei și a celor din jur, întreaga existență, dacă vreți, la *aceea* care a dispărut ! Orice apel la rațiune, la necesitatea de a nu-și submina cu bunăștiință sănătatea — și așa șubredă — dar nu pentru sine, cel puțin pentru a le fi de folos, cît mai mult timp posibil, nepoților ei, de a nu-i îndurera și mai puternic pe ceilalți ai săi — nu are nici un efect. Nu poate altfel ! Și-atunci cînd mai rîde din cînd în cînd — ochii Nanei și sufletul plîng !...

— Apropo de un gest, un cuvînt prin care poți comunica totul despre tine, ori cel puțin poți deschide o cărare de lumină către firea de dinăuntru — spuse Vlad, în timp ce ieșea din sala în care rulase un film pentru niște delegații de străini — oaspeți în țară, cazați la același hotel. (Fuseseră invitați și ei — Andreea și Vlad. Copiii n-au vrut să meargă, preferînd aerul încărcat de ozon și jocurile din parc. Nana rămăsese cu ei, să-i supravegheze.) Apropo, deci de un asemenea gest, reluă Vlad, in-

spirat de o anumită scenă din filmul pe care-l văzuse, să-ți spun ce mi-a povestit o cunoștință într-o zi.

Voia să se recăsătorească. Are doi copii — un băiat și o fată —, băiatul a rămas la el, după despărțirea de fosta soție, fata a plecat împreună cu mamă-sa. Dar, în realitate, tot el o crește — are și mai mulți bani, cîștigă în plus scriind cărți, în sfîrșit, important este că fata trage spre casa lui, spre fratele de care îi este greu să se despartă. De la o vreme, fetița s-a și îmbolnăvit grav și, de peste un an, trăiește cu spaima morții în față și cu speranța de a o învinge. ...Voia deci să se recăsătorească. Mama lui, bătrînă, nu mai poate ține întreaga gospodărie, iar copiii, deși mari, ori poate că tocmai de aceea — au nevoie de o mamă adevărată... (Femeia de care s-a despărțit îi născuse doar, în rest...) Dar, de unde să găsești așa ceva ? Cine să se înhame la un asemenea jug ? Iar lui nici nu i-ar fi trebuit cineva care să tragă în jug, ci *un suflet*, care, dacă s-ar putea, să-i iubească pe cei doi copii. Mi-amintesc de ceea ce-mi spuneai tu de Săndulescu „al tău".

— Așa e, „al meu" ! N-am avut noi de tras de pe urma lui ?

— Nu de pe urma lui, ci a lumii nebune, că doar omul n-a fost cu nimic vinovat !

— Îmi place să te aud spunînd, și după atîția ani, așa ceva ! exclamă Andreea, strîngîndu-se sub brațul lui Vlad.

— Eu ceea ce cred, cred pentru totdeauna și am și obiceiul de a nu uita !... Ei, ce-a făcut Săndulescu, și-a mai găsit nevastă ?

— Nu știu, răspunse Andreea. Atîta vreme cît Cătălin mi-a fost elev, nu !

— Și, totuși, spuse Vlad, eu știu o doctoriță, o femeie tînără, frumoasă, om de ispravă care, despărțin-

du-se de soțul ei — o lăsase acesta, tot medic era, pentru că ea n-a putut să aibă copii — a luat de bărbat pe cineva care avea nu mai puțin de patru băieți ! Ei, ce zici ?

— Ai spus că era „om de mare ispravă". Te cred, după gestul pe care l-a făcut !

— Întorcîndu-ne la cunoștința despre care-ți vorbeam : într-o zi, cineva i-a prezentat o femeie, o ingineră. Avea o muncă de conducere într-o mare întreprindere. Era și ea singură. Întîlnirea fusese „construită" într-un anume fel, ca să nu se simtă rău nici unul dintre ei ; nu mai erau niște copii. El venise în fabrică, chipurile să se documenteze pentru ceva, iar ea era cea care ar fi trebuit, prin funcția ce-o avea, să-l informeze, să-i arate...

La prima vedere, nu i-a făcut o impresie deosebită, adică nu era o femeie „să sară în ochi" prin felul cum arăta. Vocea însă parcă îi curgea dintr-un izvor de miere. „Un asemenea om — și-a spus prietenul meu — trebuie să aibă neapărat o grădină de flori pe dinăuntru". Dar, ceea ce l-a hotărît s-o ceară de nevastă, a fost un simplu gest care îi descoperea, de asemenea, firea : cînd l-a invitat să ia loc, în biroul în care-l primise, femeia, aflată, întîmplător, în spatele lui, l-a îndemnat, desfăcîndu-și în așa fel brațele, într-o mișcare spontană, de parcă a mîngîiat aerul, în jurul lui ; gestul, privit de el, tot întîmplător, printr-o oglindă mare ce i se afla în față, dar și simțit, parcă, după cum mi-a spus mai tîrziu, avea în el căldură de mamă și de iubită în același timp.

S-a gîndit cîteva zile la acest gest, convingîndu-se tot mai mult că el reprezenta o poartă reală către o lume pe care și-o dorea de mult.

Acestea au fost, deci, elementul și momentul hotărîtor care i-au adus în casă un om adevărat, o femeie de

mare tandrețe interioară și o mamă bună pentru cei doi copii.

Cu mai mulți ani în urmă — nu știu dacă ți-am povestit despre așa ceva — a trebuit să despart doi oameni, pentru ce crezi ?

— De unde să știu ? Sînt atîtea motive, și aproape mereu aceleași !

— De data aceasta e unul mai deosebit.

— Sînt nerăbdătoare să-l aflu.

—Se numește — *lipsă de tandrețe !*

— Cum așa, pentru atît ?

Vlad s-a oprit pe loc. Se plimbau pe aleile parcului.

— Vino mai lîngă un felinar să te văd mai bine ! spuse el, cu mirare. Tu vorbești ? Aceasta este părerea ta ?

— Dragul meu, tu și cu mine — *noi* adică — sublinie Andreea cu o nuanță de ironie, nu sîntem etalon pentru lume, sper că nu ți-a intrat în cap o asemenea idee... Cel mult dacă fata noastră... Fără tandrețe trăiesc atîția oameni, ba m-aș încumeta să zic că, din păcate, cei mai mulți, care-o consideră așa ca pe un lux, ori o bagatelă.

— Pentru că n-au în ei izvorul acela..., pentru că nu sînt în stare !

— „Pentru că n-au în ei..., pentru că nu sînt...“, pentru asta însă nu trebuie să te enervezi !...

— Îi cunoșteam mai de mult ; la început numai pe el. Terminase o facultate și lucra într-un minister. Cînd s-au căsătorit, am cunoscut-o și pe ea. Abia absolvise liceul. Era o fată înaltă, subțire, slabă aș putea spune, brunetă, cu niște ochi mari, negri. Mie nu mi-a plăcut așa cum arăta. M-am uitat la el și m-am întrebat, vorba bunicii tale, a mamaiei Lina : „Ce-o fi găsit la ea ? Te pomenești

că cine știe pe unde a întîlnit-o — pe la vreun bal, la vreun «ceai», s-a agățat de el — că e băiat înalt, bine făcut, cu un chip plăcut, o fi dus-o pe-acasă și n-a mai scăpat de ea!"

Discutînd însă, am constatat că fata avea un anume farmec — intelectual — i-aș zice, adică îi scăpăra mintea și nu era deloc fără cultură... Și mai dansa și îndrăcit! „Ei, l-a zăpăcit pe bietul Costin, asta e! mi-am zis".

A dat examen la facultate, la Cibernetică, și a intrat. La cursuri de zi. A ținut-o cinci ani, pînă a terminat. El muncea mult în minister. Avea un serviciu mai special, deși nu era mai în vîrstă decît cu vreo șase ani decît Mariana — așa se numea soția lui. În orice caz, venea tîrziu acasă, obosit... Uneori, n-o găsea, era la plimbare, la spectacol. Alteori însă îl aștepta înconjurată de colegi de facultate, între care unul era fost coleg al ei de liceu. Fumau cu toții, deși Costin nu fuma. Pînă la urmă, l-au învățat și pe el.

Cînd sosea acasă, stătea ce stătea cu ei, și se apuca de gospodărie. El, nu ea! Mariana nu se prea omora cu treaba pe-acasă! Nici mîncare nu prea gătea. Au început discuțiile. El s-a îmbolnăvit de ulcer. Venea de la serviciu tot mai tîrziu și rămînea, de multe ori preocupat de treburile de-acolo și acasă. În general, el vorbea puțin, era „un mut" de felul lui. Iar acum, scîrbindu-se de ceea ce vedea în casă, de-abia mai scotea cîte-o vorbă. S-a închis și mai mult în sine. În schimb Mariana vorbea, turuia — „verzi și uscate" —, cu colegii însă, cu unul dintre ei mai ales, pe care a început să-l ia chiar cu ei în concedii.

— Cum, adică, mergeau în concediu în trei?

— Da, închipuiește-ți!

— Păi el, Costin ăsta al tău, era bărbat sau mămăligă?

— Era un om un om bun, dar slab care n-a ştiut „să pună piciorul în prag“ la timp. Şi care a greşit nu numai prin asta, ci şi prin acea muţenie a lui — în parte organică, în parte deliberată. S-a considerat jignit de moarte pentru că femeia asta n-a fost în stare să-l preţuiască şi, eventual, să-l ajute să-şi învingă tăcerile, creînd astfel în casă condiţii pentru o viaţă normală. Şi, în felul acesta, s-au tot îndepărtat unul de celălalt, înstrăinîndu-se. Ea a ajuns pînă acolo încît, într-un moment dramatic din viaţa lui — a fost operat de hernie de disc : ridicase un dulap greu, cînd s-au mutat dintr-o casă în alta şi îşi stricase ceva la coloană — ar fi spus unei prietene : „Mai bine nu s-ar mai întoarce de la spital !“

— Bravo ! a exclamat Andreea, indignată. O asemenea creatură ar fi trebuit dată pe uşă afară, din casă, după cel mult două săptămîni !

— Dacă ar fi intuit-o ! Dar Costin era un om cu suflet prea bun şi prea curat şi cinstit în gîndurile şi în faptele lui, ca să creadă despre ea că ar putea fi altfel.

— Era un naiv, nu te supăra !

— Cel mai adesea, după cum ştii, omul aplică semenilor săi propria-i măsură, în toate ! În general este tentat să nu te creadă mai bun sau mai capabil decît el, dar, uite, cîte o dată, nici mai rău !

— Şi ?

— A scăpat de la operaţie, s-a făcut bine, a fost chiar unul din cazurile, nu prea dese, în care asemenea intervenţie chirurgicală n-a lăsat nici un fel de urmă (de obicei rămîn dureri, nesiguranţă în mers, uneori omul se trezeşte chiar paralizat). A făcut încercări să-şi salveze căsnicia. Dar era prea tîrziu. Mariana era de mult adulteră şi nu putea să se mai întoarcă la ceea ce ar fi trebuit să fie o adevărată soţie.

— Şi ticălosul acela ?

— A continuat să vină pe la ei, ca „prieten“, pînă ce Costin a introdus acțiune de divorț, dîndu-i afară din casă.

— Nemaipomenit !

— A venit și mi-a povestit totul. M-a rugat să rezolv în așa fel lucrurile încît să nu-l chem la nu știu cîte înfățișări că înnebunește !

— Cînd am stat de vorbă cu ea, am întrebat-o : „Pentru ce ? Pentru ce s-a purtat așa cu un om care a făcut atîtea pentru ea, un om pe care nu-l găsești pe toate drumurile ?!“

„Pentru lipsa lui de tandrețe ! mi-a răspuns, înțepată. Nici viața nu se găsește pe toate drumurile. Și eu nu înțeleg să-mi trăiesc viața în «mutenie» !“.

„Va să zică «tandrețea» se reducea la dumneata la vorbe ? Dar gesturile, dar faptele, întreaga lui comportare de om care te-a ținut la școală cinci ani pe banii lui (dumneata n-ai cîștigat nici o para chioară — de cheltuit, cheltuiai însă cu nemiluita : pe țigări, pe cafea, pe băutură — cu «amicii», cu vorbăreții, pe tot felul de toalete, la spectacole...), iar el a tăcut, a înghițit, te-a răbdat și nu te-a bruscat niciodată... așa cum ai fi meritat-o, ce să-ți spun !“

„De ce a tăcut ? De ce a răbdat ? Văd că știți foarte bine lucrurile“.

„Le știu, fiindcă mi le-a spus el, și mi le-a spus cu durere. Și l-am crezut ! În «acțiune» n-a scris aproape nimic din toate astea... !“

„De ce ? v-am întrebat, a repetat ea. Eu pe el îl socotesc vinovat !“

Întrebarea a rămas fără răspuns din partea mea, fiindcă mi-o pusesem și eu înainte, de mai multe ori, i-o pusesem și lui Costin și...

— Și ce ți-ai răspuns ? Sau el ce-a zis ?

— Că viața este foarte complicată..

— O fi, dar ce-o mai complică și oamenii !... Cu asta să nu crezi că nu mai sînt pentru nuanțe, dar, în tot hățișul ăsta, există o structură, de rezistență, dacă vrei. N-ai asigurat-o, se prăbușește toată șandramaua ! De-abia după ce ai structura începi s-o îmbraci cu forme cît mai potrivite... cu idealul, cu capacitățile, cu atîtea și-atîtea ! La ei — cei despre care mi-ai vorbit — a fost minată, de la început, tocmai „structura" despre care aminteam.

Și știi de ce, după părerea mea : pentru că ea nu l-a iubit cu adevărat niciodată ! Dacă-l iubea, n-o lua razna, dimpotrivă îl trăgea de mînă și azi, și mîine, căuta soluții, crea o atmosferă potrivită în care ființa lui să poată respira, să se poată deschide, să înflorească. Nu l-a iubit, asta e ! Iubirea nu e o simplă zbînțuială, un roi de fluturi, care bat cu aripi de mătase și fac ochii mari și lucioși, picioarele mai repezite și zilele numai cu zîmbet de soare și miros de măr înflorit. E o stare de viață care, dacă e adevărată, te invită la profunzime în toate actele trăirii — în plan intim, dar și familial, și chiar social —, la responsabilitate, la dăruire fără cîntar, eu aș zise că fără limite ! Asta e !...

— Vă mulțumesc, tovarășă diriginte, tovarășă directoare, am învățat din lecția dumneavoastră cît n-aș fi reușit...

— Hai, nu te mai prosti ! M-a enervat *cazul* povestit de tine. Nu pot să suport oamenii care nu știu ce să facă cu viața lor, care nu gîndesc nici pînă la vîrful nasului, deși, uneori, au pretenție de filozofi, ori de savanți !

— Pe mine însă m-a încîntat pledoaria unui om, care a știut... să mă strunească la timp ! exclamă Vlad, petrecîndu-i mîna pe după umeri și apropiind-o și mai mult de el.

— Ce v-ați face voi, bărbații, fără asemenea „hățuri"?!

— Am galopa și n-am mai vedea... gropile!

— Da, și-ați veni apoi acasă, ca să vi se bandajeze rănile. Nu, băiețaș, *casa* a două ființe nu poate fi un sanatoriu și-ncă fără ferestre, fără perspectivă. În locul acela *al lor*, numai al lor, trebuie să se respire aerul care mîngîie creștetul munților, chiar dacă — să zicem — că, întîmplător, acoperișul ce le ocrotește zborurile s-ar afla lîngă un maidan părăsit. Altfel nu se poate trăi! Se moare împreună! Și, oricum, murim noi fiecare, singuri!...

— După vreo doi ani — reluă Vlad firul povestirii — am întîlnit-o pe Mariana în „Cișmigiu". Într-un cărucior își ținea la soare un copilaș, un băiat. Era al individului după care plecase, al „amicului" „tandru", după părerea ei, al vorbărețului...

— S-a căsătorit deci cu el, pînă la urmă, spuse Andreea.

— Da, de unde! Mariana îl interesase atîta vreme cît îl avea în spate pe Costin — cu banii lui, cu casa lui, cu... totul! A părăsit-o imediat... Ea a născut copilul și a rămas să-l crească singură. Nici măcar nu l-a recunoscut. „Cine să mă mai ia acum?" se întreba... Și-a început să plîngă după Costin... „că întotdeauna l-a iubit, dar că el..."

— Nu înțelesese deci nimic de la viață!

— În schimb Costin s-a recăsătorit cu o femeie frumoasă și bună, care i-a născut doi băieți, unul după altul, la interval de un an, copiați parcă după picturi cu chip de mici feți-frumoși. Au crescut, acum sînt școlari.

— Și cu „mutenia?"

— Ei, și-a mai dezlegat și el limba, din cînd în cînd mai reușește să strecoare cîte un cuvînt printre rafalele verbale ale băieților săi!

— Vezi, Vlade, interveni Andreea, oamenii își spun ceva — unul altuia — *și* cînd au ce să-și spună. L-am subliniat pe „și", pentru că unii revarsă adevărate torente de vorbe, pînă își năucesc interlocutorii, fără să comunice, de fapt, nimic. Asemenea specimene sînt greu de suportat. E preferabilă „muțenia"! Sînt însă și indivizi cu suflete seci, uscate, pustii, care, oricît s-ar strădui, n-au ce să rupă de-acolo și să scoată la lumină. Ori au preocupări și ritmuri de viață — atît de diferite, încît nu găsesc un teritoriu comun și un timp *al lor*, prielnic, pentru comunicare... Iată, o prietenă de-a Nanei are o fată. E economistă. S-a căsătorit cu un actor. Au crezut că se iubesc, că le va fi bine. Da, de unde! La început, a fost cum a fost, dar, în scurt timp, fiecare s-a trezit că gîndește și trăiește pe lungimea lui de undă, care, din păcate, vibrează paralel, nu se interferează deloc! Ea pleacă dimineața la serviciu, el doarme. Cînd se-ntoarce ea de la muncă, el pleacă la teatru. Noaptea, tîrziu, cînd se termină spectacolele și el ajunge acasă, o găsește, cel mai adesea, dormind. A încercat s-o ia cu el la teatru. A văzut fiecare spectacol de nu știu cîte ori, pînă s-a săturat.

„Și-atunci ce ne rămîne de făcut?" a întrebat el într-o zi.

„Eu știu?!" a răspuns ea, dînd din umeri. Iar mama economistei o întreba pe Nana, adică: „Ce să facă fata ei?! Că, în felul acesta, n-are nici o preocupare". „Ce să facă? i-a răspuns: doi-trei copii! Și-o să aibă preocupări, pînă n-o să le mai dea de capăt!"

— Ți-am spus eu... că „viața e complicată?" a intervenit Vlad, zîmbind.

— „O fi, dar ce-o mai complică și oamenii!" s-a auzit glasul Andreei, repetînd gîndul afirmat puțin mai înainte. În acest caz...

— Iar îmi faci oră de dirigenție ?!...

— Iar ! Fiindcă observ că se prinde greu...

— La vîrsta asta ?! ...

— Și, la urma-urmei, nici nu mă interesează !

— Știi cum faci tu acum, ca și altădată, de altfel...

— Va să zică mă critici !

— De unde știi că am să te critic ? Și, dac-ar fi așa, ce, n-am voie ? Nu cumva ai început să crezi că ești infailibilă ?!...

— Hai că, deși s-a făcut noapte, tot observ „că-ți zîmbește mustața". Zi-i, să aud „cugetarea" !

— Îmi spunea, cîndva, un coleg, un judecător, ceva despre soacra lui, o femeie admirabilă, de altfel, după cum o prezenta, însă care ținea să-și impună aproape întotdeauna punctul de vedere. Să zicem că era o discuție — în familie — firește, despre una, despre alta. Își spuneau părerile. Ea asculta ce asculta și apoi intervenea, mai ales cînd era vorba despre probleme ce n-o priveau direct : „Eu nu mă bag, nu mă amestec — începea tacticos, diplomatic, după care își preciza cu fermitate gîndul, pe care-l formula ca pe o sentință, ca pe o dispoziție ce trebuie neapărat aplicată — *dar părerea mea este*"... și spunea clar ce părere are, subliniind cu arătătorul necesitatea de a fi urmată întocmai...

— Deșteaptă femeie ! spuse Andreea, mi-ar plăcea s-o cunosc.

— Păi, s-aranjăm o-ntîlnire cu *mama Nuțica*, așa-i spun toți ! Ca să vedem și noi ce „părere mai are ea", chiar dacă „nu se bagă, nu s-amestecă..."

S-au așezat pe o bancă, în fața bazinului de înot. Răsărise luna și razele ei, ca și ale lămpilor cu neon, de la stîlpii electrici din jur, se răsfățau în undele albastre ale apei. (Administrația hotelului vopsise pereții bazinului cu o culoare precum fața cerului de august.) Sufla o

boare de vînt, făcînd ca oglinda aceea lichidă să se onduleze ritmic. Raze de lună se dădeau huța, hîrjonindu-se, în leagănul transparent și albastru.

— Parcă ar fi Mediterana, la Nisa... Îți amintești ? spuse Vlad...

...Făcuseră, cu ani în urmă, o minune de excursie printr-o suită de țări : Austria, Germania, Spania, Italia... Plecaseră împreună cu un grup de elevi și de profesori de la o altă școală decît liceul Andreei. Și aceasta, fiindcă acolo funcționa un profesor — un om de toată lauda — care avusese inițiativa organizării călătoriei. Au mers cu trenul, dar, peste tot, pe unde s-au oprit, au avut cazarea și masa asigurate, prin grija și priceperea acelui om. Știa, cum îi plăcea lui Vlad să spună, „toate limbile pămîntului". În orice caz, vorbea curent șapte-opt dintre ele, fapt ce l-a ajutat să se descurce pe oriunde au trecut. Și-au fost și la Paris, unde-au rămas zece zile în șir, și pe Valea Loarei, încît „se săturaseră de *castele*" (era un fel de sublim al satisfacției pe care o simțeau) și la Nisa și la Monte Carlo, și la Roma, Napoli, Firenze, Veneția, și la Madrid, Toledo, Valencia și Barcelona, și la Viena, și unde n-au mai fost... Peste tot, făcuseră fotografii, pe nici una însă n-au scris nici un cuvint. Anume ! Le scot, din cînd în cînd, dintr-un album și le privesc. Fiecare imagine constituie o probă pentru memorie : „Aici eram cu vaporul, pe Sena ! se pomeniseră rostind, de-odată, amîndoi ; „aici — în fața Muzeului «Louvre», aici — la «Nôtre Dame», aici — lîngă «Columna lui Traian» din Roma, aici, la Napoli, urcam de-asupra, ți-amintești, de unde am văzut insula Capri (am plîns în seara aceea, că ne cam cheltuiserăm banii și-a doua zi eram în pericol să nu mai putem vedea «Capri»-ul ; noroc că ne-a împru-

mutat omul acela, profesorul); aici aveam, în spate, Museo del Prado, din Madrid, aceasta este Catredala din Toledo, aici Grădinile Tuilleries, dincoace, iată, Vila Borghese, sau Turnul Eiffel, ori Piața San Marco din Veneția, iar aici sîntem la Nisa, pe malul Mediteranei..."

„Știi că aceasta îmi este una dintre cele mai dragi fotografii ale noastre?" exclamă Andreea.

„De ce?"

„N-aș putea să-ți spun neapărat!"

O privesc amîndoi. Sînt pe plajă, la Nisa, în apropiere de Hotel „Negresco". Plaja e plină de bolovani. S-au așezat și ei, așa cum se găseau îmbrăcați în dimineața aceea de vară. Andreea avea pe ea o rochie frumoasă, cu flori, pe care și-o adusese dintr-o altă călătorie, în Anglia. Se purta pe-atunci foarte scurt: rochia s-a ridicat mult deasupra genunchilor. Cu părul înfiorat puțin de vînt, cu ochelari de soare, desculță, zîmbește, meditativ... *Mării*... Vlad, îmbrăcat cu o cămașă albă, cu mîneci scurte, cu pantaloni lungi, de culoare maro, tot desculț, o ține cu brațul stîng pe după umeri..., privind, departe, în zare. Lîngă ei, așa cum au fost surprinși, doi copii, despuiați, stau cu burțile la soare...

Ți-amintești cum ne-așteptam să ni se coloreze mîinile și picioarele cînd le-am băgat în apă? Era atît de albastră! Și-atît de limpede! spuse Andreea.

— Dar cînd ne-am furișat de grup, la Roma, ca să rămînem singuri o zi întreagă?! întrebă Vlad, înfiorat... În tumultul acela, noi eram singuri pe lume! Iar lumea își perinda prin fața ochilor noștri splendorile ei, însemnele de veșnicie, ca și îngenuncherile de-o clipă, ori de-o viață, răni vindecabile, ori răni aducătoare de moarte

sigură. Dar noi înregistram pe retină, pe peliculă și mai ales în suflete cu deosebire imagini și acorduri din grandioasa simfonie a măreției omului.

— Și-am vrut o înghețată care costa aproape cît o pereche de sandale.

— Și ți-am cumpărat — și una, și alta !

— Și n-ai vrut să mănînci deloc din înghețată. Nici măcar să guști !

— Cum să nu, am savurat-o, de la prima înghițitură și pînă la ultima, împreună cu tine !...

— Iar cînd ne-am întors, cînd trenul a intrat în țară, îți amintești ce-ai spus ?

— „Dac-am fi rămas singuri așa cum eram pe plajă, la Nisa, fără un ban în buzunar și desculți, am fi luat-o pe jos și tot ne-am fi întors acasă !“ Suna teatral și aproape demagogic, știu...

— Dar eu te-am crezut ! Și mi-a părut bine că ai spus-o pentru amîndoi !...

În tren însă...

Se aflau în vagonul restaurant. Serveau cîte o cafea. Se bucurau auzind peste tot și pe toți vorbind românește. (Din întregul grup cu care fuseseră în excursie, printre puținii ce nu se puteau descurca în nici o limbă străină, se afla un student la I.E.F.S. Era fratele mai mare al unei eleve. Altfel, un băiat admirabil, plin de viață, cu un simț al umorului, priceput într-ale fotografiei, se străduia să-i facă să rîdă cu gura pînă la urechi oriunde se aflau. Uneori se mai supărau pe el, rugîndu-l să se potolească, pentru că în galeriile de la „Luvru“ ori din „Prado“, de exemplu, în tăcerea aceea mormîntală, în care numai gîndurile și inimile murmurau, numai ce-l auzeai trîntind cîte o trăznaie. Dar, „de milioane“ era —

cum se exprimau elevii — cînd se adresa el oricui, în românește, bineînțeles, pe stradă, în metrou, în magazine, oriunde, minunîndu-se cum de nu-l înțeleg. „Domnule, ăștia pe ce lume or fi trăind? Nu știu să-mi răspundă nimic din ceea ce îi întreb!“ exclama el, serios, înălțînd ochii spre cer și desfăcîndu-și brațele, total dezolat. Aștepta să audă hohotele de rîs ale grupului, ca apoi, să le țină și el isonul)...

Cît au stat la Paris au trăit și o întîmplare nostimă într-un fel, dar care le-a dat și ceva bătaie de cap... De-abia sosiseră la hotel. Pe Vlad îl durea stomacul. O profesoară din grup, soția unui prieten al familiei Cosmescu, s-a oferit să-i facă un ceai. „Am eu o lampă de spirt, Viade, i-a spus. Îți fac numaidecît ceaiul. Se aflau în camera ei. S-a dus femeia în baie și a aprins lampa. A făcut ceaiul. I l-a adus lui Vlad. Cînd să ridice lampa, s-o stingă, de pe o poliță pe care-o pusese, își dă seama că „picioarele“ acesteia nu se mai desprind de pe „marmura“ pe care fuseseră așezate, „marmură“ care, fiind din material plastic, se topise. „Aoleu, ce mă fac, ce mă fac?! a început să se vaite Irina. Am crezut că e de marmură, fir-ar să fie! Acum ce mă fac? Cu ce să-i plătesc eu ditamai poliția? Cine știe cît îmi cere *capitalistul* ăsta?“

Andreea și Vlad au rîs, la început, cu lacrimi. Rîdeau de spaimele Irinei. Pînă la urmă, nu s-a putut să nu se întrebe și ei: „Ce facem?“ Bineînțeles că s-au hotărît să plătească împreună — și asta fiindcă Vlad n-avea destui bani, căci, altfel, ar fi vrut să acopere singur paguba. „Dar dacă ăsta ne cere cine știe cît? Ai dreptate tu, Irino! spuse Vlad. Am cam băgat-o pe mînecă!“

„Poate nu observă !“ a adăugat Irina, așa ca să se autoîncurajeze. !

„Și dacă observă în urma noastră, se duce la Ambasadă și ne reclamă, ne facem țara de rîs !“

Andreea îi privea pe amîndoi. Erau caraghioși în zbaterea lor comico-tragică ! „Lăsați, pînă plecăm mai avem nouă zile. Vedem noi pînă atunci ce facem ! le-a spus Andreea. N-o să începem să plîngem acum prin Paris pentru că am stricat fața policioarei !“ Zis și făcut. S-au culcat liniștiți. Au și uitat apoi de ea. Cînd și cînd își mai aduceau aminte și-atunci, oricare din cei trei îi vedea pe ceilalți mai bine dispuși, le șoptea misterios :

„Pst ! Pst ! Policioara !“ În clipa aceea îi apuca pe toți un rîs, și rîdeau, că se uitau ceilalți la ei, fără să știe ce se întîmplă.

În sfîrșit, sosise și ziua plecării. Dădeau camerele în primire. I-a venit rîndul și Irinei. Vlad era în apropiere. Ei, acum să te văd eu, judecătorule, ce sentință ai să primești !“ a exclamat profesoara. Patronul s-a uitat peste tot și-a spus : „Perfect ! Mulțumesc ! La revedere !“

„Știți, a început atunci Irina, sfioasă — în franțuzește, desigur, nu ca studentul sportiv —, nu e totul chiar perfect “.

„Cum ? a întrebat patronul ; ce vreți să spuneți ?“

I-au arătat policioara. I-au explicat cum s-a întîmplat... I-au cerut scuze, întrebîndu-l cît îi datorează ?

Așteptau cu inima în gît...

„Rien ! Rien !“ a izbucnit francțuzul, plăcut impresionat de cinstea oaspeților săi.

„Chiar nimic ?“ a întrebat Irina neîncrezătoare...

...Plecau cu autocarul din fața hotelului și ea se tot uita înspăimîntată înapoi să nu cumva s-o strige patronul hotelului... pentru policioară. „Dacă s-o fi răzgîndit ?!“..

Din gara Brașov s-a urcat multă lume. Andreea și Vlad priveau cu nesaț pe fereastră. Deodată, Andreea observă un coleg, profesor de limba română, la același liceu. Îl strigă nespus de bucuroasă. Parcă ar fi văzut pe cineva din familie. Profesorul urcă și, după ce-și lasă bagajele într-un compartiment, vine în vagonul-restaurant. Era trist colegul Andreei...

„Dar ce s-a întîmplat?“ l-a întrebat ea, neliniștită.

„Vin de la înmormîntare. A murit Cornel Ștefănescu!“

„Cinee? Colegul nostru?“ aproape că a țipat Andreea.

„Da, colegul nostru! Acum trei zile. Astăzi l-au înmormîntat aici. Părinții lui erau din Brașov...“

Le-a povestit, în amănunt, ceea ce auzise.

„N-aveți nici o grijă, doamnă, plecați liniștită. Rămîn eu toată noaptea lîngă tovarășul profesor. E drept, n-am dorit niciodată ca într-un asemenea moment să-mi pot exprima recunoștința pentru tot ajutorul pe care mi l-a dat. Dacă nu era dînsul, cu siguranță că n-aș fi reușit să termin liceul seral. Poate nu știți, mi-a fost profesor de română și diriginte. Ce om rar! Cîtă delicatețe, cîtă căldură, cîtă înțelegere!... Și ce ore frumoase! Învățam de drag!... N-aveți nici o grijă, doamnă, plecați liniștită! Rămîn eu...“

„Vă mulțumesc mult, domnișoară! Vă rog s-aveți grijă. Vă rog! Să nu-l părăsiți nici un minut. Doctorul a zis că nu e foarte grav, dar că în orice clipă, fără oxigen, se poate sufoca. Să nu-l părăsiți! Trebuie să alerg pînă acasă, fiindcă am lăsat băiețelul singur. Îl iau cu mine și vin repede. Vă rog, domnișoară, aveți grijă!...“

„Desigur, doamnă...“

Femeia a plecat ștergîndu-și lacrimile, care-i curgeau în voie pe fața îndurerată.

Pînă ieri, totul mersese bine. De ani de zile nu fusese la mare împreună cu soțul său. Bolnav de inimă, el respectase cu strictețe sfaturile medicilor. Anul acesta însă, doctorul care-l controla periodic îi spusese că „totul este bine" și că măcar o săptămînă se poate duce la mare!

Bucuria le-a fost tuturor deosebită. Ionuț, băiețelul, nu mai contenea:

„Mergem la mare, mergem la mare, tata merge cu noi la mare!" Avea șase ani, în toamnă urma să devină elev și nu fusese niciodată împreună cu tatăl său la mare.

Trei zile totul a fost perfect. Într-a patra însă, au apărut semne de sufocare. Inima îi bătea mult mai repede și aerul era parcă din ce în ce mai puțin.

Au plecat imediat. Și, la puțin timp, după ce-au ajuns acasă, au pornit-o spre spital.

„Nu e foarte grav, a spus medicul, puțin oxigen și... vom mai vedea!" Trecuse o oră! Cornel, bunul și delicatul nostru coleg de cancelarie, se mai liniștise. Doctorul a hotărît că, deocamdată, nu mai e nevoie de oxigen. Cineva să stea însă permanent lîngă bolnav. Și înainte de orice, oxigenul! I-a prescris niște medicamente și a plecat în camera rezervată medicului de gardă.

Era ora unu noaptea!... De zece minute, sora, pe care-am auzit-o dînd asigurări soției, supraveghea bolnavul. Cornel adormise. În rezerva în care fusese internat nu era decît un singur pat, cel în care dormea el. Fosta elevă stătea, în apropierea profesorului, pe un scaun.

„Liliana, hai, dragă, de cînd te-aștept! spune o colegă, introducîndu-și capul pe ușă și poftind-o afară din rezervă. Lasă-l în pace, a adăugat ea, cînd s-au văzut pe

coridor, că nu dă ortul popii ! Am să-ți spun ceva colosal ! Azi m-am întîlnit cu Mircea..."

„Cred că n-o să i se întîmple nimic, a spus Liliana, stingînd lumina în rezervă și plecînd cu colega sa. La urma-urmei, părerea mea e că *domnul profesor* cam exagerează. Da, da, întotdeauna am avut impresia că exagerează ! Bolnav de inimă !... Nu te uiți la el ce față are ? Nici nu-i dai 35 de ani ! Și cred că are cu vreo zece mai mulți !"

„Hai, nu mai bombăni acolo, hai mai repede, că se răcește cafeaua !"

„Știi ce-mi spunea cîndva, la școală ? «N-aș vrea s-ajung niciodată pe mîinile dumitale !». De ce, tovarășe profesor ?, l-am întrebat.

«Nu știu exact de ce ; în orice caz, nu-mi inspiri prea multă încredere !»"

„Știa el ce știa !"

„Știa, pe naiba ! Nu știa nimic. A vrut să mă tachineze, pur și simplu".

„Nu-ți făcea curte ?"

„Nici vorbă ! În afară de nevastă-sa, nu-l mai interesează nimeni !... Ei, uite, că acum a ajuns la mîna mea !..."

...A mai trecut o oră. Doctorul stă liniștit în camera de gardă. Dacă nu l-a sunat nimeni, înseamnă că totul e-n ordine ! Întins pe canapea, se gîndește că n-ar fi rău să adoarmă puțin. Stinge veioza...

Într-o altă cameră, cele două tinere în halate albe povestesc..., povestesc despre... dar despre ce nu povestesc.

„Ce-o mai fi făcînd profesorul tău ? Du-te să vezi !"

„Doarme, ce să facă ! a răspuns Liliana. Nu e el fraier să moară și să lase așa o nevastă. Ai văzut ce drăguță e ? Și are un băiețel !"

„Hm ! parcă moartea ține seama de așa ceva !“

„Dacă are nevoie, sună el ! Mă duc mai tîrziu...“

Cînd soția lui Cornel a intrat pe poarta spitalului, era aproape ora trei. Andrei era somnoros, abia-și mișca picioarele.

„Hai, Andrei, hai mai repede, mamă, îl îndemna femeia. Să vedem ce face tăticu !“

...În camera de rezervă de la etajul I, unde-l lăsase pe Cornel, e întuneric. Ileana, soția, reținuse care sînt ferestrele camerei. Cînd a plecat, erau luminate. Acum totul era cuprins de întuneric !

Un cuțit îi străpunge inima. „Doamne, ce s-o fi întîmplat ? De ce-a stins sora lumina ?!...“

Îl ia pe băiat în brațe și începe să alerge pe scări. Cu sufletul la gură, deschide ușa, caută comutatorul luminii și...

...Un strigăt disperat sfîșie tăcerea nopții : „Sorăăă ! Doctoreee ! Săriți !...“

Cornel avea capul aplecat peste marginea patului. Un firicel de sînge i s-a prelins din colțul gurii. Mîna stîngă a rămas întinsă, undeva, spre perete, căutînd parcă și acum butonul soneriei.

Pe întuneric, cu siguranță că nu l-a găsit. Dar, chiar dacă-l găsea, tot degeaba ! Iată, soneria nu funcționează. N-a mai verificat-o nimeni de două săptămîni, timp în care camera a fost liberă. Firul soneriei s-o fi stricat pe undeva !...

„Soră, ce-ai făcut, soră ?!... Asta ți-a fost *recunoștința* despre care vorbeai ?!... De ce l-ai lăsat singur, soră ?... De ce, soră, de ce ?“

„Doamnă, să vedeți...“

Ileana îngenunchiase lîngă pat. Șterge cu grijă sîngele de pe obrazul lui Cornel, temîndu-se parcă să nu-l

doară. Îi ia apoi capul în braţe şi-l mîngîie, îl mîngîie şi plînge cu disperare. Fără să înţeleagă prea bine ce s-a întîmplat, Andrei plînge şi el şi sărută mîna tatălui său.

„Mamă, îi e rău lui tata, nu vezi mamă ?...", ţipă, la un moment dat, băiatul, cînd o nouă undă de sînge s-a ivit între buzele lui Cornel.

Doctorul i-a controlat pulsul, i-a ascultat inima... Nimic ! Nici o pîlpîire !...

Cornel adormise pentru totdeauna !

O sîrmă ruptă, ori un contact stricat, ajutate de neglijenţă în îndeplinirea îndatoririlor profesionale, au curmat firul unei vieţi..., al unei vieţi mult prea tinere !...

„Sora aceea bineînţeles că va fi pedepsită !" a adăugat, în încheiere, colegul Andreei !

Pedeapsa chiar dacă se va da, şi trebuie să se dea — a spus, atunci, judecătorul, — ea nu mai schimbă nimic din ceea ce a devenit de neschimbat... Mi-amintesc că, în instanţă, m-au întrebat „ce pretenţie am" de la şoferul care-mi omorîse tatăl... „Ce pretenţie să am ? am răspuns, să înveţe, dacă mai este în stare, să conducă bine maşina, ca să nu mai pună în pericol ori să curme şi alte vieţi ! Inclusiv pe a sa !". „Dar despăgubiri ? Ce credeţi în acest sens ?" m-au întrebat din nou. „Nici una !" „Cum, nici una ?!"

„Nici una ! Simplu ! Cu ce poate fi plătită o viaţă de om ? Şi încă a aceluia care ţi-a dat viaţă ?! Cu nimic !"

Andreea avea parcă sub ochi, în clipele acelea, o movilă proaspătă de pămînt, sub care se odihnea, pentru vecie, bunul şi delicatul ei coleg de cancelarie... Privea stăruitor şi adînc prin pămîntul care-l acoperea şi nu reuşea să-şi imagineze umbrele morţii pe chipul său veşnic zîmbitor... Roţile trenului măcinau timpul...

7.

A doua zi, de dimineață, au plecat cu toții, cu mașina, într-o plimbare la Poiana Brașov.

Trecînd pe lîngă un azil de bătrîni, aflat în apropierea hotelului, Vlad a observat o femeie strecurîndu-se pe lîngă gardul exterior, în apropierea șoselei. Ieșise numai în cămașă — o cămașă lungă, de culoare indefinită, ceva între alb și gri, care-i atîrna lălîie, pe lîngă corpul slab, ca de mumie; nu era încinsă cu nimic; pipăia pămîntul cu picioarele desculțe, clătinîndu-se ca pe marginea unei prăpăstii. Înainta încet, numai cu piciorul drept în față, făcînd pași mici de tot, cît talpa piciorului.

Vlad a oprit mașina. A coborît de la volan, impresionat. Parcă avea imaginea mamei sale în față. Așa ajunsese și ea aproape să meargă, cu cîteva luni înainte de moarte. I-au venit lacrimi în ochi. S-a apropiat de bătrînă și-a întrebat-o dacă nu vrea s-o ajute. Femeia i-a zîmbit, spunîndu-i :

„Bine-ai venit, băiatul mamii ! Doamne, de cînd te-aștept !“ Și i-a întins mîna. Vlad a sărit șanțul ce despărțea bucata aceea de pămînt de pe lîngă gard, de șosea. I-a prins-o. Parcă în palma sa avea o creangă uscată și rece. O altă mînă, nevăzută, încerca să-i sugrume respirația.

Au pornit înapoi, către poarta azilului. Femeia mergea tot așa, pîș-pîș, dar îi zîmbea lui Vlad, iar fața ei galbenă și aspră, cu sute și sute de riduri, ca o scoarță de copac fără viață, se zbătea să înflorească, luîndu-și puteri de pe vatra unei mari bucurii, născute dintr-o iluzie...

I-a predat-o portarului, care lipsise cîteva minute de la locul său, tocmai cît a fost posibil ca femeia să iasă afară...

„Mă întorc, mă întorc repede — a spus Vlad — mă duc să-ți cumpăr ceva, am mașina acolo, o vezi ?“... Și chiar i-o arătă, în timpul acesta.

„Să vii, te aștept !“ i-a răspuns bătrîna, pe care deja o luase de mînă o infirmieră...

Cînd s-a așezat la volan, tremura. Lacrimi mari i se rostogoleau pe obraji... Andreea ieșise după el din mașină ; văzuse și auzise totul ! Nu l-a întrebat nimic. Nimeni dintre cei din mașină n-a rostit nici o vorbă.

A răsucit cheia de contact și-a pornit !...

În Brașov a cumpărat cîteva coșuri de mere, de pere, mai mulți pepeni, a luat cartoane cu prăjiutri de tot felul, niște cozonaci și, cînd s-a întors, a oprit la poarta azilului. Femeia era în curte, într-un grup de bătrîne... Nu l-a recunoscut... A primit, totuși, acele bunătăți, mirîndu-se și spunînd : „Sărut mîna, domnule, sărut-mîna !“...

— Ce întîmplare ! a îndrăznit să rostească Andreea, cînd au sosit la hotel și au rămas singuri.

— Și dacă ai ști că ea mi-aduce aminte de un lucru aproape straniu, pe care mi l-a povestit într-o zi, Alex, băiatul grefierului de la tribunal. A trecut acum în clasa a VIII-a. Vine des pe la tatăl său, fiindcă îi place teribil atmosfera de-aici. Vrea să se facă judecător. L-am luat cu mine de mai multe ori și a asistat la diverse procese. E un copil inteligent și cu o capacitate deosebită de a pătrunde faptele, de a intui oamenii. Să știi că are aptitudini pentru ceea ce vrea să devină.

„Mă dusesem la un unchi de-al meu, nenea Grigore, fratele tatei, în cealaltă parte a Bucureștiului, în Drumul Taberei“, mi-a spus el, cînd a început să-mi povestească acel lucru straniu pentru care mult timp l-am suspectat. „Fabulezi, Alexandre !“, i-am zis, chiar atunci. S-a jurat că e adevărat. După întîmplarea de astăzi, aproape că-mi

vine să-l cred ! „Ni se stricase ceva la mașină, o piesă, nu știu care, tata nu găsea s-o cumpere și ne făcuse rost de ea nenea Grigore, el e mecanic — a continuat Alex.

Era sîmbătă, pe la sfîrșitul lunii mai. A doua zi, mașina noastră avea dreptul să circule, așa că ne trebuia numai piesa aceea. M-am dus, am luat-o și am plecat.

Se făcuse cam zece și jumătate — unsprezece. În drum spre stația de troleibuz, trec, la un moment dat, pe lîngă un bloc. Avea, la parter, magazine. Deasupra acestora, în fața ferestrelor primului etaj — o copertină, cu o terasă, lată de vreo doi metri și lungă, cît ținea blocul. Cîțiva oameni adunați, femei — cele mai multe — priveau țintă spre copertina aceea. M-am oprit și eu și m-am uitat, îndepărtîndu-mă puțin de trotuar, ca să pot vedea. O femeie, o bătrînă, îmbrăcată cu o rochie aproape neagră la culoare, un fel de capot larg și subțirel, strîns în talie cu un cordon, cu o basma neagră pe cap, de sub care ieșeau șuvițe de păr alb, în picioare cu niște ciorapi ce păreau de lînă, din aceia împletiți de femei la țară, și cu un pulovăr pe brațul drept... se plimba pe copertină. Se plimba e un fel de a spune. Ea *mergea*, de fapt, mergea ca pe o potecă de la țară : pornea din fața unui balcon, peste care, probabil, sărise, ca peste un pîrleaz, și mergea, să zicem, spre dreapta. Privea în jos, să vadă pe unde calcă, dar era, parcă, preocupată de altceva. Se gîndea și gîndurile o copleșeau, se vedea bine, fiindcă era străină de tot ceea ce se petrecea în jur. Mergea, ca și cînd ar fi plecat la un drum lung... Pașii ei — v-am spus că avea doar ciorapi în picioare, nu și pantofi —, duduiau pe copertina acoperită cu tablă. Din cînd în cînd, se ferea de firele electrice sau de barele de metal ale diferitelor firme ce reprezentau magazinele de dedesubt. Atunci bombănea ceva, nu se putea deslușI ce, trecea, în sfîrșit, și își continua drumul, care, evident, nu ți-

nea prea mult, căci, deodată, ajungea la capăt... Lumea, toată, de jos, care-o urmărea, se înfiora... Unii strigau : «Nu ! Întoarce-te ! Cazi !» Sau auzeai : «Doamne, Dumnezeule, acum se face praf !»

Femeia, simțind că drumul s-a sfîrșit, se oprea și întindea piciorul stîng, în gol, ca deasupra unei prăpăstii, sondînd, parcă, să vadă cît e de lată despărțitura aceea, sau, mai știi, cît este de adîncă. Încerca o dată, de două, de mai multe ori, apăsînd *golul* cu piciorul. În timpul acesta, spectatorii de jos țipau iarăși : «Nu ! Nu ! Cazi !» Femeia de pe copertină nu auzea însă pe nimeni. Ea era *singură !* Constatînd că înainte începe *golul, nimicul,* ridica din umeri, nedumerită, și o pornea înapoi. Lumea alerga pe lîngă ea, pe trotuar, bineînțeles, adresîndu-i-se :

«Hei, hei, femeie ! N-auzi, femeie ! Dă-te jos de-acolo ! De unde ai apărut ?»

Ea nu băga pe nimeni în seamă... Mergea pe drumul ei, către celălalt capăt, la care, ajungînd, povestea se repeta. Acum încerca *hăul* cu piciorul drept ! Rămînea, de asemenea, nedumerită și refăcea traseul.

«Ce facem, domnule, cu asta, că pînă la urmă, cade, nu vezi că o caută cu lumînarea ?» întrebă un vînzător pe un coleg de-al lui, ambii ieșiți dintr-un magazin de la parterul blocului. Celălalt n-a apucat să-și spună gîndul, fiindcă am intervenit eu :

«Nu vă supărați, am întrebat, aveți o scară ?»

«Ce fel de scară ?»

«Ca toate scările, de urcați pe ea, nu se poate să n-aveți, că doar cînd plantați în țevile de deasupra steagurile, la sărbători, cu ce vă urcați pînă acolo ?»

«Și ce te interesează pe tine dacă avem scări sau nu ?» răspunse unul, mai țîfnos.

«Păi mi-ar trebui mie puțin, ca să ajung acolo, sus, să stau de vorbă cu femeia aceea...»

I-am convins să caute scara și s-o aducă. Am urcat.

«Ai grijă, maică, mi-a strigat cineva de jos, o femeie, desigur, să nu fie nebună, să nu te-arunce de-acolo!»

«N-aveți nici o grijă, i-am răspuns, mă descurc eu»...

Femeia parcurgea, a nu știu cîta oară, cărarea ei... I-am ieșit înainte...

«Bună-ziua!» i-am spus, și am zîmbit sfios, cu oarecare teamă.

Bătrîna s-a oprit, m-a privit lung și apoi m-a întrebat:

«Tu ești, Georgică?»

Ne aflam ca pe o scenă, în fața unui public, ce aștepta fiecare replică a noastră cu sufletul la gură. Eu însă nu-mi cunoșteam rolul. Regizorul lipsea, sau uitase să mi-l dea; intrasem în spectacol și-acum trebuia să răspund...

«Eu sînt, bunico, nu mă mai cunoști?» am zis, într-o doară.

«Ba da, cum să nu, dar de ce nu te-a trimis tat'tău mai devreme, să mă aștepți la gară. Am uitat unde stați și, uite, bănănăi de atîta timp, ni încoace, ni încolo!... Hai, să mergem!» Și mă luă de mînă... Atunci, privind în lături, ca pentru prima dată, descoperi mulțimea de gură-cască de jos, încremeniți cu toții în mirare și așteptare.

«Da' cu lumea asta, ce e? Ce cască gura așa?!»

«Ei, lume, ca la gară, bunico! zisei eu. Nu știi?!»

«Da, da! Ai dreptate! răspunse ea. Să mergem! Du-mă mai repede, că nu stau mult, am întîlnire cu Maria, cu tanti-ta Maria, mă așteaptă la biserică»...

«Bine, stai cît vrei, numai că trebuie să vină și tata!»

«Da' el unde e, nu-i acasă?»

«E la serviciu! Dar azi vine repede, că e simbătă!»

«Da, astăzi se fac pomeni, vine repede!»...

Piesa noastră se transformase într-un spectacol de «teatru al absurdului». Mă vîrîsem singur în belea, iar acum mă gîndeam cum s-o scot la capăt...

Mergeam pe copertină, cu bătrîna alături. Căutam, în disperare, o fereastră deschisă, trebuia să fie — îmi spuneam — o fereastră deschisă, pe care să fi ieșit dintr-un apartament, că doar n-a picat din cer !

Cînd ne-am apropiat cam de jumătatea drumului, a blocului, adică (și a copertinei) am găsit-o.

«Sînt salvat ! mi-am zis, și am salvat-o și pe bătrînă. Indiferent a cui o fi casa, o bag aici și o închid. Ies apoi pe ușă și... mai vedem.»

«Iată casa noastră, bunico, i-am spus. Uite, ușa e chiar deschisă. Te așteaptă... (Într-adevăr, ușa de la balcon era deschisă, dar balconul...) Am pierdut însă cheia de la poartă, așa că va trebui să sărim gardul, am adăugat eu, apropiindu-mă de balcon. Am să te ajut eu !»

«Nu e nevoie, maică, și la mine sar tot peste gard și unchi-tău Ion a pierdut cheia. M-am învățat !»

În timp ce o ajutam, totuși, să escaladeze balconul, mă pomenesc că se apropie de noi, venind din apartament, o femeie de vreo patruzeci și cinci de ani, îmbrăcată în doliu.

«Mamă, mamă, strigă ea, ce s-a întîmplat ?!»

«A, bine te-am găsit, Ileano ! spuse bătrîna, îmbrățișînd pe femeia aceea tînără. Sandu unde e, n-a venit de la pomană ?» Femeia era palidă, speriată...

«Dar ce s-a întîmplat ?» întrebă iarăși, nedumerită...

«Nimic, ce să se întîmple ? Georgică al tău a întîrziat la gară și eu v-am tot căutat, nu mai știam însă unde stați... A venit apoi și m-a adus !»... Și, în timpul acesta, privindu-mă, adăugă :

«Te-ai făcut băiat mare, băiat mare, nepoate !»...

«Așa e, bunico, am crescut !»

«Ileano, spuse bătrîna, acu' eu mă duc, că am întîlnire cu fata, cu Maria, am întîlnire... Cred că mergem la tîrg să ne cumpărăm încălțări, că nu mai avem deloc, uite, nu mai avem deloc»... Și își arăta, în acest timp, picioarele în care nu avea, într-adevăr, pantofi...

Femeia, gazda adică, a convins-o totuși să mai rămînă puțin, ca să vină și Sandu, băiatul bătrînei ; a dus-o în bucătărie și i-a dat ceva de mîncare. A ieșit apoi și mi-a explicat, pe scurt, drama.

Bătrîna avusese doi copii — un băiat, care era soțul gazdei, și o fată, Maria. Aceasta murise, cu cîteva luni în urmă, într-un accident. Nu avea decît treizeci și doi de ani. Lăsase doi copii mititei, o fetiță și un băiat. Mama accidentatei — femeia de pe copertină deci — a făcut, la moartea acesteia, un șoc... Și, de-atunci, se chinuiesc cu ea ! Ginerele ei de la țară, Ion acela, despre care vorbea, ca și cei de la București, plătiseră pe cineva să aibă grijă de ea, acolo, acasă. Dar acel *cineva*, o femeie, renunțase, fiindcă nu putea s-o stăpînească : pleca tot timpul sărind chiar peste gard (poarta i-o încuiau) ; spunea oricui că are întîlnire cu Maria, cu moarta.

De două zile o aduseseră la București, ca s-o interneze într-un spital, să mai încerce și alte tratamente în afara acelora făcute pînă atunci. Nora bătrînei, Ileana, nu se mai dusese în zilele acestea la serviciu. În dimineața respectivă avusese totuși ceva foarte urgent de rezolvat, era economistă, trebuia să predea un stat de plată al întreprinderii la care lucra. Plecase puțin, lăsînd-o în casă. Nu-și închipuise că va ieși pe balcon... S-a înfiorat cînd i-am povestit ce făcuse.

«Dar Georgică cine era ?» l-am întrebat eu pe Alex.

«A, Georgică — mi-a răspuns el — era într-adevăr nepotul bătrînei. Atunci se afla în armată ; intrase la fa-

cultate — era student — și plecase, după obicei, mai întîi să-și facă stagiul militar !»"...

— Biata bătrînă ! a exclamat Andreea, în încheierea povestirii lui Vlad. Să știi — a continuat ea — că și eu sînt îndemnată să cred că ce ți-a spus băiatul n-a fost o închipuire a lui. În oameni nenorocirile rod atît de adînc !...

8.

Duminică, a doua zi, către seară. Pe aleea cu brazi argintați urcă mașini împodobite cu flori, ca pentru nuntă. Opresc în fața hotelului, care are și un restaurant foarte frumos, cu mai multe saloane. Dintr-o mașină coboară mireasa și mirele. Lumea din parc se apropie, cei de prin camere ies în balcoane să-i vadă. Mădălina și Bogdan se amestecă printre nuntași...

— Andreea, zice Mădălina, peste cîteva minute, nu mi-a plăcut mireasa. Nu era frumoasă deloc, și nici rochia parcă nu era...

— N-ai dreptate, Mădălina, orice mireasă este frumoasă ! Nunta este un moment unic în viață și el te face frumos oricum ai fi tu în mod obișnuit...

Fata o privește cu ochii mari, neînțelegînd prea bine semnificația cuvintelor Andreei...

— Și eu o să fiu ? întreabă ea, cu un gest tandru, de răsfăț.

— Tu ești frumoasă oricum ! îi răspunde profesoara. Așa că, atunci, cu atît mai mult... Pînă va veni timpul acela însă trebuie să înveți strașnic, să-ți faci liceul, poate și o facultate !...

— Dar tu cum ai fost ca mireasă ? mai întreabă Mădălina preocupată, deocamdată, de evenimentul la care asistase. Cred că ai fost superbă, tare aș fi vrut să te văd !

— Chiar ții așa de mult, să mă vezi ?

— Bineînțeles, dar cum ?! întrebă fata, nedumerită.

— Roagă-te de unchiu-tău Vlad ! Să-ți arate niște fotografii !

— Aveți fotografiile la voi ? Extraordinar ! Nu le-am văzut niciodată !

— Da, le avem ! Are Vlad cîteva mici. Le poartă în carnetul de șofer ca să-i impresioneze pe milițieni să nu-l amendeze — adăugă ea rîzînd.

— Vai, ești fantastică, ești nemaipomenită ! exclamă fata sincer încîntată, în timp ce privește fotografiile. Și ce rochie splendidă ai avut, ce voal !

— Vreau și eu să văd, vreau și eu ! strigă Bogdan, care, aflîndu-se prin curte, a auzit-o pe Mădălina mirîndu-se atîta. Aleargă în hotel, ca să ajungă și el pe balcon, unde se desfășoară „spectacolul".

— Mamaie, mamaie, se aude, din nou, glasul Mădălinei, ai văzut-o pe Andreea mireasă ? Ai văzut-o ce frumoasă e ? Parc-ar fi o zînă care coboară pe aripi de flori !

— Am văzut-o, maică, sigur că am văzut-o, eu n-am fost la nunta ei ?

— Pe noi de ce nu ne-ați luat la nuntă ? întreabă sincer afectat, Bogdan...

— N-am putut ! îi răspunde Andreea, zîmbind, în timp ce-i mîngîie perișorul blond.

— Da de ce n-ați putut ? întreabă, cu răsfăț, băiețelul.

— Fiindcă... nu erați pe-atunci, dragul mamei, nu erați !

— Daa ?! se miră Bogdan, înțelegînd, și izbucnește în rîs.

— Andreea, cine te-a gătit pe tine așa de frumos ?

— Ea singură — ii răspunde Vlad. În zece minute !

— Cum așa, cum e posibil ?! se miră fata...

Se căsătoriseră în martie, în ziua de naștere a Andreei. Ea dorise atît de mult acest lucru și Vlad îi respectase dorința, o așteptase...

Cînd a văzut-o a rămas blocat. Andreea intrase într-o altă cameră și, după zece minute, a apărut îmbrăcată. „Cînd ? Cum ?!“ ar fi vrut să întrebe el, uluit.

„Îți plac ?“ s-a auzit glasul Andreei, care avea în el o sinceritate de copil.

Vlad s-a repezit s-o ia în brațe.

„Ușurel, ușurel ! s-a ferit fata, vrei să-mi dărîmi tot «aranjamentul» ?!“

Dimineața, încheiaseră căsătoria..., iar acum mergeau să se fotografieze : peste cîteva ore, într-un salon splendid al unui restaurant, cu o serie de invitați de suflet, au petrecut seara nunții lor !...

— Andreea, ai să mă îmbraci și pe mine mireasă ? o întreabă Mădălina cu o voce caldă, în care își topise parcă sufletul. Eu n-am să știu să mă gătesc așa, ca tine ! mai adăugă fata.

— S-ajungem noi pînă acolo, Mădălinuța, atît să mai rămînă : să te îmbrac mireasă, că ne vom descurca noi, n-o să te las eu tocmai pe tine... Drumul e lung însă, ține minte !

— Măi, dar și Vlad ce bărbat a-ntîia era, ia uitați-vă la el!

— Bravo, Bogdane, spuse judecătorul! Îți mulțumesc! Bine că mă bagă și pe mine cineva în seamă.

— „Solidaritate bărbătească", unchiule! răspunde puștiul, făcîndu-i cu ochiul. N-avem noi o „înțelegere"?

— Credeam că, de data asta, e fără „înțelegere", măi Bobi!

— Ei, atunci, fără! Să știi că Andreea „s-a orientat"...

— Ce s-a mai orientat ea, ce m-am mai orientat eu..., răspunse judecătorul, cu un aer meditativ...

Vlad cunoștea liceul Andreei. Ca jurist, fusese de cîteva ori în școală, invitat de directoare, și le vorbise elevilor despre legi, despre necesitatea cunoașterii și respectării acestora, ca și despre consecințele încălcării lor. Fusese primit bine. Găsise acolo, încă de la început, un colectiv, de cadre didactice și de elevi, receptiv. De aceea și răspunsese solicitărilor venite în continuare. Întîlnise, spre surprinderea lui, și o cunoștință mai veche, din anii studenției, o fată care terminase Istoria și era acum profesoară tocmai la acest liceu.

„Vlade!" a strigat ea, îmbrățișîndu-l, cînd l-a văzut.

„Corina! Tu, aici?!" i-a răspuns tînărul judecător, oarecum jenat de efuziunea fetei.

„Sînt profesoară! După facultate, am fost repartizată direct aici".

„Bravo! La un asemenea liceu, cine nu și-ar dori?"

Se cunoscuseră prin anul doi, într-o seară, la o reuniune studențească. I-a făcut cineva cunoștință cu ea. Au dansat toată seara împreună. De fapt, Vlad ar mai fi vrut

să danseze și cu alte fete, dar Corina nu l-a slăbit deloc. Cum începea un nou dans, îl lua de mînă... Cînd au plecat, a însoțit-o pînă la căminul în care locuia. La despărțire, Corina l-a sărutat, spunîndu-i că-l așteaptă a doua zi... și i-a fixat ora la care trebuia să vină s-o ia de la cămin, să meargă la un film, să se plimbe...

Vlad a plecat cam amețit și nedumerit, în același timp. Era clar că fata îl plăcea, dar „prea se repede așa, dintr-o dată" și-a spus el. „Înseamnă că nu e de soi ! Ori, cine știe ?! Adesea «mironosițele» ascund mult mai mult, în vreme ce altele, mai deschise, mai îndrăznețe, care nu-și fac «probleme» din faptul că te ia ori o iei de mînă, că o săruți sau că ea e aceea care face, prima, gestul, cum i se întîmplase lui, tocmai atunci — altele ca acestea deci pot fi fete foarte serioase".

Corina nu-i plăcea însă prea mult lui Vlad. Simțea că n-ar putea să se îndrăgostească serios de ea. Și-apoi nici nu dorea așa ceva. Avea mai multe prietene studente — colege ori de la alte facultăți — dar nici o iubită. Și nici nu-i simțea nevoia celei din urmă. „Deocamdată, își spunea, facultatea este amorul meu cel mare !"

A doua zi s-a dus, totuși, la întîlnire. Simțea că ar fi fost o impoliteță din partea lui : fata îi spusese că îl așteaptă. Bine, dar el nu-i dăduse nici un răspuns, în sensul că nu-i confirmase. Păi, dacă nu spusese altceva, înseamnă că acceptase.

S-au plimbat, au mers, într-adevăr, și la un film. Corina l-a ținut de mînă, în timpul spectacolului, iar pe stradă — de braț ! Vlad se jena, încerca să se desprindă, sub pretextul că vorbește, că explică, gesticulînd. Corina îl urmărea topită, însă și nu-i dădea drumul de mînă.

Din cînd în cînd, Vlad privea cu atenție în jur, sau supraveghea strada, de departe ; n-ar fi vrut să se întîl-

nească nas în nas cu alte fete cu care, de asemenea, se mai plimbase, care îl considerau prieten. Deși mergeau de multe ori pe stradă, ținîndu-se de mînă ori de braț — băieți și fete — gesturile puteau fi și camaraderești, colegiale, să nu exprime deci o apropiere mai mare, premiză a unei intimități. Asemenea scene se petreceau, de obicei, cînd ieșeau de la cursuri, de la seminarii și mergeau spre cantină, ori spre cămin. În zilele de sărbătoare însă, cînd te plimbai cu cineva pe stradă, de braț, însemna că...

După vreo săptămînă, Corina i-a declarat că-l iubește, că s-a îndrăgostit de el din seara în care s-au cunoscut, de aceea s-a și purtat așa...

„Corina, dar eu...", a îndrăznit Vlad...

„Te rog, te rog ! nu-mi spune nimic, l-a întrerupt ea. O să mă iubești și tu pe mine ! Ai să vezi ! Sau, cel puțin, așa sper, fiindcă altfel..."

„Fiindcă altfel ?"... i-a preluat vorbele Vlad...

„Ar fi mare păcat de sufletul meu !"

A plecat trist și frămîntat. „Nu, el nu simțea că va ajunge s-o iubească, așa cum își dorea și cum spera fata ! Mai bine-ar fi dacă totul s-ar reteza de pe acum !"

Așa s-a și hotărît să facă. Dar n-a reușit imediat ! Adevărul era că-l impresiona iubirea fetei, hotărîrea ei de a face orice sacrificiu pentru el.

S-a oprit, totuși, la timp, altfel lucrurile chiar că luau o întorsătură care...

Corina a continuat să-l iubească și să sufere, bineînțeles. Pînă cînd, la un moment dat — era către sfîrșitul anului III — a aflat de la o colegă de-a fetei că s-a căsătorit.

„Nu te interesează cu cine ?" l-a întrebat aceea.

„Nu, neapărat !" i-a răspuns Vlad.

„Să te informez, totuși, deși ești un «nesuferit», dar cuvîntul a fost pronunțat cu tandrețe ; cu un inginer... mai mare ca ea cu cincisprezece ani".

„Bine, dar de ce-a făcut asta ?!"

„Nu te frămînta, nu din cauza ta : tipul are bani, apartament, mașină... Așa că i-a crescut valoarea. Iar, deocamdată, anii... nu se văd. Se află în perioada în care se poate spune despre el că «e interesant» ! Mai tîrziu ? !... Dar de ce să facem chiar toate calculele dintr-o dată ?!"...

Pînă la terminarea facultății s-au mai întîlnit de cîteva ori. În general evitau — și unul, și celălalt ! Apoi trecuseră cîțiva ani...

„...Te-ai căsătorit ?" l-a întrebat, curioasă, Corina.

„Încă nu !" i-a răspuns Vlad.

„Ai rămas tot crai !" a exclamat ea, zîmbindu-i...

„Da, «de tobă» ! Dar, mai ales, am rămas băiat bun, Corina, și am ajuns și un judecător bun, să știi..."

„Ți-au murit lăudătorii, tovarășe judecător !"

„Da de unde ! Nici nu s-au născut !"

„Nu mă întrebi cum îmi merge ?" a mai apucat să spună Corina, înainte de a se despărți de Vlad.

„Ba da : «Cum îți merge» ?"

„Foarte bine !" a răspuns profesoara, dar peste apele din ochii ei s-au mișcat, grăbite, două pale de umbre. „Am și o fetiță. Are patru ani !"

„Mă bucur, Corina ! Să-ți trăiască ! i-a urat Vlad, cu sinceritate. Îți doresc tot binele !"

„Și ție ! Și te mai aștept !"

„O cunoașteți pe tovarășa Ionașcu ?" l-a întrebat directoarea.

„Da, din facultate ! Am fost colegi : ea la Istorie, eu la Drept !"

„Mda ! exclamă, în timp ce cu ochii cercetează niște hîrtii de pe birou. E o fată... bună !"

„Mă bucur ! Și în facultate era o studentă bună", a adăugat Vlad, grăbindu-se să părăsească școala.

„Vă mulțumesc, tovarășe Cosmescu, i-a spus directoarea, la plecare, ați vorbit frumos și interesant pentru copiii noștri, pentru cadrele didactice, astăzi ca și altă dată. De aceea, să nu vă supărați dacă vom mai îndrăzni..."

„Cu multă plăcere, tovarășă directoare ! Numai să mă anunțați din timp, ca să-mi planific și eu treburile, să le potrivesc în așa fel, încît să pot veni !"

...Vreme de peste doi ani n-a mai dat însă pe la școală. Între timp, o cunoscuse pe Andreea...

Erau, într-o seară, la teatru. În pauza spectacolului, Vlad se dusese să cumpere ceva de la bufet. A văzut-o pe Corina în fața lui. Aceasta, peste cîteva clipe, întorcîndu-și capul, întîmplător, l-a observat și ea.

„Vlade, ce bine-mi pare că te văd ! a exclamat profesoara, apropiindu-se de el și sărutîndu-l. De ce n-ai mai venit pe la noi, la liceu ? Nu te-a mai chemat directoarea ? Să știi că e cam a dracului..., ne face zile fripte !"

„Dacă spui tu ?! Eu n-am prea observat, în cele cîteva dăți în care am fost pe la voi".

„Cu cine ești la teatru ?!"

„Cu viitoarea mea soție !"

„Cine, cine ? Să mi-o prezinți și mie !" spuse Corina curioasă.

„O cunoști !", i-a răspuns Vlad.

„Daa ?! De unde ?"

„Vă întîlniți, probabil, în fiecare zi !"

„Nu se poate ! Doar n-o fi profesoară la mine la liceu ?"

„Ba-i tocmai colegă cu tine !"

„Extraordinar ! Cine e ?"

„Uite-o, se află acolo, pe canapea !“ spuse Vlad, orientîndu-i privirea în direcţia Andreei, care nu-i observase, fiindcă citea ceva în programul de sală.

„Andreea Petrescu ?! se miră Corina. Ooo !, banditule, e fată frumoasă, nu zic, şi profesoară bună, dar...“

„Te rog, Corina ! Să nu începi să mi-o bîrfeşti.“

„Nu e vorba de bîrfă, Vlade, dar noi ne cunoaştem de mult. Şi tu ştii că eu te-am iubit... Mă rog, ce să-ţi mai spun... Şi-atunci unele lucruri, aşa, ca să fii pus în gardă, nu ţi-ar strica, că doar nu te-ai însurat încă. Cine ştie, ai mai putea cumpăni...“

„Mă mîhneşti, Corina ! Nu e cazul s-o apăr pe Andreea în faţa ta !...“

„Sigur, sigur, cînd iubeşti... Ştiu cum este ! Oricum, Andreea e o persoană foarte dificilă : plină de sine pînă la cer, ironică, distantă, rece !..., chiar dacă se ţin elevii ăia ai ei cîrd după ea... A avut şi o serie de reclamaţii, anchete ! Ar fi bine să deschizi ochii ! Şi-apoi e inexplicabil de unde cîştigă ea atîţia bani, că-i dă mina să umble foarte elegantă... de unde ? Că acasă..., am auzit c-au fost nişte sărăntoci !... Vlad, Vlad, Unde pleci ?! Stai să...“

Judecătorul îi întorsese spatele, îndreptîndu-se spre Andreea. Nu putuse s-o mai asculte. I se făcuse lehamite...

„Ce-o fi avînd cu fata asta ? Că doar nu din cauza mea a batjocorit-o atîta !“ i se încordase un gînd...

„Ce fel de profesoară e Corina Ionaşcu ?“ a întrebat-o Vlad, cînd au ieşit de la spectacol.

„De istorie ! i-a răspuns, simplu, Andreea. Dar de unde-o cunoşti tu ?“

„O cunosc de mult, de cînd eram studenţi !“

„Ați fost prieteni ?“

„Nu neapărat !“

„Ce înseamnă «nu, neapărat» ? Ați fost sau n-ați fost ?“

„Cîteva săptămîni ! Ea pretindea că mă iubește, dar mie nu-mi plăcea !“

„De ce ? Că e femeie frumușică și cred că atunci, cu ani în urmă, era și mai și !“

„Nu-mi plăcea și-atît ! A fost ca un mic foc de paie, care s-a stins aproape înainte de a se aprinde.“

„Foc e atunci cînd arde !“

„Uneori nu arde, ci numai scoate fum. Și tot «foc» i se spune !“

„Mda ! exclamă Andreea. Și ce-ți veni cu Corina Ionașcu ? Te-ai mai întîlnit cu ea ? Că acum e căsătorită, are și copil !“

„Am reîntîlnit-o, după săptămînile acelea, precizează Vlad — așa ca să se știe că, între timp, n-o mai văzuse pe Corina, ani de zile — cînd am fost chemat de directoarea ta la liceu, pentru niște probleme juridice !“

„Dar cînd ai fost tu chemat la noi la liceu și eu nu te-am văzut ?“

„N-aveai cum să mă vezi, fiindcă pe-atunci, nu erai la școală, nu terminaseși facultatea, fiindcă tu ești mică...“ adăugă Vlad, ciufulindu-i puțin părul, ca unui puști. Într-o asemenea vizită...“

„A, au fost mai multe ?!“

„Au fost trei !..., la intervale de cîteva luni, trei vizite, în doi ani.“

„Bun ! Și-ai întîlnit-o pe madam Ionașcu, v-ați bucurat și-ați fost fericiți !“

Vlad a început să rîdă...

„Îmi place ! Combați tare ! Înseamnă că... va fi vai de pielea mea dacă o să mișc în front !“

„Da' de ce să mișți ?! În front nu se mișcă ! Decît la comandă !"

„Depinde cine comandă !"

„Cum, «cine» ? Tu, scumpule ! răspunse Andreea, zîmbind, spre a curma jocul vorbelor... Tu, cine altul ?..., că tot mi-a spus mie «Lady» : «Andreea, cînd ai să te măriți, bagă de seamă să nu-ți contrazici niciodată bărbatul ! «Cum, așa ?» am întrebat eu. «Așa, foarte bine ! mi-a răspuns : zici ca el și faci ca tine ! Și-atunci, armonia va fi perfectă» ! Ea mi-a mai spus să aplic «formula» și în alte situații, în școală, de pildă. Dar, se pare că în viața de familie dă rezultate nemaipomenite !"

„Păi, bag-o bine la cap ! Și vezi, să nu care cumva să mă contrazici vreodată, că..."

„Aha ! Tu ai reținut doar prima parte..."

„Fiecare reține ce-i convine !... Și, totuși, ce fel de profesoară este Corina Ionașcu ?"

„Te-am mai întrebat : de unde, pînă unde, în astă-seară, Corina Ionașcu ?"

„Fiindcă în astă-seară am întîlnit-o la teatru !"

„Cînd ?"

„Cînd am fost la bufet, iar tu citeai «Programul» pe canapea !"

„Și i-ai spus de mine ?!"

„Bineînțeles !"

„S-a bucurat nespus, așa-i ? Te-a felicitat, ți-a urat !... Iar pe mine «m-a lăudat» pînă ce s-a dat semnalul de reîncepere a spectacolului..."

„Nu chiar, fiindcă am venit la tine devreme, nu-ți amintești ? I-am întors spatele și... Ce are femeia asta cu tine, Andreea ?"

„Nu numai ea, mai au și alții, să știi ! Dacă o să mă iei de nevastă, după cum mi-ai promis — spuse Andreea,

zîmbind — să nu aştepţi să mă laude lumea, dragule. Pentru că...“

„Pentru că...“

„Văd că te interesează !“

„Eu cred că e firesc !“

„Atunci, firesc ar fi să nu-ţi mai spun eu nimic şi să ştii tu singur. Că şi aşa te lauzi că pătrunzi firea oamenilor, că-i intuieşti dintr-un ochi... Iar, în ceea ce mă priveşte, de luni de zile mă tot cercetezi şi pe-o parte, şi pe alta !... Ei, aştept !“

„Fiindcă «eşti încrezută, ironică, distantă, rece» !“

„Asta crezi tu despre mine ?“ spuse Andreea alarmată.

„Îmi pare rău că e noapte şi n-ai putut să observi ghilimelele. Era un citat ! În ceea ce mă priveşte, dacă te interesează cu adevărat «problema», atunci aş spune : «Fiindcă eşti mîndră, pe dreptul tău, că nu faci rabat la demnitate, indiferent de ce ţi s-ar putea întîmpla, fiindcă eşti sinceră, mult prea sinceră — ai sufletul în ochi şi pe obraz —, că tai potecă totdeauna de-a dreptul, nu ştii s-o mai iei şi pe ocolite, fiindcă nu eşti o neajutorată la minte, ci dimpotrivă, că nu laşi pisica să-ţi mănînce din palmă, făcîndu-te că nu vezi, fiindcă iubeşti copiii şi ei te iubesc pe tine, fiindcă te îmbraci frumos şi eşti o frumoasă..., frumoasa mea, iubita mea !»“

„Într-o zi — a început Andreea să povestească — fosta ta prietenă a venit de la o oră tunînd şi fulgerînd :

«Dragă, mi s-a adresat ea mie, clasa ta e o clasă de leneşi ! N-au învăţat nimic pentru astăzi la Istorie. Le-am pus trei de sus, pînă jos, la toţi ! Aşa, ca să-i învăţ minte ! Şi, te rog, să faci din asta o problemă şi în organizaţia U.T.C. Păi se poate, dragă ?! Se poate ?»

«Nu vă supărați, am întrebat-o, dar nu v-ați interesat de ce n-au învățat ? Nu i-ați întrebat ?»

«Ba da, dragă, dar ce ăsta e motiv — că au fost, cică, la muncă patriotică ?!»

«Eu cred că este — i-am răspuns — fiindcă au participat la o acțiune specială, organizată de școală, că au fost ocupați întreaga după-amiază de ieri și că n-au avut deci cînd să învețe. Și, în plus, conducerea școlii le-a și promis copiilor că nu vor fi ascultați astăzi, avîndu-se în vedere acest fapt. Profesorii toți au fost anunțați ! Dumneavoastră de ce nu vă conformați unei dispoziții ?»

«Ce *dispoziție*, dragă, eu n-am știut nimic de-o asemenea dispoziție !»

«Păcat ! Dar, chiar așa stînd lucrurile, cînd vezi, ca profesor, că o clasă întreagă — și nu de *leneși*, pentru că elevii mei învață la toate disciplinele, inclusiv, la Istorie — nu și-a pregătit lecția, cînd îți explică pentru ce (deci nu din lene sau din rea-voință), te așezi liniștit pe scaun și, numai fiindcă ai catalogul în mînă, te apuci și așterni nota trei *de sus și pînă jos ? !* Cum se poate așa ceva ?»

«Ia ascultă, s-a împieptoșat *amica* dumitale, mă tragi la răspundere ?»

«În această împrejurare nu neapărat ! i-am zis (am văzut că-ți place ție cuvîntul acesta *neapărat*, de-aceea-l folosesc și eu), dar o voi face într-un cadru organizat, cînd va trebui, fiți sigură, să răspundeți pentru jignirea adusă unei clase întregi de elevi. O să vă chem, de altfel, peste vreo cîteva zile, și la ședința cu părinții, să vă exprimați și acolo *justificata* dumneavoastră indignare și să le explicați direct *temeiurile sancționării* copiilor lor.»

Tovarășa profesoară s-a făcut galbenă, apoi, verde, în fine, a trecut prin tot curcubeul. Cei din cancelarie, fără excepție, au fost de partea mea".

„Și madam Marinescu ?“

„Întîmplător, ea nu era de față ! Bineînțeles că, într-o ședință de partid, cu o dezbatere pe probleme profesionale, a mîncat o papară strașnică, iar Consiliul de conducere i-a aplicat și o sancțiune. Și, în felul acesta...“

„Ți-ai făcut-o prietenă... pînă la adînci bătrînețe !“

„Așa se pare ! Astă-seară a și dat un recital !“

9.

Un alt moment pe care îl țineau însă minte Andreea și Vlad se petrecuse înainte de căsătorie...

Era în noaptea Anului Nou. Ningea cu fulgi mari, ușori, ce se legănau în văzduh, întîrziind parcă într-un dans mirific, înainte de a se așeza pe fețele oamenilor, pe case, pe străzi, peste lume. Au aranjat să petreacă această noapte împreună cu doi prieteni buni — el inginer, ea profesoară, la alt liceu decît al Andreei — pe care Vlad îi cunoștea mai de demult.

„Bine că am ajuns la timp — a spus Vlad, cînd s-au văzut în casa amicilor lor —, peste o oră-două cred că nu se va mai putea circula. Ninge ca-n povești !“

„Nu era nici un pericol, Vlade, rosti, zîmbind, inginerul, tu ai fi coborît din mașină, ai fi luat «broscuța» în spate și-ai fi pornit-o încoace. Pînă mîine dimineață ajungeai tu“.

„Și cu Andreea ce-aș fi făcut ?“

„Pe ea ai fi lăsat-o-n mașină, în «Volkswagen», că doar nu era să tîrnosești prin zăpadă mîndrețe de fată ! Le-ai fi purtat pe-amîndouă pe umeri !“

„Ei, așa mai merge, m-am liniștit ! spuse judecătorul, în timp ce cu toții au izbucnit în rîs. Și-acum, fiindcă tot am la îndemînă această soluție «inginerească» eu zic, Andreea, să ne întoarcem de unde-am plecat și s-o punem în practică. Ar fi păcat să n-o verificăm ! Sau, și mai bine, o lăsăm pentru mîine dimineață, cînd va trebui să plecăm !“

„S-o crezi tu — îi răspunse Andreea —, mîine dimineață, dacă va fi precum zici, eu aicea dorm : e cald și bine, loc îmi găsesc eu pe vreo canapea...“

„Și eu ?“

„Tu ai să mă veghezi, dragule, ca să începi anul numărul *unu* al existenței noastre sub semnul neuitării ! Dacă adormi, uiți de mine !“

„Nu te văd prea bine, Vlade !“ spuse Valentin, inginerul.

„De-acum nu mă mai vezi bine ? Nici n-am apucat să ciocnim primul pahar. Ce-o să ne facem pînă mîine dimineață ?...“

„Discuția noastră despre zăpadă mi-a adus aminte de o întîmplare... Era tot așa în noaptea de Anul Nou. Băiatul unui prieten al familiei noastre, student, în ultimul an, la limbi străine, a hotărît, împreună cu cîțiva colegi de-ai lui, să petreacă revelionul într-o cabană, în apropiere de munți, la o distanță de vreo 10 km de satul lor. Băieții și-au anunțat prietenele, părinții și toată lumea a fost de acord. Prietena lui Ionică — așa se numea băiatul despre care vă spun — locuia într-un orășel din vecinătatea satului. Tot acolo mai locuia și altă fată — care urma să petreacă revelionul împreună cu grupul acela de tineri. Era prietena altui băiat — Eugen.

Cei doi — Ionică și Eugen — s-au aventurat cu un autoturism, trecînd peste niște dealuri, ca să aducă fetele în satul lor. Au reușit, dar au cam întîrziat. Ceilalți nu i-au mai așteptat și-au plecat spre cabană cu o mașină mare și puternică, un camion. Le-a lăsat vorbă să vină pe jos, pe un drum mai scurt, de nici patru km.

N-au avut încotro, au pornit-o pe jos. I-a apucat noaptea și-a început să ningă puternic. Drumul, care devenise doar o potecă, era din ce în ce mai anevoios. După calculele lor, ar fi trebuit să se apropie. Dar încotro e cabana ? Ionică știa bine locurile pe-aici ; la cabană nu fusese însă de prea multe ori.

«Trebuie să fie undeva în stînga, a spus băiatul. E un podeț pe care vom trece peste o apă și, de-acolo, la două sute de metri e cabana. Prietenii noștri cred c-au fiert deja țuica, ne așteaptă. O să bem și-o să ne dezmorțim imediat ! Nu vă faceți griji. Acum ajungem !»

Încerca să-i încurajeze pe ceilalți, mai ales pe cele două fete care obosiseră și începuseră să scîncească.

«Ionică, pe-aici nu sînt lupi ?» l-a întrebat, gîfiind în urma lui, Teodora, fata pe care el o iubea.

«Sigur că sînt, și lupi și urși !»

«Vai de capul nostru ! a exclamat Teodora, și-atunci ce ne facem ?»

«Am spus doar că *sînt*, dar asta nu însemnează că vin să ne-ntrebe pe noi ce căutăm pe-aici, la ora asta. S-au adunat și ei pe la *casele* lor, petrec revelionul.»

«Să știți că mie a-nceput să mi se facă frică ! s-a auzit glasul Cătălinei, al celeilalte fete. Ce bine era dacă stăteam noi la Cîmpulung, Teodora — a mai adăugat ea — și dacă îi opream cu noi și pe *exploratorii* ăștia ai ținuturilor albe de sub munți ! Acum»...

«Da, dar cine mai trăia o asemenea aventură ?» — s-a amestecat în vorbă și Eugen.

«Știți ceva, a intervenit Teodora, oprindu-se în loc, și oprindu-i și pe ceilalți, eu m-am săturat și de aventură, și de tot. Simt că nu mă mai țin puterile. Ioane, mai ai vreo speranță să găsim cabana sau rămînem aici și ne facem statui ?»

«Atîta vreme cît nu ți-ai pierdut umorul, înseamnă că mai poți !» răspunse băiatul, dar glasul lui avea alte modulații, altă rezonanță, trădînd îngrijorarea.

«Drept să vă spun, nu înțeleg ce s-a întîmplat», a adăugat Ionică scoțîndu-și ochelarii care-l apărau de zăpadă și de pleazna vîntului ce începuse s-o învîrtejească. A încercat să privească fără ei. A ridicat lanterna, deschizînd faza lungă. În jur zăpadă, copaci și zăpadă, peste care domnea întunericul.

«Haideți să strigăm, a propus Eugen, poate sîntem în apropiere și ne vor auzi».

Au început să strige, să chiuie, să fluiere, pe rînd sau cu toții deodată."

„Hai, Vlade, taie-i coada, că e lungă ! a propus Carmen, soția lui Valentin. Ce vrei, să ne faci să plîngem ? Ne-am adunat la petrecere doar. Spune-ne mai repede, i-au găsit pe ceilalți sau nu ?"

„Nu !" a răspuns judecătorul.

„Nu ?! s-a auzit glasul, îngrijorat, al Andreei. Și ce-au făcut, pînă la urmă ?"

„După ce s-au chinuit vreo oră, tot învîrtindu-se prin nămeți, tot strigînd — pierduseră de-acum drumul, nu mai știau încotro s-o ia — au dat, din întîmplare, de o linie ferată — trecea pe-acolo un trenuleț care ducea muncitorii ce lucrau în pădure și la o întreprindere forestieră pînă în satele învecinate.

«Sîntem salvați, a strigat Ionică, am găsit calea ferată !»

«Care cale ferată ?» a întrebat Teodora, cu glasul stins.

«Cea care trece și prin sat pe la noi !»

«Și ? a adăugat Cătălina, vine vreun tren special să ne ia pe noi la ora asta ? Cînd trec, de obicei, trenuri pe-aici ?»

«Mîine și poimîine nu circulă !» a răspuns Eugen.

«Atunci aici o să-nghețăm !» a spus Teodora, începînd să plîngă...“

„...Peste vreo zece minute, au găsit și o gheretă a unui paznic. Era, de fapt, o cameră din zid, cu ferestre, cu ușă... Ușa era însă încuiată. Au forțat-o, dar n-au reușit s-o deschidă. Au încercat o fereastră. Pînă la urmă, au spart un ochi de geam, au deschis fereastra și-a intrat Eugen. Le-a deschis și ușa ! În sfîrșit, erau la adăpost. Înăuntru, un pat acoperit cu două pături, o măsuță, un scaun, un dulăpior agățat pe perete, o plită. Lîngă plită, două brațe de lemne. Le-au văzut pe toate la lumina lanternelor. Au găsit și-o lampă. Au aprins-o, chibrituri aveau băieți, care fumau“.

„Vedeți, e bun și fumatul la ceva !“ a remarcat inginerul, zîmbind.

„În curînd focul duduia în sobă și în cameră începuse să se încălzească.“ (Astupară ochiul de geam spart cu perna de la căpătîiul paznicului)...

„Și-au petrecut acolo revelionul !“ — interveni, din nou, Carmen, nerăbdătoare să se termine povestea.

„Vai, ești formidabilă, cum de-ai ghicit. Carmen ? o ironiză Vlad. Dar cu ce, să-mi spuneți voi cu ce l-au petrecut, ia să vă văd capacitatea de imaginare ! — zise Vlad. Hai, propuneți !“

„Păi, au găsit și de mîncare, și băutură, că paznicul era om serios și gospodar !“ — a propus Valentin.

„Da, au găsit și de mîncare, ai ghicit, Valentine : un șir de covrigi uscați, de cei care se împart la colindători“.

„O, lux ! a spus Carmen. Tocmai potriviți pentru asemenea *noapte !* Dar de băut ?“

„La băutură au fost mai norocoși : în dulapul paznicului îi aștepta o sticlă de țuică bună...“

„Ți-am spus eu ? Excelent ! a subliniat inginerul. Deci au fiert țuica și-au mîncat covrigi pentru colindători !... Ce romantic ?!...“

„Și, după plînsetele fetelor... că «unde-au ajuns ele, că ce vor zice părinții, ceilalți, care-i așteptau la cabană» etc., etc. au cîntat și-au dansat pînă dimineața. Între timp, a trecut pe la ușa lor un «Moș Martin» și-a mormăit ceva, dar numai așa, a urare pentru Noul An ; lui i-au răspuns și niște lupi, dintr-o coastă de munte, care făceau vocalize în noaptea aceea «mare» și albă, și-apoi lucrurile s-au potolit.

Cînd s-a luminat afară, băieții s-au aventurat prin zăpadă, cercetînd locul. Spre bucuria lor, au găsit, în apropiere de calea ferată, un vagonet. S-au chinuit, cît s-au chinuit, dar au reușit să-l pună, pînă la sfîrșit, cu roțile pe șine.

Au venit și-au sculat fetele, care ațipiseră puțin în patul paznicului.

«Domnișoarelor, trăsura fermecată, cu roți de fier și cu pornire prin împintire de brațe și de umeri — un *hei-rup* și gata — vă așteaptă în apropiere de ușa *palatului* dumneavoastră. Vă rugăm să vă puneți *condurii*, care sperăm că s-au zvîntat pe lîngă plita lui Moș Ion, să vă împrospătați obrazul cu puf din marea de vată și să mergem !»

Cînd au văzut vagonetul, fetele au uitat de tot necazul prin care trecuseră. Acum erau sigure că vor scăpa din pustietatea aceea. Și chiar au scăpat, pentru că, în mai puțin de o oră, au ajuns în sat. Calea ferată era construită într-o ușoară pantă, suficientă ca vagonetul să alunece, iar unde se mai oprea, băieții repetau hei-rupul de la plecare...

Vă dați seama, noaptea aceea, pentru ei, a fost..."

...Orele au trecut pe nesimțite... În momentele *cumpenei dintre ani*, oricît se străduiau să nu arate, Andreea și Vlad erau cuprinși de o mare și frumoasă emoție : începea anul numărul *unu* al existenței lor.

După îmbrățișări, și urări calde, urzite cu lumini de suflet și de gînd curat, ce respirau peste simfonia paharelor cu arome de șampanie tremurătoare, s-a auzit glasul lui Valentin :

„*Oaspeți dragi*, — a început el ceremonios — (Andreea s-a uitat în spate, să-i vadă pe ceilalți ; nu erau decît ei) *și mărită curte* (s-a plecat către Carmen — soția lui), *cei de față să m-asculte !...*

„Să știi că, odată cu noul an, l-a pălit harul poeziei !" exclamă Vlad...

„*Deci, oaspeți dragi, mărită curte*, reluă Valentin imperturbabil, cu glas solemn : *a sosit momentul !*"

În clipa aceea a desfăcut o cutiuță frumoasă, pentru păstrat bijuterii, din care s-au revărsat, sub candelabrul cu lumini de deasupra, sclipirile de aur a două verighete.

„Și-acum mîna dumneavostră, domnișoară !"

Andreea, care încremenise privind spre zîmbetele acelea calde din „misterioasa" cutie, a întors, pentru cîteva clipe, ochii spre Vlad ; și i-a plecat însă repede, fiindcă i s-au umplut de lacrimi.

„Și mîna dumneavoastră, cavalere!“ a repetat inginerul.

Prinzînd apoi cele două mîini ale tinerilor cu degetele înnobilate de legămîntul sacru al logodnei și unindu-le parcă într-una singură, Valentin s-a uitat adînc în ochii Andreei și ai lui Vlad, urîndu-le :

„Să fiți fericiți ! Și să trăiți întru mulți ani, înflorind ca merii, ca perii, în mijlocul unei primăveri veșnice !“

S-au îmbrățișat cu toții, într-o tăcere deplină. Andreea și Vlad nu puteau să scoată nici un cuvînt.

„Șampanie ! Șampanie ! a strigat Valentin, alergînd el însuși și destupînd o nouă sticlă. Așa ! Așa ! se bucura, turnînd în pahare. Ei, hai, încă o dată : «La mulți ani ! Noroc și fericire !»... Și, de azi înainte, să-mi ziceți : *Naşule !* Și treceți, imediat, să pupați mîna naşei și a naşului ! Repede, repede ! Nu vă mai codiți !“...

Voia să-i scoată neapărat din momentul acela de mare emoție. Dar, oricît se grozăvea și lui îi tremurau vorbele !...

„Îți mulțumesc, Vlade ! a șoptit Andreea, întorcîndu-se spre el și îmbrățișîndu-l. Este cel mai fericit moment din viața mea !...“

...„Și să știți că, în noaptea aceea, și Ionică i-a pus Teodorei pe deget inel de logodnă !...“

Capitolul V

1.

— Ştii, Vlade, în viaţa noastră există un lucru pe care eu nu ţi l-am spus. Îl cunosc sora şi nepoata ta de la Piteşti — erau de faţă cînd l-am făcut. M-au şi ajutat chiar.

Judecătorul a deschis ochii mari.

— Va să zică umblăm şi cu secrete !... Şi, mă rog, de ce n-am ştiut de el la timp, pentru că acum bănuiesc că te-ai hotărît să-mi spui despre ce e vorba.

— Fiindcă nu erai în ţară, cînd el s-a petrecut, erai plecat pentru vreo zece zile parcă — într-o delegaţie în străinătate.

— Şi ţi-ai ales anume momentul !

— Nu, nu l-am ales, dar m-am bucurat că s-a nimerit aşa, pentru că tu n-ai fi fost de acord...

„Tovarăşă profesoară, tovarăşă profesoară, nu vă supăraţi, dar noi ce facem cu banchetul ?“ a întrebat cineva dintre elevii care-o înconjuraseră.

„Care banchet ?“

„De absolvire a liceului !“

„Păi, n-aţi auzit că nu e voie, nu se face nici un fel de banchet. Va fi o serbare frumoasă, ca de obicei, diplome, vorbe, flori, şi gata — treceţi la pregătirea pentru bacalaureat, pentru facultate !... le-a răspuns Andreea. Şi-apoi de ce mă întrebaţi pe mine, n-aveţi profesoară dirigintă ?“

„Pentru noi dumneavoastră sînteți *profesoara diriginte* !..., a răspuns, întristat, un băiat. Știți doar foarte bine ! De ce ne-ați lăsat altcuiva ?..."

„Ho, că mi-ați scos ochii de atîtea ori !" spuse Andreea..."

...Ce se întîmplase, de fapt ?

Odată cu venirea la liceu, Andreea fusese numită dirigintă la clasa a IX-a. Erau primii ei elevi, de care s-a apropiat foarte mult, pe care i-a iubit nespus, cu care fusese la nenumărate spectacole, în excursii..., reușind astfel să-i cunoască foarte bine, pe ei, ca și pe părinții lor, să-i cunoască, să-i ajute, să-i îndrume. Copiii aceștia o socoteau mai mult decît pe o mamă, deși, ca vîrstă, îi întrecea nu cu prea mulți ani ; veneau la ea cu inima și cu sufletul deschise și-i spuneau orice. Îi învățase să fie sinceri și cinstiți, fiindcă numai așa simțise ea că pot colabora.

Uneori o puneau chiar în încurcătură : băieți sau fete — nu se sfiau, îi spuneau de toate, dezvăluindu-i chiar frămîntări intime. Andreea își dădea seama că și în această privință, ca în atîtea altele, avea mult de lucrat cu ei. Trebuia să-i facă să simtă și pragul unei măsuri, pînă unde se poate adică să-ți pui sufletul în palmă, lăsîndu-l la discreția altor ochi. Deocamdată, se bucura nespus că îi determinase să aibă încredere în ea, să n-o mintă cu nimic și să gîndească atunci cînd era vorba despre probleme de interes comun — prin prisma cerințelor colectivului, să acționeze, în orice moment, de pe această poziție.

„Sînt adorabili, își spunea Andreea, adorabili !" Cu ei împreună se simțea nemaipomenit de bine. Iar copiii observaseră asta și căutau să n-o supere cu nimic. De cum intra în clasă, îi căutau ochii, pentru ei ochii profesoarei spuneau totul, priveau în ei ca-ntr-o oglindă a

ființei. Dacă erau limpezi, senini, fără nici o umbră, trebuia să apară și zîmbetul, care, uneori, întîrzia cîteva minute, blocat de cine știe ce fel de preocupări, „vor apărea și vorbele frumoase, tandre", cu care îi înconjura mereu, își spuneau copiii așteptînd. Iar dacă se întîmpla să intre pe ușa clasei mîhnită de ceva, ori obosită, atunci elevii ei se întreceau în a-i da vești bune, răspunsuri frumoase la lecție, trimițînd spre ea priviri calde și lumini de suflet. În asemenea condiții, totdeauna pleca mulțumită, în urma întîlnirii cu ei.

Și, totuși, într-un moment...

După ce tremurase pentru fiecare în timpul concursului de admitere în clasa a XI-a — deși știa că nu vor fi probleme, deoarece elevii cei mai buni optaseră, în continuare, pentru o clasă cu profil de *matematică-fizică*, iar ceilalți *pentru mecanică* — după examen la începutul noului an școlar, fusese nevoită să-i părăsească din calitatea ei de dirigintă.

O chemase directoarea liccului, încă din vară, și-o avertizase că, din toamnă, va primi, ca dirigintă, o clasă a IX-a.

„De ce ?" întrebase, încă de-atunci, alarmată, Andreea.

„Pentru că, în urma probelor de verificare date, în liceul nostru au intrat și mai mulți copii ai unor colegi. Poate nu e bine ce-ți spun și ceea ce fac — a zis directoarea. Poate că se vor isca necazuri. Părinții copiilor, colegii noștri deci, m-au rugat însă — cu cerul, cu pămîntul — să-i adun pe toți (sînt, de fapt, vreo patru) într-o singură clasă și să te pun pe dumneata dirigintă. Ar trebui să te bucure faptul că ei, ca și alții, te apreciază foarte mult, că au atîta încredere în dumneata..."

„Bine, dar cu «elevii mei»ce fac ? a replicat Andreea. Cum să-i las ?"

„Știu că te-ai legat de ei și că firesc este să-i duci în continuare. Dar vezi, acum a fost treaptă, ei și așa nu vor mai fi toți într-un singur colectiv — unii au intrat la matematică-fizică, alții la mecanică ; îți va fi greu și dumitale, pe care să-i iei ca dirigintă ?“

„Pe cei de la matematică-fizică, acolo sînt mai mulți !“

„Mai mulți ! Nu sint decît cu doi mai mulți. Se vor supăra ceilalți, îți spun eu. Așa... Și n-o să te desparți de ei, fiindcă îți dau ambele clase la chimie !“

Se gîndise toată vara la propunerea directoarei. La un moment dat și plînsese.

„Cum să mă mai uit eu în ochii lor, cum ? se întreba. Ce vor zice despre mine ? N-or să mai creadă în nimic !“

Exagera, desigur, dar, în esență, frămîntarea era firească — la un om ca ea — și întemeiată.

În toamnă, după ce s-au întors din vacanță, directoarea a luat-o din nou în primire. Cu rugăminți mai întîi. Au venit și colegii ei — profesorii, două femei și doi bărbați — se nimeriseră, părinții copiilor. I se făcuse rușine pentru faptul că atîția oameni în toată firea stăruiau pe lîngă ea. Își dădea bine seama de acest lucru, dar nu se putea hotărî, totuși. Pînă la urmă, directoarea a chemat-o și i-a spus :

„Știi ce, Andreea, ia-mi-i pe ăștia de pe cap, că m-au năucit, am atîtea treburi și ei — una-două — sînt la mine, nu mai scap de ei ! Și nici pentru tine nu este bine..., parcă ai aștepta rugămințile acestea...“

„Tovarășă directoare“, a izbucnit Andreea...

„Știu, știu, eu știu adevărul, dar lumea, fetico, n-are timp să despice firul în patru, mai ales cînd e mînată din spate de un anume interes.“

„Dar se vor revolta și părinții, să știți !“

„Pe părinți îi potolesc eu, lasă-i pe mîna mea. Tu le spui că așa a hotărît conducerea liceului“.

„Ceea ce, pînă la urmă, este aproape adevărat !“

„Vino să te sărut, a chemat-o directoarea lîngă dînsa, pentru acel «aproape», de data asta. Înseamnă că n-o vei face așa, numai din obligație !“

„Tovarășă directoare, eu nu pot să vă refuz în primul rînd pe dumneavoastră. Dar să știți că-mi este greu ! Și sînt îngrijorată și pentru altceva : nu știu ce fel de copii au colegii noștri, dacă nu vor ieși discuții, pentru că, sper că mă cunoașteți de-acum, eu nu pot admite în această clasă încă patru diriginți. «Problema» vă rog s-o discutați cu dînșii de la început“.

Directoarea i-a chemat pe cei patru și, chiar în fața Andreei le-a atras atenția să nu se amestece cu nimic în problemele clasei. Să-și lase copiii pe mîna dirigintei !

Colegii Andreei au fost bucuroși și, în același timp, cu totul de acord cu propunerea, pe care-o socoteau de altfel firească.

Andreea era însă cu inima în cîngi. Mai erau cîteva zile pînă la deschiderea cursurilor. Cîțiva elevi — de la clasa de matematică-fizică — au venit după ea oferindu-se s-o ajute la treburile începutului de an școlar... Nu le-a putut spune din prima clipă. Erau atît de bucuroși de reîntîlnire. De fapt, veniseră copiii care-i erau și ei cei mai dragi, de care se atașase cel mai mult, fiind și elevi foarte buni la învățătură : Dragoș, Cătălin, Șerban, Janette, Cristina, Traian, Ruxandra... Pînă la urmă n-a avut încotro, le-a spus. Și, bineînțeles, că a aruncat totul pe conducerea școlii, care „hotărîse“ astfel (se folosea de sugestia directoarei).

La început, băieții și fetele au crezut că glumește, că vrea să-i încerce.

„Ne încercați“, tovarășă dirigintă, așa i-au și spus ; „pentru că altfel ar 'fi o catastrofă !“ a exclamat Dragoș,

fostul secretar al biroului UTC. Dar, cînd i-au văzut lacrimile rostogolindu-i-se pe obraji...

Toate zbaterile — ale lor, care s-au dus chiar atunci la directoare și ale părinților — n-au adus însă nici o schimbare.

Pe cei cu care a stat atunci de vorbă, ca și în zilele următoare — apoi pe alții, pe părinții unora dintre ei Andreea a încercat să-i liniștească.

„Vă voi fi profesoară, în continuare, nu vă speriați, le spunea ea; și-apoi, eu sînt mai tot timpul în școală, dacă vi se întîmplă ceva — veniți la mine, stăm de vorbă, am să fac tot ce pot eu pentru voi. Dar acum înțelegeți-mă, nu mă mai chinuiți!" Și iarăși îi soseau lacrimile în ochi.

Pînă la urmă au înțeles-o, fiindcă n-au avut încotro.

În ziua festivității de deschidere a noului an de învățămînt, a trăit clipe de mare încordare. Mai întîi că nu se putea uita spre clasele unde se aflau „copiii ei". Nici nu îndrăznea să întoarcă ochii într-acolo, deși pe-ai lor îi simțea parcă arzîndu-i obrajii.

La un moment dat însă a apărut în careu o femeie cu un băiat, un elev. Trecuse și el în clasa a XI-a. Era un copil infirm. Suferea de o boală îngrozitoare care-i strîmbase coloana vertebrală, fața, întregul corp, care îi bloca mușchii, făcîndu-i mersul aproape imposibil.

Fusese și el elev al Andreei, făcuse parte din clasa ei. Se numea Papadopol Leonard și toată lumea îi spunea „Papi"...

Acum „Papi" mergea încet, tîrîndu-și picioarele. Se sprijinea în două bastoane. Pe după gît, prinsă de un cordon mai lung, avea o geantă, ce se rostogolea cînd pe o parte a trupului său chinuit, cînd pe alta, după cum băiatul se mișca. Înainta, căutîndu-și colegii. Mama, care îl însoțea, i-a luat-o puțin înainte, întrebînd pe cineva

unde se află clasa tovarășei profesoare Andreea Petrescu.

„Clasa a IX-a ?“ i-a răspuns cel întrebat.

„Nu, a XI-a, de matematică-fizică !“ a precizat femeia.

„Tovarășa profesoară Petrescu nu mai este dirigintă la clasa a XI-a, ci la a IX-a“.

„Cum la a IX-a ? Nu se poate, e o greșeală !“ a spus mama lui „Papi“...

Cînd a înțeles că așa stau lucrurile, a căutat-o pe Andreea.

„Cum ați putut să faceți așa ceva, tovarășă profesoară ? De ce i-ați lăsat ? a întrebat-o femeia, aproape apostrofînd-o. Dumneavoastră știați ce-ați reprezentat pentru copiii ăștia ?“, a mai adăugat, mînioasă, mama acelei ființe chinuite, întorcînd spatele Andreei și plecînd fără să mai aștepte vreun răspuns...

Următorii doi ani care au trecut, pînă cînd foștii elevi se apropiau de absolvirea liceului, au fost foarte agitați pentru Andreea. Era cu adevărat dirigintă la trei colective de elevi : copiii din clasa a IX-a și cele două grupuri împărțite în două clase a XI-a.

A încercat mult să se apropie și de noii săi elevi și, în mare măsură, a reușit. Pe ceilalți, cu deosebire pe unii dintre ei, nu-i putea însă uita. Aceștia, de altfel, se țineau după ea ca după propria lor dirigintă. Cînd li se întîmpla ceva neplăcut, cînd puneau ceva la cale, cînd aveau de rezolvat ceva — la Andreea veneau, fără nici o rezervă.

„Ne-ați promis că nu ne veți părăsi ! îi spuneau. Trebuie să ne suportați ! Și începeau să-și spună păsurile ori să-și fluture pe dinaintea ochilor visurile, cerîndu-i părerea și, cel mai adesea, concursul.“

„Pînă n-or pleca ăştia, de-a XII-a, din şcoală, pe noi n-o să ne iubească aşa cum ne dorim!" a exclamat cineva din clasa la care acum Andreea era dirigintă de drept. Ajunseseră şi ei într-a X-a.

Iată însă că „cei dintr-a XII-a" se apropiau de sfîrşit...

După obicei, la absolvire, elevii şi profesorii organizau, pe lîngă serbarea oficială, o petrecere, „un banchet", cum i se spunea. De un an însă, organele de învăţămînt interziseseră asemenea manifestări atîta timp cît elevii se aflau încă în evidenţele şcolilor, pînă cînd nu se termina deci examenul de bacalaureat. După acest examen, absolvenţii se împrăştiau, preocupaţi de admiterea în facultăţi ori de repartizările în producţie. Rareori se mai adunau la un loc, cu toţii, într-un moment care să se păstreze viu pentru tot restul vieţii.

În vederea unui asemenea *moment* se consultau foştii elevi ai Andreei cu profesoara ce le fusese dirigintă. Aflîndu-se la încurcătură, Andreea nu le-a dat un răspuns pe loc la întrebarea lor. S-a mai gîndit şi, ca să fie sigură că-i are sub ochi, că nu se petrece nimic care să afecteze cumva prevederile indicaţiei organelor de învăţămînt, dar mai ales ca să poată trăi din plin şi ea bucuria aceea, rară, a lor a hotărît să-i primească... în propriul ei apartament.

Se căsătorise de peste un an şi jumătate cu Vlad şi doar de cîteva luni se mutaseră într-un apartament nou, dintr-un bloc. Munciseră mult şi cheltuiseră o sumă importantă de bani ca să-l amenajeze frumos, în aşa fel încît să se simtă bine în el. Cu deosebire Andreea lucrase, alături de meşteri, în toate orele ei libere, luni de zile. Şi într-adevăr, acum „casa lor" era un loc curat, civilizat, plăcut. Ei bine, în lipsa lui Vlad, care, în mod sigur n-ar fi fost de acord (în privinţa aceasta An-

dreea intuise bine), ea a hotărît să aducă tocmai în acest loc douăzeci de băieți și de fete, ca să-și petreacă acea *seară unică* din viața lor.

„Cuum ? ! Vă primește la dînsa acasă ? ! Și vă mai face și mîncare ? ! se mirau părinții copiilor. Nemaipomenit ! E nemaipomenită, domnule !"...

Andreea i-a primit și le-a pregătit și tot felul de gustări, de prăjituri, torturi, cu ajutorul unei surori a lui Vlad și al fetei acesteia, pe-atunci studentă. Au lucrat cîteva zile toate trei — spre a le face tinerilor tot felul de surprize...

— Dacă i-ai fi văzut ce frumoși erau și cît de fericiți, pentru că nici ei, nu numai părinții, nu s-au așteptat la acest gest din partea mea. Iar eu l-am făcut nu ca să-mi răscumpăr în vreun fel „vina" de a-i fi părăsit, ca dirigintă, cu doi ani în urmă, ci pentru că mi s-a părut firesc — erau doar „copiii mei" —, o parte dintre ei, fiindcă n-am putut să-i aduc pe toți (selecția se făcuse pe parcursul anilor, aceștia — cei douăzeci — fiind cei mai legați de mine) ; și i-am mai adus în casa noastră pentru plăcerea mea, de a-i vedea împreună, frumoși și fericiți ! În felul acesta am mai absolvit și eu, încă o dată, liceul...

Dacă ai ști că le părea rău pentru faptul că nu ești și tu ; erau convinși că te-ai fi bucurat să-i vezi și să petreci cu ei... Așa-i că te-ai fi bucurat, măcar puțin ? Hai, spune !

— În orice caz, mă bucur mult că tu ai fost în stare să faci acest gest ! i-a răspuns judecătorul, mîngîindu-i obrazul ca unui copil ce-ți este drag pentru tot ceea ce face și cum face... Adevărul era că întreaga poveste îl emoționase frumos, iar capacitatea Andreei de a-și risipi sufletul în folosul altora i se părea, realmente, fără limite...

2.

Ascultînd-o povestind o asemenea întîmplare, Vlad a simțit nevoia să dea la o parte aburul timpului spre a privi — a cîta oară în rostogolirea anilor? — către acele „icoane de suflet", de la care primise lumină pentru întregul lui drum de viață...

...„Profesorul nostru de matematică era un bărbat înalt, subțirel, smead la chip, cu ochii căprui, scăpărători, cu un păr foarte frumos ondulat, negru ca pana corbului — a început să-i spună el Andreei. Vorbea rar, condensat, de parcă fiecare cuvînt ar fi fost o noțiune. Lăsa impresia unui om rece, dur, ursuz. Aceasta pînă cînd începea să explice ceva. Atunci, vocea i se încălzea dintr-o dată, fiecare cuvînt devenea rotund, parcă mîngîiat, iar noțiunile, teoremele, formulele, care ni se păreau cu totul abstracte, de nepătruns, începeau să-și dezvelească treptat înțelesurile, să intre în dialog cu mințile noastre, să ni se apropie de suflet chiar, cerîndu-și un loc cît mai sigur în zestrea valorilor pe care le adunam cu înfrigurare în ființa noastră. În orele lui eram numai ochi și urechi. Cînd intra în clasă, aproape că ne țineam respirația. Se așeza la catedră, privea liniștit peste noi și făcea un semn. Cel la care se uita trebuia să iasă la tablă. Avea o memorie fantastică, cunoștea foarte bine pe fiecare dintre elevi, încît nici n-avea nevoie să se uite în catalog, ca să știe situația unuia sau a altuia. Mai făcea încă un semn și alt elev se ridica și începea să lucreze, pe-o jumătate de tablă, la rezolvarea exercițiului sau a problemei de pe bilețe-

lul pe care i-l întindea profesorul. Cei rămaşi în bănci, primeau, la rîndul lor, alte sarcini. Lucram pe întrecute. Rezultatele erau valorificate, pe rînd, pentru întreaga clasă. Aveam, în felul acesta, multe lucruri de învăţat într-un timp scurt.

În curînd a ajuns şi director adjunct al şcolii. Era necăsătorit şi locuia, în această calitate, într-un apartament modest dintr-o clădire anexă. Venea astfel în fiecare zi în şcoală, în timp ce ne pregăteam lecţiile. Ne ajuta totdeauna cînd aveam nevoie. În aceste ore era mult mai apropiat de noi, prietenos chiar. Îl îndrăgeam şi ne temeam în acelaşi timp de profesorul nostru. Mai presus de toate, îl preţuiam. Odată cu matematica, am învăţat de la el ce înseamnă a fi drept cu elevul în orice fel de împrejurare... Lucru extrem de important pentru un dascăl !..."

„Poate că şi pentru un judecător !" precizase Andreea.

„Cu siguranţă !" i-a răspuns Vlad.

„Într-o zi, profesorul de Ştiinţe Naturale — şi-a continuat judecătorul rememorarea — a luat, din greşeală, catalogul altei clase. Cînd l-a deschis şi a înţeles că nu este al nostru, m-a chemat la catedră şi m-a rugat să-l duc la cancelarie, să-l schimb. Am primit, bineînţeles, cu plăcere şi cu emoţie, în acelaşi timp. (De fapt, după cum ştii, a precizat Vlad, n-ar fi avut voie să dea catalogul pe mîna unui elev ; de aceea gestul lui era de mare încredere şi mă încînta.)

Nu intrasem pînă atunci niciodată în cancelaria profesorilor. Cînd m-am gîndit că trebuie să fac acest lucru acum, am simţit dintr-o dată că mi se taie picioarele. Am încetinit pasul, mi-am reglat respiraţia şi, cu catalogul sub braţ, mi-am continuat drumul, încercînd să mă gîndesc cum m-aş purta eu în chip firesc, dacă aş fi profesor. (Ştii că, într-o vreme, m-au şi preocupat

asemenea gînduri de-a binelea). Mai întîi trebuie să fac pasul mai mare, să calc mai puțin precipitat și să par gînditor. Un profesor are atîtea probleme la care să se gîndească ! îmi spuneam. De pildă, pe cine să asculte, că doar acest lucru nu se face la întîmplare. Profesorul de matematică știe dinainte cine n-are notă, cine are nevoie de încă o examinare, asupra cui nu s-a lămurit ș.a.m.d. (Mai sînt — ce-i drept — și dintre cei ce învîrtesc catalogul dintr-o parte în alta, făcînd să tresalte atîtea inimi, pînă ce se hotărăsc asupra cui să se oprească). Te poți gîndi, apoi, la lecția nouă, la ceea ce ar trebui să faci spre a fi mai interesantă, mai antrenantă și mai clară pentru elev...

«Ce e cu tine, Cosmescule, unde te duci cu catalogul acela ?» m-am trezit întrerupt din gîndurile mele de către profesorul de fizică și chimie.

«Vă rog să mă iertați... mă gîndeam..., spusei cam încurcat... îl duc la cancelarie, tovarășe profesor, să-l schimb, știți, l-a luat din greșeală»...

«Bine, bine !» mi-a spus bărbatul acela voluminos, rotund la față, cu părul creț, tuns scurt, care începuse să-i înflorească puțin pe la tîmple. Sclipea de inteligență ! Se putea constata și după ochii, pe care cu greu îi puteai urmări în mișcările lor. Cu elevii era, mai ales, vesel, dar, în spatele acestei veselii, se ascundea o ironie mușcătoare, ce se concretiza, deseori, în usturimi care se chemau : *doi, trei, patru*... Punea, de pildă, o întrebare. Deschidea catalogul, se uita, întorcea filele și, dintr-o dată, numele răsărea din cu totul altă parte... Cel indicat se ridica și începea să răspundă.

De obicei, dacă răspunsul se desfășura pe coordonatele adevărului, profesorul tăcea, privind pe fereastră sau într-o direcție în care în nici un caz nu se afla cel ce vorbea. Adresa, apoi, încă o întrebare. Căuta cu ochii

peste clasă și, în sfîrșit se oprea... tot la elevul care răspunsese mai înainte. Dacă și acest răspuns era bun, profesorul se declara mulțumit, fără entuziasm însă, se îndrepta spre catalog și nota. Apoi, zîmbind sincer către elevul respectiv îi comunica, cu plăcere, nota.

În cazul însă în care răspunsul începea rău, sau într-un chip nepotrivit, corectarea, făcută aproape cu o atitudine neutră, mai degrabă cu oarecare bunăvoință, venea pe loc. Soseau întrebările de ajutor, de «desțelenire», cum îi plăcea lui să le numească. Mulți se redresau și răspundeau bine în continuare. Cînd însă, nici cu ajutor lucrurile nu se schimbau, iar elevul își etala mai departe mostrele de neștiință, profesorul începea să-l încurajeze : «Bine, bine, foarte bine, excepțional !» spunea el într-un crescendo plin de încîntare. După care adăuga, cu un glas care părea și chiar era afectat de o sinceră tristețe ! «Nota *trei !* Și, dacă ai să mai continui așa, preciza profesorul, atunci, flăcăule, ar fi mai bine să ne lași cu inimile fripte de părere de rău că... te-am pierdut și să te întorci acasă, să le ții tovărășie oilor, vacilor, porcilor, în sfîrșit, lighioanelor din gospodăria lui tătîne-tău. Iar de nici acolo nu te vei dovedi de vreun folos, nu-ți rămîne alta de făcut decît să te rogi de cine s-o îndura să te prindă de turul pantalonilor și să te-arunce pe vreo gîrlă care s-o afla prin apropierea voastră. În felul acesta se va auzi pămîntul spunînd : *Mulțumesc !* Și asta pentru că s-a mai ușurat de-o loază ca tine !»...

După cîțiva pași, m-am întîlnit cu profesorul de geografie.

«Bravo, Cosmescule, văd că ai ajuns profesor ! Îți șade bine, să știi !» mă întîmpină el cu un zîmbet deschis

Era un bărbat plăcut, înalt, cu părul aproape alb, deși nu avea mai mult de 35 de ani. Avea o voce caldă și domoală. Se îmbrăca elegant și lăsa totdeauna în urma sa un miros discret, de colonie bărbătească fină. În timpul explicațiilor, dispăream cu toții din clasă, nu mai eram elevi, deveneam cercetători, călători, exploratori ! Geografia prindea viață sub ochii noștri, cu ajutorul cărților, albumelor, filmelor, toate însuflețite de cuvîntul profesorului.

Mă apropiai, în sfîrșit, de ușa pe care se afla scris cu litere galbene, mari : *Cancelaria profesorilor*.

În momentul în care mă pregăteam să bat la ușă (inima mi se zbătea de-ai fi crezut că sare din piept), clanța s-a mișcat, ca prin minune, și în fața mea a apărut *«Papá»*, un profesor de limba română al școlii. Era poreclit astfel, fiindcă era mai în vîrstă decît toți profesorii, iar, după cum arăta, mie mi se părea că ar fi trebuit să iasă de mult timp la pensie. În realitate însă, omul nu împlinise încă șaizeci de ani. Dar, din cauza unui reumatism cumplit (fusese pe front și avusese picioarele degerate), megea încet, tîrșîind puțin picioarele, de parcă s-ar fi mișcat prin propria lui odaie, în halat și papuci. Hainele de pe el erau, în general, ponosite, cădeau rău, atîrnînd pe la colțuri. Omul fusese înalt și voinic. Acum era slab și aplecat de spate. Pe cap purta o pălărie neagră cu boruri foarte largi, iar la gît o lavalieră de culoare grena. În totul, avea o înfățișare jalnică și demodată.

Cînd priveai însă spre el, ceea ce te izbea, în primul rînd, era nasul... mare, anormal de mare, semănînd cu un morcov uriaș, înfipt în mijlocul feței. La aspectul lui dizgrațios contribuia și pielea care păstra pe ea nenumărate găuri, urme, ca de vărsat. Pe deasupra, bietul

dascăl avea și o voce piţigăiată, ca de adolescent în prefacerea vîrstei.

Elevii cărora le era profesor spuneau însă despre el că fusese o mare capacitate. Era și acum o vastă bibliotecă ambulantă, care însă cu greu mai găsea forţa necesară spre a-și valorifica nestematele minţii în faţa elevilor.

Copiii, mai ales cei din cursul inferior, care-l cunoșteau mai puţin, se amuzau tot timpul pe seama lui. Cînd îi auzeau vocea aceea nefirească pentru un bărbat, izbucneau în rîs. Profesorul nu spunea nimic, nu le făcea nici o observaţie. Vorbea mai departe. Privea, de obicei, peste clasă, undeva prin fereastră, și vorbea. Cei ce reușeau să-i prindă vorbele începeau să înţeleagă ce lucruri interesante și necunoscute le comunica dascălul lor. Făceau atunci semne colegilor gălăgioși, strigau la ei. Treptat, în sala de clasă se așternea liniștea.

Profesorul părea, dintr-o dată, surprins și parcă puţin speriat. Deruta dura doar cîteva clipe, după care explicaţiile erau reluate cu și mai multă ardoare, cu pasiune. Ochii mici, albaștri, șterși aproape de culoare, ai profesorului, se închideau din ce în ce, ajungînd ca două linii calde, în spatele cărora se presimţea clocotul unui cazan. Uneori, în asemenea momente, pe genele rare și blonde, se puteau zări strălucind stropi de rouă fierbinte.

La sfîrșitul orei, cei mai năzdrăvani dintre copii alergau la catedră, rugîndu-l, chipurile, să le spună ce note au la... o disciplină sau alta. Profesorul, blînd și înţelegător, deschidea catalogul, le spunea. În acest timp, cîţiva draci în uniforme de școlari îi umpleau buzunarele cu fel de fel : cu mere, ori cu resturi de mere, cu hîrtii, cu buretele de la tablă, cu cretă, adunau în ele tot ce aveau sau găseau la îndemînă.

Astfel, bietul «*Papá*» pleca spre cancelarie «încărcat», unde, descoperind isprăvile elevilor lui, nu zicea absolut nimic : își deșerta buzunarele în coșul de gunoi, păstrînd obiectele care puteau fi folositoare. Întorcîndu-se în ora viitoare, în aceeași clasă, el anunța elevii că cineva «și-a uitat», în buzunarul lui de la haină, buretele, creta etc. și le restituia. La început, elevii rîdeau, faptul constituind un nou prilej de a face haz. Cu timpul însă, bunătatea, bunul-simț și temeinica pregătire a dascălului s-au impus tuturor copiilor, care-l așteptau cu interes la ore și-l respectau așa cum se cuvenea...

...«*Papá*» a rămas surprins cînd m-a văzut în ușa cancelariei.

«Ah, zise el, uitîndu-se la catalogul din mîna mea : ăsta e catalogul pe care îl caut de aproape cinci minute !».

«Tovarășul profesor de Științe Naturale vă roagă să-l scuzați, spusei eu la repezeală. A luat, din greșeală, alt catalog ; de aceea, m-a trimis pe mine să-l schimb !»...

Am făcut într-adevăr schimb de cataloage cu «*Papá*», care, politicos, m-a invitat, mai întîi, în cancelarie.

«Poftim, poftim, băietaș ! spuse el cu vocea aceea pițigăiată. Ești în anul I C, da ?, deduse el după catalogul care rămăsese liber și după care venisem eu. (Pe-atunci, la Liceul Pedagogic, se vorbea despre «ani», nu «clase» : anul I, II, III, IV). Cum te numești ?»

Mi-am spus numele.

Profesorul, care parcă nu se mai grăbea, deschise catalogul Anului I C, la numele meu.

«Bravo ! spuse el cu încîntare, bravo, băiețaș ! Văd că ești un elev foarte bun, ai numai note de zece ! Ce sînt părinții tăi» ?

«Țărani, tovarășe profesor», răspunsei cu un soi de mîndrie.

«Mai ai frați, surori ?»

«Încă șase !»

«Trebuie să vă fie greu !»

«Ne descurcăm !»

«Cu cărțile cum stai, îți place să citești ? Uite, dacă vrei, odată, cînd o să ai mai mult timp, te-aș ruga să treci pe la mine pe-acasă, spuse profesorul, întinzîndu-mi o carte de vizită. Am să-ți împrumut orice carte vei dori să citești. Ești de acord ?»

«Vă mulțumesc foarte mult, tovarășe profesor, vă sînt profund recunoscător de pe acum», spusei, în timp ce-mi simțeam obrajii în flăcări și ochii umeziți de emoție.

«Spune-mi, ce vrei să te faci cînd vei fi mare ?»

«Profesor ! profesor de limba română», exclamai eu, gîndindu-mă că acest lucru o să-i facă plăcere.

«*Papá*» se uită mai bine la mine și mă învălui în căldura unui zîmbet bun, părintesc.

«Să-ți ajute cerul, băiete, și să ai noroc, mult noroc !» spuse profesorul, luîndu-și catalogul și pornind spre ușă."

„Va să zică l-ai mințit pe «*Papá*», i-ai spus că te faci profesor !" a exclamat Andreea.

„În vremea aceea nici nu eram prea departe de adevăr cu această «minciună». Am stat chiar în cumpănă... Pînă la urmă, balanța s-a înclinat în favoarea... *științelor juridice !*

Atunci însă, în cancelarie, am luat și eu catalogul *meu* și m-am repezit să-i deschid înainte ca el să pună mîna pe clanță.

«Ești un copil bun», mi-a spus, ieșind încet pe coridor. Pășeam și eu alături de el, puțin mai în spate.

«De ce rămîi în urmă, vino alături de mine, *colega*», adăugă profesorul, întinzînd o mînă și mîngîindu-mă pe cap.

Nu știam ce să mai zic, eram teribil de încurcat... Călcam în tăcere, aproape în același ritm cu «*Papá*».

În fața laboratorului de Științe Naturale, m-am oprit și m-am plecat respectuos în fața dascălului, mulțumindu-i pentru vorbele bune și pentru invitația de a-l vizita.

Te aștept, negreșit, flăcăule, te aștept ! a mai spus el, continuîndu-și drumul pe culoar către clasa la care avea lecție...

Peste două săptămîni, într-o duminică dimineața, pe la zece, am sunat la ușa lui «*Papá*».

«A, dumneata erai, Cosmescule ? mă întîmpină el binevoitor. Poftim, poftim, înăuntru !»

M-a surprins că mi-a spus pe nume. Nu mi-l citise decît o singură dată, în catalog...

Locuința profesorului era compusă din două camere mari, care aveau, probabil, dependințele necesare. În camere, în afară de un pat metalic, ca de spital, de un dulap de haine și de un birou masiv, întregul spațiu era ocupat de cărți. Mi-am adus atunci aminte de casa altui dascăl — profesorul meu de limba română, un om de excepție — de la care, de asemenea, împrumutasem diferite volume pentru lectură...

Priveam cărțile cu ochii mari. Mă bucuram. Dar, peste cîteva minute, bucuria mea a început să fie umbrită de tristețe.

«*Papá*» a observat și m-a întrebat ce se întîmplă cu mine... Dar, nici n-am apucat să spun un cuvînt, că a început el:

«Nu-i nimic, flăcăule, ai să-ți alcătuiești și tu o bibliotecă, m-a încurajat el. Numai dragoste de carte să

ai. Ea te va învăța ce să faci pentru a-ți aduce cărțile în casă !»...

De-atunci, de cîte ori cumpăr o carte, îmi apare în minte imaginea lui «*Papá*» și parcă-i ascult ecoul vorbelor de demult...

Sfîrșitul lui s-a petrecut între cărți, așa cum și trăise, singur, o viață. L-a găsit o vecină care, deschizîndu-i ușa, pentru că timp de două zile nu mai auzise la el nici un zgomot, l-a văzut *dormind* cu capul pe niște volume masive. Lucra la traducerea în limba română a nu știu cărei opere din literatura universală. Era în timpul primului meu an de studenție !... În testamentul ce s-a găsit, menționa că lasă toate cărțile, care însemnau întreaga lui avere, Bibliotecii municipale din localitatea respectivă...

3.

— Cînd am sosit, în dimineața aceea la școală, m-a întîmpinat Vladimir Luca, directorul adjunct. În ultimii doi ani îmbătrînise cît în zece-cincisprezece. Îi albise tot părul, fața i se uscase, slăbise mult, încît hainele tremurau pe el la orice mișcare. Se spunea că avea mari necazuri acasă : soția îi era grav bolnavă de mai mult timp, iar singurul lui copil — un băiat, care acum ajunsese student, era infirm. Avusese poliomielită în copilărie. Mergea foarte greu, aproape își tîra picioarele. Ți se

rupea inima de durere văzîndu-l în lupta aceea cu viața. Era însă un copil foarte bun, ambițios, învăța excelent și-avea o mîndrie nemaipomenită. Nu permitea nimănui să-l ajute cu un deget, în nici o împrejurare. Cădea, uneori, nu se putea urca în tramvai sau în autobuz, încercau oamenii să-l sprijine... Refuza, totdeauna, categoric. Și acest refuz îl privea și pe tatăl său. „De mine să n-ai grijă, eu mă descurc singur. Pentru mama, te rog, să faci tot ce poți" îi spusese el cîndva...

„Să n-aibă nici o grijă ? !"... Inima lui Vladimir Luca plîngea la adierea oricărui gînd ce-i aducea în fața ochilor ființei lui imaginea băiatului său. Făcea însă eforturi să mascheze toată această frămîntare. Nu-l vedeai decît cu zîmbetul pe buze și cu țigara în colțul gurii.

Așa m-a întîmpinat și pe mine în dimineața aceea. Era pe treptele liceului. A făcut cîțiva pași, ieșindu-mi înainte. Cu trei zile în urmă îi cerusem învoire să lipsesc dimineața de la școală — n-aveam, de fapt, decît două ore în program — pentru că trebuia s-o înmormîntăm pe bunica, pe mama tatălui meu — despre care ți-am vorbit...

M-a mîngîiat cu vorbe calde, din suflet ! Dar, cînd mi-a luat mîinile într-ale sale, strîngîndu-mi-le, ca unui copil căruia vrei să-i alini o mare suferință, pe tăcute, a rămas surprins, uitîndu-se lung la ele : erau roșii și umflate, ca două pernițe.

„Andreea, ce e cu mîinile dumitale, ce s-a întîmplat ? Ai pățit ceva ? Îți este rău ?" Era îngrijorat.

„Nimic deosebit, tovarășe director ! i-am răspuns, ca să-l liniștesc. Le-am băgat în petrosin, am curățat toată casa, am făcut parchetul, în urma necazului pe care l-am avut. Așa pățesc de fiecare dată. În cîteva zile o să-mi treacă !"...

După-amiază fusese o plenară UTC pe școală. El plecase doar o oră acasă și revenise. Se pregătea să rămînă și la cursurile serale...

— Bine, dar el n-avea program, nu se rînduia cu directoarea, cu cine se mai afla în conducerea școlii? a întrebat Vlad.

— Ba, da! Numai că el nu respecta acest program. Stătea aproape tot timpul în liceu. Alerga pînă acasă — locuia undeva, în apropiere — ca să-i ducă, probabil, cîte ceva soției și venea înapoi.

Așa procedase și în ziua aceea — cum ți-am spus.

La plenară am luat și eu cuvîntul. Nu aveam de gînd s-o fac, dar mă enervase cineva, un profesor de educație fizică, tînăr, dar leneș, nu făcea aproape nimic în școală, în timp ce o colegă de-a lui pregătise, în numai cîțiva ani, niște formații sportive (de handbal, de baschet, ca și cîteva altele) cu care luase locurile întîi pe țară. Tocmai el se găsise să vorbească (asta pentru că era mereu criticat, a făcut-o, probabil, ca să preîntîmpine); cuvîntul lui a fost însă anost și rostit cu totală detașare.

Lîngă mine se afla o excepțională profesoară de matematică — Amalia Rugescu. Era mîhnită și nervoasă. Își frămînta mîinile în poală. Și ea purta doliu, după soțul ei, care se prăpădise doar de cîteva săptămîni. Lăsase o fetiță de zece ani. Elevii, ca și părinții erau încîntați de această profesoară.

„Cine începe pe mîna Amaliei Rugescu învață matematică, nu glumă“ — așa se spunea în școală, ca și în afara ei. În ședințe era însă reținută, nu vorbea aproape niciodată. Cînd m-am înscris la cuvînt, s-a bucurat.

Am vorbit, între altele, despre răspunderea dascălului pentru pregătirea elevilor săi. Nu mă gîndisem dinainte la ceva anume, dar ideile îmi soseau avalanșă. Știi

cum se întîmplă uneori... „Cine este profesor adevărat trebuie să ia aminte, este obligat, în fiecare zi, în fiecare oră, în fiecare minut, să ia aminte la spectacolul impresionant al atîtor minți și suflete pe care le are în paza și în răspunderea sa. Fiecare copil, adolescent, tînăr, constituie o problemă. Uneori o enigmă. Și noi, profesorii lor, nu putem să rămînem corigenți, cu atît mai grav — repetenți la capitolul ce se cheamă cunoașterea și cucerirea acestui teritoriu. Împlinirea misiunii noastre se face cu tot ceea ce avem noi mai bun. Dar v-ați gîndit vreodată — m-am trezit, la un moment dat, întrebînd, cum influențează formarea copiilor, a tinerilor *ceea ce nu avem noi bun*? Defectele din ființa noastră, minusurile muncii noastre cum influențează ele sufletul copiilor? V-ați gîndit, într-adevăr, la aceste lucruri? Și dacă v-ați gîndit...“

În sală era o tăcere de mormînt. Copiii parcă înghețaseră pe scaunele lor. Profesorii mă priveau cu ochii mari... Am spus eu multe lucruri atunci, mă aprinsesem și-mi dădusem drumul, nu mai aveam nici o frînă. Bineînțeles că n-am scăpat prilejul de a le îndrepta privirile și spre un domeniu care constituia și pe atunci și a rămas una din marile mele frămîntări.

„Vorbesc fără sfială în fața acestor tineri — spuneam în direcția respectivă — întrebîndu-vă pe dumneavoastră, întrebîndu-i și pe ei, după cum eu însămi mă întreb: Cunosc copiii, tinerii — elevii noștri de-aici sau din altă parte — ce vrem cu adevărat de la ei, ce vrea și așteaptă țara de la tînăra generație? Sînt pregătiți — firește de către noi și de părinții lor — acești copii, acești tineri în asemenea măsură încît să priceapă ce se află dincolo de ce vedem și trăim în fiecare zi, adică înțelesurile adînci ale realității cu care ne confruntăm, intențiile mari și nobile ale acestui popor? Transformă ei,

sub îndrumarea și prin munca noastră, într-o parte a vieții lor aceste înțelesuri ?“...

...La ieșirea din sală, directorul adjunct s-a apropiat și m-a privit lung în ochi. „Îmi place fetițo, mi-a spus el, dar ai grijă ca arderea aceasta să nu te facă scrum mai devreme decît s-ar cuveni !“... Cine îmi dădea sfaturi !... Nu știa că chiar în seara aceea...

Oricine găsea la Vladimir Luca o vorbă bună, indiferent de cît de necăjit sau de îndurerat ar fi fost el însuși, un îndemn, o încurajare, un sfat care, aproape întotdeauna, lumina calea de ieșire din cele mai complicate situații.

Îi plăcea să discute mai ales cu năzdrăvanii școlii, cu elevii care făceau năzbătii, care lipseau de la școală, nu învățau... (liceul avea și clase de gimnaziu — a V-a — a VIII-a). Se ducea după ei acasă, îi căuta prin parcul din apropierea liceului sau prin tot felul de cotloane, îi căuta pînă ce-i găsea și-i aducea la școală. Făcea acest lucru cu atîta blîndețe și bunătate, încît pe cel mai înrăit dintre răi îl năpădeau, de obicei, jena și rușinea și sfîrșea prin a da ascultare sfaturilor directorului adjunct...

În seara respectivă, rămăsese, după cum ți-am spus, în continuare la școală. Chemase la el pe un asemenea „năzdrăvan“, care făcuse școlii și familiei multe necazuri pînă atunci. Într-un ultim furt, operat la „Alimentara“ vecină cu liceul, acesta antrenase mai mulți băieți, pînă atunci cuminți și nevinovați, pe care apoi îi îmbătase cu băutura furată și-i lăsase o noapte întreagă în subsolul unui bloc.

Băiatul, repetent de nu știu cîte ori (avea vreo 15 ani și era de-abia elev în clasa a VI-a), răspundea obraznic, nu-și recunoștea greșeala. La un moment dat, s-a ridicat furios de pe scaunul pe care-l așezase directorul spre a-i vorbi (era în cabinetul său) și i-a strigat :

„Da' mai lasă-mă, domnule-n pace, nu mă mai plictisi cu vorbele dumitale mieroase și cu sfaturile dumitale, că m-am săturat de ele ca de mere pădurețe ! Dă-mă odată pe mînă Miliției și termină, că nu mai pot să suport !"

S-a ridicat și s-a îndreptat spre ușă. Înainte de a pune mîna pe clanță, s-a oprit, văzînd că directorul nu-i mai spune nimic. A întors capul.

Vladimir Luca, alb la față, ca varul, privind spre băiat, a mai apucat să spună : „Păcat !" și-a căzut cu capul pe biroul în spatele căruia se afla.

Elevul s-a repezit la el, strigînd : „Tovarășe director, tovarășe director, iertați-mă, sînt un dobitoc, iertați-mă, tovarășe director, n-am vrut să vă fac nici un rău !"

I-a ridicat capul de pe birou și i l-a sprijinit pe mîna lui. În timpul acesta, ca și la Cornel Ștefănescu, ți-amintești — profesorul care a murit la spital — firișoare de sînge au început să se prelingă pe la colțurile gurii lui Vladimir Luca. Ochii directorului adjunct priveau țintă către băiat.

„Tovarășe director, a țipat elevul și mai tare, nu muriți, vă rog eu, mă fac cuminte, vă promit, vă promit"..., repeta el în neștire, în timp ce se străduia să oprească cu batista firișoarele de sînge de pe fața încremenită a profesorului. A tras apoi un maldăr de dosare de pe birou, le-a așezat sub capul directorului și-a început să strige : „Oameni buni, ajutor ! Săriți, săriți ! Tovarășe Herișescu, veniți repede că-i este rău tovarășului director !"

Bătrînul administrator al liceului, care se afla undeva pe coridor (deşi era ora nouă seara, nici el nu plecase acasă ; stătea în şcoală, ca şi Vladimir Luca, din noapte în noapte), a sosit în fugă, gîfîind.

S-a repezit spre director şi, cînd a înţeles nenorocirea, i-a coborît încet pleoapele peste luminile ochilor, acoperind astfel, pentru totdeauna, cele două miraculoase ferestre către viaţă ale celui care fusese Vladimir Luca. A rostit apoi cu o voce joasă, care a vibrat adînc în liniştea nopţii : „Ştiam că aşa o să sfîrşească, ştiam că o să-l omoare unul dintre voi, copii nemernici, pentru care el risipea, fără milă, în fiecare clipă, minunile sufletului său, a continuat, ca pentru sine, bătrînul. Dar nu credeam că nenorocirea se va întîmpla atît de repede !“

Lacrimi fierbinţi îşi căutau drum urmînd albiile adînci ale cutelor de pe obrajii săi. Ţinea capul lui Vladimir Luca rezemat pe braţul stîng, iar cu mîna dreaptă îi mîngîia părul mătăsos, albit înainte de vreme...

4.

— „Cine se mişcă e ca rîul limpede !“ — exclamă Vlad.

— Cine a spus asta ?

— Un bătrîn, un om simplu care cosea la tîmpla unui deal, aşa cum îl vezi cosind şi pe bătrînul acela.

Se aflau într-o poieniță, nu prea departe de hotel. Ieșiseră să se plimbe. Crescuse un fel de otavă, pe care o cosea un bărbat în vîrstă...

Eram student și mă invitase pe la el — ne aflam în vacanța de vară — un fost coleg de liceu, care locuia într-un sat mult mai aproape de munți. Ieșisem, într-o dimineață, să mă plimb singur. Trecusem de grădina prietenului, ca și de alte grădini, intrasem într-un loc mai deschis, acoperit cu iarbă. După cîteva sute de metri, se bomba un dîmb de piatră, aproape chel. În apropierea lui cosea un bătrîn. Mă oprisem în fața lui și mă uitam mirat...

„Bună vremea, moșule !“ i-am zis cînd l-am văzut proptindu-și coasa cu coada-n pămînt.

„Bună să-ți fie inima, domnișorule !“ mi-a răspuns bătrînul, ațintindu-mă insistent. „Da' de unde ești, că nu pari de pe-aici ?!“ (probabil că el cunoștea pe toată lumea din sat, de prin împrejurimi).

„Ba-s tot de pe-aici..., dintre români !“ i-am răspuns.

„Asta văz eu, că doar nu-i fi scăpat din Franția... Și care ți-i voia ?“

„Caut niște... pietre !“ zisei la întîmplare. Ce era să-i fi spus, că mă plimb ?!...

„Aha ! exclamă bătrînul dumirit, ești din ăia *giolog ?!*“

„Cam așa, moșule ! convenii eu, spre a nu mai da explicații. Dar, matale ?“

„Eu nu caut, eu am găsit !“

„Ce-ai găsit ?“

„Coasa, am găsit-o spînzurată-n cui și-am adus-o... la păscut.“

„Bine faci ! zisei zîmbind. Dar cîți ani ai, moșule ?“

„Păi, să tot fie patru peste optzeci !“...

„Optzeci și patru ?!“...

„Ce te miri așa ? Optzeci și patru !“

„Și mai poți cosi ?“

„De ce să nu pot ? Pot, după cum vezi !“

„Bine, dar n-ai feciori care să-ți facă treburile, să te ajute ?“

„Cum să nu ! Am destui..., și nepoți, și strănepoți ! O ciurdă !“

„Atunci de ce mai coseşti dumneata ?“ l-am întrebat, din nou mirat (crezusem că a rămas singur și n-avea încotro).

„Apoi, dragă tovarășe, mi-a răspuns moșul, să știi și dumneata că *cine se mișcă îi ca rîul limpede, iară cine nu — ca balta stătută !*“

„Frumos spus !“ am exclamat, impresionat într-adevăr de cugetarea bătrînului.

„Nu știu cît îi de frumos, cum zici dumneata, dar adevărat îi ! mi-a răspuns moșneagul. S-auzim de bine, tovarășe *giolog !*“...

A smuls coasa din pămînt și-a așternut-o din nou... la păscut. Brazda cădea bogată și clară. Firele de iarbă, care scăpaseră pentru o secundă din îmbrățișarea morții, tremurau blînd în așteptarea firescului sfîrșit.

Bătrînul, îmbrăcat cu cămașă și izmene albe, încins cu chimir tot de piele, pe cap c-o pălărie mare, de paie, înainta încet și sigur ca-ntr-o bătălie, al cărei sfîrșit îi era de mult cunoscut. Înainta într-o mișcare ritmică, armonioasă, așa cum îl vezi și pe omul acela, din fața noastră.

„Rămîi cu bine, moșule, i-am spus. Și-ți doresc multă sănătate ! Să știi că am să țin minte : «*Cine se mișcă e ca rîul limpede !*»...“

„Noroc bun, *giologule*, și vezi ce faci cu pietrele celea. Poate descoperi niscaiva comori !“

„Una am și descoperit-o — spusa dumitale ! — am adăugat, plecînd..., căci *Cine se mișcă*...“

— Și încălecai pe-o șa... zise Andreea, zîmbindu-i.

— Să știi că nu este poveste, tovarășă directoare!

— Și chiar dacă ar fi..., frumoasă scăpărare de-nțelepciune are! Așa că hai *să ne mișcăm* și noi mai departe...

5.

Îți amintești de Doina?

— Care Doina?

— Fosta mea elevă, Doina Stuparu!

— Aceea la care am mers la nuntă?

— Exact!... De cîte ori văd pe cineva cu un buchet de flori în mînă, în fața ochilor îmi apare Doina! spuse Andreea, gînditoare, privind pe două dintre fetele ce-i serveau la masă, îndreptîndu-se cu brațele pline de flori spre sufrageria hotelului.

— Va să zică, atunci cînd vezi pe cineva cu flori îți aduci aminte de Doina?!... exclamă Vald.

— Și de tine, dragule! adăugă profesoara. Cum o să uit că timp de peste două luni, de la logodna noastră — din noaptea aceea a Anului Nou — și pînă la căsătorie, mi-ai adus, în fiecare zi, flori? Imaginea ta e însă altundeva, mai adînc, în suflet — spuse Andreea căutîndu-i mîna..., pe cînd a Doinei îmi apare numai în fața ochilor! sublinie ea cu zîmbetul pe buze. Și-apoi ea mi-a adus patru ani la rînd flori, de cînd a început să-mi fie elevă, pînă a absolvit, patru ani, dacă nu-i adaug pe cei

zece, de după absolvire... pînă la nuntă, nunta ei. Dar în anii aceia de școală, de cînd se făcea primăvară, și începea să zîmbească în grădina casei unde locuia te miri care floricică și pînă toamna, tîrziu, Doina mă întîmpina la poarta liceului, pe culoar, în vreo clasă, ori în cancelarie — în sfîrșit, unde mă găsea — cu florile în mînă.

„Sînt din grădina noastră, tovarășă dirigintă, mi-a spus ea la început. Avem o grădină foarte frumoasă".

„Și cine îngrijește de flori, Doiniță ?" am întrebat-o.

„În general, eu, cîteodată sora mea, mai mică, iar cînd sîntem noi la școală — bunicile noastre : avem două bunici — și din partea mamei, și din partea tatălui. Numai că sînt foarte bătrîne și bolnave".

Eram în prima zi de școală. Nu aflasem încă despre tragedia Doinei : mama murise cînd a născut-o pe sora mai mică a elevei mele. Doina avea pe-atunci șase ani. Tatăl fetelor nu s-a mai căsătorit niciodată. A avut grijă de ele ; le-a crescut cu ajutorul bătrînelor. De cînd Doina se făcuse de zece ani, însă, multe din treburile gospodăriei începuseră să intre în atribuțiile ei. Fata aceasta n-a avut copilărie.

Să fi auzit-o însă cum vorbea despre sora ei mai mică, parcă îi era mamă, nu soră. Apoi despre bătrîne, despre tatăl ei. Tuturor, treptat-treptat, a început ea să le poarte de grijă, să muncească pentru ei. Chipul acestei fete exprima mereu o îngrijorată preocupare. Cînd vorbeai însă cu ea, nu se plîngea niciodată. Avea un suflet bun, vorbă caldă și gînd curat.

Învăța bine, era o elevă foarte silitoare, în ciuda multiplelor obligații cărora trebuia să le facă față. În timp ce atîția copii nu fac absolut nimic în gospodăria părinților lor și, de multe ori, nici nu învață cum se cuvine, Doina era și mamă, și soră, și fiică — de toate era biata de ea —, iar la școală — elevă bună și colegă bună

pentru toți cei din clasă, fără excepție. „Doina cea bună și blîndă“ — îi spuneau colegii. N-ar fi fost în stare să supere, ori să jignească pe cineva — ferească sfîntul! Avea o mare delicatețe a gesturilor, a vorbei, era și cred că a rămas un suflet tandru și cald!

Fără să fie urîtă — nici frumoasă nu era, desigur, iar în ultimii ani se îngrășase puțin, apoi, după absolvire, tot mai mult — băieții din clasa lor, ca și alții, din școală, care-o mai știau, nu se uitau la ea decît ca la o colegă. Nu cred s-o fi luat vreunul de mînă, s-o fi sărutat vreodată!... Drept să-ți spun eu mă miram uneori, pentru că altele mai puțin arătoase decît ea aveau un succes la băieți, mamă, mamă!

M-am întrebat de multe ori: „Cum își aleg băieții prietenele? Care le sînt criteriile? Sau care sînt cele hotărîtoare?!“ Observînd o mulțime de situații, în atîția ani — îți dai seama — am constatat cît de naivi sînt unii băieți, cum se lasă înșelați de te miri ce, cum sînt „prinși“ în lanț de cine nu le-ar trebui și cum, de multe ori, nu mai scapă.

Să nu-ncepi să-mi faci teoria „farmecului“ personal. Ce farmec? Cînd e și urîtă, și *seacă* la minte, cum zicea biata mamă-ta, și vulgară, ce să-ți placă la ea? Și, totuși, am văzut atîția „bărzăuni“ din ăștia care-și încearcă aripile roind în jurul unor asemenea „flori“. În astfel de condiții observi clar cum se pulverizează echilibrul valorilor.

Am avut chiar în acea primă clasă a mea în afară de Doina, fete bune și atrăgătoare, la chip și la trup, și cu capul pe umeri, pe care nu le băgau în seamă băieții. Le vedeam suferind și, drept să-ți spun, le certam pentru că nu aveau răbdare.

Un exemplu tipic de grabă, de febră din aceasta adolescentină...

— Vorbești de parcă n-ai fi trecut niciodată prin așa ceva — interveni Vlad cu oarecare asprime în glas.

— De unde știi tu că am trecut ? i-a răspuns, încordată, Andreea. Dacă vrei un răspuns clar, acesta este *nu !* N-am trecut printr-o asemenea nerăbdare a firii, pentru că învățasem — singură învățasem — să privesc totdeauna cu un pas înaintea clipei pe care-o trăiam. Și-mi judecam *clipa* după ceea ce observam că ar putea să devină... O singură dată m-a înșelat *privirea*, n-am ajuns pînă la esență... Dar, altfel, nu te mai întîlneam pe tine, dragule, adăugă, zîmbind, profesoara, spulberînd astfel „zig-zagul" celor două replici.

Un exemplu tipic — spuneam — de cursă cu sufletul la gît în întîmpinarea vieții și, în același timp, de alegere a unor false motive de admirație, l-am trăit într-o oră de dirigenție, cu o altă clasă de a mea. Elevele cu care lucram (aveam treizeci de fete în clasă și doar patru băieți) erau cuminți, silitoare în general, ordonate. Aveau cincisprezece — șaisprezece ani.

Îmi propusesem să discut cu ele în ora respectivă despre *prietenie și dragoste*. De fapt, clasa îmi solicitase o asemenea dezbatere. Subiectul era frumos, generos, iar pentru elevi, „la ordinea zilei". Propunerea pornise de la Mariana. Parcă o văd și-acum : era cea mai dezvoltată fată din clasă, înaltă, frumoasă, cu ochii verzi, alungiți, cu un păr bogat, castaniu, cu trup mlădios. Era elevă bună la învățătură, părea serioasă, matură ; răspundea de disciplina clasei. Mariana s-a și oferit să deschidă discuția.

A vorbit interesant, documentat, cu afirmații teoretice, argumentate cu exemple de viață. Era informată și sensibilă. Clasa o asculta cu vădit interes.

De la o vreme, Mariana a început să împingă exemplele pînă la trăirile ei ! A povestit despre prietenia cu

un băiat mai mare, de la un alt liceu, despre gîndurile lor, despre visurile lor ! Vorbea nu numai cu satisfacție, ci și cu o anumită mîndrie, cu superioritate. Ea, Mariana, avea un prieten, avea o iubire, voia să spună că știe ce însemnează acest lucru !

— Și clasa ? — a întrebat Vlad.

— Mă uitam la celelalte fete : o sorbeau din ochi ! O priveau cu admirație, la început. Apoi, treptat-treptat, pe fețele lor tinere a început parcă un dans al umbrelor și al culorilor.

Mariana și-a încheiat pledoaria și mărturisirile. Și-atunci, parcă a trecut peste clasă un oftat prelung...

„Ce s-a întîmplat, fetelor ? le-am întrebat. V-a plăcut cum a vorbit Mariana ?“

„Da, doamnă !“ au răspuns în cor.

„V-a plăcut ceea ce a spus, mai ales ?!“

„Da, doamnă !“ același cor, parcă mai însuflețit.

„Vă pare rău că...“ încercai eu coarda...

„Da, doamnă !“

Nici n-am mai apucat să formulez întreaga întrebare că fetele mele s-au și repezit cu răspunsul. Le părea rău că n-au și ele... o dragoste !

Am căutat să le liniștesc, arătîndu-le că n-au nici un motiv de alarmă. Se pare că nu prea m-au înțeles de la început. Mai exact, eu nu reușisem să fiu mai convingătoare decît colega lor. Drept pentru care, în săptămînile următoare, le-am tot văzut pe unele dintre ele prin preajma băieților din clasa a XII-a. Nu le-am zis nimic. În curînd însă, din nefericire, Mariana a început să cam lipsească de la școală, să nu mai învețe cum trebuia. Atunci am strîns frîul. Pe celelalte le-am oprit la vreme. Cu Mariana însă... A rămas cît a rămas în admirația colegelor ei, cărora căuta să le împărtășească tot mai mult

din propria experiență, ce devenea din ce în ce mai bogată, pînă cînd, pe la mijlocul clasei a X-a, a părăsit școala.

Am întîlnit-o mai tîrziu, spășită, la cursurile serale. Îi părea extrem de rău că nu mă ascultase și ea la timpul potrivit.

— „... *că bine-a zis bunica : Să fugă fata mare de focul de iubit*“ a încheiat Vlad...

— A zis bine și „bunica“, adică poporul — a reluat Andreea, și Eliade Rădulescu în cunoscutul lui *Zburător* ! Ce mai, graba strică treaba !

— De-aceea nu m-am grăbit eu — zice Vlad mimînd seriozitatea —, am căutat, am așteptat... Și pînă la urmă...

— Tot te-ai... *potcovit* !

— Da ! Cu norocul !...

În clasa aceea, din care făcea parte și Doina, aveam o fată — Anda Viziru se numea — frumușică, cu un corp bine croit și, pe deasupra, deșteaptă ! Ajunsese în clasa a XII-a, dar, în ciuda acestor calități, în ciuda faptului că era foarte cuminte, așezată...

— Ori poate că tocmai de-aceea...

— Ori „poate că tocmai de-aceea“, ai tu dreptate, nu-și găsise nici un prieten... Într-o zi, o văd însă în brațele unui pămpălău — unul, înalt, slab, blond-roșcat, cu niște ochi spălăciți și cu pistrui mulți și mari pe față ; parcă era o sperietoare, numai bun să-l așezi într-un lan de porumb, să alunge ciorile. El stătea pe un calorifer, pe culoar, iar ea, așezată pe piciorul lui, îl ținea cu brațul drept pe după gît. Acolo, în văzul tuturor — al elevilor și al profesorilor. Cu „sperietoarea“ ! Cînd am observat-o, nu mi-a venit să cred. M-am apropiat de ea și-am

întrebat-o : „Anda, tu ești ?“ Nu s-au sinchisit, n-au făcut nici o mișcare ca să părăsească poziția indecentă în care se aflau.

„Da doamnă !“ mi-a răspuns cu un aer de trufie.

În clipa aceea am văzut negru în fața ochilor. M-am stăpînit, totuși. „Scuză-mă, te rog, că te deranjez — i-am spus, ascunzîndu-mi clocotul de dinăuntru. Aveam o treabă cu tine, să mă cauți neapărat după ce termini orele !“

A venit ! Am primit-o în cancelarie. Am luat-o de mînă și-am trecut cu ea într-o cameră alăturată, unde nu se afla nimeni. Fata nu știa ce să creadă. Am întors-o cu fața spre mine și-am plesnit-o cu sete — pe-o parte și pe alta. „Și-acum du-te unde vrei și reclamă-mă ! Am să recunosc că te-am pălmuit, chiar dacă sîntem numai noi două. Le meritai pe culoar. Dar te înjosiseși tu atît de mult, încît nu te mai vedeai. Acolo n-aveam pe cine să pălmuiesc“.

Am părăsit-o, ieșind din cameră.

N-a spus nimic nici măcar părinților ei... Pentru mine însă nu mai exista. Eu, cînd șterg pe cineva de la inimă, șters rămîne. Mă rog, aici, nu era neapărat cazul, deși fata nu-mi fusese indiferentă. Din ziua aceea, n-am mai văzut-o cu „sperietoarea“, cu „ciumafaiul“. O observam în clasă, în timpul orelor. Era tristă, din ce în ce mai tristă. Mă prefăceam însă că n-o văd.

După vreo lună, în urma unei ore de laborator, aștep-tam să iasă cu toții din sală. Rămăsese singură, la masa ei. Nu se mișca de pe scaun. Stătea cu capul plecat. M-am apropiat de ea. Am întins mîna, am prins-o de sub bărbie și m-am uitat în ochii ei. A izbucnit într-un plîns îngrozitor și, așa, cum se afla, pe scaun, m-a prins cu amîndouă mîinile de după mijloc. Cu capul plecat, plîngea, în hohote, la pieptul meu.

„Să știi, fetițo, i-am spus atunci mîngîindu-i părul de culoarea castanelor coapte, frumos ondulat, că dacă tu nu dai două parale pe tine, alții nu dau nici atît! În această privință *prețul* tu îl faci. Depinde la ce cotă te fixezi!"...

„Vă rog să mă iertați, vă rog să mă iertați! exclama, printre suspine și lacrimi! A fost o ieșire, o nebunie... De-a doua zi, nici nu m-am mai uitat la el... Dar știți... pe mine... nu m-a sărutat niciodată vreun băiat!..."

„Liniștește-te! Hai, gata!... De iertat, te-am iertat, să știi, după ce te-am plesnit! Am înțeles foarte bine de ce-ai făcut-o. Că doar te cunosc! Am vrut să te trezesc însă, că te balansai pe marginea prăpastiei. Mă bucur că ți-a prins bine!"...

Săraca fată ardea ca focul și tremura toată. Am plecat din sală ținîndu-ne de mijloc, ca două prietene...

Anda a făcut facultatea de Automatică. S-a căsătorit în ultimul an, cu un coleg. A venit la școală și mi l-a arătat, înainte de a se hotărî definitiv. Era un băiat fin, delicat, se potrivea cu ea. „Vă place, doamnă?!" m-a întrebat și amîndoi așteptau răspunsul ca pe un verdict. I-am sărutat și le-am urat să fie fericiți!

Și Janette, doctorița, pe care-o cunoști foarte bine și tu — (pe Anda nu știu dacă ai văzut-o vreodată, fiindcă de nunta Doinei ea era la maternitate, născuse o fetiță) a venit cu arhitectul ei — l-ai văzut și pe el; și Șerban, absolvent la Cibernetică, el a adus-o chiar la noi acasă pe viitoarea lui soție, și Sever, constructorul de avioane, și Cristi — ofițerul marinar, și Cătălin, chimistul, care lucrează la un institut de cercetări și Dragoș, care s-a făcut ziarist, ca și atîția alții... și altele au venit, pe rînd, să mă întrebe: „Vă place, doamnă, ce ziceți?!"

— Ca și cînd, dacă nu ți-ar fi plăcut, mai puteai să întorci tu lucrurile din drum atunci, „la ora aceea"...

— Sigur că ai dreptate, știam și eu, știau și ei ceea ce spui tu. Dar era, dacă vrei, ca un fel de „binecuvîntare" pe care voiau s-o primească, de care *simțeau* că au nevoie. Și eu mă bucuram, iar ei căpătau parcă și mai mult curaj pornind pe un drum, despre care nu știau și cum îl vor parcurge.

Doina însă a trebuit să aștepte zece ani, după absolvirea liceului, pînă să poată veni la mine cu cineva de mînă. Ea n-a urmat nici o facultate. A făcut o școală postliceală de asistente sanitare și-a început să muncească. Sora ei crescuse și-a ajutat-o pe ea să-și facă studii superioare... Cînd și cînd, îmi dădea telefon și mă pomeneam cu ea la ușă, cu aceleași flori cu care mă obișnuise în anii ei de școală. Stăteam de vorbă, își descărca sufletul în care se stringeau tot mai multe îngrijorări, umbre de îndoială, nori de necazuri.

„Nu mai găsesc pe nimeni, doamnă ! îmi spunea, ți-amintești ? (Uneori asistai chiar tu la discuțiile noastre.) Gata, s-a terminat, așa am să mor !"

„Fii serioasă, Doina, o încurajam, nu ai decît douăzeci și cinci de ani", apoi... „douăzeci și șase, douăzeci și șapte, douăzeci și opt... Ești tînără, ai viața toată în față !"

„O viață pustie !" răspundea. Alerg între două case — de la vechea noastră locuință, unde au rămas bătrînele, care mai trăiesc și acum și de care trebuie să am grijă mai abitir decît de niște copii, și apartamentul pe care l-a cumpărat tata, unde ne-am mutat noi : eu, sora mea și el. Trebuie să fac mîncare și colo și dincolo, să spăl în două părți, să calc, să fac curățenie. Sora mea merge la facultate și-atît ! În rest, ea știe pe unde umblă.

Tata vine obosit de la serviciu — mănîncă, se culcă, pleacă... Eu rămîn cu toate și cu amarul !... O podidea plînsul pe biata Doina. Nu și-a dat drumul în fața ta niciodată, fiindcă se jena. Cu mine însă nu mai avea nici o oprelişte.

Nu mai aveam ce să-i spun decît să aştepte și să aibă încredere în *lumina* ei de deasupra, cum ar fi zis mamaie Lina.

„Ai fi putut pava un drum întreg cu florile tale, Doina... Nu se poate, trebuie să apară și pe *drumul tău* măcar una !“...

— Și, pînă la urmă, a apărut tovarășul inginer electronist Mitică !... „Bun, să-l pui pe rană, harnic, că nu-i stau mîinile cu zi, cu noapte, blînd, atent, serios...“ A fost un citat, desigur, din aprecierile elevei tale — a zis judecătorul.

„Vezi, Doina, vezi ? Ți-am spus eu că *norocul* tău n-a pierit, că te-aşteaptă doar să-l întîlnești...“

— Îți aduci aminte, erai de față : lui Mitică îi rîdeau ochii de bucurie...

„Chiar aşa a și fost, doamnă, ne-a răspuns el cu simplitate și firesc : ne-am întîlnit pe stradă ; pur și simplu ne-am ciocnit unul de celălalt... Cînd ne-am cerut, reciproc, scuze, ni s-au întîlnit și ochii... Ne-am privit de parcă ne știam de foarte multă vreme și-acum ne redescopeream. Am făcut împreună cîțiva pași — mergeam în aceeași direcție — apoi alții cîțiva, apoi am aflat, cu bucurie, că eram aproape vecini... «Și nu ne-am văzut pînă acum ?» am întrebat eu, cu plăcută mirare. Și, uitîndu-mă la ființa aceasta, mi s-a părut că-i văd sufletul în luminile ochilor, ca o pajişte senină, cu flori blînde tremurînd în soare, și că-i văd și-i simt inima — pîine aburindă rupîndu-se în două...“

„Oleleu, Mitică dragă, nu știam că ești și poet!“ a exclamat Doina, izbucnind în rîs. Rîdeam, de fapt, cu toții...

„Și, dacă ai fi știut?“ a întrebat Mitică, hîtru...

„Mi-ar fi părut și mai rău, că nu te-am descoperit mai devreme!“

6.

— Nunta Doinei a fost ca o întîlnire, după zece ani de la absolvirea liceului. Au venit cei mai mulți, între ei aproape toți cei douăzeci care fuseseră la „banchetul“ dat în apartamentul nostru... Ce s-au mai bucurat! Se priveau parcă flămînzi,... cu ochii adolescenților de altădată și, în același timp, cu ochi ce văzuseră viața!

Janette se făcuse parcă și mai frumoasă și ajunsese deja doctoriță cu renume. S-a specializat în neurochirurgie, dacă îți amintești...

„Tovarășă dirigintă, am și eu un băiat, are acum unsprezece ani...“

Andreea rămăsese puțin încurcată... „Adică, de cînd?“ Știa că Janette are o fetiță abia de doi ani...

I-a ascultat povestea...

„Petrișor are unsprezece ani! E un copil blînd, — cu un zîmbet angelic. Ochii lui negri, alungiți către tîmple,

se-aprind și se sting ca două făclii peste care trec pale de vînt. Are o față frumoasă, creolă, un nas mic, fin, buzele roșii, cărnoase, care la fiecare zîmbet, dezvelesc un șir de perfecte perle albe.

Petrișor are unsprezece ani, e un copil ca toți copiii, poate mai bine dezvoltat decît cei de vîrsta lui ; pare un atlet în devenire. Mama lui spune însă că Petrișor s-a născut... de două ori !"

„Cum, «de două ori» ?" a întrebat Dragoș, ziaristul.

„Da, de două ori — a continuat tînăra doctoriță : o dată acum unsprezece ani, într-o noapte de mai, cu potop de flori la ferești, și a doua oară, acum cinci ani, în ziua de 7 octombrie !"

„Dar ce-a fost acum cinci ani, la 7 octombrie ?" a mai întrebat cineva.

„O poveste de mare durere și de tot atîta fericire, care stă însă în fiecare clipă de-atunci sub semnul prăpastiei fără sfîrșit !...

Băiatul începuse să meargă la școală, în clasa întîi. Primele săptămîni n-au arătat nimic deosebit în comportarea lui. Apoi, dintr-o dată, a început să nu mai vadă bine, să aibă stări de vomă, de leșin. Medicul care l-a cercetat l-a trimis, de urgență, la noi la spital. S-a întîmplat să-l consult eu. L-am chemat și pe profesorul meu, care mi-a confirmat diagnosticul : tumoare malignă sub creierul mic...

L-am operat peste cîteva zile, la 7 octombrie, acum cinci ani. I-am salvat viața." De aceea mama lui spune că Petrișor s-a născut atunci pentru a doua oară.

«Dar pentru cît timp ?» m-a întrebat mama copilului.

«Șase luni, cel mult un an !» i-am spus. Toate operațiile de acest fel, cu un asemenea diagnostic nu dăduseră alte rezultate pînă atunci...

Băiatul și-a revenit nesperat de repede. Trebuia însă avizat că a avut o operație foarte grea, că trebuie să se ingrijească extraordinar de atent, să se ferească de orice fel de lovituri, mai ales la cap, că trebuie să se hrănească mai mult decît ar face-o doi oameni maturi la un loc, că trebuie, că trebuie... Toate acestea dacă vrea să trăiască.

Nu m-am așteptat ca acest copil de șase ani și cîteva luni să înțeleagă atît de bine, cu atîta maturitate, tragedia ce s-a abătut asupra vieții lui. Și Petrișor a început, cu mare grijă și hotărîre, lupta pentru viață !

«Petrișor, n-ai voie să.., n-ai voie să..., n-ai voie !» îi spunea mamă-sa.

«Bine, mamă ! Am înțeles !» răspundea copilul.

«Petrișor, trebuie !»

«Da, mamă, trebuie !»

«Petrișor !»

«Da, mamă !»

Nu era săptămînă în care să nu trec pe la el pe-acasă ca să-l văd. În plus, la cel mai mic semn care vestea că ceva se clatină, mi se telefona și interveneam imediat cu un tratament adecvat. În felul acesta au trecut cele șase luni, apoi încă șase — făcîndu-se un an, apoi încă unul și încă trei..., în total cinci ani și jumătate, pînă în momentul de față... Petrișor a împlinit deci unsprezece ani și se simte bine... Este sănătos...

«E o minune ce-ați făcut, doamnă doctor !» îmi spunea mama copilului acum cîteva zile.

«Minunea e în el ! i-am răspuns. Eu am procedat cu el ca și cu alții... poate cu și mai mult suflet de cînd observ și eu *minunea*, care este ființa acestui copil, ființa omenească, în general !»"

„Și mie nu mi-ai spus, doctorițo, pînă acum, a exclamat Dragoș. Phii, ce reportaje aș mai fi croit. Da,

lasă, că nu e tîrziu nici acum. Mîine trece-mă pe lista ta de consultații. Voi fi primul, te aștept la intrare !"...

„În schimb, am citit suita de reportaje pe care le-ai scris despre colegul nostru Radu B. — *Inventatorul cel mai modest,* cum l-ai numit tu, înscriindu-l în categoria *Marilor Prim-Planuri Anonime !*"...

„Ei, Radule, mai regreți că n-ai devenit biolog, așa cum doreai într-o vreme ?" l-a întrebat Andreea.

„M-am lecuit, tovarășă dirigintă, deși..."

„S-a lecuit, deși nu atît de ușor, vrea să spună !"

„Dragoș, lasă-mă să vorbesc și eu !"

„Te ascultăm, Radule", a spus profesoara.

„De fapt, n-am mare lucru de spus. Mă îndrăgostisem de biologie datorită profesoarei noastre de pe-atunci... Eram vecini cu apartamentele, ne mutaserăm și noi din căsuța în care am locuit mulți ani. Dacă ați ști, avea, și probabil că mai are încă acasă, un adevărat laborator : o cameră din apartament fusese transformată în laborator. Mă chema pe la dînsa, îmi dădea cărți să citesc, o asistam cînd făcea disecții ; pe urmă am început să fac și eu... Și uite așa... mă hotărîsem... Dar..."

„Dar, de fapt, lui îi stătea capul la mașini ! Las' că știu eu, am fost colegi de bancă doar..."

„Dar..., așa cum zice Dragoș, eu mă prăpădeam după mașini !"

„Astfel, în curînd, a avut loc cotitura de la gingașa și mereu uluitoarea mașină omenească — o adevărată «minune» cum, frumos, o aprecia doctorița noastră, spre «*omul de fier, mașina / ființa zămislită cu gîndul și visarea / ne-nchipuit mai tare ca brațul și spinarea*», cum ar fi spus Arghezi."

„Da, are dreptate Dragoș, m-am hotărît să fac această cotitură, de fapt să ies în drumul meu. Și de-aici..."

„Și de-aici, știm ! Știm că tovarășul Radu B. a devenit, în scurt timp, un *Prim-Plan* al marilor uzine bucureștene !“

„Ceea ce se știe mai puțin, Janette, precizează Radu, e în legătură cu faptul că, fără ajutorul acelor oameni minunați, care dau suflet și inimă mașinilor și care sînt adevăratele *marile prim-planuri*, chiar dacă *anonime*, n-aș fi fost nimic, n-aș fi izbutit nimic. Ceea ce școala și oarecum rîvna mea — poate prea puțin cunoscută de unii dintre stimații mei colegi au semănat, *oamenii marilor prim-planuri anonime* au crescut, au înmulțit, au înălțat !

Și, dacă s-a nimerit ca rodul să fie frumos, se cuvine ca aromele lui să mîngîie, mai întîi și în aceeași măsură, acele vetre de suflet și de inimă, între care eu însumi mi-am așezat temeinică și plăcută vatră de muncă și de împlinire. Acum, fiindcă m-ați stîrnit, vă mărturisesc că gîndurile mele vibrează mai ales în jurul unuia dintre acești oameni...

Îl cunosc de mult, de cînd am deschis ochii pe lume. Nenea Dinică stătea la cîteva case de noi. El n-a avut parte de copii, poate și de aceea, cînd se-ntorcea de la uzină, se oprea mai întîi la poarta noastră, intra în curte și mă căuta. Nu venea niciodată cu mîna goală. În buzunarele lui, spre care mă repezeam mai abitir decît spre cele ale tatălui meu găseam bomboane, ciocolată, biscuiți..., în orice caz, de fiecare dată, găseam ceva bun. Se juca apoi cu mine. Mi-aducea tot felul de mașini, pe care, cu plăcere deosebită, le stricam ca să văd «ce au înăuntru !».

Cînd am ajuns în clasele de gimnaziu, am avut norocul ca școala la care învățam să-și repartizeze elevii, pentru efectuarea lucrărilor practice, la uzina unde lucra nenea Dinică.

M-a luat alături de el. Mi se părea că se joacă cu strungul ! Piesele care ieșeau din mîna lui semănau cu niște bijuterii. Perfecte ! Rebuturi, la el nu existau.

Harnic, blînd și extrem de priceput, nenea Dinică era iubit de toți tovarășii săi de muncă. Pe panoul de onoare, el deschidea șirul lung al fruntașilor.

Cu răbdare a început să mă inițieze în tainele meseriei. Îmi explica, îmi demonstra practic, îmi dădea voie să încerc și eu. După mai multe încercări, văzînd cum mă descurc, l-am auzit odată spunînd :

«Radule, băiatule, — așa îmi zicea el — tu ai stofă, mă, nu jucărie !»

«Nene Dinică, îți bați joc de mine ?» i-am răspuns.

«Nu. nu ! Ascultă-mă, iese din tine un strungar pe cinste !»

«Și ce te face să crezi asta, nene ?»

«Multe ! Și, din cele multe, mai cu seamă două : tu, Radule, băiatule, ai și mînă bună, dar ai și cap ! Păi știi tu ce înseamnă să ai cap, Radule ? Strungul ascultă de mînă, dar, dacă te simte fără cap, se nărăvește. Așa să știi ! Ca să joace cum îi cînți, trebuie să audă cîntec adevărat, Radule ! Ori cîntecul adevărat se face mai întîi cu capul !»

N-am înțeles eu prea bine încotro bătea nenea Dinică atunci cu vorbele lui în doi peri, cum ar fi zis bunica. Am reținut însă că la astfel de vorbe l-au provocat mai ales întrebările mele : «Dar de ce *așa*... și nu *altfel*» ? «Dar așa... nu se poate» ?, «dar dacă ai vrea să faci *așa*... n-ar ieși bine» ? (Nici eu nu știu ce mă apucase de tot întrebam. De fapt, acum știu : mă stăpîneau o curiozitate și o dorință de a face și altfel lucrurile. Poate că de-aici au pornit cele despre care s-a trudit Dragoș să scrie).

După absolvirea liceului, în ciuda dorinței tatălui meu, care ar fi vrut să urmez nu biologia, ci dreptul, ca și el (după cum știți este procuror), eu m-am dus la uzină, la nenea Dinică.

Adevărata muncă de calificare abia atunci a început.

Nenea Dinică a mai lucrat lîngă mine doi ani. Mai bine-zis eu m-am bucurat de ajutorul lui încă doi ani. A ieșit la pensie stimat și iubit și regretat de toți! În cei doi ani însă, cîte n-am învățat de la el! Căutările mele atunci au început și el a fost primul care le-a sprijinit. Mi-amintesc cum mă încuraja în momente de cumpănă :

«Radule, băiatule, numai de atîta ești tu? Nu se poate, trebuie să reușești! Totdeauna există o ieșire la care încă nu te-ai gîndit!»

„Frumos spus, a exclamat Vlad : «Totdeauna există o ieșire la care încă nu te-ai gîndit»!"

„Frumos și înțelept!" a subliniat Andreea.

„Și, într-adevăr, mare dreptate avea. Pînă acum am găsit cîteva asemenea ieșiri."

„Care au fost subiectele reportajelor mele! Și sper să mai găsești, Radule! De altfel, ceea ce mi-ai spus în seara aceasta îmi dă mari speranțe"

„Îți mulțumesc, Dragoș!... Vreau să vă mai spun că nenea Dinică îmi este și acum cel mai apropiat sfătuitor și sprijin moral. Nici nu trec două-trei zile și-l văd sosind în hală. Strigă de departe :

«Hei, Radule, băiatule, cum mai stăm? Cu ce noutate mă mai răsfeți?»

Vă mărturisesc că îmi face atît de bine această întrebare a lui, pe care o aștept ca pe un binefăcător impuls... De acea, te-aș ruga, Dragoș, ca următorul tău reportaj, după cele pe care le vei scrie despre Janette, să fie despre nenea Dinică!"...

„Gata, măreţule meşter, mă înscriu şi pe lista ta... de suflet ! În curînd voi spune : *prezent !* la poarta lui nenea Dinică. Însă cu tine de mînă, «Radule, băiatule» !“...

Andreea şi Vlad îl privesc pe tatăl Doinei alergînd de colo pînă colo. Nu ştie ce să mai facă spre a-şi vedea nuntaşii cît mai mulţumiţi. Ar dori ca fiecare să simtă măcar ceva din fericirea ce-i stăpîneşte lui sufletul.

„Şi, cînd te gîndeşti că unii părinţi sînt în stare să se lipsească de bucuria firească de a-şi vedea propriul copil trăind acel moment unic al vieţii : căsătoria !“ — a spus judecătorul.

„Cum se poate aşa ceva ? a întrebat Janette. Înseamnă că un asemenea părinte ar trebui să aibă — pentru a lua o hotărîre ca aceasta — motive foarte puternice, grave“.

„Vă supun unui test — a spus Vlad mai departe — am să vă conturez un destin, două, de fapt, şi-apoi vă veţi spune părerea. Tovarăşa voastră dirigintă ştie despre ce vreau să vorbesc...

«Alo, Marius ?»

«Da, la telefon !»

«Ce faci ?»

«Ce să fac ? Mă gîndesc ! Mă gîndesc la o invenţie !»

«Te gîndeşti la o invenţie ? Frumos, frumos ! Dar nu e prea pretenţios ?»

«Din partea cui ?»

«Ziceam aşa..., în principiu ! Nici mai mult, nici mai puţin, dintr-o dată — o invenţie ? !»...

«Se poate şi dintr-o dată !»

«Nu zic nu, dar... cu calificarea ce faci ? Nu trebuia să fii la atelier ?»

«Nu mă mai duc !»

«De ce ?»

«Nu-i de mine ! Tinichigiu auto ? ! Nici măcar mecanic !»

«Da, dar tinichigiii cîștigă mai mult !»

«Nu mă interesează cîștigul ! Pentru mine idealul contează !»

«Și care-i idealul tău ?»

«Cercetător, inventator !»...

«...Dar școala ?»

«Care școală ?»

«Liceul ! Ce faci cu liceul ? Nu crezi c-ar fi cazul să-l termini ? !»...

«Nici liceul nu mă interesează !»

«Deci, cercetător fără liceu ! Și ce vrei să cercetezi ?

«Vreau să inventez ceva !»

«Ce ?»

«Ceva în domeniul electricității !»

. . . . . .

Așa a început, într-o dimineață, discuția mea cu Marius, un tînăr care pe-atunci avea optsprezece ani și care, din păcate, părăsise liceul înainte de a termina clasa a X-a, pe care o repeta.

Îl cunoșteam pe Marius de mulți ani ! Era băiatul unor foarte buni prieteni ! Singurul lor copil ! Tatăl — inginer șef într-o mare uzină ! Mama — economist !

În primele patru clase (cele elementare), Marius a fost un copil foarte bun. Un elev foarte silitor, cuminte, respectuos, cu deosebire ! Blînd, domol, gînditor. Începuse să scrie versuri, apoi «romane» fantastice, cum numea el niște compoziții de cîteva pagini, destul de stîngace, nu fără unele sclipiri de imaginație !

Ne bucuram cu toții de evoluția lui Marius. Din clasa a V-a, însă, cam pe la jumătatea anului școlar, Marius a început să dea semne de schimbare ! Nu în bine ! Dimpotrivă ! Mărturisesc că nici acum nu știu ce s-a întîm-

plat exact cu el. Poate prea multele laude ale părinților ! Poate libertatea deplină ce i-o acordau și modul de a discuta cu el ca și cînd ar fi avut în față un matur, cu totul format ? !... (în special tatăl proceda astfel !) Poate !...

Cert este că Marius a devenit, treptat-treptat, apatic, fără nici un chef de-nvățătură ! Copilul excesiv de politicos, de pînă atunci, s-a transformat într-un adolescent arogant, «cu fumuri», cum ziceau colegii lui, cu fumuri care nu se înălțau măcar din jurul unei vetre pe care se pregătea să ardă ceva ! A început să răspundă necuviincios, la orice observație !

«Părinții nu-l înțelegeau», profesorii la fel !

La sfîrșitul anului școlar, a ajuns în coada clasei, abia-abia a promovat la matematică și fizică, obiecte la care era gata să rămînă corigent.

Părinții erau mai mult decît neliniștiți. Au discutat *serios* cu feciorul !

«*Tu trebuie să devii om, om adevărat,* Marius», i-a spus tatăl, la un moment dat.

«N-am nimic împotrivă !» a răspuns băiatul.

«Păi, dacă n-ai nimic împotrivă, ce faci pentru aceasta ?»

«*Aștept, aștept să cresc, să devin om !*»

Răspunsul era vădit ironic, batjocoritor chiar ! Tatăl n-a mai putut răbda și... i-a ars băiatului două palme.

«Ca să te faci om, poate trebuie să te ajut și în *felul acesta* ?! Poate așa ne vom înțelege mai bine !»

De-atunci, nu s-au mai înțeles defel ! Sigur că și inginerul greșise. Nu trebuia să-și lovească băiatul. Pînă atunci îl tratase exagerînd, așa cum spuneam, ca pe un om matur, iar acum îl înjosea lovindu-l !

Marius a început să-și disprețuiască tatăl, să se înstrăineze sufletește de el. Iar mama nici nu conta. Era

o femeie cu deosebire blîndă și care avea un respect exagerat față de inginer. Lipsa de personalitate a mamei, privită din acest punct de vedere, a fost intuită de băiat, intuită și exploatată. De-aceea, cuvintele, sfaturile, observațiile ei, atunci cînd îndrăznea să le formuleze, n-aveau nici un ecou pozitiv în mintea și în sufletul lui Marius...

...S-au scurs încă trei ani ! Clasele a VI-a și a VII-a au fost promovate la limită. În clasa a VIII-a, Marius a rămas corigent la limba română și la fizică. Tocmai la obiectele despre care spunea că formează pasiunea lui. A rămas corigent pentru că Marius scria cu grave greșeli de ortografie și nu știa să comenteze adecvat o carte, o operă literară, în general. Iar la fizică, superficial, ca în tot ce făcea, nu învățase nici lucrurile elementare, deși deseori putea fi văzut cu fel de fel de sîrme, bobine etc., din care amenința că va scoate *minunea secolului !...*

A rămas corigent și nu s-a putut prezenta deci la timp la concursul de admitere în liceu !

Părinții au crezut că Marius va fi afectat de acest lucru. Colegii lui, unii chiar cu posibilități reale mai mici, dar mai muncitori, ambițioși, au promovat, s-au prezentat la liceu, unde au reușit.

Marius a rămas nepăsător ! Era *deasupra* acestor lucruri mărunte ! Așa i-a răspuns, într-o zi, mamei !

«Lucru *mărunt* e viața ta, Marius ?» a îndrăznit să observe mama.

«Ce știi tu ? Viața mi-o aranjez cum vreau eu !» a fost răspunsul impertinent al băiatului.

Și mama a mai adăugat lacrimilor de pînă atunci altele proaspete !...

După trecerea corigențelor, a intrat, în toamnă, la liceu, la cursurile fără frecvență, care mai erau pe atunci.

Iar după un an, promovat în condiții aproape umilitoare — numai cu note de cinci — a fost admis, în clasa a X-a, la cursurile de zi, în niște împrejurări favorabile ce se iviseră la liceul vostru.

«Cum la liceul nostru ? Nu cumva e vorba despre Marius R., fostul nostru coleg ? Un băiat blond, cu ochi albaștri, subțirel, înalt, care vorbea tărăgănat și zeflemitor ?»

«Ba da, Dragoș ! Despre el e vorba, precizează Andreea ! L-am lăsat pe soțul meu anume să ni-l prezinte ca pe un necunoscut, deoarece sînt sigură că nu știați prea multe despre el. De altfel, nici Vlad atunci nu știa. Părinții lui Marius erau prieteni ai mei. În curînd au devenit și ai lui. Și de-aici...»

„Ascultați, continuă judecătorul, într-o discuție pe care tatăl a avut-o cu Marius și la care eu eram, întîmplător, martor, l-am auzit pe inginer spunînd :

«Marius, pretinzi că-ți place să citești, că citești și că n-o faci degeaba. Iată ce afirmă unul dintre scriitorii îndrăgiți de tinerii de azi, pentru că surprinde probleme esențiale ale vieții lor : *Școala nu e anticamera vieții, ci unul din laboratoarele ei ocupate de tineri !*

«Vorbe, bătrîne, vorbe ! a ripostat, iritat, tînărul. Și, chiar de-ar fi s-o luăm în serios, ei bine, vreau să-ți comunic că eu m-am hotărît să părăsesc acest laborator».

...«în care, în general, ai fost un simplu figurant !»

«Nici nu se putea ca *marele* inginer-șef să nu mă pună la punct ! Ei, bine, repet, m-am hotărît să părăsesc acest *laborator* spre a intra în *marele laborator al vieții, în saloanele vieții.* Numai că trebuie să-mi cumperi pantofi noi — ca să nu murdăresc parchetul, ori marmura acestor saloane !»

«Ești nemaipomenit de ridicol cu vorbele tale umflate, cu superioritatea ta de trei parale, zise tatăl în-

durerat. Eşti un farsor, Marius ! Asta eşti ! de fapt, habar n-ai ce este cu tine, nu ştii ce vrei, nu ştii ce poţi măcar, nici nu te cunoşti ; n-ai încercat nimic serios ! Absolut nimic ! Singurul lucru pe care îl faci — şi care, trebuie să recunosc, ţi-a reuşit şi-ţi reuşeşte din plin — este să-ţi baţi joc de totul, începînd cu tine ! Va veni o vreme cînd te vei trezi, fără îndoială ! Amarnică îţi va fi însă această trezire ! Să ştii !»

Şi tatăl a ieşit din cameră. Am rămas copleşit pe de o parte de adevărurile rostite şi de durerea unui părinte, pe de altă parte, şi cu deosebire m-a uluit faptul că tînărul n-a fost aproape deloc afectat.

Orice încercare pe care-am făcut-o de a ajunge spre adevărul din el s-a sfărîmat de zidul unei nepăsări şi reci ironii !

După două săptămîni, Marius a reuşit să se angajeze la un mare atelier auto, spre a se califica la locul de muncă, în secţia tinichigerie. (La mecanică nu găsise un loc liber).

Părinţii au răsuflat, într-un fel, uşuraţi, sperînd că de-acum băiatul a apucat pe un drum bun. Se va înscrie la seral, va termina liceul, între timp se va califica, va face, poate, şi facultatea ! Aşa gîndeau şi sperau bieţii oameni !

Marius s-a înscris într-adevăr la liceul seral, tot în clasa a X-a. Dar..., după cîteva săptămîni, l-a abandonat, după cum a abandonat şi calificarea. El, tînărul de 18 ani, voia să devină cercetător, inventator chiar, fără studii şi fără studiu ! Marius *trăia spre a se gîndi la o invenţie !*

De fapt, cum s-a dovedit în curînd *activitatea* tînărului era mult mai prozaică. Mai întîi îi plăcea să lenevească, să doarmă, să doarmă cît trei la un loc ! Apoi, să se plimbe, să se plimbe aşa, fără ţintă şi fără rost !

Nici măcar plăcerea plimbării n-o simțea ! Fiindcă nu prea avea bani (părinții îi limitaseră fondurile), fuma, pe apucate, cîte un pachet de țigări proaste, ori rămășițe împrumutate de la cei ce pierdeau timpul, ca și el, prin holurile cinematografelor, prin parcuri !

Și mai avea *domnul* Marius o preocupare serioasă : *era îndrăgostit !* Zăpăcise o fetișcană din vecini, fiica unor muncitori, fată frumușică și silitoare la învățătură (ea era în clasa a XI-a), o zăpăcise cu aerele lui de superioritate, cu *înaltele* lui preocupări *intelectuale, științifice* și *literare,* despre care-i vorbea cu zel, cu *visurile* lui de cercetător și inventator, visuri care *se vor împlini în curînd,* după cum o asigura.

A zăpăcit-o într-atît, încît și fata a început să lipsească de la școală, iar, în curînd, neavînd încotro, au fost nevoiți să anunțe părinții — și pe unii și pe alții — că, peste patru luni, vor avea un copil ! Marius avea peste 19 ani ; fata împlinise 18 !

—Și astfel *mare bucurie* s-a pogorît peste cele două case !»

„Nici că se putea una mai mare, Radule !“ a adăugat Vlad.

—Sînt curios să știu ce s-a întîmplat în asemenea situație ?»

„Ce să se întîmple, Dragoș ? a răspuns judecătorul. Ce puteau face bieții părinți ? Iată, de-aici înainte începe testul : tu ce-ai fi făcut, de pildă, dacă ai fi fost în locul părinților lui Marius, ori în locul părinților fetei ?“

—Oricare ar fi fost copilul meu, eu n-aș mai fi vrut să știu nimic despre el ! a afirmat ziaristul ! Absolut nimic ! Auzi măgărie ? ! Un neisprăvit ! Care mi-a mîncat zilele atîția ani, care nu învață nimic, nu muncește, nu cîștigă nici cît să cumpere o pîine ; obraznic, arogant (pe ce ?) ; un farsor, bine i-a zis tatăl lui ! *Un Nimic*

deci, cu literă mare, care face și el cîte ceva — da, face : sucește capul unei fete (trebuie să fi fost proastă rău, ca să nu zic altfel, dacă a căzut ea în plasa unui pierdevară) și... face copii ! Păi sigur ! Asta era tot ce-i mai rămăsese de făcut domnului *Inventator !*»

«Da' *amarnic mai ești la suflet,* scriitorule ? ! spuse Andreea. Va să zică așa ai judeca tu de pe poziția unui părinte ! Interesant !... Am să vă amintesc, puțin mai tîrziu, cum și-au permis tot niște foști elevi de-ai mei să-i judece pe părinții lor, și ce-au fost în stare să facă !»

«Tovarășă profesoară, dar povestea asta m-a pus pe jar, nu alta !»

«Bine, Dragoș, eu nu te acuz cu nimic. Constat doar că discuția noastră devine foarte interesantă !»

„Deci l-ai fi dat afară din casă, n-ai mai fi vrut să știi nimic despre el (că despre acest băiat ai vorbit) !" precizează Vlad Cosmescu.

«Da, așa cred că aș fi făcut !»

«Răspunsul vădește o substanțială scădere de *forță !*»

«Mai știu și eu, Janette, ce-aș fi făcut ? Adevărul e că... acest *adevăr* despre care discutăm este foarte complicat. E ușor să dai sfaturi, să te indignezi, să condamni, mai greu e să descurci în chipul cel mai potrivit o asemenea situație! Deocamdată spun : bine că n-am copii !»

«O să ai și copii, trebuie să ai — intervine, din nou, doctorița, fiindcă o viață fără familie și fără copii e ca o sală de concerte, de pildă (iertați-mi comparația, n-am găsit alta mai bună), în care nu se-aude nici o melodie. Intri, iei loc — locul pe care l-ai plătit —, pe care ți l-ai asigurat deci, și aștepți. Aștepți și nu se întîmplă nimic. Nu se-aude și nu se întîmplă nimic ! Și, cu vremea, obosești așteptînd, obosești și... *pleci* dezamăgit !»

. . . . . .

«Și ce-a făcut, pînă la urmă, *domnul Inventator Marius ?*»

„Ce să facă, Șerbane ? Ce mai putea face decît..."

«Decît să se însoare cu fata !»

„Asta a și făcut, Radule ! S-a căsătorit cu fata, cu viitoarea mamă !"

«Și părinții ?»

„Părinții au trecut printr-o gamă întreagă de stări : de la revoltă, indignare, cumplită durere, totală dezamăgire, pînă la înțelepciunea posibilă și necesară".

«Adică ?»

„Adică i-au lăsat să se căsătorească !"

«Oficial !»

„Da, Radule, oficial, iar părinții băiatului i-au primit într-o cameră din apartamentul lor, le-au dat niște lucruri, au mai primit ceva și de la părinții fetei..."

«Și gataaa !... Tinerilor nu le-a rămas decît să mănînce, în continuare, banii părinților lor și să-și aștepte urmașii !»

„Ei, aici e-aici, Dragoș ! Lucrurile nu s-au petrecut chiar așa !"

«Nu mai spuneți ! Te pomenești că»...

„Sper că nu ești ironic cu mine !"

«Vă rog să mă iertați, tovarășe judecător... Credeam însă că personajul e *negativ* pînă la sfîrșit !»

„Și de unde știi că nu e ? !"

«Ei, bănuiesc, după... întorsătură ! După întorsătura de *ton* din spusele dumneavoastră».

„Ai fler ! Dar, pe de altă parte, chiar tu spuneai că adevărurile vieții nu ni se oferă așa, ca pe tavă, că trebuie să ai ochi și suflet, și ascuțime de minte ce se cheamă înțelepciune și, nu de puține ori, lucrarea anilor asupra ta ca să alegi, într-o împrejurare mai neobișnuită, cea mai potrivită soluție ?"

-Sînt gata să repet !»

„Iar eu să te aprob ! Așa că... iată-i pe cei doi tineri în fața ofițerului Stării Civile — așa cum v-am văzut și pe mulți dintre voi, cum i-am văzut astăzi pe Doina și pe Mitică al ei !... Sînt palizi la față, vădit emoționați... Și nu atît pentru *Da !*-ul pe care-l vor rosti, legîndu-se pe viață, cît, mai ales, pentru... golul din jurul lor. În afară de doi-trei prieteni — era lucru de mirare că au venit și aceia — nimeni ! Nimeni nu-i însoțește în aceste momente mari, unice din viața lor, din viața fiecăruia !

Pînă în ultima clipă speraseră, speraseră că vor veni.

«Nu se poate să nu vină ! își spunea fiecare în gînd. Trebuie să vină ! Au trecut de-atîtea ori peste supărare ! O vor face și de data aceasta ! Nu se poate ! Se vor îndupleca ! Nu ne vor lăsa ei, într-un asemenea moment, singuri !»

Marius, care oricînd era gata cu replici *deștepte*, volubil, totdeauna, în fața fetei pe care acum și-o făcea, în chip legal, soție, nu era în stare să spună nici un cuvînt. Era palid ca un mort, simțea că-i tremură tot corpul, care parcă împrumutase tremurul sufletului. Mușchii feței jucau chinuitor, iar în gît i se înnoda mereu ceva că nu putea să deschidă gura.

Fata era la fel : «Măcar mama o să vină, se gîndea. Nu se poate să mă lase ea așa ! Nu se poate !»...

-Cetățene Marius R. ..., de bunăvoie și nesilit de nimeni»... Glasul ofițerului stării civile a răsunat cald, melodios, dar parcă s-a izbit de pereții camerei goale, de pereții acestei săli totdeauna pline, pînă la refuz în asemenea momente ! Chiar înaintea lor fuseseră acolo doi tineri, ai căror nuntași nici nu încăpuseră cu toții în sală.

«Cetățeană..., de bunăvoie și nesilită de nimeni»...

S-au pomenit singuri, de mînă, în fața clădirii. Nu-i aștepta nimeni. Prietenii au pretextat că au treabă și-au plecat. De altfel, ce-ar fi făcut cu ei? Unde să-i invite să... cinstească evenimentul? Cu ce? Au luat-o pe jos, singuri, spre casă.

Fata a izbucnit în plîns. Cum își imaginase ea, în visurile ei, acest moment?!... Există vreo fată care să nu îmbrace cu fir strălucitor, de aur și argint, cu parfum de flori rare, parfumul tuturor speranțelor, al bucuriilor și-al frumoaselor împliniri, acest vis?

Și iată realitatea, cruda realitate, pe care ea și-a creat-o. *Ea* și *El*. Ei și-au creat-o!

«Poate că au dreptate, Mihaela! Sigur că au dreptate, reuși, după un timp, Marius să dea glas chinurilor lui de dinăuntru. I-am supărat mult prea rău ca să ne fi putut ierta! Așa e!... I-am supărat mult prea rău și, în ceea ce mă privește, de atîta timp! Te rog să mă ierți pentru această zi a vieții noastre! N-o meritai! Tu ai fost o fată cuminte»...

...Și acum, după mulți ani, cînd vorbește despre ziua aceea, Mihaela plînge. N-a putut-o uita. După cum n-a uitat cîte i-a mai spus Marius atunci, cîte s-a legat să facă...!

Dar, mai ales, n-a uitat acest lucru Marius!... Vedeți, uneori este de-ajuns un asemenea moment, un moment de vîrf, de vîrf al vîrfurilor, de... șoc, i-aș putea zice, care să-ți întoarcă mintea și sufletul din cale. Se vede treaba... că și pentru Marius sosise acest moment. El a fost acela al tristei sale nunți!

În ziua respectivă, Marius parcă s-ar fi născut din nou, cum zicea Janette despre Petrișor.

Mai întîi s-a dus, plecat și respectuos, ca altădată, în copilărie, și a cerut iertare părinților lui și socrilor lui. Nu i-a tras la răspundere, nu i-a învinuit cu nimic ! Iar a doua zi... a făcut ce-a făcut și s-a angajat la marele atelier unde încercase cîndva să învețe o meserie. A desprins meseria de mecanic (a reușit să facă ce-i plăcea) mai repede și mai bine decît s-ar fi așteptat oricine. Iar la liceul seral, unde și-a reluat studiile, profesorii, care-l știau, nu mai aveau nici un element de comparație cu ceea ce fusese Marius doar cu cîțiva ani în urmă.

Între timp, Mihaela a adus pe lume un băiat, care acum este școlar mare — Cristian, așa se numește băiatul și care învață foarte bine. Marius, tatăl, învață și el, în continuare, ca student, în ultimul an, la Automatică, la seral, iar Mihaela, după liceu, a învățat stenodactilografia în limbile română și engleză. În timp ce bunicii se bucură pentru că Marius caută calea cea mai potrivită spre a face pe propriul lui fiu să înțeleagă și mai ales să nu uite că «Școala nu e anticamera vieții, ci unul din laboratoarele ei ocupate de tineri !». Și că spre a ajunge *Om*, nu e suficient să aștepți și să crești !...

„Mai lasă-i, Vlad, că i-ai năucit cu povsetea ta. Hai la dans, băieți, luați-vă nevestele și la dans ! Că sîntem la nuntă doar ! a spus Andreea. Și-apoi vreau să văd dacă ați mai făcut progrese de cînd dansați la reuniuni, la cabană, în munți, vă amintiți, în prima noastră excursie, cînd lăsasem *cuvînt de ordine* să nu carecumva să părăsească vreo fată sala pînă n-o văd eu, cînd v-am păzit toată noaptea...

„Ca să ne înveliți, să nu răcim !“ exclamă Dragoș, rîzînd !

„Să vă învelesc, să nu cădeți din pat, ori de pe fereastră... în camera de-alături...

Hai, hai, Şerbane, parcă mişti ceva mai greu picioarele, faţă de banchetul acela..."

„Din apartamentul dumneavoastră... A fost nemaipomenit... Dar au trecut de-atunci zece ani, doamnă! În curînd facem întîlnirea de zece ani!..."

„Mai găsim vreunul care nu s-a însurat şi-l obligăm s-o facă. Mergem cu toţii să petrecem pe spezele lui!..."

7.

...„Petrică făcea parte din cea de-a doua clasă pe care am avut-o ca profesoară dirigintă, după voi. M-am legat mai puţin de această clasă, dar băiatul acela îmi era foarte apropiat de suflet. Fusese bolnav în clasa a IX-a, şi-ntr-a X-a, era un copil firav, se prindea orice răceală de el şi-apoi tuşea săptămîni întregi. Din clasa a XI-a, s-a schimbat aşa, dintr-o dată. A crescut — se dezvoltase frumos — ajungînd un flăcău înalt, subţirel, dar bine legat, cu părul blond şi ochi albaştri. Nu se prăpădea cu învăţătura, mai trebuia împins de la spate, dar avea cap bun, cînd se apuca de-o treabă puteai fi sigur c-o duce la sfîrşit.

M-au impresionat cu deosebire părinţii lui — oameni simpli, muncitori, dar foarte harnici, gospodari, care-şi ţineau odrasla ca pe un prinţ.

Le-am spus de mai multe ori că nu fac bine, că băiatul trebuie învăţat să muncească serios şi să preţuiască munca, precum şi ceea ce rezultă din ea.

«Avem unul singur, doamnă ! îmi răspundeau. Cît trăim noi — pentru el muncim, iar Petrică merită să facem pentru el toate sacrificiile ! E băiat bun !»

În sfîrşit, Petrică a terminat liceul şi-a intrat la o facultate din cadrul A.S.E., nici nu ştiu la care. Făcuse meditaţii, părinţii cheltuiseră mulţi bani (deşi voi îmi cunoaşteţi părerea, ştiţi că eu sînt împotriva «mersului cu cîrje prin viaţă». Aşa mi se par meditaţiile — nişte «cîrje» pentru minţile mai *slabe*, care n-au curajul să înfrunte singure examenele vieţii, *singure* acela incluzînd ajutorul *legal* şi *necesar* pe care îl primesc şi trebuie să-l primească, în cadrul învăţămîntului organizat, din partea celor investiţi cu asemenea misiune, din partea profesorilor. În rest, ai desprins nişte *instrumente*, te foloseşti de ele ! De tine depinde totul ! Dar, în sfîrşit..., nu e acum momentul...). Făcuse deci şi Petrică meditaţii şi mi-a fost teamă să-i sfătuiesc pe părinţi să nu-l pregătească astfel, fiindcă, singur, n-ar fi învăţat şi n-ar fi intrat. Aşa — mare bucurie a fost în familia Marcu, odată cu intrarea fiului la facultate. M-am bucurat şi eu, sincer !

După prima sesiune de examene însă — pe care o trecuse cu bine — Petrică s-a schimbat cu o sută optzeci de grade.

Mai întîi, a început să lipsească de-acasă. Ce spaime, ce disperare a provocat prima asemenea lipsă în familie, lipsa neanunţată, bineînţeles. Părinţii lui mi-au dat telefon pe la ora trei noaptea, după ce îl căutaseră pe la spitale, la Morgă, la Miliţie..., fără să-i dea de urmă. Erau înnebuniţi... S-au scuzat, mă rog !...

I-am liniştit, spunîndu-le că aşa am păţit şi noi — eu şi cu mama — cînd fratele meu, ajungînd bărbat în toată firea şi fiind necăsătorit, a lipsit prima noapte de-acasă.

«Nu-l mai căutați, le-am zis, o să vină el mîine dimineață, ori pe la prînz, sau seara, ori poimîine. O să vină ! Veți vedea atunci ce e de făcut»...

Petrică a revenit acasă peste două zile — vreme în care n-a dat nici un semn de viață, un telefon măcar. A sosit binedispus, cu zîmbetul pe față... «M-am destins și eu puțin, după sesiune !» a fost răspunsul...

«Bine, dar... au încercat părinții. La noi nu te-ai gîndit ? N-am știut nimic de tine..., ne-ai lăsat așa cu inima pe jar»..., a continuat mama, care și avea o boală de inimă și mai ales ficatul îl avea bolnav (făcuse de trei ori hepatită)...

«De-acum încolo, să știți, voi lipsi tot mai mult !» i-a avertizat, nepăsător, studentul.

Soții Marcu au început să se intereseze pe unde-și pierde nopțile odrasla lor, mai ales că reîncepuseră cursurile, iar el lipsea de la facultate, nu se mai pregătea...

Cu chiu, cu vai au aflat : Petrică găsise o colegă mai mare, din anul III — de la aceeași, ori de la altă facultate — n-are importanță, femeie căsătorită, al cărei bărbat lucra undeva într-un orășel de pe Valea Prahovei, fiind inginer. Omul muncea ca s-o țină pe ea la facultate, la cursuri de zi... Munceau și părinții studentei pentru aceeași «nobilă« cauză ! Îi luaseră o garsonieră în București, îi dădeau bani de cheltuială..., iar ea îi cheltuia... cu cine apuca, în ultimul timp cu Petrică...

Situația a devenit cu adevărat gravă cînd băiatul familiei Marcu, fostul meu elev, s-a îndrăgostit de femeia aceea, mai mare ca el cu vreo patru-cinci ani (ca studentă era numai cu doi), hotărîndu-se s-o ia de soție.

«Dar nu e măritată ?» l-au întrebat părinții.

«Va divorța !»

«E mai mare ca tine, acum poate că nu observi, dar mai tîrziu ?»

«N-are importanță, o iubesc !»

«O iubești acum, peste cîțiva ani însă»...

«Nu înțelegeți, domnule, că orice-ați zice și orice-ați face voi eu tot cu ea mă însor ?!» a sosit replica, plină de *înțelepciune* a studentului...

Mamă-sa a izbucnit în plîns, încercînd să-l roage, să se mai gîndească...

«Poți să plîngi oricît, nu mă interesează !» i-a răspuns el, drept răsplată pentru toată viața și sănătatea ei risipite la căpătîiul lui, în jurul lui, pe urmele lui...

«Cum îndrăznești, măi nemernicule, să-ți bați joc de mamă-ta ?» l-a apostrofat tatăl, îndurerat.

«Mă faci pe mine nemernic ?» a țipat *odrasla*, sărind de unde se afla, cu mîna ridicată...

«Ridici mîna asupra mea ?! Aici ai ajuns ?!» a întrebat, uluit, Iulian Marcu, tatăl, vrînd parcă să se repeadă spre el.

A sărit mama și s-a așezat în fața băiatului, să-l apere.

Petrică încremenise retras într-un colț al camerei. Devenise de ceară.

«Dă-te la o parte, femeie, că nu-i fac nimic... Vreau să-i spun doar că asemenea mîini, ridicate asupra părinților, se usucă !»

S-a oprit, s-a așezat pe un scaun, ducîndu-și brațul spre inimă, prin care îi trecuse un fulger.

«De azi înainte pentru mine nu mai exiști, băiete ! i-a spus, în continuare. Poți să rămîi aici, poți să pleci unde vrei și cu cine vrei, pentru mine nu mai exiști. Ai murit !»

Avea un chip ca de piatră ! Sa ridicat și a ieșit din cameră !...

Anul întîi l-a absolvit cu greu, cu restanțe în toamnă. După aceea, fostul elev, în care investise atîta suflet, a plecat definitiv din casa părinților săi, căsătorindu-se cu femeia aceea. S-a lăsat de facultate. Se pare că ar fi trecut la fără frecvență... Probabil, muncește undeva...

Am vorbit, de curînd, întîmplător, cu mama lui. Mi-a spus că a trecut prin orașul în care s-a stabilit. I-a aflat adresa și i-a trimis vorbă să vină undeva (i-a propus un punct de întîlnire) măcar să-l vadă, cîteva minute...

L-a așteptat trei ore. N-a venit...

«Cînd îți tai singur rădăcinile și apuci pe-un drum de viață spălat în rîu de otravă, poți să respiri aerul cel mai pur, degeaba ! Ești tot un mort printre vii ! exclamă ziaristul, încrîncenat. Pentru că să nu-mi spună cineva că : femeia-l iubește, și el o iubește, că se-nțeleg și c-o duc bine ! În acest caz, *binele* adevărat nu există, nu poate fi. Cel mult se realizează o spoială, o coajă, dincolo de care foiesc șerpi»...

„Ceea ce mă frămîntă pe mine, Dragoș — a continuat Andreea — este răspunsul care s-ar putea da la întrebarea cu care parcă oamenii s-au născut pe buze : *De ce ?* În cazul lui Petrică Marcu, precum și în altele pe care eu sau voi le cunoaștem. De ce s-a schimbat acest băiat ? Unde s-a greșit ? Ori *de ce ?* în cazul Casandrei...

N-o cunoașteți, a terminat abia anul trecut liceul. Am avut-o doar elevă, timp de patru ani, vreau să spun că nu i-am fost și dirigintă... M-am frămîntat mult pentru ea, am pregătit-o în afara orelor obișnuite, pe ea ca și pe alții ; am prezentat-o, începînd din clasa a IX-a, la olimpiadă și-am ajutat-o să cîștige în fiecare an premii pe țară. Se atașase mult de mine și, în mod firesc, și mie îmi era dragă. Am făcut dintr-un copil, care, la început,

se afla în mulțime, fără să se vadă, un cap de afiș. Am intuit că poate din punct de vedere intelectual. Credeam că și altfel...

Cu mine era foarte tandră, mă dezmierda cu tot felul de vorbe rostite cu o voce de «înger». Mamă-sa îmi spunea că și acasă se purta la fel. Semăna prea mult cu mama și, de-aceea, își iubea cu deosebire tatăl.

A intrat, bineînțeles, la facultate — la chimie industrială — în condiții foarte bune. Pentru ca, după aceea, ca și în casa părinților lui Petrică Marcu, să înceapă calvarul. Casandra parcă a înnebunit dintr-odată. S-a îndrăgostit de un băiat care nici măcar nu s-a prezentat la examenul de admitere la medicină, unde pretinde că vrea să meargă și care nici nu muncește nicăieri. Stă acasă, cheltuiește banii mamei sale care e doctoriță (tată n-are, i-a murit) sau vagabondează. Iar Casandra e umbra lui : lipsește de-acasă zile și nopți, ca și Petrică — fără să dea un telefon, lipsește de la facultate, nu mai învață...

Cînd am stat de vorbă cu ea, rugată de părinți, mi-a răspuns că «dacă au făcut-o, sînt datori s-o crească, suportîndu-i orice !»...

Pentru ca în alt caz, de data aceasta tot al unui băiat — n-a fost elevul meu și nici al liceului, dar îi cunosc pe părinții lui — să mă întreb de asemenea uluită : *De ce* ? De ce a plecat Daniel de-acasă ? El nici măcar n-a mai intrat la facultate. A terminat, cu chiu, cu vai, liceul, trecînd printr-un fel de astenie a voinței și-a întregului organism. Toată lumea a crezut că e bolnav. L-au internat, de mai multe ori, în spital, l-au tratat... El însă n-avea nevoie de nici un tratament sau, mai știi ?!... În orice caz, după bacalaureat, a plecat de-acasă, n-a mai vrut să rămînă cu părinții. Motivul : «nu-și mai suportă mama, pentru că l-a sufocat cu iubirea ei !». Și, pornind de la ea — Daniel și-a extins *neiubirea* lui și asupra tatălui,

ca și asupra unei surioare, aflate abia în clasa a VI-a... A decis că vrea să trăiască singur, «pe picioarele sale».

«Și ce-au făcut părinții în situația aceasta ?» a întrebat Radu.

Tatăl lui Daniel, care este director al unui trust de construcții și profesor universitar, i-a spus :«Dacă asta ți-i voia, băiete — tu știi că *dragoste cu sila nu se poate* — du-te ! Ia de aci ce vrei, te ajut să-ți găsești de lucru, să-ți găsești casă, încearcă ! Poate-ți va fi mai bine fără noi !»... Se abținea să nu izbucnească în plîns...

I-a găsit, într-adevăr, de lucru, la o mare uzină. A vorbit cu oamenii de răspundere de-acolo să-l supravegheze și să-l ajute... În ceea ce privește casa, Daniel n-a vrut altceva decît un cămin de muncitori nefamiliști. I-au dat o cameră ! Se părea că lucrurile se îndreaptă pe un făgaș bun. Daniel a început să muncească. Dar, nici după o lună, a plecat de la fabrică. A dispărut... fără urmă ! Vă dați seama ce-a fost pe sufletul celor de-acasă. Mama s-a îmbolnăvit grav, făcînd o depresie nervoasă. Au internat-o în spital... L-au căutat mult, pînă au descoperit că a ajuns un simplu vagabond...

Salvarea i-a venit de la o fostă colegă de clasă, pe care, reîntîlnind-o, s-a îndrăgostit de ea. Fata l-a determinat să se întoarcă acasă. L-a luat cu ea la fabrică, e și ea muncitoare. Daniel s-a apucat de lucru. S-a calificat strungar. Au dat apoi examen amîndoi la Politehnică, devenind studenți la cursurile serale...“

«Așadar — *iubiri* și *iubiri* ! a exclamat Dragoș. Unele înalță, altele doboară ! Totul e să știi să alegi !»...

„Mulți oameni greșesc în viață, într-un fel sau altul. Nu e om care să nu fi greșit măcar o dată, măcar cu ceva ! se auzi, după atîta timp și glasul lui Cezar, un alt

băiat, coleg — mult mai tînăr însă — cu Vlad, era avocat. Oamenii greșesc..., se îndreaptă, mai repară ! Ceva este însă ireparabil, în cele mai multe greșeli, ceva aș zice este ireversibil !"

«*Greșeală și ireversibilitate* ! iată un titul interesant»!

„O fi interesant, Dragoș, dar realitatea pe care-o vizează este departe de a fi îmbucurătoare ! Deci, reluînd, subliniez : ceva este ireversibil — *timpul,* timpul măcinat, înghițit de săvîrșirea greșelii, mai ales de ispășirea urmărilor ei. Timpul scurs nu ni-l mai dă nimeni înapoi ! Un minut din viață e important ! «Pierdem în viață ani — și cerșim la moarte o clipă !» spunea Nicolae Iorga".

«Și cu suferința, cu suferința omenească — întrebă Janette, doctorița, cum rămîne ?»

„Poate nicăieri nu este atît de evidentă ca în domeniul justiției balanța care măsoară timpul iremediabil pierdut și suferința umană generată de greșeală...

Acum cîteva zile mă aflam într-un loc unde se ispășesc sentințe ! Am stat de vorbă cu niște tineri...

«Tu pentru ce te afli aici ?» l-am întrebat pe unul.

«Păi,... am furat !»

«Ce-ai furat ?»

«Am spart magazinul din comună, împreună cu fratele meu, mai mare, și-am furat obiecte în valoare de...»

«Și de ce-ați făcut acest lucru ? N-aveți ce mînca, n-aveați cu ce trăi ? Erați într-o nevoie deosebită ?»

«Ei, aveam noi nevoie de niște bani..., că am vrut să vindem lucrurile luate, dar ne-au prins !»

«Și-acum ?»

«Și-acum o să stau aici un an !»

«Și fratele ?»

«Păi, el e major, așa că face mai mult ; el îi dincolo, unde-s cei mari»...

M-am uitat atent la interlocutorul meu : era un copil de 10 ani, mic de statură, dar îndesat, avea niște ochi vioi, care contrastau cu vorba lui domoală, tărăgănată, de cioban.

«Îți pare rău de ce-ai făcut ?» l-am întrebat.

«Asta-i sigur !... Că bine era cu oile la stînă ! Ieșeam la cîmp, nu mă pîndea nimenea din spate. Dacă făceam treabă bună, nu dădeam seama la nimeni ! Că eu i-am spus lui Gheorghe : măi nene, nu trebuie, îi rău ce zici tu. Las-o focului de motoretă, că ne-om lua noi mai încolo. Și-apoi ce-or zice ai noștri cînd or afla ?!»

«Și ce-au zis ai voștri ?»

«D-apoi că doară n-a murit mama noastră ! Bine că tata îi mort mai demult ! Iar alți frați îs mai micșori ! Ei ce știu ? Plîng doar cînd rîd ceilalți copii de ei la școală ! *Uite hoții* ! așa le strigă. Și doară ei, săracii, n-au furatără nimic ! Noi i-am făcut de rîs. Mare belea pe capul mamei !»

«Văd că-ți pare rău, într-adevăr !»

«Rău, domnule !»

«Și-aici ?»

«Aici..., ca aici ! Noroc că ne învață o țîră de carte, că eu am cam plecat de la școală. Mai mult cu oile. Aici îmi mai aduc aminte, mai învăț cîte ceva !»

«Dar, tu, tu ce-ai făcut ?».

Băiatul de-alături, căruia i-am adresat întrebarea, e mult mai dezvoltat decît colegul său de bancă. Brunet, cu sprîncene negre, mari, aplecate peste niște lumini ce pîlpîie parcă speriate, cu fața asprită de vînt, cu buzele uscate, parc-ar fi mistuit de-o febră interioară, se ridică cu greu, ferindu-și ochii.

«Tu pentru ce ești condamnat ?» reiau întrebarea.

«Eu am fost la o înmormîntare»...

«Și ?»

«Și-acolo m-am îmbătat !»

«Doar nu pentru asta ai fost adus aici !»

«Bineînțeles că nu ! Eram cu un prieten mai mare».

«Cîți ani ai ?»

«Optsprezece !»

«Și prietenul ?»

«Avea 25 !»

«De ce zici că ... *avea ?*»

«Fiindcă acum..., acum îi mort !»

«Mort ? Cine l-a omorît ?!»

«Se cheamă că eu !»

«Cum tu ? Ai zis că-ți era prieten, doar !»

«Da, prieten, dar și el era beat și, din una, din alta, ne-am luat la harță. El a rupt un par dintr-un gard și m-a pălit drept în cap. Vedeți — aici, unde-i semnul !»

Mă uit. Într-adevăr, o tăietură lungă de cinci-șase centimetri ieșea la iveală din părul tuns scurt, aproape ras.

«Am văzut atunci stele verzi și-am simțit sîngele curgîndu-mi pe față ! Nici n-am știut cînd am scos cuțitul din buzunar (purtam totdeauna la mine un cuțit) și, cînd s-a apropiat să dea din nou, n-a mai apucat, fiindcă l-am lovit și eu cu cuțitul. Am simțit că l-a străpuns puțin. Am zis că l-am înțepat doar...; se vede treaba, cum au zis și doctorii care l-au tăiat după aceea, că s-a nimerit să fie în inimă. Așa că... L-am văzut căzînd, cît era de mare și nici că s-a mai sculat ! Am căzut și eu, mi s-a făcut rău ! Ne-a găsit cineva, un om din sat, care-a trecut pe-acolo (începuse să se însereze) și așa... am ajuns aici».

«Cît ești condamnat ?»

«Apoi, mult... opt ani ! O să ies bătrîn de-aici, dac-oi mai ieși !»

«Cum bătrîn ?! Ai zis că ai abia optsprezece ani !»

«Ei, dar opt ani.... nu cred să am răbdare să-i aștept să treacă !... Dacă nu mă pălea în cap !; Ori să fi murit atunci ! Scăpam !... Scăpam și de rușine și de»...

«Umanitate în suferință !»...

„Ai dreptate, ziaristule, însă locul acela despre care pomeneam constituie un mijloc de regenerare morală, de regenerare umană, de repunere în drepturile de om, în măsura în care acestea n-au fost vital afectate...

Iată, de pildă, am aflat, în împrejurările respective, că unii tineri, care ajunseseră acolo în urma a diferite abateri căzute sub incidența legii și care în timpul detenției și-au completat și școala, au învățat o meserie și, mai presus au chibzuit la drumul vieții lor de pînă atunci, maturizîndu-se — sigur, suferința a contribuit la grăbirea procesului maturizării — și-au asumat total răspunderea asupra vieții lor. Încadrați în colective de muncă, ei își fac datoria, străduindu-se să șteargă din viața lor o pată care, uneori, nu se poate șterge toal ! De altfel, mi s-au pus la dispoziție și niște scrisori de la asemenea tineri care au devenit membri utili ai societății. Am văzut și scrisori ale unor conduceri de întreprinderi, de unități, care vorbeau elogios la adresa unor oameni recîștigați pentru o viață demnă. Sînt, dacă vreți, niște *scrisori de acreditare* obținute, e drept, după chin și jertfe, uneori prea mari și cu urmări de nesters, dar, în sfîrșit, *scrisori de acreditare* pentru postul de... *Om*, date de oameni unor semeni readuși la condiția omenească !"...

Capitolul VI

1.

Într-o zi, în jurul prînzului, Andreea a fost chemată de urgență la telefonul de la *Recepția* hotelului. Noroc că se afla prin apropiere.

— Luminița, tu ești ?

— Mamă, te sărut ! Acum am sosit de la Costinești. A fost nemaipomenit, o să-ți povestesc.

— Chiar „nemaipomenit" ? întrebă Andreea, cu oarecare mirare în glas. Știa că fata ei, studentă acum în anul III la Medicină, nu se entuziasma prea ușor în nici o vacanță.

— De data asta, da, nemaipomenit ! se auzi vocea caldă a fetei.

— Ei, atunci abia aștept să-mi povestești !

— Ce fac ceilalți : tata, bunica, *tînăra generație* ?

— În general, bine, Luminița !

— Cum, „în general" ? Ce-nseamnă asta ? Te pomenești că Nanei nu-i prieste ?

— Ba, Nana se simte bine, iar de copii — ce să-ți spun — aici e „raiul" lor, au și muntele și marea la un loc !...

— Atunci, tata ? a tremurat glasul Luminiței, s-a întîmplat ceva cu el ?

— Nu te speria — nu e nimic deosebit, doar că i-au reapărut, de cîteva zile, semnele durerilor vechi, la rinichi. Tot încercăm să le strunim cu fel de fel de medi-

camente. Astăzi se simte mult mai bine. Acum e în parc, citeşte. N-a ştiut că eşti tu la telefon, că ar fi ajuns aici înaintea mea.

Luminiţa a tăcut cîteva secunde...

— Mamă !...

— Da, fetiţa mea...

— N-ar trebui să vină şi el mîine acasă ?

— Cum „şi el", dar cine mai vine mîine acasă ?

— Iartă-mă, am uitat să-ţi spun, tu trebuie să vii, de urgenţă ! aşa s-a exprimat tovarăşul de la Inspectoratul Şcolar care a dat telefon adineaori : „Spune-i mamei dumitale să vină de urgenţă, mîine să fie la Bucureşti, pentru că poimîine liceul urmează să fie vizitat de nişte delegaţii străine !"

— „Nişte" ? !...

— Da, „nişte" ! aşa a spus. Şi că mîine ar trebui să iei legătură cu Inspectoratul... Mamă, ia-l şi pe tata, mi-e foarte dor de voi !... Ne întoarcem pe urmă cu toţii la munte, să cărăm toată „trupa"...

Noaptea, lui Vlad i s-a făcut rău de tot. Spre ziuă, Andreea s-a urcat la volanul maşinii şi a plecat cu el la Bucureşti. A ajuns în mai puţin de trei ore. Au mers direct la spital. I-au administrat nişte calmante, după care i-au făcut tot felul de radiografii, urografie... Medicii — se adunaseră cîţiva în jurul acelor imagini — păreau îngrijoraţi.

— Tovarăşe Cosmescu — s-a decis unul să vorbească — sînt nişte lucruri neclare...

— Adică ? a întrebat Vlad cu spaimă în suflet.

— În vezica urinară apare, în toate imaginile, o pată care poate fi : un calcul, în cel mai fericit caz...

— Sau ?...

— Sau... un polip, ori o tumoare !... Iar în rinichiul stîng, un chist... Dar lucrurile nu sînt sigure. Trebuie să

mergeți, de urgență, la profesorul P., de la Spitalul Fundeni. El e marele nostru specialist...

Au ieșit năuciți...

— Curios e, a spus Vlad, că nu mă mai doare nimic... în afară de suflet. Mi s-a făcut așa o milă de mine !..., a dat-o el pe glumă, încercînd să zîmbească. Andreea era încrîncenată. Îl ținea strîns de mînă. Vlad ii simțea tremurul interior...

— Bineînțeles că nu e nimic serios ! a exclamat ea, numai c-o să înnebunim pînă mîine.

— De ce să înnebunim ? Dacă ceea ce au spus doctorii se confirmă, tot nu va mai fi mare lucru de făcut, iar dacă „nu e nimic serios" — cu atit mai mult nu are rost să ne frămîntăm — a răspuns Vlad... „Uite, așa poate să înceapă *sfîrșitul !*"... se gîndea. „Ba nu, că *sfîrșitul* a' început de-acum cincizeci de ani, de cînd m-am născut". (Vlad urma să împlinească, peste cîteva zile, cincizeci de ani !)...

2.

Luminița nu-i mai dădea drumul din brațe. Îl ținea strîns, de parcă ar fi vrut să nu-l piardă. „Tăticuțul meu !" i-a șoptit ea, la un moment dat, mîngîindu-i părul, prin care începuseră să apară lumini de argint. Apoi i

s-a cuibărit sub mîna dreaptă, lîngă piept. Așa proceda și cînd era mică și trecea prin vreo spaimă. Dacă erau amîndoi în casă — și el și Andreea — la el alerga, s-o ia în brațe și s-o ascundă, ferind-o astfel de ceea ce i se părea ei că o amenință. Acum însă... spaimele îi soseau dinspre acel piept de care își lipise obrazul... Și ce bucuroasă venise din vacanța de la Costinești, abia aștepta să-i vadă, să le povestească !... A izbucnit în plîns.

— Liniștește-te, Luminița, te rog ! i-a spus judecătorul. N-am nimic ! Uite, nu mă mai doare nimic !... Îi mîngîia părul blond, cu umbre de aramă, mlădiat în valuri ca de mătase, lucind în soare. Crescuse mai înaltă decît Andreea ; era subțire la trup, cu picioare lungi, frumoase, cu forme parcă desenate din mîngîieri tandre și armonii perfecte ; avea o față cu linii dulci, ochi albaștri, ca ai lui Vlad, gură mică și buze pline, precis conturate, un nas fin, puțin „în vînt"... Cînd o vedeai, nu se putea să nu întorci capul, spre a o privi îndelung. Într-o zi, era cu Vlad pe stradă. Judecătorul s-a oprit să cumpere o revistă, de la un chioșc. Luminița a făcut cîțiva pași singură. Au trecut pe lîngă ea două femei mai în vîrstă. „Privește, ce minune de fată !" a exclamat una, adresîndu-se celeilalte. „Ferice de mama care a născut-o și se bucură de ea !". Vlad tocmai ajunsese lîngă ele și le-a ascultat...

Andreea era într-adevăr fericită c-o avea pe Luminița. Cînd era mititică, ea, Andreea, se căina de nenumărate ori pentru că n-o născuse Nana băiat !...

„De ce să fi vrut să fii băiat ?" a iscodit-o, pe-atunci „tata Mihalache", vecinul ei.

„Dintr-o mie și unul de motive !" a exclamat fata, cu importanță. (Auzise și ea expresia asta și îi plăcuse.)

„Și care ar fi acela, «unul», Andreea, tată ?“ a întrebat-o vecinul, curios să audă ce-o să-i răspundă *năzdrăvana*...

„Ca *să fiu băiat* ! a sosit, prompt, replica...

În timpul sarcinii, Andreea își dorea foarte mult o fetiță. A fost fericită cînd a născut-o. Și fericirea aceasta, cu toate grijile, îngrijorările, chiar spaimele, într-o perioadă, pe care le-a trăit pentru ea, împreună cu Vlad, cu toată truda la care s-au supus, în cei douăzeci de ani ce trecuseră de-atunci, fericirea aceasta se păstra și acum, înmulțită, înflorită.

Luminița a fost un copil pe care Andreea și Vlad l-au crescut cu mare iubire și l-au crescut ei, nu altcineva — bunici, rude, femei special tocmite — nu, ei, chinuindu-se, fără îndoială, dar bucurîndu-se totodată, pentru fiecare zîmbet al fetei, pentru fiecare vorbă, pentru fiecare gest !... Rare bucurii ; bune de așezat în cămara cea mai tainică a ființei — drept izvor de mereu nouă lumină pentru pașii, nu de puține ori, încordați ai vieții, și de nouă putere !...

Era o fetiță veselă, care umplea casa cu rîsul ei cristalin, cu vorbele ei — peltice la început, dar cu atît mai „dulci“, cu țopăitul într-un picior...

Andreea a îmbrăcat-o întotdeauna ca pe o păpușă de excepție — de la pijamalele, în care o culca, la rochițele de joacă și pînă, mai ales, la *toaletele*, cu care o scotea în lume. Îi cumpăra fel de fel de „materiale“, concepea singură modelele, de multe ori le croia singură și le cosea !... Era conștientă că răsfățul acesta s-ar putea să-i facă rău mai tîrziu, să-i creeze deprinderi care ar putea-o incomoda altă dată, dar nu se putea abține. Dorința de a o vedea „cum nu e alta“ era mai puternică, învingea. Noroc că Luminița a rămas — ceea ce a fost întotdeauna — un copil modest, „cu capul pe umeri și cu picioarele

pe pămînt", cum îi plăcea ei să spună. „Să nu vă faceți griji cu mine — le spunea părinților — vedeți-vă de-ale voastre, și așa aveți prea multe, eu sînt o fată cu capul pe umeri și cu picioarele pe pămînt !"...

Alături de ea, Andreea și-a retrăit copilăria — poate că *adevărata* copilărie, apoi s-a lăsat bîntuită de toate înfiorările din anii adolescenței... Acum își răsfață sufletul în luminile, din ce în ce mai clare, mai așezate, ale vîrstei cu zborul cel mai înalt și mai cutezător : tinerețea !

Una din marile bucurii ale anilor fragezi o constituia prima zăpadă...

„Mamă, ninge !" striga, parcă și cu sufletul, cu ochii, cu toată ființa ei, Luminița...

Lăsa orice treabă, indiferent ce-ar fi avut, și ieșea cu fetița să se plimbe pe sub dansul acela lin, calm ori, dimpotrivă, zăpăcit al „steluțelor ce plîng" — așa le spusese Luminița, odată, fulgilor de nea : „steluțe care plîng !"... „Nu vezi, i se adresase ea mamei, de cum ajung pe obrajii noștri, fulgișorii în formă de stea se fac lacrimi !"... Se plimbau, se băteau cu primii bulgări de nea, se dădeau, amîndouă, cu săniuța !... Ori rîdeau pe sătu-rate — aici îl aveau tovarăș bun și pe Vlad — la spectacolele cu păpuși, cu marionete, cu copii și pentru sufletul lor, în primul rînd, la cele ce se petreceau sub cupola circului, loc de care Luminița era parcă fascinată...

Fetița încerca s-o copieze pe mamă-sa în toate. Se repezea, de exemplu, la telefon, ori de cîte ori îl auzea sunînd, și, ridicînd receptorul, începea să vorbească, trudindu-se să împrumute tonul scurt și răspicat al Andreei, deși glasul ei cristalin nu se potrivea deloc cu o asemenea atitudine.

Căuta, apoi, prin șifonier, ori prin alte dulapuri și scotea, înșirîndu-le pe covor, toți pantofii cu toc înalt ai Andreei, poșetele și căciulile de blană, după care începea „să se gătească". Își vîra picioruşele în pantofi, își „proba" cîte o căciulă pe cap, pierzîndu-se cu ochi, cu nas, cu totul, în împărăția ei caldă, își agăța cite o poșetă de mînă și pleca... la plimbare. Pășea încet, tîrșind pantofii (la unii le-a și desprins tocurile), pînă ce ajungea în dreptul unei oglinzi mari, aflată pe un perete. Aici, împingea căciula spre ceafă, ținînd-o cu mîna să nu-i cadă, eliberîndu-și, în felul acesta ochii și începea să se „admire", schimonosindu-se în tot felul, pînă ce se hotăra la „figura serioasă, demnă, *șarmantă*", cum va spune ea mai tîrziu. Se despărțea apoi de oglindă, făcînd o plecăciune, către propria ei imagine și pornea „într-un tur" prin toate camerele. Cînd sfîrșea, se așeza în grabă pe covor, arunca „gătelile" și începea să-și maseze picioruşele care o dureau în urma efortului la care fuseseră supuse. Momentul de revigorare nu dura nici un minut ; Luminița se ridica și încerca alte „toalete", schimba pantofii, poșeta, căciula. Și, din nou, plimbare, plecăciune... Aproape de fiecare dată o descoperea mamă-sa. „Luminița — i se adresa Andreea cu un glas voit supărat — ți-am spus să nu mai umbli cu lucrurile mele ! Așteaptă să te faci mare, o să-ți cumpăr și ție !"... „M-am gătit și eu oleacă, mami", răspundea fetița, zîmbindu-i cu toată ființa ei.

Cînd s-a făcut de șapte-opt ani, în zilele „cu prăjituri", mamă-sa nu mai scăpa de ea : stătea tot timpul în bucătărie, vrînd „s-o ajute" pe Andreea, „ca să le termine mai repede"... „Mă lași apoi să mănînc cîte vreau eu !" exclama Luminița... „Bineînțeles, că te las !" îi răspundea mama, zîmbindu-i, fiindcă știa că pofta îi era mare, altfel nu mînca mai mult de una-două...

Cu fiică-sa alături a devenit Andreea patinatoare. Își dorise, în propria ei copilărie, atît de mult să patineze... Nu-i cumpărase însă nimeni patine. Acum a cumpărat și pentru fată, dar și pentru ea. Și au apărut amîndouă pe gheață. Au învățat să alunece pe oglinda aceea rece și primitoare, să facă piruete, să danseze... Erau fericite ori de cîte ori se îndreptau împreună spre patinoar. Le stătea și bine, mai ales că Luminița creștea repede, o prindea din urmă pe Andreea...

O adevărată fericire constituiau pentru fetiță zilele, săptămînile, uneori, pe care le petrecea la țară, în satul în care se născuse tatăl său. Mama lui Vlad o iubea nespus, iar pentru Luminița „mamaie de la țară" era un fel de „zînă bună" a acelor locuri, a grădinii, a pădurii, o „zînă" care-o aștepta cu porumb fiert ori copt lîngă jar, cu mere, cu pere, cu nuci, cu smeură și cu mure, pe care i le culegea de prin cotloanele pădurii de fagi și de stejari, cu dovleac copt tot sub spuză de jar, peste care, atunci cînd îl scotea — soare aburind — turna, în căușul cu miez ca de miere, șuvoi de lapte proaspăt muls.

Cînd ajungea, dădea o raită prin curte să vadă găinile „moțate" — avea mama lui Vlad cîteva găini cu niște fulgi pe cap care semănau cu un fel de conci —, să vadă pe cei doi cocoși falnici, ce băteau din pinteni pe lîngă „zînele" ogrăzii (Luminița abia aștepta să-i audă, în liniștea nopții, trîmbițînd și vestindu-și astfel stăpînii că nu mai e mult pînă ce vor trebui să se scoale), să vadă „viețelușul", cum îi spunea ea, altul în fiecare an, cu care se împrietenea însă imediat, să-i salute pe cei doi paznici ai gospodăriei — pe Tarzan și Leu — (de zeci de ani, toți cîinii ce trecuseră prin această curte fuseseră numiți astfel) și să se ia la întrecere cu ei, alergînd pe zăvoiul

din apropiere. Ieșea apoi în grădină și se plimba, cu mîinile la spate, pe sub merii ionatani, pe sub gutui, pe sub nuci..., adulmecînd cu năsucul acela al ei puțin „în vînt“ miresmele pămîntului, acoperit de lucernă, de trifoi, de porumb, de zarzavaturi, și ale roadelor lui. Îi plăcea să se rostogolească prin iarbă, să se dea „de-a dura“, într-o parte și în alta, închizînd, la început, ochii parcă spre a se izola de lumea din care venise și spre a intra mai ușor în liniștea și în măreția „lumii de-acolo“, după care tînjise, cel mai adesea, cîte un an întreg. Deschidea apoi încet, încet pleoapele, mîngîind cu albastrul luminilor ei azurul imensei bolți de deasupra ce-i picura în suflet, printre crengile, doldora de roade, ale pomilor, șoapte de tainic mister. Cînd se ridica, începea să culeagă flori, alcătuind un buchet mare pe care i-l ducea, cu toată lumina și puritatea ființei ei pe buze, bunicii sale. Mama lui Vlad o strîngea la piept ca pe o comoară rară, iar fetiței îi plăcea să-și pună capul în poala bătrînei și s-o întrebe : „Bunico, noi cînd mai stăm de vorbă“ ?

„Deseară, draga bunicii, deseară, după ce mai ostoiesc treburile astea.“

„Abia aștept ! îi spunea Luminița. Am lucruri noi să-ți spun !“

„Bine, bine ! îi răspundea bătrîna. Și eu — că doar s-au petrecut atîtea de cînd n-ai mai venit pe la mine !“

„Discuțiile“ erau, de fapt, lungi povestiri ale mamei lui Vlad, care-i spunea „cîte-s în lună și-n stele“ ! Cel mai adesea, faptele povestite se repetau de la an la an, dar pe Luminița acest lucru n-o plictisea, dimpotrivă, ea o stîrnea pe bătrînă să-i mai spună o dată „cum a fost atunci, la tîrg la Piscani, cînd...“, „ori la nunta aceea, cînd s-a rupt podul peste rîu, de-au intrat nuntașii la apă (nu se întîmplase nimic grav, de fapt, mai mult sperietura și-apoi hazul), „ori cînd s-a luptat bunicul cu ursul în

pădure", sau „cînd a fost la război, iar dînsa, bătrîna, rămăsese singură cu şapte copii", sau o întreba ce mai face nenea Aurică, vecinul ?, ori tanti Nicoleta, de peste drum ?, dacă s-a însurat băiatul lui Bicean şi pe cine a luat, pe fata aceea frumoasă, din Băjeşti ?... Sau, dacă, atunci cînd trece pe drum şi e puţin afumat, Nae, fierarul, mai strigă tot aşa : „Hei, hei, oameni buni ! Hei, hei, oameni buni !..." Cineva apăruse, la un moment dat, în faţa fierarului, apostrofîndu-l : „Ce vrei, mă, de ce strigi ?!" „Vreau să vă întreb : «Ce mai faceţi ?! Asta e : Ce mai faceţi ?»" a răspuns potcovarul satului, în timp ce-şi privea interlocutorul pe sub gene, încercînd, totodată, să-şi păstreze echilibrul. „Mulţumesc, bine !" s-a auzit glasul omului acela. „Atunci,... e bine !" s-a declarat fierarul mulţumit şi-a plecat. Dar, după cîteva zeci de metri, a început din nou : „Hei, hei, oameni buni !..."

Luminiţa rîdea de se prăpădea de cîte ori auzea povestea lui Nae fierarul..., iar, uneori, ridicîndu-şi capul din poala bunicii, începea să se plimbe prin curte (cel mai adesea, vara, stăteau de vorbă afară, pe prispa casei), împletic indu-şi mersul şi strigînd : „Hei, hei, oameni buni... !" Şi nu se oprea, pînă ce n-o apostrofa cineva : „Ia, ascultă, de ce strigi ?", pentru ca ea să poată răspunde :

„Vreau să vă întreb : «Ce mai faceţi ?! Asta e : Ce mai faceţi ? !»", după care izbucneau cu toţii în rîs.

De cînd aflase pentru prima dată „povestea", Luminiţa îşi întîmpina, de la poartă, părinţii, care veneau s-o ia la Bucureşti, cu expresia binecunoscută lor : „Hei, hei, oameni buni : ce mai faceţi ?!"

Cînd a ajuns pe la vreo doisprezece ani, a făcut o adevărată pasiune pentru calul unchiului Valeriu, fratele lui Vlad. Era un cal alb şi frumos, pe care îl „botezaseră"

Cezar. Luminiței îi plăcea cu deosebire pentru că era blînd și ea putea să-l mîngîie cît voia.Băieții lui Valeriu — avea doi și erau mai mari decît Luminița — mergeau, pe rînd, cu calul la păscut, știau să-l înhame, să-l pună la căruță și să lucreze cu el în gospodărie, prin grădină, să rezolve deci fel de fel de treburi, îl duceau la rîul din apropiere și-l spălau... Cea mai mare plăcere a lor era să călărească însă. Luminița s-a rugat de ei s-o învețe și pe ea. Au învățat-o, unul urcînd-o pe cal și ținînd-o de un picior să nu cadă, iar celălalt ducînd calul de dîrlog, la pas, ori cel mult la trap. Curînd, fata a devenit sigură pe sine și le-a cerut verilor ei s-o lase singură cu Cezar. La început, băieții s-au temut, dar, cînd au văzut-o cum „se descurcă", i-au strigat : „Ești tare, verișoară ! În tine avem un concurent serios !" „Dar ce credeați voi ? !" le-a răspuns Luminița, umflîndu-se în pene !.. Și, în clipa aceea, a strîns frîul calului, fixîndu-și călcîiele în coastele lui, așa cum văzuse că făceau băieții. Cezar și-a încordat coama și a țîșnit, ca din pușcă. O pornise într-un galop nebun. Fata a simțit cum o străbat fiori de spaimă. Verii ei — Gabriel și Ionuț — s-au speriat. Au strigat-o, spunîndu-i să-l oprească. Dar Luminița se simțea acum bine, avea senzația că zboară. S-a aplecat peste coama lui Cezar („modelul" era împrumutat tot de la băieți, ei procedau așa cînd își îndemnau calul să alerge „cît putea el"), căutînd să-l stăpînească din frîul — pe care-l ținea strîns, cu amîndouă mîinile — și să nu alunece de pe spatele lui. Dar nu cunoștea prea bine cîmpul pe care alerga. „Dacă-mi apare ceva în față ?" s-a întrebat fata. Și, chiar în clipa aceea, la cîțiva metri, a și văzut un șanț plin cu apă pe care fără îndoială că Cezar nu știa cum să-l sară, ori chiar dacă s-ar fi întîmplat să știe — ea nu făcuse acest lucru niciodată... A încercat să-l oprească și

pădure", sau „cînd a fost la război, iar dînsa, bătrîna, rămăsese singură cu şapte copii", sau o întreba ce mai face nenea Aurică, vecinul ?, ori tanti Nicoleta, de peste drum ?, dacă s-a însurat băiatul lui Bicean şi pe cine a luat, pe fata aceea frumoasă, din Băjeşti ?... Sau, dacă, atunci cînd trece pe drum şi e puţin afumat, Nae, fierarul, mai strigă tot aşa : „Hei, hei, oameni buni ! Hei, hei, oameni buni !..." Cineva apăruse, la un moment dat, în faţa fierarului, apostrofîndu-l : „Ce vrei, mă, de ce strigi ?!" „Vreau să vă întreb : «Ce mai faceţi ?! Asta e : Ce mai faceţi ?»" a răspuns potcovarul satului, în timp ce-şi privea interlocutorul pe sub gene, încercînd, totodată, să-şi păstreze echilibrul. „Mulţumesc, bine !" s-a auzit glasul omului acela. „Atunci,... e bine !" s-a declarat fierarul mulţumit şi-a plecat. Dar, după cîteva zeci de metri, a început din nou : „Hei, hei, oameni buni !..."

Luminiţa rîdea de se prăpădea de cîte ori auzea povestea lui Nae fierarul..., iar, uneori, ridicîndu-şi capul din poala bunicii, începea să se plimbe prin curte (cel mai adesea, vara, stăteau de vorbă afară, pe prispa casei), împleticindu-şi mersul şi strigînd : „Hei, hei, oameni buni... !" Şi nu se oprea, pînă ce n-o apostrofa cineva : „Ia, ascultă, de ce strigi ?", pentru ca ea să poată răspunde :

„Vreau să vă întreb : «Ce mai faceţi ?! Asta e : Ce mai faceţi ? !»", după care izbucneau cu toţii în rîs.

De cînd aflase pentru prima dată „povestea", Luminiţa îşi întîmpina, de la poartă, părinţii, care veneau s-o ia la Bucureşti, cu expresia binecunoscută lor : „Hei, hei, oameni buni : ce mai faceţi ?!"

Cînd a ajuns pe la vreo doisprezece ani, a făcut o adevărată pasiune pentru calul unchiului Valeriu, fratele lui Vlad. Era un cal alb şi frumos, pe care îl „botezaseră"

Cezar. Luminiței îi plăcea cu deosebire pentru că era blînd și ea putea să-l mîngîie cît voia.Băieții lui Valeriu — avea doi și erau mai mari decît Luminița — mergeau, pe rînd, cu calul la păscut, știau să-l înhame, să-l pună la căruță și să lucreze cu el în gospodărie, prin grădină, să rezolve deci fel de fel de treburi, îl duceau la rîul din apropiere și-l spălau... Cea mai mare plăcere a lor era să călărească însă. Luminița s-a rugat de ei s-o învețe și pe ea. Au învățat-o, unul urcînd-o pe cal și ținînd-o de un picior să nu cadă, iar celălalt ducînd calul de dîrlog, la pas, ori cel mult la trap. Curînd, fata a devenit sigură pe sine și le-a cerut verilor ei s-o lase singură cu Cezar. La început, băieții s-au temut, dar, cînd au văzut-o cum „se descurcă", i-au strigat : „Ești tare, verișoară ! În tine avem un concurent serios !" „Dar ce credeați voi ? !" le-a răspuns Luminița, umflîndu-se în pene !.. Și, în clipa aceea, a strîns frîul calului, fixîndu-și călcîiele în coastele lui, așa cum văzuse că făceau băieții. Cezar și-a încordat coama și a țîșnit, ca din pușcă. O pornise într-un galop nebun. Fata a simțit cum o străbat fiori de spaimă. Verii ei — Gabriel și Ionuț — s-au speriat. Au strigat-o, spunîndu-i să-l oprească. Dar Luminița se simțea acum bine, avea senzația că zboară. S-a aplecat peste coama lui Cezar („modelul" era împrumutat tot de la băieți, ei procedau așa cînd își îndemnau calul să alerge „cît putea el"), căutînd să-l stăpînească din frîul — pe care-l ținea strîns, cu amîndouă mîinile — și să nu alunece de pe spatele lui. Dar nu cunoștea prea bine cîmpul pe care alerga. „Dacă-mi apare ceva în față ?" s-a întrebat fata. Și, chiar în clipa aceea, la cîțiva metri, a și văzut un șanț plin cu apă pe care fără îndoială că Cezar nu știa cum să-l sară, ori chiar dacă s-ar fi întîmplat să știe — ea nu făcuse acest lucru niciodată... A încercat să-l oprească și

să-i schimbe direcția. Era prea tîrziu însă... Calul, observînd și el apa, s-a încordat, făcînd un salt peste ea, de parcă s-ar fi aflat la cine știe ce concurs. În clipele acelea, Luminița a luat-o cu adevărat în zbor, plonjînd, din fericire, într-o căpiță de fîn, aflată în apropiere, dincolo de șanțul buclucaș.

Gabriel și Ionuț, care alergau, de cîteva minute, în urma ei, n-au mai văzut-o. Cezar s-a oprit după cîțiva metri și s-a întors, căutînd-o parcă.

„Luminița, Luminița !“ strigau băieții. Calul se apropiase de căpița de fîn... și începuse să mănînce. Atunci s-a ridicat și fata, agitîndu-și brațele, ca să îndepărteze fînul ce-o acoperise în cădere.

„Luminița, ai pățit ceva ?“ a întrebat-o Gabriel, înfricoșat.

„Ce să pățesc ? Nimic ! a răspuns ea zîmbind. Am pus pariu cu Cezar că, în timp ce el sare peste șanț, eu am să mă arunc drept în căpița asta de fîn. Și, după cum se vede, amîndoi am reușit. Meritățm un premiu !...“

„Uf, ne-ai băgat în sperieți ! a exclamat Ionuț. Chiar n-ai nimic, nu te doare nimic ?“ au mai întrebat-o ei apropiindu-se și privind-o atent ca să vadă dacă „e întreagă“.

„N-am, domnule, nimic ! nu mă doare pe niciunde ! a răspuns încă o dată fata. Hai, ajutați-mă să încalec din nou !“ le-a poruncit ea.

„Asta s-o crezi tu ! s-a auzit glasul lui Gabriel. De-acum gata, a-nțărcat bălaia. Nu mai pupi zbor pe Cezar. Ce, vrei să te-adunăm pe făraș ?“

„Auzi, Gabi, i-a zis Luminița — ai grijă să nu-ți luxezi limba de-atîta expresivitate și înțelepciune a vorbei !“

„Să lăsăm expresivitatea și înțelepciunea, verișoară !“...

Au pornit toți trei pe jos, cu Cezar de dîrlogi...

După cîțiva metri, Ionuț exclamă : „Phii, Luminița, știi ceva ? Eu, în locul tău, m-aș angaja la Circ. Și m-aș specializa în salturi mortale !“

„Numai dacă mi-l dați și pe Cezar ! Cu el cu tot, da ! Merge !“

„Gata, tinere, spuse Gabriel, bătîndu-și calul pe grumaz. *Om* te-ai făcut, ajungi artist ! Astăzi ne-ai făcut prima demonstrație. Ai fost măreț !...“ Rîsul celor trei copii se revărsa peste cîmpul scăldat în mireasma aceea rară de fîn cosit și uscat sub zîmbetele soarelui, se strecura printre prunii și merii din livada vecină, trecea apoi peste miile de fețe — cu nimb în jurul lor — dintr-un lan de floarea-soarelui, dînd buzna în grădina de zarzavat, stropită, ici-colo, cu chipuri de crizanteme de cele mai felurite culori...

Vacanțele de iarnă și le petreceau, de regulă, la munte. Andreea le cumpărase schiuri — și Luminiței, și lui Vlad — și echipament potrivit. Fata avea un costum alb, strălucitor, iar judecătorul unul în întregime bleumarin.

Ea nu schia... Așa că ori de cîte ori se urcau cu „telescaunul“ ca să-și dea drumul pe pîrtie, Andreea îi aștepta jos, la sosire. Îi căuta tot timpul cu ochii. Cînd îi vedea — două panglici : una albă, cealaltă albastră, împletindu-și luminile — profesoara simțea o căldură bună în inimă. Din cînd în cînd dispăreau însă, pentru ca, alteori, să nu-i mai vadă deloc. Atunci, parcă o gheară începea să-și înfigă ascuțișurile în pieptul ei. Frînturi de gînduri, scăpate din frîu, îi ciocăneau sub frunte : „Dacă s-a întîmplat ceva ? Dacă s-au pierdut în marea aceea albă, ce poate înghiți pe oricine cu hăurile ei dintre versanturi de munți ?“ Fără să vrea, căldura din suflet, mare, mult prea mare, se făcea abur, și aburul se condensa în stropi de îngrijorare ce începeau să-i împodobească genele...

— Andreea, ce e cu tine, de ce nu dormi ? a întrebat-o Vlad, cînd a dat de ea în bucătărie. O căutase prin toată casa, din clipa în care, trezindu-se din somn, observase că nu se află în pat.

— Vin, vin imediat, a răspuns profesoara, ascunzîndu-și ochii. Mi-era sete, am băut puțină apă !...

Vlad s-a apropiat și i-a prins umerii cu palmele sale. Andreea s-a întors spre el cu fața, izbucnind în plîns...

— Te rog să nu te mai zbuciumi, i-a spus el. O să fie bine ! Am ieșit noi și din altele... O să fie bine, ai să vezi !... Uite, nu mă mai doare nimic !

Minția ! Durerile reîncepuseră. Deveneau parcă din ce în ce mai violente. Vlad înghițise, fără să-l vadă Andreea, încă un pumn de calmante. Aștepta acum ca acestea să-și facă efectul...

— Hai în dormitor, că acum se face ziuă. Am impresia că n-ai dormit deloc ! Mîine trebuie să primești și delegațiile acelea...

— Am dormit, i-a răspuns Andreea. Sînt odihnită !

— Se și vede ! a exclamat Vlad... Iartă-mă, n-am vrut să fiu nepoliticos, dar ești realmente obosită...

Au deschis ușa la camera fetei... Luminița dormea adunată, ținînd picioarele, cu genunchii aproape de bărbie. Avea întipărită pe față o suferință parcă... Așa se întîmpla, de fiecare dată, cînd era frămîntată, ori cînd o durea ceva...

...În mii de nopți, din aproape patru ani, Andreea și Vlad îi deschiseseră astfel ușa, ori vegheaseră, cu schimbul, căpătîiul ei...

Cînd împlinise zece ani, Luminiței i-a apărut o umflătură la piciorul drept, la articulația genunchiului, în spate. La început cît o alună, apoi cît o nucă, ajungînd, pînă la urmă, de mărimea unui ou. Se făcuse roșie și era dureroasă...

S-au adresat, de urgență, medicilor. Au dus-o la un spital, la altul, la atîtea. A consultat-o un doctor, altul, mulți !... Nici unul n-a putut să le spună precis despre ce este vorba. I-au făcut analize... Iar, în cele din urmă — operație !... Credeau că a scăpat, dar, după alte două luni, a apărut o nouă umflătură, în imediata apropiere a operației... Disperaseră de îngrijorare, de spaimă...

„Și-acum ? Acum ce facem ?“ întrebase Vlad pe doctorul ce-o operase.

„Nu știu ! a răspuns doctorul, cu sinceritate. Vom încerca alte tratamente !“...

Au încercat... cu raze (nu știu de care), cu antibiotice, cu electroterapie, cu tot felul de alifii, cu soluții preparate din plante...

Umflătura nu mai înainta, dar nici mai mică nu devenea. În schimb, își făcea de cap : durea, durea...

Luminița, care, în general, a fost și a rămas o curajoasă, nu-și putea stăpîni lacrimile de durere, în timp ce mergea, uneori, pe stradă... Se terminase și cu patinajul, cu schiurile, cu tot, și mai ales, cu bucuriile...

Andreea și Vlad stăteau, noaptea, pe rînd, și o vegheau, cu toate că n-o puteau ajuta cu nimic.

Cînd se deștepta din somn și-i surprindea, fata îi certa, se supăra pe ei, spunîndu-le „să fie oameni serioși și să-și vadă de treabă și de sănătatea lor, că ei o să-i treacă ! Trebuie să-i treacă !“

Văzînd-o cu cîtă demnitate se poartă, părinții se înfiorau și mai tare, propunîndu-și, de fiecare dată, să învețe din „lecția“ fetei, dar, spre surprinderea lor, cu greu puteau s-o facă.

Sosise vara !... Andreea și Vlad au plecat cu Luminița la mare. Fetei îi plăcea așa de mult marea, ca și părinților ei de altfel ! Au stat vreo două săptămîni.

Încă din prima, după vreo cîteva zile deci de la sosire, Luminița a început să meargă mai bine. (Prin ce chin trecuse luni de zile la rînd !... Aproape că nu putea să meargă, de durere, iar ea se trudea să păşească fără să şchiopăteze şi fără să se vadă pe chipul ei nici un fel de încrîncenare. Aceasta fusese împinsă mereu înăuntru, prinzîndu-i inima şi sufletul. Probabil că de-aceea, noaptea, dormea chircită, cu genunchii la gură, de parcă ar fi vrut să sugrume, în fiecare clipă, un strigăt de durere.)

După două săptămîni, umflătura de la picior a dispărut. Începuse să scadă şi, în cîteva zile, s-a şters. Parcă nici n-ar fi fost...

În tot restul timpului, cît au mai stat la mare, li s-a părut că soarele n-a mai apus. Lumina din fiinţele lor se revărsa şi în jur, zi şi noapte la rînd. Au început din nou s-o vegheze pe Luminița... Îi priveau cu insistenţă piciorul şi-ar fi fost tentaţi să ţină tot timpul mîna pe locul acela, ca să nu mai apară umflătura.

„Poate că şi-o fi întors norocul faţa spre noi !“ a exclamat Andreea într-una din nopţile acelea albe...

Au plecat de la mare fericiţi. Fata lor era frumoasă şi sănătoasă ! „Şi mai frumoasă acum, aşa bronzată, se lăuda Vlad, şi sănătoasă !“

„Vorbeşte pe şoptite“ i-a zis Andreea.

„De ce ?“

„Fiindcă vorba întreagă, răspicată, înseamnă bucurie întreagă. Iar mie mi-e frică să mă bucur !“...

A trecut vara acelui an ! A venit toamna şi a trecut şi ea... Începuse din nou frigul. Iarna intra în drepturile sale, cu tot cortegiul de zăpadă, de viscole, de ploi aspre, din cînd în cînd, cu stropi de gheaţă ce plesneau cu nemilă feţele, sufletele.

În fiecare zi, Andreea şi Vlad controlau piciorul Luminiţei. Doctorul care-o operase s-a uitat lung şi-a ex-

clamat : „Mai sînt și minuni ! Natura le face pe cele mai mari !“ Îi recomandase fetei un tratament de „consolidare“. Luminița l-a făcut...

Trecuseră două zile după Anul Nou. Începeau să trăiască o nouă frîntură de veșnicie animați de speranța că „va fi bine !“. În ziua următoare însă, Luminița nu s-a mai putut sprijini pe picior. Se sculase, ca de obicei (ea începuse să uite de suferința și de disperarea prin care trecuse) și, cînd s-a dat jos din pat, o durere vie i-a săgetat piciorul, smulgîndu-i un țipăt. Andreea, care era acasă, a alergat în dormitorul fetei... Apăruse o nouă umflătură, deocamdată — mică, de mărimea unei alune..., așa cum începuse și în celelalte două rînduri. A dat s-o încurajeze pe Luminița, dar ochii i s-au umplut de lacrimi...

A reînceput calvarul spitalelor, al tratamentelor, calvarul durerii ! De data aceasta îngrijorarea le ajunsese — și Andreei și lui Vlad — sus, sus de tot, amenințînd să le sugrume orice speranță...

Noroc cu fata, care s-a dovedit mai tare decît ei : „Nu vă speriați, le-a spus Luminița, o să vedeți — la vară o să-mi treacă din nou ! Nu mai e mult pînă la vară. O să sufăr. M-am obișnuit !“...

Li se rupea inima, dar n-aveau ce-i face. Tratamentele pe la care mereu o purtau, pe care i le aplicau ameliorau situația pentru perioade foare scurte, dar atît. În urma nici unuia nu se observa un progres, din care că se fi putut naște nădejdea vindecării.

Vara aceea au așteptat-o ca niciodată ! Imediat ce s-a făcut cald și au luat vacanță, au alergat spre împărăția albastră a mării, binecuvîntată de puterile nemuritoare din inima *împăratului de foc*. Și *minunea* s-a repetat. Întocmai — ca timp și ca evoluție.

Nădejdile au început să înmugurească din nou. Acum, nu-și mai permiteau însă fericirea nici cît în anul trecut, pentru că sabia pericolului le fulgera deasupra capetelor... „Peste cîteva luni ce va fi ?“ se întrebau, cu inimi strînse în cercuri de îngrijorare.

Și, într-adevăr, peste cîteva luni...

Și, iarăși a fost nevoie de așteptare și de încă o vară...

Trecuse toată luna ianuarie (în care, de obicei, nenorocirea își arăta chipul). Au trecut și februarie, și martie !...

„Este, oare, posibil ?“ s-a întrebat Andreea.

„De ce să nu fie ?!“ a răspuns Vlad.

„De ce să nu fie ?!“ își spunea, cu îngrijorată speranță și fata, care, înainte de a se da jos din pat, în fiecare dimineață, își controla, mai întîi, piciorul la locul respectiv...

„De ce să nu fie ? !...“ a strigat, din tot sufletul, Luminița, cînd au ajuns în iulie și se îndreptau, din nou, spre *Sfînta Mare* și spre *Sfîntul Soare*, cum începuse ea să le spună celor doi „vraci“ care-i redaseră sănătatea și încrederea în viață !...

... — Nu cumva i-o fi rău ? a șoptit Vlad, din ușa camerei, privindu-și fata...

— Nu, nu cred ! a răspuns Andreea. E numai îngrijorată !...

În toată școlaritatea ei, Luminița nu le dăduse nici un fel de bătaie de cap. O obișnuiseră, de mică, cu un program de muncă, pe care îl respecta fără să fie nevoie să-i atragă cineva atenția. Învățase foarte bine, fusese mereu premiantă. Îi plăcea cu deosebire să citească. Își cumpăra tot timpul cărți, citea mult, chiar mai mult

decît ar fi trebuit în unele perioade în care era foarte aglomerată.

La intrarea în liceu, nu avusese nevoie de meditații. Nimerise și profesori foarte buni la școală, dar, în principal, fata a lucrat singură. La matematică umpluse douăzeci și cinci de caiete de probleme și exerciții. Tot așa se petrecuseră lucrurile la treapta a doua. Pentru facultate însă, Andreea — oricît era ea împotriva „cîrjelor pentru minte", cum numea meditațiile — a fost nevoită s-o ducă pe Luminița s-o controleze cîțiva specialiști. Dar atît : s-o testeze și să-i spună ce trebuie să mai învețe — aceasta la fizică și anatomie, căci, la chimie, a controlat-o singură.

Cu fetele și băieții din clasa ei, cu colegii de generație, Luminița era o camaradă perfectă, nu însă și prietenă în adevăratul înțeles al cuvîntului. Singura ei prietenă bună a fost și a rămas mamă-sa.

O excepție existase însă... Prin clasa a VII-a, avusese o colegă de bancă — Liana —, o fetiță mai mică de statură decît Luminița, care, fără să fie frumoasă, era foarte simpatică, „lipicioasă". Avea o fire blîndă și o voce caldă, plăcută, vorbea puțin tărăgănat, prelungind parcă sfîrșitul fiecărui cuvînt, ceea ce dădea rostirii ei un anumit farmec. O iubea nespus pe Luminița, trăia o adevărată bucurie fiind alături de ea la ore, la unele spectacole, în diverse activități și împrejurări. Și Luminița se legase sufletește de colega ei, îi simțea lipsa, după ce se despărțea de ea la școală, pînă a doua zi, de aceea, cele două fete se vizitau acasă (locuiau, de altfel, și aproape una de cealaltă) își dădeau telefoane, se mai întîlneau, uneori, prin apropierea blocurilor și se jucau...

Către sfîrșitul clasei a VII-a, era într-o primăvară, în aprilie, Liana a plecat, împreună cu părinții ei, cu mașina, într-o mică excursie, la sfîrșit de săptămînă. Se în-

dreptau spre Valea Prahovei. Era înainte de a ajunge la Ploiești. Drumul era aglomerat, circulația fiind intensă. Începuse să plouă. După primele minute, asfaltul devenise alunecos, astfel că mașinile rulau cu mai puțină siguranță. Tatăl Lianei i-a spus fetei că ar fi bine să oprească mașina, pentru ca ea să se mute pe bancheta din spate, unde se afla și mama sa. (La plecarea din București, fetița ținuse atît de mult s-o ia pe ea în față, pe scaunul din dreapta și tatăl cedase pînă la sfîrșit. Acum voia s-o știe în spate, într-o poziție de ceva mai multă siguranță.) Fata nu l-a ascultat, rugîndu-l să-și continue drumul. „Îmi place așa de mult aici, tati! a exclamat ea. Te rog!..."

Ploua din ce în ce mai tare. Tatăl Lianei conducea cu atenție. Treceau printr-o localitate. Aveau mașini, care se aflau în același flux, atît în față, cît și în spate...

La un moment dat, mașina din față a frînat brusc, fiindcă un copil, țîșnind dintr-o margine a drumului, se angajase să traverseze, în goană... Dacă nu frînau astfel, ar fi trecut peste el!

Luat prin surprindere, tatăl Lianei a virat mult spre dreapta, și într-un unghi foarte strîns, căci, altfel, ar fi intrat în autoturismul din față, care, dezechilibrat, s-a învîrtit pe loc, țîșnind apoi în partea stîngă, unde, după cîteva zeci de metri, șoferul a reușit să-l oprească. Noroc că nu venea nici o mașină, în secundele acelea, din sens opus.

Mașina în care se afla colega Luminiței însă a derapat și tatăl Lianei n-a mai putut s-o redreseze, izbindu-se, în forță, de un copac puternic. Izbitura s-a produs pe partea dreaptă, în față... Liana și-a pierdut viața pe loc!...

Durerea Luminiței a fost imensă. S-a îmbolnăvit. O săptămînă a zăcut la pat. Făcuse aproape un șoc... Nu

mai putea să suporte să meargă la școală, să vadă banca aceea cu locul Lianei pustiu...

Andreea fusese în perioada respectivă foarte îngrijorată de ceea ce se întîmpla cu Luminița. O podidea plînsul din senin...

„Ce ai, Luminița, ce s-a întîmplat, mamă ?“ o întreba.

„Mi-am adus aminte de Liana. Am stat de vorbă cu ea și mi-a venit să plîng“..., răspundea fata.

„Cum ai stat de vorbă cu ea ? Ce înseamnă asta ?“

„Nu te supăra, mami, îi spunea Luminița, dar nu știu ce se întîmplă, eu însă o văd tot timpul pe Liana în fața ochilor, o văd printre copii, pe stradă, uneori se așază lîngă mine în bancă și-atunci sigur că vorbesc cu ea !“...

Andreea și Vlad, aproape speriați, au consultat mai mulți medici... Fetița fusese marcată de dispariția, atît de neașteptată, a colegei sale...

Pînă la urmă, timpul a așezat lucrurile, limpezind, treptat, și sufletul Luminiței de spaime și de dureri.

Părinții ei au intrat însă în alt flux de neliniște, după „povestea“ cu piciorul : „De cine se va îndrăgosti fata noastră ?“ se întrebau făcînd ochii mari unul spre celălalt și-apoi amîndoi către Luminița. Ea însă, deși ajunsese în clasa a XI-a și-i roiau băieții în jur, îi privea cu detașare, rămînînd cu toții — colegi de-ai ei sau mai mari — o simplă și bună camaradă. Nu-și făcea nici un fel de „probleme“ în plus : mergeau împreună în excursii, la spectacole, la concerte, dansau la reuniuni... Și, după fiecare asemenea „ieșire“ în lume, fără părinți (aceștia îi dăduseră întreaga libertate a ceea ce avea să facă), Luminița sosea acasă și-i povestea Andreei totul, absolut totul. Așa o obișnuise mamă-sa de cînd fetița era mică, să-i spună orice. Îi cîștigase atunci în-

crederea, creîndu-i, în acelaşi timp, un fel de nevoie sufletească pentru mărturisire.

O aştepta, de fiecare dată, cînd era plecată undeva, nu se culca pînă ce nu sosea Luminiţa. Şi-atunci, indiferent care ar fi fost ora din noapte, Andreea îi asculta povestirea, făcută pe îndelete, de obicei, cu esenţele ei semnificative, dar şi cu amănunte care sugerau conturul, culoarea şi formele vieţii. O asculta, şi parcă avea în faţă propria ei imagine la anii aceia de lumină şi de zbor cu aripi mari, de mătase.

Vlad, care adormea între timp, se mai trezea din cînd în cînd, şi, văzîndu-le tot împreună, le spunea : „Da' mai terminaţi odată c-o să vă apuce răsăritul soarelui". „Somnul e pentru bătrîni !", îi răspundea, de fiecare dată în asemenea împrejurare, Luminiţa, îndemnîndu-l să se culce mai departe.

De obicei, cînd vorbea despre un băiat îi spunea, mai întîi, mamei sale dacă este sau nu „deştept" !" De aceea şi Andreea o întreba, la rîndu-i, cînd venea vorba :

„Ei, cum e ? E deştept ?...

Odată, întorcîndu-se de la sărbătorirea zilei de naştere a unei colege (era pe-atunci în clasa a XI-a), Luminiţa era foarte bine dispusă (se găsea şi într-o perioadă cînd credea despre sine — aşa cum toate fetele cred, de fapt, cu temei şi mai ales fără — că este *irezistibilă !*).

„Ei, dă-i drumul !" i-a spus Andreea.

„Mamă, astă-seară am făcut o cucerire de preţ !"

„Nu mai spune !" a exclamat profesoara.

„*Frumosul* şi *deşteptul* liceului, unul Daniel Barbu, care e arătos, ce-i drept, şi nici prost nu e — a luat olimpiada pe ţară la matematică — se află la picioarele mele !"

„Ce vorbești, dragă, însemnează că ne-am pricopsit, ne-am găsit ginere ! a persiflat-o, ușor, Andreea. Mă duc să-l scol pe taică-tău să se bucure și el !“

„Degeaba mă iei peste picior. Să știi că l-am dat gata !“

„Asta înseamnă că ți-ai propus așa ceva !“

„Exact !“

„Dar, de cînd asemenea program ? Că te știam imună“...

„Am și rămas !“

„Nu mai înțeleg !“ a spus Andreea.

„Mamă, Daniel făcea pe grozavul, era intangibil, înțelegi ? În timp ce atîtea fraiere de fete umblau cu sufletul leșinat după el... Astă-seară am simțit că-l am în palmă. Și ți l-am strîns pe *domnul* Barbu, în mîna asta mică, așa cum o vezi, de l-am făcut mai să-și dea duhul !“

„Luminița, ce e cu tine ? Tu nu te-ai lăudat niciodată... Și-apoi, ai făcut ceea ce spui numai ca să te răzbuni ? Tu nu simți nimic pentru acest băiat ? !“

„Nu, nu simt nimic deosebit. Iar de răzbunat — da, am vrut să mă răzbun ! De fapt, pe altele, nu pe mine, fiindcă mie nu-mi făcuse nimic special... În afară de...“

„În afară de ?“...

...„Trecusem, într-o zi, pe culoar, prin fața clasei lor. Erau în recreație. Daniel și alți cîțiva colegi de-ai lui se aflau afară, lîngă o fereastră.

M-a salutat cineva. Am răspuns cuviincios și-am trecut mai departe. Dar, tu știi cum sînt băieții, se uită, comentează. Un coleg al lui Daniel — Marius — îl cunosc după voce, a exclamat : „Băi, orice-ați zice, Luminița e «trăznet» ! Îți taie respirația. Uitați-vă la ea !“ Am

zîmbit în mine și, să știi că, deși auzisem de atîtea ori asemenea vorbe, ceea ce a spus Marius mi-a făcut plăcere !"

„Știu, știu, a spus Andreea, cunosc foarte bine senzația. Sau, cel puțin, îmi mai amintesc de ea !..."

„Mami, dar tu ești frumoasă și acum ! Și ești tînără !"

„Eu n-am spus că am îmbătrînit ; e, totuși, cam mult de cînd nu mai am șaptesprezece ani, ca tine... N-am înțeles însă de unde aversiunea împotriva celuilalt coleg"...

„Păi, imediat ce și-a terminat Marius... aprecierea, s-a auzit glasul lui Daniel : «A, e o gîsculiță, ca toate celelalte !»... «Gîsculiță», auzi ? !"

„Urît, din partea lui, că s-a exprimat astfel. Chiar dacă a vrut doar să se grozăvească, pentru că intenția era clară ! a spus Andreea. Tu însă trebuia să nu fi auzit vorbele..."

„Cum ? ! Tu ai fi răbdat așa ceva ? !" a sărit Luminița.

„Nu știu, pe vremea mea băieții erau mai politicoși !"

„N-ai dreptate !... Mă rog, nu știu cum or fi fost băieții atunci, dar și acum foarte mulți sînt decenți în comportare, politicoși chiar. Depinde de tine ca să te respecte !"

„Îmi place că ai învățat bine *lecția !*" spuse Andreea, apropiindu-i capul de pieptul său și sărutînd-o.

„Am vrut să-l învăț însă și pe Daniel această *lecție* și să-l învinge... «la el acasă», cum se spune, pe teren propriu adică..."

„Și ?"

„Și ai să vezi ce-o să-i mai sfîrîie călcîile *junelui*..."

„Iar tu ? !"...

„Eu am să-mi văd de treabă ! N-am timp de așa ceva ! Și-apoi nici nu e destul de deștept, că, dacă era, n-ar fi spus gogomănia aceea... Mie îmi plac oamenii *deștepți, delicați, tandri...*, ca tata ! Doar știi !“

„Mda ! Cunosc formula !... Și, totuși...“

„Nici un totuși ! Lasă-l pe mîna mea ! Am să-l țin o vreme deasupra flăcărilor, pînă va începe să se observe puțin scrumul. Apoi poate «să intre la apă» !...“

Și, într-adevăr, de a doua zi, au început telefoanele...

„Daniel Barbu, la telefon, un coleg al Luminiței !... Doamnă, vă rog să mă scuzați dacă deranjez..., știu că...“

Băiatul se purta ca un copil civilizat, binecrescut, al cărui suflet începuse să vibreze deasupra unei vetre de jar...

„Luminița, ar fi bine să te oprești, să încetezi jocul !“ îi spunea Andreea.

„Mai lasă-l, mai lasă-l puțin, nu se observă încă scrumul !“

„*Scrum* înseamnă durere, fata mea ! Și orice durere omenească este de luat în seamă. Dacă poți să faci ceva în viață să alini durerile celorlalți, e foarte bine, aș zice că e chiar o datorie firească. Dar ca tu să le provoci, în mod deliberat, numai așa pentru menajarea orgoliului personal... nu mi se pare potrivit !“...

...Au mai trecut și alți ani. Acum, de cîte ori Andreea merge undeva, într-o împrejurare mai deosebită, se consultă cu Luminița în privința toaletelor. Și fata îi alege întotdeauna rochia sau taiorul... care o arată pe mamă-sa mai tînără...

— Mi-a zis că la Costinești a fost „nemaipomenit“ !

— Mă mir, a mai fost la Costinești și altădată și n-a spus așa ceva !

— Cine știe ? !...

3.

La ora şase şi jumătate dimineaţa erau la poarta Spitalului Fundeni. L-au aşteptat pe profesorul P. Cînd a sosit, Vlad a intrat, împreună cu el, în cabinetul de consultaţii. Andreea a rămas afară.

Au stat, mai întîi, de vorbă. Apoi l-a consultat minuţios. La sfîrşit, s-a uitat şi pe imaginile radiografice. L-a trimis la un etaj superior să i se facă şi o *ecografie*. A venit cu rezultatul...

...Ieşind din cabinet, a văzut-o pe Andreea pe-o bancă. Avea mîinile adunate în poală, deasupra poşetei. Privea undeva, în jos. Vlad s-a apropiat de ea. Mîinile Andreei tremurau de parcă s-ar fi aflat deasupra unor flăcări. A înălţat ochii...

— Ce-a spus ? a întrebat, ridicîndu-se într-o clipă.

— Că n-am nimic ! Nimic periculos !

— N-are nimic, doamnă ! i-a confirmat şi profesorul, care venea din spate. Ieşise din cabinet pentru nu ştiu ce treabă. Nimic care să vă sperie ! Fiţi liniştită ! Şi nu-l mai lăsaţi să meargă la doctori ! a mai adăugat el zîmbindu-le la amîndoi, în timp ce se îndepărta pe coridor.

Andreea ar fi fost în stare, ca altădată mama lui Vlad, să se repeadă la el şi să-i sărute mîna. S-a uitat în ochii soţului ei :

— E adevărat, Vlad ? a mai întrebat cu buze tremurătoare.

— Bineînţeles ! Linişteşte-te ! Şi a întins mîna, să-i mîngîie părul.

În clipa aceea, Andreea a izbucnit într-un hohot de plîns. Vlad o ţinea strîns, cu capul pe umăr şi-o mîngîia

ca pe un copil. Nu i-a spus nici o vorbă. A lăsat-o să arunce prin lacrimi întunericul spaimelor ce se adunaseră în ființa ei...

— Acum hai, i-a zis el după cîteva minute, că te așteaptă delegațiile străine, tovarășă directoare !...

4.

La vreo cinci ani de la moartea lui Vladimir Luca o aleseseră directoare adjunctă la liceu. Venise și o nouă directoare, în locul Marioarei Iordănescu, ieșită la pensie. Andreea era și președintă de sindicat, și în biroul organizației de partid... A muncit mult, fiind de folos școlii, între altele mediind legătura dintre noua directoare — pe care colectivul aproape că n-o suporta (deși era un om integru, foarte bine pregătită profesional, cu idei, cu inițiative, dar mult prea aspră și cam fără tact) — și profesorii liceului. Pe Andreea o ascultau, în ea aveau încredere, ea și cînd era foarte fermă (cum i se întîmpla de obicei), rămînea, totuși, delicată, respectuoasă și asta conta foarte mult. Erau în școală cadre didactice cu mare vechime, cu experiență de învățămînt și de viață, a căror capacitate putea fi pusă în valoare mult mai bine adoptînd față de ele, ca și față de toți de altfel, o asemenea comportare. Și Andreea a avut de cîștigat în această muncă : S-a format pentru activitatea de mai tîrziu, pentru că...

...La numai trei ani, de la alegerea ei ca director adjunct, a aflat că în cartierul în care își trăise copilăria, pe locul vechii școlițe, în care și ea învățase, acum se construia un liceu modern... În scurt timp, s-a trezit numită directoare a acestui liceu.

Faptul a măgulit-o, dar a și speriat-o. „Va face față ?“ s-a întrebat. S-a sfătuit cu Vlad, care a încurajat-o.

„Cum să nu faci față ? Nu ești tu cea mai... și cea mai“... ? i-a răspuns judecătorul, zîmbind.

„Te rog să nu rîzi de mine, acum e treabă foarte serioasă !“ i-a spus Andreea.

„Toată viața ta, cel puțin de cînd te cunosc eu, tu te-ai confruntat numai cu «treburi serioase» !“

„Vlad, nu e ușor !“

„Pe lume nimic nu e ușor, dacă îl iei în serios ! Dar nici imposibil !“

„Școala nu e pusă la punct, are doar ziduri — și-atît ! În nici două luni, adică în vara aceasta, trebuie să arate a instituție de învățămînt...“

„*Modernă* ! a precizat Vlad... Ne vom sacrifica vacanța acestui an și o vom face !“...

„Mă ajuți și tu ? ! s-a bucurat Andreea. Nu te superi că nu mai mergem în concediu ? !... De fapt o să te duci tu cu Luminița, dar puțin, zece-douăsprezece zile. În continuare îi aranjăm ei niște tabere, iar noi...“

„Pe baricadele noului liceu !“...

Cînd privește în urmă, Andreei nu-i vine să creadă... După cum toți cei ce pășesc pragul acestei școli sînt uimiți de ceea ce văd, nu le vine să-și creadă ochilor...

Odată, un ministru dintr-o țară străină, conducător al unei delegații, s-a oprit în fața intrării principale... A

făcut un pas, s-a aplecat și-a pipăit cu degetul : „Scări de marmură ? !“ a întrebat el mirat.

Ce lung și chinuitor drum a trebuit să fie parcurs pînă să se ajungă la acele „scări de marmură“ !...

Andreea și-l amintea pas cu pas...

„Noi trebuie să facem aici o școală model ! Și o vom face ! a declarat ea, în fața întregului colectiv didactic, la prima întîlnire cu acesta. Să nu vă închipuiți că ceea ce spun este expresia unei ambiții mărunte a cuiva, care s-a văzut în fruntea unui colectiv și vrea să impresioneze prin ceea ce-și propune. Nu ! Pentru mine este o datorie de suflet — vreau să văd o asemenea școală în cartierul în care m-am născut și am copilărit, crescută, întîmplător, pe locul vechii școli în care am învățat. V-am mărturisit cu sinceritate acest lucru, la care, fără îndoială, că unii pot să zîmbească. Îi rog s-o facă acum, pentru că mai departe nu vor mai putea. Datoria mea de suflet se înscrie însă într-un program mai larg, formulat de organele noastre de partid și de învățămînt. Așadar, vom face o școală de care să ne fie drag și nouă, și altora, care să constituie o mîndrie pentru noi, iar pentru alții măcar un prilej de meditație. Ne va fi imens de greu, dar să știți că eu nu mă dau bătută ! Vă solicit ca, la început, să-mi acordați încredere. Nu cer supunere, ci disciplină care presupune respectarea strictă a tot ceea ce stabilim, iar ceea ce stabilim noi trebuie să cunoască bine și elevii, și părinții lor, pentru ca și ei să respecte totul ! Va trebui să acționăm într-o unitate deplină. Dascălii unei școli — învățători, profesori, ingineri, maiștri — instructori (și în școala noastră sîntem peste șaptezeci) — constituie o forță cu efecte aproape incalculabile, forță ce trebuie să-și demonstreze valențele și nuanțele în orice împrejurare de muncă, ori de «ieșire în lume» în numele școlii, slujind și făurind prestigiul ei.

Pentru aceasta trebuie să fim nu o *sumă*, ci o *unitate!* Aceasta sînt datoare să vă cer. Şi vă rog să înţelegeţi *cerinţa* cu mintea şi cu sufletul!"...

...Au fost, fără îndoială, comentarii. Oamenii erau veniţi din diferite colective. Elevii, mai ales cei de liceu, la fel! Să realizezi *o cadenţă* de muncă şi de viaţă sub acelaşi acoperiş într-o adevărată mare de suflete, de destine constituia un ţel aureolat de noblețe, dar nu uşor de atins.

Andreea a pornit însă cu încredere în oameni şi în copii. Pe toţi s-a străduit să-i facă să respecte anumite principii şi să-şi asume răspunderi. Le-a creat, în acelaşi timp, condiţii de punere în valoare a iniţiativelor şi a capacităţilor.

A repartizat, de pildă, de la început, o sală de clasă unui colectiv de elevi pe o perioadă de... opt ani, atît cît durează deci cele două cicluri — primar şi gimnazial. Învăţătorii şi profesorii diriginţi, împreună cu părinţii elevilor, au fost chemaţi şi solicitaţi să amenajeze sala respectivă ca pe un spaţiu de viaţă şi de muncă în care oricine intră pentru un minut, o oră, un an, ori pentru opt — să se simtă bine, să respire şi să muncească cu plăcere.

Le-a recomandat ca fiecare sală, dacă se poate, să capete o *personalitate* a ei. O singură pretenţie a formulat directoarea: „planul amenajării îl discutaţi cu mine de la început — le-a spus Andreea — iar, pe parcurs, tot ceea ce apare în această sală, un cui dacă se bate într-un perete, trebuie să-l văd eu şi să fiu de acord, împreună cu dumneavoastră, desigur, cu felul în care arată, cu ce exprimă, la ce foloseşte, unde îşi va avea locul în ansamblul clasei..."

S-au realizat cîteva clase „reper". Andreea se bazase, în acest demers, pe cei mai buni și mai inimoși oameni pe care îi avea. Într-o singură lună, de la începerea cursurilor, au apărut acele „clase minune", cum le-au spus copiii. Erau, într-adevăr, ca niște bijuterii — de la parchetul rașchetat încă o dată și dat cu palux, încît arăta ca o oglindă, la băncile și ele lăcuite și acoperite apoi cu huse dintr-un material gros, alb, la perdele și draperii cu modele și culori ce puteau concura, în finețe și în frumusețe, cu oricare dintre obiectele respective din cele mai luxoase apartamente, pînă la elementele de propagandă vizuală ori materialele didactice necesare lecțiilor, ca și altor activități ce urmau să se desfășoare în aceste săli. Totul respira bun-gust și avea un rost precis în existența și în munca elevilor.

„Deci — se poate !" a spus directoarea și, în fața unor exemple atît de edificatoare, așa au început să gîndească și gospodarii celorlalte clase : elevi, profesori și învățători, părinți. S-a declanșat un fel de întrecere ale cărei rezultate s-au dovedit de excepție.

Într-un an, toate sălile de clasă și-au căpătat astfel *personalitate*, una distinctă, interesantă, atrăgătoare, frumoasă ! Școala deja nu mai semăna cu altele, de departe, fie și numai prin acest element. Se detașa, devenise altceva...

În paralel, Andreea s-a luptat pentru dotarea laboratoarelor, pentru amenajarea și dotarea cabinetelor destinate fiecărei specialități, inclusiv celor tehnice, pentru instituirea unui program de muncă adecvat, a unei activități de învățămînt modern proiectate și realizate...

În acest domeniu a avut de luptat cu inerții, cu nepriceperi, cu lipsa de dorință, pur și simplu, a unora de a se angaja într-o asemenea muncă. Unele cadre — puține, e drept — și-au cerut transferul, căutîndu-și locuri

„mai calde". Alții au stat în expectativă o vreme, întrebîndu-se : „Pentru ce este nevoie de atîta zbucium în plus ? Nu este de-ajuns cuvîntul profesorului ? N-am tablă și cretă (uneori colorată) ? N-am harta, pe care mi-o dă statul în dotare, eprubeta pe care mi-o cumpără școala, aparatul X pentru demonstrarea cutărui fenomen ? ! Pot să fac cu ele lecții foarte bune ! Atunci, pentru ce atîta zarvă ? Parcă pe vremea noastră cum s-a învățat și, slavă Domnului, am ieșit și noi oameni !"...

Alții o întrebau pe Andreea, cum procedase, odată, o profesoară de fizică, într-o ședință de partid : „De ce nu sînteți mulțumită, tovarășă directoare ? Că doar am avut și retroproiector, și aspectomat, și pick-up, și magnetofon, și scheme, și fișe, și altele..., de toate am avut. De ce nu este lecția bună ? Cine să vă mai înțeleagă ?... Cînd «lecția e albă», cum vă place dumneavoastră să spuneți, nu e bine, cînd folosesc de toate, iarăși nu e bine ! Eu nu pricep ce am de făcut !"

„Nu toți oamenii pricep ușor — avea să-i spună, zîmbind ironic, după ședință, secretarul de partid, văzînd-o mîhnită. Iar unii *se fac* că nu pricep. Ca să ieși de pe *făgaș*, să ieși din matca obișnuinței, a rutinei este nevoie de efort. Modernizarea procesului de învățămînt — și ceea ce vreau să spun a devenit un loc comun — nu înseamnă a-i introduce pe elevi într-o sală, pe care, pînă la ora respectivă, o ținem închisă, sub cheie, și pe ușa căreia am scris *Cabinet de...*, spre a-i pune să se uite pe pereți, la *expoziția* de materiale, ori să privească încîntați cum, în urma apăsării unui buton, de la pupitrul de comandă, se trag draperiile și se face întuneric, cum alt buton apăsat aduce lumina, altul pornește magnetofonul, un altul... mai știu eu care aparat, iar ei, elevii, să rămînă spectatori ca la teatru ? !...

A fi modern nu înseamnă a face spectacol în fața elevilor, uneori a te da în spectacol, a te face de rîs, cum se întîmplă cu unii care, în împrejurări mai deosebite — ca în timpul inspecțiilor, de exemplu — vrînd să facă.. ceea ce n-au mai făcut, ori ceea ce nu fac în mod obișnuit, își descoperă stîngăciile penibile, nepriceperea și, bineînțeles, se compromit, în primul rînd, în fața propriilor lor elevi.

Important este ceea ce întreprinzi cu tot acest material pentru a mișca mințile și sufletele celor din bănci, pentru a ți-i face, în procesul lecției, adevărați și activi colaboratori, sprijinindu-i astfel să-și formeze și să-și cultive trăsăturile morale fundamentale ale personalității și să dobîndească, în același timp, metodele, instrumentele cu care vor cuceri mereu, dincolo de hotarul școlii, toată viața.

Profesorul trebuie să devină mai ales un arhitect, un constructor de conștiințe umane !"...

...Treptat, toate cadrele didactice care au rămas în școală „s-au dat pe brazdă", pe brazda cea bună a unei munci, din care elevul înțelegea că dascălul său este interesat ca el să învețe, că-l preocupă ce se întîmplă cu el, ce gîndește, ce simte, încotro se îndreaptă...

Acest fel de *înțelegere* s-a extins și în afară de sălile de clasă, de laboratoare, cabinete, ateliere... Pentru formarea și educarea complexă a elevilor, era nevoie — a considerat directoarea și, dimpreună cu ea, tot colectivul — ca întregul spațiu al școlii să arate în modul cel mai civilizat, fiecare colțișor să constituie un izvor de încîntare pentru ochi și suflet, de acumulare de cunoștințe, de formare a unor deprinderi — între altele de a merge civilizat, de a vorbi și a gesticula cu măsură, de a medita, cu folos pentru inimă și minte.

Trebuia, aşadar, schimbată faţa coridoarelor, a scărilor — pentru elevi şi profesori —, a intrărilor... „Cu ce fel de materiale, însă, de unde, pe ce bani ?“

Întrebările şi-au găsit răspuns... potrivit, în sensul rezolvării, cu ajutorul părinţilor, mai întîi. Prin insistenţe şi rugăminţi, dar şi prin muncă a elevilor executată la unele întreprinderi — a fost procurată ceramica necesară placării culoarelor, scărilor, grupurilor sanitare... Un coridor — o culoare şi un anumit model ; alt coridor — altă culoare, alt model... Totul, într-o perfectă armonie de forme şi de culori. Privind, nu-ţi vine să crezi că a fost posibil... „Bine, dar cu cine aţi executat toată lucrarea şi fonduri, de unde ?“ au întrebat atîţia !

„Cu elevii noştri ! le-a răspuns, de fiecare dată, directoarea.

Cu elevii, cu maiştrii-instructori, cu unii profesori !“

„Nu se poate !“

„Ba se poate !“...

În anul acela, cînd au început să renoveze coridoarele şi scările, aveau în şcoală şi nişte clase a IX-a şi a X-a cu profil de construcţii. Elevii nu apucaseră să lucreze însă decît foarte puţin pe şantiere, nu ştiau aproape nimic din meserie. Erau şi nişte copii cu situaţie mai slabă la învăţătură şi cu multe abateri de la disciplina şcolară. Andreea i-a adunat în careu şi-a stat special de vorbă cu ei. Le-a propus „să le dea pe mînă“ toată această lucrare.

„Vă bateţi joc de noi, tovarăşă directoare ?“ a întrebat careva dintre ei.

Andreea l-a scos în faţa celorlalţi nu ca să-l certe, ci ca să poarte un dialog adevărat, privindu-se unul pe altul în ochi. L-a întrebat : „De ce crezi, aşa cum ai afirmat, că mi-aş bate joc de voi cu această propunere ?“

Băiatul a rămas puțin încurcat... „Pentru că noi nu știm să facem așa ceva!“ a răspuns el apoi. „De ce nu știți?“ a întrebat, în continuare, Andreea.

„Fiindcă nu ne-a pus nimeni să facem pînă acum“. „Altfel ați fi învățat! Da?! Ei bine, eu vă pun acum «să faceți» ceea ce n-ați făcut. Și vă cer să învățați foarte repede cum să rezolvați treaba în condițiile cele mai bune. Vă rog să mă credeți că am toată nădejdea în voi. Sînteți niște copii buni, pricepuți, care își iubesc școala... Cu astfel de calități nu se poate să nu izbutim!... Ei, ce ziceți, sînteți de acord? Primiți încrederea mea?!“...

Elevii au izbucnit într-un ropot de aplauze ca semn al acceptării... Se uitau, în același timp, unii la alții și nu le venea să creadă. Pînă atunci, din păcate, unii profesori „nu dăduseră prea multe parale“ pe ei. Îi considerau coada școlii. Iată, însă că venea acum — aceasta parcă doreau să-și spună în acele clipe cu toții — chiar directoarea lor, despre care și ei auziseră că este un om de mare ispravă, și le spunea: „Nu, nu este adevărat ce s-a zis despre voi, ceea ce voi înșivă ați început să credeți ori chiar vă place să credeți, adică să vă complaceți într-o asemenea «glorie» fără lumină. Voi puteți mult mai mult și, ca dovadă, eu v-am ales să îndepliniți o muncă de excepție...!“ „Vă dați seama, măi, a exclamat unul, după ce plecaseră din careu — cartea de vizită a liceului de-aici începe. Dacă aici nu va fi bine, omul din afară poate renunța să vadă restul, ori să intre în clase, în cabinete, laboratoare ș.a.m.d. cu o convingere deja formată, nefavorabilă bineînțeles! Deci, de noi depinde cum ne vor privi oamenii școala, cu ce ochi!“...

Andreea a format echipe din elevi, din maiștri și profesori... A adus cîțiva părinți, meseriași buni, care le-au arătat cum să lucreze...

Copiii au deprins repede *ce* trebuie și *cum* trebuie să facă. S-au apucat de lucru cu entuziasm. Directoarea era permanent printre ei și-i încuraja. Învățase ea însăși o serie de operații și uneori muncea alături de ei. Elevii erau impresionați.

I-a convins însă ceea ce au văzut că iese din mîinile lor. Cînd și-au dat seama că *pot*, așa cum le spusese directoarea, i-a cuprins o bucurie greu egalabilă cu altceva. Nu se mai desprindeau de lîngă ziduri. Lucrau cîte zece ore pe zi... Ajunseseră să facă răni la degete, dar nu se plîngeau și nu întrerupeau activitatea decît pentru o oră, timp în care mergeau cu toții la masă, la o cantină în apropiere. Școala întreagă se afla în preajma lor. Ajunseseră acum în centrul interesului și al admirației. Se simțeau bine, învățau să prețuiască munca, valorile ei, învățau să trăiască frumos... Cînd echipele acestea și-au consumat perioada de practică, lucrările se apropiau de sfîrșit. Elevii au solicitat conducerii liceului să le decaleze cu două săptămîni programul cursurilor ca să poată termina *ei* totul. Era exact ce-și dorea din toată inima și Andreea. Dar nu îndrăznise să le propună, pentru că îi vedea obosiți. S-a bucurat că inițiativa a fost a lor...

În sfîrșit, lucrul s-a terminat !... Culoarele cenușii, cu fața uscată, moartă de altădată, căpătaseră acum chip nou și nume noi : „coridorul de azur", „coridorul de aramă", „coridorul de smarald", „coridorul..." Elevii au fost adunați din nou în careu, de data aceasta în fața întregii suflări a școlii. Li s-a mulțumit cu căldură, au fost felicitați, li s-au oferit premii !

Munca și mîndria împlinirilor ei au lucrat fantastic asupra acestor copii. S-au apucat, cu aceeași seriozitate, demonstrată în activitatea practică, și de învățătură, încît profesorii nu-i mai recunoșteau... Iar în ceea ce privește disciplina, ei au devenit *paznicii* numărul unu ai ordinei

și ai liniștei din școală, ai bunurilor adunate, ori realizate aici cu atîta trudă...

Pretențiile începuseră să crească. Un lucru, odată realizat, îl impune pe altul, o treaptă o solicită pe următoarea. Andreea începuse să privească din ce în ce mai atent la holul mare de la intrarea în școală, la coridorul larg, cu care se continua, la uși, la scări...

A convocat într-o ședință de lucru Comitetul cetățenesc de părinți pe școală, precum și comitetele tuturor claselor. Le-a înfățișat gîndul ei.

„Aveți dreptate, a răspuns cineva, nu ne putem opri aici. Școala noastră trebuie să ajungă o unitate model, așa cum ați spus-o dumneavoastră de la început. Și modelul mai are încă nevoie de împlinire ca să strălucească precum s-ar cuveni și să rămînă !"

„Dar nu e, totuși, prea pretențios ? ! s-a auzit o voce : scări de marmură, hol de marmură, întregul parter la fel..."

„Nu !" au răspuns parcă în cor !. „Trebuie să ducem lucrurile pînă la capăt !" a exclamat altcineva.

S-au angajat, au stabilit un plan de acțiune... Au obținut aprobări, derogări... Directorul întreprinderii de unde trebuia cumpărată marmura se afla printre ei...

Lucrările trebuiau executate, de data aceasta, de specialiști. Au făcut contract cu un I.C.R.A.L. Cînd a auzit despre ce e vorba, directorul I.C.R.A.L-ului ar fi spus : „Scări de marmură și hol de marmură într-o școală din cartierul acesta cu noroaiele pînă la gît ? !"

„Să sperăm că în curînd nu vor mai fi nici noroaie ! i-a răspuns Andreea. În orice caz, în jurul școlii, vă asigur eu că nu vor mai fi, repede-repede !"

„Dar ce faceți, pavați și străzile ?"

„Dacă n-o vor face cei ce sînt obligați, le vom pava noi !"

„Cu cine ?“

„Cu ei împreună ! Noi îi vom ajuta !...“

„Mda ! Am înțeles. De dumneavoastră nu scapă omul, orice-ar face !“

„Ba da, «scapă», numai să facă ce trebuie și cum trebuie ! i-a răspuns Andreea, apăsat. În ceea ce vă privește, sper că ați înțeles : de la dumneavoastră doresc o echipă de meseriași buni și de oameni buni, pentru că acolo, la școală, trebuie să se lucreze și cu inima. Școala este o oază de suflet, de lumină și de civilizație. Intrînd în lumea ei, copilul, pe care dumneavoastră, părinții, îl aduceți acolo de mînă, în prima zi, devine, treptat-treptat, om ! Și asta nu poate să mai uite o viață întreagă. Și nici nu trebuie să uite ! Noi ne străduim să facem cît mai mult din ceea ce ar trebui pentru ca fiecare om să retrăiască, atunci cînd se întoarce spre anii dintîi, una dintre cele mai frumoase amintiri ale sale : anii de școală !“...

Au avut mult de lucru cu unii dintre acei muncitori... Datorită însă unui maistru al lor foarte priceput, dar și om sensibil, s-a realizat în condiții bune ceea ce își propuseseră conducerea școlii și părinții elevilor. Școala arăta acum ca un mic palat, căruia îi mai trebuia o intrare pe măsură. Au lărgit-o pe cea veche și i-au făcut uși mari, din stejar sculptat !... Și a doua intrare, prin care pătrundeau, de obicei, elevii, a fost renovată, înfrumusețată... În următorii cîțiva ani au ridicat și o sală de sport și au amenajat o sală de festivități...

„Ne-a mai rămas un lucru mare de făcut !“ a spus Andreea într-o zi, în timp ce discuta cu secretarul organizației de partid.

„Cred că știu la ce vă gîndiți !“ a adăugat secretarul.

Începuseră să le vină în școală studenți de la diferite facultăți spre a-și executa stagiul de practică pedagogică. Printre ei se aflau și cîțiva băieți extrem de talentați de la Institutul de Arte Plastice...

„Ce ziceți de propunerea mea ?“

„Este excelentă, tovarășă directoare !“ a răspuns unul dintre ei, care fusese chiar elevul școlii...

Unii s-au apucat să execute o frescă imensă pe peretele exterior de la intrarea în liceu ; alții să decoreze pereții din sala de festivități cu scene din viața copiilor și a tinerilor. Au optat pentru „sgraffito“, o tehnică specială, de mare finețe. Rezultatele s-au dovedit pe măsura talentului tinerilor și a impresionantei lor munci, făcute cu suflet, cu dăruire.

În timpul lucrului, mulți elevi se aflau pe lîngă studenți, ajutîndu-i în unele operații ale complicatei lor activități, ori, pur și simplu, admirîndu-i. Legaseră prietenii. Au fost la Institut și le-au văzut lucrările. I-au rugat să deschidă cu ele o expoziție în școala lor. Studenții, cu aprobarea Institutului, au făcut-o cu plăcere.

„Tovarășă directoare, a spus Mihai, fostul elev al liceului, ce-ar fi să vă alegeți dintre tablourile acestea pe cele pe care le socotiți potrivite să rămînă în școală ?“

„Ce spui, Mihai ?! a exclamat Andreea... Măi, băiatule, tu citești gîndurile oamenilor ?“

„Nu înțeleg !“ a răspuns studentul.

„Păi, eu chiar cu acest gînd mă frămîntam... Îmi ziceam, de exemplu : «Ce grozave ar fi chipurile acestea de domnitori să le pun eu pe culoar, în preajma *Cabinetului de istorie !*.» Dar mi-ar mai trebui, îmi făceam socoteala, pentru că aș vrea să umplu tot coridorul cu asemenea figuri de mari personalități ale vieții noastre, privită de-a lungul secolelor : domnitori, scriitori, oameni politici !...

Pe un alt coridor aș pune apoi tot felul de peisaje, imagini de natură și de viață, pe altul..., iar pe scări imagini înfățișînd scene de luptă ori mari momente din istorie... Ce zici ?“

„Ce să zic ? a răspuns băiatul puțin descumpănit... Dacă le-ați opri pe toate cîte sînt aici... nu v-ar ajunge să acoperiți... dorința dumneavoastră,... foarte frumoasă de altfel... Dar, eu știu ?!...“

„Mihai, i-a strigat Andreea, ce faci, dai înapoi ? Mi-ai aruncat un colac de salvare și mă lași să mă înec, constatînd că e dezumflat ?“

„Tovarășă directoare — spuse băiatul, în timp ce pe față îi creștea o lumină, am să vorbesc cu colegii mei și cu profesorii noștri... Va fi, probabil, nevoie și de o adresă oficială din partea școlii...“

„Mihai, adresa o fac eu, să n-ai nici o grijă, o fac și «mă bat» să găsească și ascultare... Am învățat «să mă bat» ! Ce-ți închipui, de atîția ani ?!... Dar adresa o să privească o realitate care *există* și pe care o avem noi, acum, înaintea ochilor. Ce fac însă cu ceea ce... nu se vede ?!“

„Păi, tocmai în legătură cu asta...“

„Zi-i ! Ce mai aștepți !“

„Am să vorbesc cu colegii mei..., sper ca ei să fie de acord. S-au legat mult de școala *noastră*, să știți, care a început să fie și a *lor*. De cîte ori vorbim între noi — așa îi spunem, cu toții : «școala noastră» !... Mă gîndeam să le propun ca fiecare dintre noi să lucreze un tablou pe care să-l dăruiască școlii. Tematica o veți alege dumneavoastră... Pînă la sfîrșitul acestui an ar fi gata !... Ce ziceți ?“

Andreea l-a îmbrățișat !

„Eşti nemaipomenit, Mihai ! Îţi mărturisesc sincer că la aşa ceva nu m-am gîndit ! N-am îndrăznit să mă gîndesc !“

„Eu însă am să îndrăznesc să-i rog pe colegii mei şi sînt sigur că nu mă vor refuza !“

... Propunerea lui Mihai a fost primită cu entuziasm de toţi studenţii care făceau practică pedagogică aici, ca şi de alţii ce începuseră să treacă să vadă şcoala, „fenomenul“ acela de şcoală, cum i se dusese vestea... Astfel că s-au aşternut pe lucru şi, în cîteva luni de zile, s-au prezentat cu „operele“ la directoarea liceului. Între timp, Andreea făcuse toate demersurile necesare pentru ca tablourile prezente în şcoală, cu prilejul expoziţiei, să fie donate acestei instituţii. Şi reuşise !

Acum, cînd au sosit şi celelalte, s-a declanşat febra... „aranjării“ lor pe pereţi...

„Nu, nu acolo, puţin mai la dreapta, încă puţin ! Da, acolo e bine. Fă semn ca să împuşcăm !“ (adică să introducă în zid cuiul de metal de care să fie prins tabloul)... Cîteva zile asta a făcut directoarea cu profesoara de desen şi cu cîţiva maiştri care le ajutau „să împuşte“...

Cînd toate tablourile acelea au apărut pe pereţi, suflarea întreagă a şcolii — elevi şi profesori — şi-a oprit parcă respiraţia. Nimeni, în afară de secretarul de partid, nu ştia de această iniţiativă.

„Ce mai puneţi acolo, tovarăşă directoare ?“ o întreba cîte cineva, văzînd-o cum se agită.

„Nişte *panouri !*“ le răspundea, invariabil.

Seara, după ce s-a terminat programul cursurilor şi toţi elevii au părăsit şcoala, directoarea, secretarul de partid şi Mihai — studentul de la Arte Plastice, împreună cu alţi patru băieţi, colegi de-ai lui, s-au apucat de

lucru. Au scos tablourile — aproape o sută la număr — (le ţinuseră într-un mic depozit unde nimeni nu intrase) şi le-au repartizat, după tematică, pe culoare. Au stabilit apoi locul fiecăruia, după care au început munca de prindere a lor pe pereţi...

Trecuse mult de miezul nopţii cînd au terminat...

Copiii, liniştiţi, de obicei, pînă atunci, după cîteva clipe de uluială, de admiraţie mută s-au dezlănţuit într-un entuziasm de nedescris.

„Extraordinar ! Extraordinar ! strigau. Ia uitaţi-vă aici !... Şi aici !... Şi aici !"... „Ooo ! pe coridorul acesta sînt numai domnitori !..." a exclamat cineva ! „Ba nu, ba nu, uită-te, sînt şi scriitori, nu-i vezi pe : Eminescu, Alecsandri, Caragiale, Creangă... Iată-l şi pe Kogălniceanu..." „Şi pe Bălcescu !" a adăugat altul... Alergau prin faţa tablourilor...

„Nemaipomenit ! Uite bătălia de la Călugăreni !" ; „Iar aici Revoluţia de la 1848 ! Priviţi-o pe Ana Ipătescu !"... „Veniţi, veniţi ! a strigat altul... Pe coridorul acesta sînt numai flori ! Nemaipomenit !... Nemaipomenit !"...

Nimeni nu le-a făcut nici o observaţie pentru că strigau, alergau. Era păcat să le strice o bucurie sinceră, ce se născuse spontan.

De la un timp, elevii s-au liniştit. Au început să păşească încet, mult mai încet decît de obicei, căutîndu-şi clasele. Cercetau cu ochii mari pereţii culoarelor şi nu mai spuneau nimic. Îi „priveau"atiţia ochi ai unor oameni mari, ori... ai unor flori, sau ai unor clipe fierbinţi din timpul de demult, iar ei trebuia să fie la înălţime...

... De altfel, fiecare lucru nou ce apăruse pînă atunci în școală — în clasa în care trăiau și învățau, în laborator, ori în cabinet, pe culoar, la intrare, pe scările pe care urcau și coborau, în sala de festivități sau de sport, oriunde — le deschisese ochii și sufletul, îi făcuse să se gîndească, în fiecare zi tot mai mult, la ce poate să împlinească munca în care s-au topit suflet, inteligență, talent, și cum trebuie ea respectată.

Fuseseră „ajutați" și de normele foarte clare, dar și stricte, ale *Regulamentului de ordine interioară al școlii*...

„În incinta școlii — în clase, laboratoare, cabinete, pe culoare — nu se strigă și nu se aleargă, se spunea, printre altele, în acest *regulament*; scările se coboară, ori se urcă — treaptă cu treaptă; pe bănci, pe pereți — chiar pe cei ai grupurilor sanitare — nimeni nu are voie să scrie nici o literă, să tragă nici o linie, nici măcar de un cm. !... Cine se abate de la asemenea norme însemnează că nu vrea să fie elevul acestei școli. De aceea va repara stricăciunea făcută, va achita, în plus, o amendă ce va fi fixată de conducerea liceului, după caz, iar apoi se va muta la o altă instituție de învățămînt"...

Ideea mutării la o altă școală îi speria cu adevărat, căci, de la un timp, pentru fiecare ajunsese un titlu de mîndrie să fie elevul acestui liceu. Se întîlneau cu colegi, cu prieteni... „La școala noastră"... începea, de pildă, unul, cu aer de laudă... „Te-aș ruga să vii odată pe la noi — răspundea imediat elevul de la liceul Andreei, și-atunci să te vedem dacă mai ai curaj să te lauzi... La noi se intră ca într-un palat și ca-ntr-un templu, totodată. E pur și simplu fantastic ! Veniți, vă rog să veniți să vedeți !" își chema acesta prietenii.

Despre școală se dusese vestea de mult ! Se vorbise despre ea la Radio de nenumărate ori, se scrisese în presă,

televiziunea difuzase reportaje făcute aici, iar organele de învățămînt inițiau tot felul de consfătuiri și schimburi de experiență cu cadre din oraș sau din țară. ...Veneau oamenii, priveau, cercetau, ascultau și cei mai mulți rămîneau uimiți.

Plecînd de-acolo, unii încercau să adauge propriei lor experiențe cîte ceva din ceea ce văzuseră la Andreea, simțindu-se stimulați. Alții, dimpotrivă, aveau un sentiment de descurajare : „Nu se poate ! afirmau ei. E ceva *unic, de nerepetat !*“ Și se mulțumeau mai departe cu mărginirea lor, fără să încerce cîtuși de puțin să iasă de pe făgașul rutinei, uneori al blazării.

Copiii școlii, mici și mari, deveniseră însă alții. Regulamentul acela de ordine interioară era acum o normă firească de viață. Putea să-l și ia tovarășa directoare de pe pereții claselor, de sub sticlele gazetelor de pe culoare — așa gîndeau elevii. Pe cine să sperie ? „Păi cum — spuneau unii — să-ți bați joc de propria ta muncă și poate chiar de ceea ce ai mai de preț ?“ Căci, pentru unii, școala aceasta era cel mai de preț lucru din viața lor... Cînd intrau în clădire o făceau cu sfială, ștergîndu-se pe picioare minute în șir. Pe coridoare se fereau să nu atingă ghivecele cu flori, înșirate de la un capăt la altul, pe margini ; erau florile pe care ei le aduseseră, pe care le udau în fiecare zi și le îngrijeau. În clase, nu-și puneau niciodată ghiozdanele pe pupitre, ca să nu murdărească husele albe și frumoase, pe care tot ei le spălau în fiecare săptămînă. Se îngrijeau să nu le păteze cu cerneală, ori cu altceva — cînd mîncau, de pildă, în recreația mare. Chiar și copilașii din clasele primare își formaseră asemenea deprinderi.

Părinții, de asemenea, veneau acum cu și mai mult drag la școală. Intrau cu respect în ea, sfiindu-se parcă, precum copiii, să nu strice ceva, fiind gata oricînd să

răspundă, după puterile lor, noilor solicitări ale directoarei.

Respectul pentru școală impusese și un autorespect față de ținută, de întreaga înfățișare a oricărui copil...

Într-o zi, Andreea a observat, în una din clasele prin care a trecut cu niște treburi (era o clasă a V-a), o fetiță cu uniforma puțin în dezordine. I s-a părut că nici nu era prea curată. I-a spus că, după ore, o așteaptă in biroul ei. Fata s-a speriat, nu știa de ce este chemată. Nu făcuse nici o abatere, era un copil cuminte, rareori putea fi văzută ieșind din bancă în timpul recreației. Pe fața ei se putea citi însă o permanentă tristețe...

Andreea a căutat-o pe diriginta clasei, ca să se intereseze de elevă. Nu era în școală atunci, n-avea ore. I-a dat telefon acasă... N-a găsit-o. În sfîrșit, s-a luat cu altele, pînă ce a auzit în ușă o bătaie sfioasă. Era fetița pe care o chemase. A poftit-o să ia loc. A scos din birou niște bomboane de ciocolată și i le-a întins. Fata a mulțumit, dar nu s-a atins de ele. Era palidă la față și-o urmărea pe Andreea cu ochii mari...

„Cum te cheamă ?“ a întrebat-o.

„Eremia Andreea !“

„Andreea ?! s-a mirat directoarea. Știi că și pe mine mă cheamă la fel ?

„Nu !“ a răspuns fetița.

„Dar cum știi tu că mă cheamă ?

„... Tovarășa directoare !“...

Andreea, care se ridicase între timp de la birou, i-a mîngîiat obrazul de copil ce parcă avea pe suflet o suferință. S-a așezat apoi în fața fetei pe un fotoliu.

„Spune-mi, Andreea, ce sînt părinții tăi ?“

„Mama lucrează la Fabrica de confecții, e țesătoare..., iar tata...“

„Iar tata ?...“

„Nu știu, pentru că nu mai este cu noi de patru ani !“

„Dar ce s-a întîmplat ?“

„A plecat de-acasă și, de-atunci, nu l-am mai văzut. Mama zice că s-a însurat cu altcineva...“

Directoarea a simțit cum i se adună un nod în gît...

„Mai ai frați, surori ? a întrebat-o.

„Da, o soră mai mică, este în clasa a III-a“.

„Tot la noi la școală ?“

„Da !“

„Ea cum se numește ?“

„Carmen !“

„Deci : Andreea și Carmen !... Uite ce e, Andreea, aș vrea să trec și eu într-o zi pe la voi, aș vrea să vorbesc și cu mama voastră, să vă găsesc și pe voi, pe-amîndouă... Într-o seară ar fi bine, nu ? Dacă aș veni chiar în seara aceasta ce-ai zice ? Ești de acord ?

„Nu, tovarășă directoare, vă rog să nu veniți ! a izbucnit fetița, făcîndu-se roșie la față... Vă rog, vă rog... !“

Își plecase ochii și își frămînta mîinile...

„Dar de ce ? Nu înțeleg, s-a întîmplat ceva ?“ a întrebat directoarea, surprinsă...

„Tovarășă directoare, vă rog să nu veniți, vă rog eu...“ repeta Andreea cea mică, în timp ce lacrimile începuseră să-i curgă pe obraji.

„Bine, n-am să vin, liniștește-te !“

Fata a început să plîngă și mai tare...

„Te rog eu acum, Andreea, liniștește-te ! Ți-am spus că, dacă nu vrei să vin, nu vin !... Nu e nici o supărare... Dar, dacă poți, spune-mi și mie : de ce ? Care este motivul ?!“...

Printre suspine, fata i-a spus o poveste dureroasă... De cînd le părăsise tatăl, mama fetelor era mereu tristă, venea acasă și parcă n-o mai interesa nimic... aproape

că nu le făcea de mîncare, nu spăla decît rar, le dădea uniformele să le îmbrace necălcate, gulerele la fel, casa lor ajunsese în paraginǎ... Din cînd în cînd o surprindeau cu cîte o sticlă de băutură... „Bea din ea cîteva înghiţituri, tovarăşă directoare, nu bea mult, a precizat Andreea, apoi începe să plîngă şi se culcă aşa plîngînd, nemîncată... Au venit şi tovarăşa dirigintă şi tovarăşa învăţătoare a lui Carmen pe la noi... Mi-a fost aşa de ruşine. Au stat de vorbă cu dînsa, dar degeaba ! Am rugat-o să vină să vadă şcoala : «E ca un palat, mamă !» i-am spus. N-a venit însă niciodată. Cică nu-şi găseşte timp..."

„Dar tu ce faci, Andreea, că eşti fetiţă mare de-acum ? Să ştii că eu, la vîrsta ta, spălam, călcam, făceam curăţenie în casă, prin curte, aveam grijă de nişte surori mai mici !..."

„Dumneavoastră ?!" s-a mirat fetiţa.

„Da, eu ! Aşa că, pînă am să vin pe la voi, te rog să te apuci de treabă ; şi uite cum procedezi : iei uniformele — şi pe-a ta şi pe-a lui Carmen — şi le pui în cada din baie, dai drumul la apă peste ele, apoi presari deasupra detergent, le înmoi bine şi le laşi acolo vreo oră. După aceea, te apuci şi le speli, aşa cum aţi învăţat voi la atelierul nostru de gospodărie, cum v-a învăţat tovarăşa profesoară. După ce le speli bine-bine, le clăteşti, le storci şi le pui să se usuce — găseşti tu o sîrmă pe balcon, ori o sfoară în bucătărie... Şi, cînd sînt puţin jilave, adică nu s-au uscat prea tare, te apuci şi le calci... Ai văzut cum se calcă — sper că ai observat şi la mama ta, dar, mai ales, ai învăţat tot la atelierul nostru... Ce crezi, ai să reuşeşti ?"...

Fetiţa nu mai plîngea. O asculta cu atenţie pe directoare.

„Am să încerc !"

„Bine, Andreea ! Iar eu sînt sigură că vei reuși. Deci, de mîine nu mai veniți — nici tu, nici Carmen — decît cu uniformele curate, ordonate, cu gulerașele bine călcate... Ne-am înțeles ?“

„Da, tovarășă directoare ! Vă mulțumesc !“

„Și încă ceva : Spune-i mamei tale că aș vrea să stau de vorbă cu dînsa... Să mă caute la școală în orice zi poate, eu sînt aici ! Iar dacă se întîmplă să fiu plecată undeva, pe la vreo ședință, arată-i tu cel puțin școala... Și stabiliți, totodată, cînd să vin la voi acasă. Stabiliți și mă invitați ! Vii tu și mă anunți ! E bine așa ?“

„Vă mulțumesc, tovarășă directoare ; am să-i spun totul mamei... O să vă caut eu... Vă mulțumesc !“ a rostit fetița, retrăgîndu-se încet din birou și ieșind aproape cu spatele...

„Andreea ! a strigat-o directoarea, în clipa în care voia să închidă ușa... Te rog să nu mai fii așa de supărată... Aș vrea să te văd zîmbind. Cred că ești mai frumoasă cînd zîmbești. Hai !...“

Fetița a schițat un zîmbet, dar buzele au început să-i tremure și din ochi s-au pornit, din nou, pîrîiașe fierbinți. A închis ușa încet și-a plecat.

A doua zi, s-a auzit strigată pe coridor : „Tovarășă directoare, tovarășă directoare !“ S-a întors : era Andreea.

„Vă rog să mă iertați, a început fata, v-am căutat la birou, dar nu v-am găsit“...

„Ce e, Andreea, ce s-a întîmplat ?“

„Ieri i-am spus mamei tot ceea ce mi-ați zis. Și-am adus-o aseară și la școală, nu ca să vorbească cu dumneavoastră, fiindcă nu voia, a zis că îi este rușine... A venit să vadă școala !... Dacă ați ști, tovarășă directoare, ce s-a mai minunat mama !... Se uita și nu-i venea să creadă,

nu-i venea să creadă, auziți ? Nu știa încotro să privească mai întîi. Am dus-o și la mine în clasă, și la Carmen... «Aici învățați voi ?» m-a întrebat, după care m-a luat de mînă, spunîndu-mi : »Hai, Andreea mamă, hai acasă, că avem treabă !»

Tovarășă directoare, n-o să credeți — aseară și azinoapte a făcut casa lună ! Am ajutat-o și eu. Pe Carmen am lăsat-o să se culce, ea e mică. A zis că astăzi face prăjituri și că mîine să vă chem. Puteți să veniți mîine ?!"

Directoarea o luase pe după umeri și mergea cu ea spre birou. I-a privit uniforma : de data aceasta era perfect curată, gulerul bine călcat, iar părul fetiței, mătăsos, proaspăt spălat, mirosea frumos, a copil.

„Mă bucur, Andreea ! Spune-i mamei tale că îi mulțumesc pentru invitație și pentru că s-a gîndit să facă și prăjituri. Îmi plac foarte mult prăjiturile. Am să vin mîine pe la ora optsprezece. E bine ?"

„E foarte bine, tovarășă directoare !" a exclamat Andreea cea mică, zîmbind cu toată fața.

„Uite, că atunci cînd zîmbește, e chiar frumoasă tiza mea !" se gîndea directoarea...

Cînd a intrat în birou, suna telefonul. L-a ridicat. I se anunța că a doua zi, pe la ora zece, va sosi în școală delegația guvernamentală din...

De-acum se obișnuise, nu era aproape lună în care să nu primească cel puțin o vizită din străinătate. Uneori i se adresau direct de la serviciile de protocol, nici nu mai erau anunțate organele de învățămînt... Ea trebuia să aducă însă la cunoștință întotdeauna celor de care depindea pe cale ierarhică faptul că școala urmează să fie sau că a fost vizitată...

Bucuria acelor contacte cu oameni de peste hotare era una deosebită. Mai întîi, pentru schimbul de experiență pe care vizitele respective îl prilejuiau. Apoi nici vorbele

de apreciere ce le primeau, pentru munca lor, pentru ceea ce izbutiseră să facă, nu erau de neglijat. *Cartea de onoare* a școlii păstrează pe filele ei nenumărate asemenea elogii. Vlad își amintește că, în primăvară, trecînd pe la școală s-o ia pe Andreea cu mașina, tocmai părăsea liceul o delegație din Egipt, condusă de o femeie, adjunct de ministru, președintă a Departamentului Pionierilor din cadrul Consiliului Suprem pentru Tineret. Notase, în *Cartea de onoare*, printre altele :

„M-am simțit fericită în această școală, în care am întîlnit un colectiv ca o adevărată familie, care conlucrează bine pentru formarea și educarea copiilor, a tinerilor. Întotdeauna mă simt în largul meu și sînt fericită cînd întîlnesc oameni care au grijă de viitorul fiului meu și al fiului fiului meu. Ei încearcă să introducă în sufletele copiilor dragostea de țară, să introducă progresul și să le umple inima cu dragoste pentru ei înșiși, astfel ca această iubire să devină cît mai mare, să cuprindă întreaga umanitate. Noi toți vrem pace, iubim pacea !

Urez succes în muncă tuturor elevilor români din această valoroasă instituție de învățămînt ; le doresc ani cît mai frumoși și amintiri de neuitat din școala lor minunată ; sper să facă tot ce le va sta în putință pentru propășirea continuă a țării lor, pentru pace !“...

Capitolul VII

1.

— Vlad, cred că fata noastră s-a îndrăgostit !

— Foarte bine, era și timpul ! Ți-a spus ea ?

— Nu, dar, de data aceasta, întrunește „formula" „deștept, delicat și tandru, ca tata" !

— Ca mine ? A găsit ea unul ca mine ? Extraordinar, și eu care credeam că sînt unicat !... Păi, dacă e așa, să-l aducă mai repede acasă, să-l punem la treabă, mă mai ajută și pe mine la una, la alta, că, uite, îmbătrînesc : peste cîteva zile fac cincizeci de ani !... Poate se pricepe și la mașini... E un coleg ?

— Nu ! E arhitect !

— Arhi-tect ?! întreabă Vlad, cu plăcută mirare. Nu e rău ! Asta înseamnă că e mai mare decît ea.

— Are douăzeci și șase de ani..., e... — vrei să ți-l descriu ?

— Bineînțeles !

— „E smead, cu ochii negri, migdalați, cu păr castaniu — spre negru, are gură frumoasă, cărnoasă, figură de atlet (mai zdravăn ca tata) și a făcut scrimă !" Am încheiat citatul !

— Înseamnă că ăsta „ne trece pe toți prin sabie", dacă îl supărăm cu ceva !

— Vlad, tu rîzi...

— Dar ce să fac, să plîng ? Nu trebuie să ne bucurăm ?!... După cum l-ați descris, ar putea să joace și-n filme — rol de june-prim ! Ar rupe ecranul !... Și, dacă intră și în „*formulă*“, cine știe, poate că e băiat bun ! Eu cred că fata noastră are fler, nu numai ochi ! Așa că...

— Da, dar peste cîtva timp vom rămîne fără ea...

— De ce să rămînem fără...

— Păi, ne-o ia !

— Cum „ne-o ia“, dragă, noi îl luăm ! O să mai avem și un băiat. Nu-ți mai doreai tu și un băiat ? Uite, acum, o să-l ai !

— Și, dac-ai ști că-l cheamă și Andrei !

— Andrei ?! Bravo ! Păi, vezi, e *băiatul tău !*

— Nu, e al mamei lui !

— Nu sînt de acord : *a fost* al mamei lui, căci, dacă se însoară, e al soției lui, iar soția... e fata noastră, așa că *e al nostru !*

Au izbucnit amîndoi în rîs...

— Ne-am prostit de tot ! spune Andreea, privindu-l lung.

— Nu ne-am prostit !... Sîntem părinți !...

2.

Cînd au văzut mașina oprind în fața hotelului, Bogdan și Mădălina, care se aflau în parc, au alergat imediat către ea.

— Vlad, Andreea, ați sosit ?! a întrebat Bogdan, îmbrățișîndu-i. Mamaie — a început să strige el, mamaie, vino repede că au sosit, au sosit ! A venit și Luminița. Trăiască Luminița ! și-a continuat el *strigările*...

Luminița îl strînge în brațe și-l sărută. O sărută și pe Mădălina, alergînd apoi înaintea Nanei.

— Mi-a fost dor de matale, bunico, îi spune ea, sărutînd-o încă o dată pe amîndoi obrajii.

— Și mie de tine, fată frumoasă ! îi răspunde Nana, învăluind-o într-o privire caldă, caldă !... Ești ca o prințesă !

— În blugi !

— Ei, o prințesă modernă !... Ce face taică-tău ?

— E bine ! răspunde Luminița bucuroasă. Doctorul i-a spus că nu are nimic periculos !

— Da, mi-au dat și mie telefon, tot așa mi-au zis... răspunde Nana, gînditoare...

— Te mai doare, Vlad ? îl întreabă Mădălina pe judecător, înălțînd ochii spre el și ațintindu-l cu privirile ei de catifea caldă și strălucitoare.

— Nu, Mădălinuța, mi-a trecut ! Diseară poți să mă inviți la bal, am să dansez numai cu tine !

— Dar, ce, e vreun bal în seara aceasta ? întrebă fata, bucurîndu-se dintr-odată...

— Chiar dacă nu e, îl facem noi, dansăm în camerele noastre..., sau în parc, la lumina lunii !

— Te sărbătorim ?! mai întreabă Mădălina, încîntată.

— Noi ne gîndeam peste vreo cîteva zile, dar, dacă vrei tu, începem de astă-seară !

— A, hoțomanule, rîzi de mine ! spune fata, fugind de sub brațul lui cu care o ținea pe după gît.

Andreea și Vlad o îmbrățișează pe Nana..., care îl privește lung pe judecător.

— Nu te speria, îi spune Vlad, zîmbind, mai am încă o jumătate de secol pînă ce voi da mîna... cu stelele ! Sau cine știe, poate și mai repede, dacă mă fac cosmonaut !

— Tocmai, asta voiam să-ți spun și eu, fiindcă te știam om serios ! zice Nana, luîndu-l de braț și strîngîndu-l cu o căldură care judecătorului îi pătrunde pînă în suflet. De partea cealaltă a lui se află Andreea. Păsesc toți trei, tăcuți pe-o alee...

3.

Un autocar urcă pe aleea cu brazi argintați. Se oprește pe platoul din fața *Complexului turistic*. Din el coboară cincisprezece-douăzeci de băieți înalți, de peste 1,90 m, supli, îmbrăcați în costume de trening subțire, lucitor, avînd pe piept și pe spate culorile din drapelul țării.

— Este echipa națională de baschet, mamă, spune Luminița...

— Sărut mîinile, doamnă directoare, se aude glasul unuia dintre flăcăii aceia, care se apropiase de Andreea și de Vlad. Mă mai cunoașteți ? Sînt Dorin Dragnea ! V-am fost elev la liceu !...

— Cum să nu te cunosc, Dorine, deși proporțiile pe care le-ai căpătat între timp s-ar fi putut să mă împiedice să-mi amintesc de tine. Ce faci, ești mare sportiv, după cum văd !

— Da, doamnă, joc baschet !

— Felicitări ! Fata mea spune că sînteți echipa națională, așa e ? Uite, să-ți fac cunoștință cu soțul meu și cu domnișoara noastră...

Băiatul s-a plecat respectuos în fața lui Vlad și a Luminiței.

— Da, este adevărat, fac și eu parte din echipă ! a răspuns sportivul, cu modestie.

— Mă bucur !... Dar cu degetele, cu degetele ce faci, te mai dor, ți-au trecut ?

— Degetele ?!... N-am avut nimic la degete !...

— Cum n-ai avut nimic ? Nu-ți amintești că ajunseseră niște răni care sîngerau ?!...

— A, cînd am pus ceramica aceea pe coridoarele liceului !... E mult de-atunci, doamnă..., n-ați uitat ?

— De ce să uit ?!...

— Viorel, Viorel ! strigă Luminița, pornind în fugă spre un băiat din grupul sportivilor. E un fost coleg de liceu, coleg de clasă, spune ea, după cîțiva pași, oprindu-se din mers...

Vlad se scuză, pretextînd că nu și-a parcat bine mașina.

— Mă întorc imediat, adaugă, lăsînd-o pe Andreea de vorbă cu baschetbalistul... Simțea că iarăși îl fulgeră firele acelea de foc, care porneau din rinichi și-i străbăteau tot abdomenul. Își uitase în torpedou cutia cu calmante. Înghite cîteva, împreună cu o gură de apă dintr-o sticlă pe care-o avea în mașină. Execută apoi o manevră, de formă, pentru ochii Andreei, care îl urmăresc...

4.

Soarele coboară către asfințit. Chipul lui de foc are aureolă de rubin ce tremură pe zarea unde străjuiesc turlele de imensă catedrală ale munților...

Luminița se plimbă pe-o alee cu fostul ei coleg, discutînd cu pasiune. Îi povestește, probabil, despre vacanța la Costinești.

Bogdan și Mădălina se joacă prin parc, iar Nana, aflată undeva în preajma lor, împletește de zor. A început un nou pulover pentru... nepotul ei favorit...

Andreea și Vlad se așază pe banca din mijlocul acelui amfiteatru de iarbă stropită cu flori, înconjurat de coloanele încă verzi ale unor pomi ornamentali ce ard în lumina palid-sîngerie a asfințitului.

Cineva a întors banca spre *soare-apune* !...

— ... Mă doare puțin capul — se aude glasul blînd al Andreei, care se apropie, tandră, de Vlad, sprijinindu-și fruntea pe umărul lui.

— Probabil că e din cauza zbuciumului prin care ai trecut. Dar nu te speria..., am eu un leac. E ca un descîntec. Îl știu de la mama !...

SFÎRȘIT